

วิสัยทัศน์ทางการศึกษา : ทิศทางที่ไทยต้องทบทวน

กมล สุคประเสริฐ
สุนทร สุนันทชัย

วิสัยทัศน์ทางการศึกษา : ทิศทางที่ไทยต้องทบทวน

รายงานการวิจัย
เสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

กมล สุคประเสริฐ
สุนทร สุนันท์ชัย

คำนำ

เรื่องวิสัยทัศน์ทางการศึกษาเล่มนี้ เป็นรายงานการวิจัยที่ประกอบด้วยแนวคิดในทางทฤษฎีและการปฏิบัติจากประสบการณ์ของประเทศต่างๆและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

เนื้อหาตอนแรกของการรายงานนี้ ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่อาศัยการวางแผน กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ที่จะนำไปสู่แผนการพัฒนามนุษย์หรือแผนการปรับปรุงการศึกษาที่เป็นแผน ยุทธศาสตร์ จากนั้นได้นำเสนอวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศต่างๆ และวิสัยทัศน์จากองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและการวิจัยพัฒนา

ผู้เขียนขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือให้รายงานนี้สำเร็จลงได้ หวังว่ารายงานนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาสังคมไทยในอนาคตต่อไป

กมล สุดประเสริฐ

สุนทร สุนันท์ชัย

สารบัญ

บทคัดย่อ	I
Abstract	IV
บทนำ	1
การพัฒนา: การเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน	1
การวางแผนพัฒนากับวิสัยทัศน์	3
ตอนที่ 1 พื้นฐานของการเปลี่ยนแปลง	4
บทเกริ่น: วิธีการใหม่ในการแก้ปัญหาชุมชน	4
ทบทวนการสร้างวิสัยทัศน์	4
การร่วมมือและข้อยุติเป็นสิ่งจำเป็น	5
ขั้นตอนของการสร้างวิสัยทัศน์	6
การพัฒนาวิสัยทัศน์: การเลือกและประเมินการปฏิบัติงานหลัก	16
วิสัยทัศน์เป็น “การก้าวไกล”	16
วาทะพจนานาคของคุณ	16
ส่วนประกอบของวิสัยทัศน์ชุมชนที่มีประสิทธิภาพ	17
วิธีสร้างวิสัยทัศน์	19
การพัฒนาคำประกาศวิสัยทัศน์	19
การเลือกสรรและการประเมินผลการปฏิบัติงานหลักในด้านต่างๆ	20
กระบวนการปฏิบัติงานหลักในแต่ละด้าน	20
แผนปฏิบัติงานหลักและการดำเนินงาน	20
ตอนที่ 2 วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศต่างๆ	23
วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา	23
กระบวนการวิสัยทัศน์และการปฏิรูปการศึกษา	27
จากกระบวนการวิสัยทัศน์สู่แผนยุทธศาสตร์	29
เป้าหมายการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษา	30
กรณีตัวอย่างทางการศึกษาของมลรัฐฟลอริดาและมลรัฐเคนตักกี	34

ภาวะผู้นำการปฏิรูปการศึกษา มาตรฐาน และการประเมินระดับชาติ	37
ยุทธศาสตร์และทิศทางของการดำเนินงาน	37
การปรับปรุงการศึกษาทั้งระบบของมลรัฐและท้องถิ่น	43
ยุทธศาสตร์การปรับปรุงการศึกษาของมลรัฐ	46
การใช้เงินอุดหนุนของมลรัฐ	51
การรายงานความก้าวหน้า	52
ภาวะผู้นำแห่งชาติกับการช่วยเหลือมลรัฐและท้องถิ่น	52
การวางแผนของมลรัฐเพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน	
ด้วยการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับหลักสูตร	53
วิสัยทัศน์ต่อรัฐบาลระดับมลรัฐและท้องถิ่นกับการควบคุมการศึกษา	55
วิสัยทัศน์ที่มีต่อพ่อแม่	56
วิสัยทัศน์ของคณะกรรมการมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ	57
วิสัยทัศน์ที่มีต่อโครงการการศึกษาระหว่างชาติ	58
วิสัยทัศน์ที่มีต่อโครงการ โรงเรียนที่ปลอดภัย	58
วิสัยทัศน์ด้านการวิจัยและการปรับปรุงการศึกษา	59
วิสัยทัศน์ด้านระเบียบวิธีของการปฏิรูปการศึกษา	61
วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น	63
วิสัยทัศน์ทางการศึกษาสำหรับคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของญี่ปุ่น	63
การศึกษาตลอดชีวิต	65
การปรับปรุงการศึกษาระดับประถมและมัธยม	68
การปรับปรุงการอุดมศึกษา	70
การส่งเสริมสถาบันการศึกษาเอกชน	71
การวิจัยทางวิทยาศาสตร์	72
การส่งเสริม “การศึกษานอกระบบ” (Social Education)	74
การส่งเสริมวัฒนธรรม	77
ความเป็นนานาชาติของการศึกษา วัฒนธรรม และการกีฬา	78
สังคมสารสนเทศและบทบาทของการศึกษา	80
วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี	83

ความเป็นมา	83
ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา	84
วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของเกาหลี	86
วิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางของการศึกษา	86
การดำเนินงานปฏิรูปที่สำคัญตามแนววิสัยทัศน์	87
วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศสิงคโปร์	93
การศึกษาเกี่ยวกับชาติ	93
การพัฒนาทักษะการคิดและกระบวนการในโรงเรียน	93
เทคโนโลยีสารสนเทศและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	94
การเพิ่มโรงเรียนที่ดีให้มีจำนวนมากขึ้น	94
มาตรการการนำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์	95
พัฒนาโรงเรียนที่มีมาตรฐานดีให้มีจำนวนมากขึ้น	97
การพัฒนาครู	97
วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์	98
มาตรการในการปฏิรูปการศึกษา	99
รายละเอียดของการปฏิรูปการศึกษา	101
วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย	114
ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย	114
มาตรการในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา	115
ตอนที่ 3 วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ	120
 วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของยูเนสโก	120
การเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน	122
การเน้นการเรียนรู้	123
การขยายขอบข่ายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	123
การเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้	124
การระดมความร่วมมือจากทุกฝ่าย	124
เป้าหมายและกลุ่มเป้าหมาย	125
 วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของมูลนิธิสถาบันวิจัยพัฒนาแห่งประเทศไทย	126

ระดับอนุบาล	126
ระดับประถมศึกษา	127
ระดับมัธยมศึกษา	128
การเข้าสู่ตลาดแรงงานและยกระดับคนงาน	129
การอุดมศึกษา	129
โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ	
โดยการสนับสนุนของ UNDP	131
ภูมิหลังและความเป็นมาของโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ศธ. ...	131
ประสบการณ์จากโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	134
วิสัยทัศน์สู่การปฏิรูปการศึกษา	137
บทสังเคราะห์แนวโน้มของการพัฒนาการศึกษาในอนาคต	143
เปรียบเทียบแนวโน้มในการพัฒนาการศึกษาในอนาคต	143
สรุปแนวโน้มของการพัฒนาการศึกษาด้านต่างๆ ในอนาคต	145
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	152
บรรณานุกรม	154

บทคัดย่อ

รายงานเรื่อง“วิสัยทัศน์ทางการศึกษา”นี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเอกสารและข้อมูลสนเทศที่ได้มี ผู้รวบรวมและเรียบเรียงไว้ รวมถึงประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาดูงานในประเทศต่างๆ และการศึกษาข้อมูลสนเทศจากเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ต (Internet)

วิสัยทัศน์เป็นการแสดงออกถึงภาพในอนาคตที่เป็นไปได้และเป็นไปตามอุดมการณ์หรือความหวังที่ชุมชนได้กำหนดไว้ เมื่อประชาชนรวมตัวกันเข้า ย่อมสามารถที่จะร่วมมือกันสร้างวิสัยทัศน์ที่ดีในอนาคตและเป็นวิสัยทัศน์ของชุมชนทั้งชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา หรือเป็นการแสวงหาแนวทางที่ดีกว่า การสร้างวิสัยทัศน์ถูกนำมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน จนถึงพัฒนาประเทศชาติ

ปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้ใช้กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ในการพัฒนาหรือปฏิรูปการศึกษา โดยมองเห็นว่า การศึกษาเองอยู่ในสภาพที่เป็นตัวสร้างปัญหาให้แก่สังคม และในเวลาเดียวกัน การศึกษาก็เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหของสังคม ฉะนั้น วิสัยทัศน์ทางการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่พึงวิเคราะห์วิจัยว่าประเทศต่างๆ และองค์กรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาต่างๆ นั้นมีแนวคิดเชิงวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอย่างไร เน้นในด้านใด และมีการดำเนินการอย่างไร ประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และองค์กรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา เช่น ยูเนสโก (UNESCO) ยูเอ็นดีพี (UNDP) ได้ให้ความสนใจต่อกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์และการวางแผนพัฒนาการศึกษาทั่วกัน

สหรัฐอเมริกา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลในด้านการพัฒนาการศึกษา อันมาจากหลักการที่ว่า สังคมของอเมริกันถือว่าเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของชุมชน สหรัฐฯ จึงมองเห็นว่าจะต้องให้การศึกษาเพื่อเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21อย่างเป็นระบบ กระบวนการวิสัยทัศน์และการวางแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนการปรับปรุงการศึกษาและสถานศึกษาถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางและก่อให้เกิดการออกกฎหมายปฏิรูปการศึกษาที่เรียกว่า “Goals 2000: Educate America Act”

ภายใต้กฎหมาย Goals 2000 นี้ ได้มีการกำหนดเป้าหมายของการปฏิรูปที่มุ่งพัฒนาตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายหลัก 8 ข้อ คือ (1) ความพร้อมในการเข้าเรียนของเด็กเล็ก (2) การเรียน ได้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (3) การเรียนที่มีคุณภาพและมีความเป็นพล

เมืองดี (4) การศึกษาของครูและการพัฒนาอาชีพครู (5) ความเป็นเลิศทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (6) การรู้หนังสือของผู้ใหญ่และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (7) ความปลอดภัยและความมีระเบียบวินัยในสถานศึกษา และ (8) การมีส่วนร่วมของบิดามารดา/ผู้ปกครองนักเรียน พร้อมทั้งกระตุ้นให้รัฐบาลของมลรัฐต่างๆ ได้ดำเนินการออกกฎหมายปฏิรูปการศึกษาในมลรัฐของตน พร้อมด้วยมีกลไกในการปฏิบัติงาน โดยเน้นการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาสู่สถานศึกษาเป็นสำคัญ และให้สถานศึกษามีหุ้นส่วนกับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยในเขตการศึกษาพื้นที่

สำหรับการศึกษาของญี่ปุ่นนั้นสภาการศึกษาแห่งชาติมีวิสัยทัศน์ที่จะเน้นสาระสำคัญ 3 เรื่อง คือ (1) เน้นความสำคัญของปัจเจกบุคคลมากขึ้น (2) เน้นระบบการศึกษาตลอดชีวิต (3) เน้นการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเช่น ความเป็นนานาชาติ วัฒนธรรมและการกีฬา การพัฒนาไปสู่สังคมสารสนเทศพร้อมด้วยการส่งเสริมงานด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการศึกษานอกระบบมากขึ้น การลดความเคร่งเครียดในการเรียนในสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ปรับปรุงการอุดมศึกษา และส่งเสริมสถาบันการศึกษาเอกชน เป็นต้น

ส่วนประเทศสาธารณรัฐเกาหลีนั้น คณะกรรมาธิการของประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษาร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์และกำหนดจุดหมายและทิศทางออกมา 6 แนวทาง คือ (1) เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญของผู้เรียน (2) เป็นการศึกษาที่มีความหลากหลาย (3) มุ่งเน้นให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระ (4) มุ่ง เน้นเสรีภาพและความเสมอภาค (5) เป็นการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ (6) เน้นความเป็นเลิศในการศึกษา ในด้านการดำเนินงานนั้นมีหลักการที่สำคัญ เช่น จัดการศึกษาเป็นระบบเปิดมากขึ้น สร้างชุมชนโรงเรียนที่มีสิทธิปกครองตนเอง ปรับรื้อหลักสูตรโดยลดการท่องจำเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยมาเป็นการนำสู่ความคิดสร้างสรรค์ และเตรียมครูให้มีสมรรถภาพ เป็นต้น

ประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ต่างมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาไปในแนวเดียวกันกับสหรัฐอเมริกา เช่น เน้นคุณภาพการศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ให้ความเสมอภาคในโอกาสการศึกษา สามารถแข่งขันกับนานาชาติ มีทักษะในการอ่านเขียน การคิดคำนวณ และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นอย่างดี เป็นต้น

ในด้านการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์นั้นนิวซีแลนด์มีความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการตัดสินใจและสร้างภาวะผู้นำให้แก่สถานศึกษา สามารถลดขั้นตอนการบริหารลงเหลือเพียง 2

ระดับ คือ ระดับกระทรวงและระดับสถานศึกษา กำหนดแนวปฏิบัติของการบริหารการศึกษาคือ (1) สถานศึกษาเป็นหน่วยบริหารพื้นฐาน (2) ปฏิบัติงานแบบหุ้นส่วนระหว่างนักวิชาการและชุมชนโดยให้มีคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเป็นกลไก (3) สถานศึกษาตั้งจุดประสงค์เองและระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียน (4) สถานศึกษาต้องรับผิดชอบด้านการบริหารการเงิน (5) สถานศึกษามีอิสระที่จะซื้อบริการจากผู้เสนอขาย เป็นต้น

ทางด้านวิสัยทัศน์ขององค์กรต่างๆ โดยเฉพาะยูเนสโกนั้นมีการมุ่งเน้นที่ (1) การเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ (2) เน้นการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ได้อย่างเป็นประโยชน์ (3) ขยายขอบข่ายและแนวทางการจัดการศึกษาพื้นฐานให้หลากหลาย (4) ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และ (5) ระดมความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น

ส่วนมูลนิธิสถาบันวิจัยพัฒนาแห่งประเทศไทย ในชื่อย่อว่า ทีดีอาร์ไอ (Thailand Development Research Institute Foundation : TDRI) ได้แนะนำรัฐบาลไทยในวิสัยทัศน์ที่เกี่ยวกับการศึกษาหลายด้าน เช่น การเข้าสู่การศึกษาระดับอนุบาลของเด็ก การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกันของระดับประถมศึกษาในพื้นที่ต่างๆ การเข้าเรียนต่ำ และคุณภาพที่แตกต่างกันมากในระดับมัธยมศึกษา การปรับตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้ที่ออกจากระบบการศึกษา การฝึกอบรมและยกระดับฝีมือแรงงาน ตลอดจนความยืดหยุ่นและการสนองตอบของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในฐานะผู้ให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการ แก่โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Basic and Occupational Education and Training (BOET) ก็มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาเพื่ออาชีพ และในเวลาเดียวกัน ก็ให้ความสนใจในการศึกษาเด็กเล็ก คุณภาพของการประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเฉพาะมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในการปฏิบัติงานอีกด้วย

Abstract

This report on Visioning in Education was developed from the informations collected through the materials available in different sources including the Internet.

A vision is an expression of possibility, an ideal future state that the community hopes to attain. Such a vision must be shared by the entire community so that it is truly owned by all. The vision provides the basis from which the community determines priorities and establishes targets for performance in terms of problem-solving or seeking new ways of development. Visioning process is the starting point for the strategic plan in the development of communities and nations.

Visionings for strategic plans to Education Reform have been developed in many countries. Education has been considered as the problem creators but at the same time problem solvers. It is very important to analyze the visions of any community in order to know the purposes and direction, key performance areas, goals and some strategies applied. Such developed countries as Unites States (States), Japan, Australia and New Zealand, and some organizations concerning to education development as Unesco, UNDP and others are interested in visioning for School improvement plans.

It is the United States that provides the leadership on education visioning to strategic plan of educational improvement.. It is the American principal vision that children, youths, and adults are considered the most important resources. Systematically preparing American people for the 21st century is very important vision by which strategic or school improvement plans are applied. These visions have been pnt into Edcuation Reform Law under the title “Goals 2000: educate America Act”

Goals 2000: educate America Act contains the following goals:—(1) School Readiness.— By the year 2000, all children in America start school ready to learn; (2) School Completion.— By the year 2000, the high school graduation rate will increase to at least 90 percent.; (3) Student Achievement and Citizenship.— By the year 2000, all students will leave

grades 4, 8, 12 having demonstrated competency over challenging subject matters; (4) Teacher Education and Professional Development.—By the year 2000, the nation's teaching force will have access to programs for their professional skills; (5) Mathematics and Science.—By the year 2000, United States students will be first in the world in mathematics and science achievement; (6) Adult Literacy and Lifelong Learning.— By the year 2000, every adult American Will be literate and will possess the knowledge and skills necessary to compete in a global economy; (7) Safe, Discipline, and Alcohol- and Drug-Free School.— By the year 2000, every school in the United States Will be free from drugs, violence; and (8) Parental Participation.—every school will promote partnership that will increase parental involvement and participation in promoting the social, emotional, and academic growth of children. Moreover, it is the intention of the Federal Government to motivate every state to enact its own law on systemic education reform which emphasizes the decentralization of schooling to the local administration especially the schools. Every school should be the partnership with the college or university in the area.

Japan's educational vision can be seen from the standpoints of National Council on Educational Reform.. This council proposed three important areas to be reformed. Those are: (1) More emphasis must be put on education of the individuality, (2) Lifelong education must be emphasized for the Japanese society, and (3) Educational structures should be relevant to the current situation which inclines to be changeable especially on international education, culture, and sports. Information technology is another area to be more improved, including the promotion of research on science and non-formal education. It is the intention that tension should be released from bullying which is currently occurred in the schools. The promotion of higher education and private education institutions are being on the process of implementation.

South Korea's educational visioning can be seen through the Presidential Commission on Education Reform. At least six areas of visioning have been laid down.—(1) the learner-oriented education; (2) diversification of education; (3) autonomous school operation; (4) freedom and equality; (5) Education using information technology; and (6) Excellence in education. Open system of education in terms of non-formal schooling is emphasized.

Autonomous school community has been encouraged. Rote learning for university entrance has been decreased. Moreover, teaching competency has been promoted.

Australia's and New Zealand's educational visioning seem to be in the same direction with the United States. Quality of education has been emphasized along with educational standards set, equal opportunity to access learning, learners' ability to compete at the national level. with the reading , writing and mathematics skills , scientific and technological knowledge.

In case of New Zealand, Educational visioning is advanced in the decentralization of educational administration to the school level , only two levels of educational management — the ministry and the schools left. Three principles in educational administration reform are:— (1) school is the basis of administration; (2) partnership between educators and community along with School Committee is created; and (3) educational objectives resulted from school own visioning are identified in school charter ;(4) school budget management is the school responsibility.; and (5) It is the autonomy of the school to buy services proposed .

Educational visioning of the organization as Unesco emphasizes on — (1) opportunity to access to basic education of the member countries for children, youths and adults; (2) emphasizing on literacy, ability, skills and attitude; (3) expanding basic education to include childhood education, quality and diversity of basic education responsive to people needs; (4) school environment conducive to learning is promoted; and (5) participation between government and private sectors are campaigned.

Thailand Development Research Institute (TDRI) is another organization that has some educational visions for Thailand due to its research findings: (1) access to kindergarten schooling; (2) difference in quality of primary education in different areas e.g. urban and rural; (3) low enrollment ratio and different quality in secondary education; (4) labor market adjustment of the school leavers; (5) upgrading educational standard of the laborers; and (6) lack of flexibility and responsiveness in higher education.

United Nations Development Program, another organization which help support the Basic and Occupational Education and Training Project (BOETP) of the Ministry of Education

has clear visions on Basic and occupational education for the youths. Education for the small children and quality of primary education is considered important for the basis of secondary education .. Participatory action research is being introduced in the implementation process of the project.

วิสัยทัศน์ทางการศึกษา

บทนำ

นักปราชญ์เช่น โรเบิร์ต ออฟเพนไฮเมอร์ มองเห็นการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเห็นว่า โลกเรานี้ เป็น โลกที่ใหม่อยู่เสมอ มีความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น ธรรมชาติของสังคมมนุษย์ ระเบียบของสังคม ระเบียบแบบแผนของการคิด หรือความคิดเห็นที่แท้จริงของสังคมและวัฒนธรรม ล้วนเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา และจะไม่หวนกลับมาเหมือนเดิม บางสิ่งบางอย่างมีความใหม่ในเชิงคุณภาพหรือใหม่เพราะรักษาความใหม่ไว้ได้ โลกเปลี่ยนไปตลอดเวลาที่เราอย่างก้าวเดิน คุณภาพทั่วทั้งโลกก็ดูมีความใหม่ขึ้น มีความใหม่ในด้านความรู้ ความคิด และความสงสาร เห็นอกเห็นใจของมนุษย์ต่อผู้คนที่อยู่ห่างไกล ยากไร้ ต่างเผ่าพันธุ์ มีการเข้าไปเกี่ยวข้องและมีสัญญาประชาคมต่อกันฉันพี่น้อง โอบอุ้มซึ่งกันและกันและมีสิ่งใหม่ที่ได้แม้ความล้มเหลวของอำนาจที่ไม่เป็นธรรม ลัทธิความเชื่อถือ ขนบประเพณี ระเบียบปฏิบัติทางศาสนาของมนุษย์บนโลกใหม่ใบนี้

การพัฒนา : การเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน

การที่โลกเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาตามที่นักปราชญ์ได้กล่าวไว้นั้น เราอาจจะวิเคราะห์ว่าเป็นความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นคงมิใช่ปล่อยให้ไปตามธรรมชาติ เพราะมนุษย์เรานั้น ใฝ่ฝันที่จะมีและเห็นการเปลี่ยนแปลง และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามแผนที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเอง การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงแบบมีแผนเป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ของมนุษย์ มนุษย์ใช้กระบวนการความรู้ทางสังคมอย่างมีสามัญสำนึกและอยู่บนพื้นฐานของการทดลองค้นคว้าเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้แก่มนุษย์และสังคมด้วยกัน

การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ภายใต้การวางแผนนั้นต้องอาศัย ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมของมนุษย์ อาจจัดเป็นประเภทหรือกลุ่ม หลายกลุ่มด้วยกัน

กลุ่มแรกนั้น เป็นกลุ่มที่ยึดหลักที่ว่า มนุษย์พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจาก ประสบการณ์และเหตุผล (empirical-rational) แม้จะมีได้นี้ก็ถึงทฤษฎีอย่างหนึ่งอย่างใด โดยที่มี สมมุติฐานเบื้องต้นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผลและอยู่บนพื้นฐานแห่งการลองผิดลองถูกและการศึกษาวิจัยต่อเนื่องในรูปแบบของการวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) เพื่อศึกษาหาองค์ความรู้ มาอย่างต่อเนื่อง มนุษย์จะทำตามความสนใจที่เป็นเหตุเป็นผลประจักษ์แจ้งแก่ตนเองมาก่อน แล้ว

การพัฒนาที่เป็นไปตามแนวนี้นี้ มีการวิจัยสนับสนุนมากมายหลายอย่างเช่น การสำรวจ ความต้องการ (needs assessment) ความแตกต่างของสภาพปัจจุบันและความต้องการในอนาคต นับเป็นการวิจัยแบบประยุกต์ (applied research) ในที่สุดมีการวิจัยและพัฒนา (research and development : R&D) ซึ่งเป็นเครื่องมือของการพัฒนาในแนวนี้นี้ นอกจากนี้มีการใช้กระบวนการคิดคำนึงถึงสังคมอนาคตที่สมบูรณ์แบบ (utopian thinking) อีกด้วย

ยุทธศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาของมนุษย์อีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นกลุ่ม ที่สองนั้นตั้งอยู่บนสมมุติฐานของมนุษย์กับการจูงใจ มนุษย์ถูกมองว่ามีความกระตือรือร้นและ แรงกระตุ้นไปสู่ความพึงพอใจ ดิวอี้ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า ‘มนุษย์เป็นองคาพยพที่ไม่หยุดรอสิ่ง ไร่ สติปัญญาของมนุษย์เกิดขึ้นจากกระบวนการตกแต่งความสัมพันธ์ขององคาพยพและสิ่ง- แวดล้อม’ สติปัญญาเป็นเรื่องสังคมมากกว่าเป็นปัจเจกหรือของแต่ละบุคคลอย่างคับแคบ มนุษย์ ปฏิบัติภายใต้กรอบสังคมหรือเกณฑ์ทางวัฒนธรรม มนุษย์พัฒนาจากการศึกษาใหม่ตามกรอบ หรือเกณฑ์ที่สังคมกำหนด (normative-re-educative) ทำให้นักสังคมวิทยาเช่น เคิท เลวิน (Kurt Lewin) เน้น การวิจัยปฏิบัติการ (action research) เป็นยุทธศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลงพัฒนา ในแนวนี้นี้ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหา และถือเป็นการเรียนรู้ทางสังคมและการเปลี่ยนแปลง พัฒนาของมนุษย์

กลุ่มที่สาม มองเห็นวิธีใช้อำนาจบังคับ (power-coercive approach) เป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนหรือเป็นการพัฒนาได้อีกแบบหนึ่ง ในสังคมโลก พลังอำนาจผสมผสานอยู่ ในการปฏิบัติการของมนุษย์ ความรู้ก็เป็นพลังอำนาจที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพัฒนา การใช้ อำนาจในทางการเมืองและเศรษฐกิจในบางระยะก็นำไปสู่การพัฒนาเช่นกัน คนที่มีกระบวนการ ด้านอิทธิพลน้อยจะต้องทำตามแผนหรือทิศทางภายใต้ความเป็นผู้นำของบุคคลผู้มีพลังอำนาจ หรืออิทธิพลเหนือกว่า พลังอำนาจที่ใช้มักจะเป็นพลังอำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมาย นับเป็น ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจทางกฎหมายหรือนโยบายการบริหาร

การวางแผนพัฒนากับวิสัยทัศน์

มนุษย์ในฐานะนักวางแผน จะต้องทำตนให้หลุดพ้นจากการปฏิบัติหรือแนวคิดที่ทำอยู่ในปัจจุบัน เพื่อมองไปข้างหน้าอย่างก้าวไกลให้พ้นจากสภาพปัจจุบันแล้วนำเอาวิสัยทัศน์ของอนาคตมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จังหวะ คุณภาพ และทิศทางของการปฏิบัติที่จำเป็นต่อไป

ยอดนักวิชาการและนักวางแผนทั้งหลาย มีแนวโน้มในการมองระบบการศึกษาว่าจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีพลังที่จะช่วยให้เขาเหล่านั้นกำหนดทิศทางอนาคตในพิมพ์เขียวหรือเป้าหมายของการพัฒนาได้ ถ้าการศึกษาสลับซับซ้อนต่อการที่จะนำเอาไปใช้ในสังคมเทคโนโลยีอนาคต ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อความเคลื่อนไหวของการวาดภาพอนาคตและบทบาทของการศึกษาก็ยิ่งต้องมีมากขึ้น ความคิดในการมองภาพอนาคตนั่นสะสมอยู่ในความเป็นมนุษย์ที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ทั้งหลาย

โปลแลค (Fred Polak) ได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ *The Image of the Future* ว่า “สมรรถวิสัยในการวาดภาพอนาคตเป็นสมรรถวิสัยหลักของมนุษย์ในวัฒนธรรมต่างๆ และปรากฏอยู่ในทุกแง่มุมของวัฒนธรรมนั้นๆ และเมื่อลดด้านการมองภาพอนาคตหรือการใช้วิสัยทัศน์ให้เป็นจริงไม่ได้ก็จะเกิดแรงกดดันของการรับรู้ออกไปตามกาลเวลาและสถานที่ซึ่งไม่เพียงจะอยู่ในรูปเป็นวรรณคดีเท่านั้น แต่ปรากฏออกมาเป็นศิลปะกวี นิพนธ์ ดนตรี วิทยาศาสตร์ ปรัชญา และเรื่องทางศาสนา อีกมากมาย

ตอนที่ 1

แนวทางของกระบวนการวิสัยทัศน์

บทเกริ่น : วิธีการใหม่ในการแก้ปัญหาชุมชน

ประชาชนพลเมืองของประเทศและชุมชนต่างๆ ในปัจจุบันนี้ตกอยู่ในสภาพที่กำลังถูกบีบบังคับให้แสวงหาวิธีการใหม่ๆ และสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาที่ท้าทาย ชุมชนทั้งหลายต้องการวิธีการใหม่ๆ เข้าไปจัดการกับสภาพความจริงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากว่าชุมชนเหล่านั้นรู้ได้ว่าบริบทของการแก้ปัญหานั้นเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ชุมชนก็จะไม่มีโอกาสที่จะจัดการให้เหมาะสมได้

สภาพความเป็นจริงในชั้นวิกฤตของสังคมโลกนั้นมีหลายอย่างหลายประการเช่นปัญหาเศรษฐกิจที่มีเงินไม่เพียงพอแก่การใช้จ่ายพัฒนา ปัญหาสังคมด้านแก๊งค์อาชญากรรม ยาเสพติด ความหิวโหย การขาดที่อยู่อาศัย ปัญหาสิ่งแวดล้อม มลภาวะทางอากาศ คุณภาพน้ำใช้น้ำดื่ม สภาพของสังคมทำให้ชุมชนทั่วโลก ต้องพัฒนาเครื่องมือและยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ประชาชนสถาบัน และภาคธุรกิจต่างๆ มาร่วมกันวางแผนสำหรับอนาคต ชุมชนโดยรวมได้พูดกันมากถึงการแก้ปัญหาต่างๆ แต่มีการปฏิบัติกันน้อยมาก

ทบทวนการสร้างวิสัยทัศน์

เมื่อชุมชนหนึ่ง ชุมชนใด มีปัญหาเกิดขึ้นในสภาพปัจจุบัน และปรารถนาจะแก้ไขให้ปัญหานั้นหมดไปในอนาคต เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะ ความรุนแรงของปัญหามลภาวะนั้นจะกลายเป็นตัวกระตุ้นที่มีพลังให้เกิดการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ประชาชนพลเมืองรัฐบาล และฝ่ายธุรกิจอุตสาหกรรมต่างรวมตัวกันมาพูดคุยอภิปรายถึงปัญหานี้ และตกลงร่วมกันที่จะกำจัดมลภาวะ ทุกฝ่ายและทุกคนล้วนปรารถนาที่จะได้สภาพแวดล้อมที่ดี ไม่มีมลภาวะ แต่ก็ไม่มีความเชื่อถือว่า จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยไม่ทำให้เสียหายต่ออุตสาหกรรมหรือลดการจ้างแรงงานในภูมิภาคนั้นๆ

ถ้ามีการประชุมกันอย่างต่อเนื่อง หลายๆ ครั้ง ในระหว่างผู้นำต่างๆ และกำหนดให้มี คณะกรรมการมาตรฐานดูแลและประกันในคุณภาพของสภาพแวดล้อมที่ได้มาตรฐานในเรื่องนี้โดยเฉพาะขึ้น คณะกรรมการเหล่านี้ใช้กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ วางเป้าหมายและสร้างมาตรฐานในการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องก็จะนำไปสู่การแก้ปัญหาสภาพมลภาวะได้

ค่านิยมของกระบวนการทำงานร่วมกันการจะบรรลุผลในการแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการที่ทำงานร่วมกันด้วยจิตวิญญาณ ชุมชนมีความสำเร็จได้เพราะกระบวนการวางแผนอย่างกว้างขวาง แต่บางครั้งก็ยากลำบากแสนสาหัส เพราะทุกๆ ภาของชุมชนต่างก็เกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์และพัฒนาการที่ดำเนินไปเพื่ออนาคต มีความร่วมมือกันมากขึ้น และลดการต่อต้านลง

บางชุมชนปล่อยให้สภาพอนาคตบังเกิดขึ้นเอง แต่ชุมชนที่มีความสำเร็จนั้นตัดสินใจได้ว่าสภาพอนาคตเป็นสิ่งที่ชุมชนสร้างสรรค์ขึ้นเองได้ ชุมชนเหล่านี้สร้างสภาพในอนาคตขึ้นได้ด้วยการใช้เวลาในการสร้างวิสัยทัศน์ที่พึงปรารถนา และใช้กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ให้บังเกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย โดยสรุป การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนานั้นเป็นกระบวนการจากการสร้างวิสัยทัศน์ของสังคม กระบวนการวิสัยทัศน์เช่นนั้นนำเอาทุกภาคของสังคมนั้นๆ มาร่วมกันระบุปัญหา ประเมินสภาพการเปลี่ยนแปลง และสร้างวิธีการแบบหมู่พวกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ ขึ้นมา

การร่วมมือและข้อยุติเป็นสิ่งจำเป็น

ชุมชนที่ประสบความสำเร็จมีจุดสนใจร่วมกันถึงวิถีทางต่างๆ ที่จะให้ภาครัฐกิจ รัฐบาลองค์กร และประชาชนพลเมืองมาทำงานร่วมกัน เมื่อทบทวนเรื่องนี้ให้ดีมีประสิทธิผลเราก็พบว่าชุมชนเหล่านั้นมีปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญหลายอย่าง เช่น

- คนที่มีความสนใจและมีความคิดก้าวไกลได้เข้ามามีส่วนร่วมตลอดกระบวนการและมีส่วนช่วยให้บังเกิดผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย ได้ผลลัพธ์ที่น่าเชื่อถือ
- ผู้ที่มีจิตใจกว้างขวางและมีอำนาจได้ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีกำลังใจและปฏิบัติงานร่วมกันเยี่ยงเพื่อนฝูง
- งานการ สิ่งของ และเรื่องส่วนตัว จะถูกเก็บไว้ก่อน ดังนั้นจุดสนใจจึงไปรวมอยู่ที่ปัญหาและเป้าหมาย

- ความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งบังเกิดขึ้นจากทุกฝ่ายรวมทั้งผู้สนใจ
- ผู้เข้าร่วมงานมีความรับผิดชอบเป็นส่วนตัวเพื่อดำเนินการให้ได้รับผลลัพธ์
- กลุ่มทำงานเสนอข้อแนะนำอย่างละเอียดละออถึงผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งมีการกำหนดเวลาและค่าใช้จ่าย
- ทุกคนไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ เผ่าพันธุ์ สถานะทางเศรษฐกิจ มีความไว้วางใจกันและต่างนับถือ กัน
- ผู้เข้าร่วมมีใจผูกพันกันแม้ในยามที่มีข้อโต้แย้ง
- กลุ่มทำงานด้วยวิธีการหาข้อยุติร่วมกัน

ปัจจัยเกื้อหนุนเหล่านี้ทำให้การร่วมมือกันบังเกิดขึ้นอย่างเป็นแก่นสาร การร่วมมือกันอย่างแท้จริงทำให้องค์กร หน่วยงาน และทุกฝ่ายเข้าร่วมในการระบุปัญหา สร้างสรรค์ทางเลือกในการแก้ปัญหา พัฒนาแผนยุทธศาสตร์และดำเนินการแก้ไขปัญหา ติดตามประเมินผล และเสนอผลสู่สาธารณชน

ขั้นตอนของการสร้างโครงการวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์เป็นทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ ผลสำเร็จเห็นได้ชัดเจนมากที่สุดจากคุณภาพชีวิตที่พัฒนาดีขึ้น ทำให้ทุกคนและชุมชนทั้งหมดมีวิธีการใหม่ในการแก้ไขปัญหาและสิ่งท้าทายที่เกิดขึ้น การสร้างวิสัยทัศน์ของชุมชนมีกระบวนการวิสัยทัศน์โดยรวมพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. มีการจัดตั้งคณะกรรมการริเริ่ม คณะกรรมการนี้ประกอบด้วยประชาชน 10-15 คน ตั้งใจลงทุนลงแรงในการพัฒนาในระยะแรกของโครงการ และต่อไปอาจเข้าร่วมเป็นกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง (stakeholder group) ที่ทำหน้าที่เป็นหนึ่งในเสาหลักของการวางแผนโครงการ คณะกรรมการริเริ่มนี้ต้องทำให้ประชาชนกลุ่มต่างๆมาเข้าร่วมและจัดทำคำประกาศที่แสดงถึงการริเริ่มของชุมชนนั้นๆ หน้าที่ของคณะกรรมการริเริ่มอาจมีดังนี้

1.1 ระบุบุคคลที่จะเข้าร่วมกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง หรือกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นหนึ่งในเสาหลักในการวางแผนงานจำนวนประมาณ 60-80 คน ครอบคลุมบุคคลหลายฝ่ายหลายอาชีพ ในการจัดทำกระบวนการวิสัยทัศน์ กลุ่มเสาหลักนี้คือบุคคลที่มีหลักการของอนาคต มีอิทธิพลทางการเมืองน้อย และมีคุณลักษณะต่างๆ เช่น ทั้งเห็นด้วย/ไม่เห็นด้วยกับความเจริญ

เติบโตของชุมชน ภาครัฐกิจต่างๆ ชาวบ้าน ทั้งเก่าและใหม่ พวกอนุรักษ์/เสรีนิยม/ปานกลาง ตัวแทนจากภาคภูมิศาสตร์ต่างๆ ตัวแทนหลายกลุ่มอายุ เชื้อชาติ ระดับรายได้ พวกแนวคิด ปฏิรูป/พวกย้อนกลับไปแบบเก่า และกลุ่มผู้นำต่างๆ เป็นต้น

1.2 วางแบบกระบวนการ ผู้นำที่สำคัญและชุมชนทั้งหมดให้อำนาจการตัดสินใจแก่กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่เป็นดังเสาหลักดังกล่าว และจัดปฐมนิเทศกระบวนการวิสัยทัศน์ทั้งหมดให้ผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องดำเนินการ จุดมุ่งหมายคือ การพัฒนาแผนอย่างกว้างๆ เพื่อที่จะดำเนินการให้มีการทำสิ่งใหม่ๆเพื่อบริการชุมชน กระบวนการนี้ต้องให้ตรงกับความต้องการและมีผลลัพธ์ตามที่ปรารถนา

1.3 กำหนดเวลาของโครงการ กำหนดเวลาให้ผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติการ เช่น สามสัปดาห์ต่อหนึ่งครั้ง การกำหนดเวลาขึ้นอยู่กับชุมชนและความเหมาะสมของผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องที่จะเข้าร่วมกระบวนการวิสัยทัศน์ การกำหนดเวลาทำงานของกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โครงการวิสัยทัศน์สำเร็จลงได้ด้วยการทำให้คนเข้าร่วมโครงการได้เป็นอันดับแรก ดังนั้นกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องหรือกลุ่มเสาหลักนี้จึงมักมีการประชุมกันในตอนเย็นๆเพื่อให้กลุ่มผู้ทำงานได้เข้าร่วม ประชุมเป็นประจำได้

1.4 วางแบบโครงสร้างการประสานงานโครงการ โครงการต้องมีประธาน มีคณะกรรมการย่อยๆอีกอย่างน้อย 3 คณะ และมีเจ้าหน้าที่ทำงานพอสมควร ในระยะแรกๆ สมาชิกของคณะกรรมการริเริ่มอาจต้องทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการย่อยแต่ประธานตัวจริงอาจจะต้องมารับงานเมื่อโครงการลงมือดำเนินการ

1.5 เลือกประธานโครงการ การเลือกประธานโครงการ เป็นเรื่องวิกฤตพอสมควร เพราะโครงการที่จะสำเร็จ จำเป็นต้องมีผู้นำที่เข้มแข็งและยุติธรรมเป็นกลาง เปิดเผย และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องหรือกลุ่มเสาหลักนี้ หน้าที่ของประธานนั้นรวมถึงการเปิด-ปิดการประชุม ทำหน้าที่เป็นประธาน คณะกรรมการประสานงาน แต่งตั้งประธานอนุกรรมการ แลกข่าว หาทุนสนับสนุนโครงการ แก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ เป็นต้น

1.6 กำหนดคณะกรรมการประสานงาน กรรมการชุดนี้ประกอบด้วยบุคคลในกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องระหว่าง 7-12 คน ทำหน้าที่ตามกระบวนการของวิสัยทัศน์ แต่มิใช่กำหนดเรื่องต่างๆ ทำหน้าที่แนะนำให้เป็นไปตามแผน และกำหนดเวลาติดต่อประสานงานกับผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องทุกคน นิเทศกรรมการอื่นๆ และเจ้าหน้าที่โครงการ ให้งานเดินไป

ตามร่องรอย ทำหน้าที่เป็น“เจ้าของ” โครงการในนามของทุกคนในชุมชน คณะกรรมการชุดนี้ จะต้องจัดประชุมวางแผน/รายงานผล (planning/debriefing meeting)

1.7 จัดตั้งคณะกรรมการเข้าถึงประชาชน คณะกรรมการชุดที่สองนี้ประกอบด้วยผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องประมาณ 10 - 12 คน ทำหน้าที่เข้าถึงประชาชนเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกันชุมชนอย่างจริงจัง หากกลุ่มนี้ทำงานได้สำเร็จก็หมายถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างวิสัยทัศน์นั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.8 จัดตั้งคณะกรรมการวิจัย คณะกรรมการชุดที่สามนี้ มีหน้าที่ป้อนข้อมูลให้กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้ใช้ในการตัดสินใจเมื่อชุมชนต้องเผชิญกับสิ่งท้าทาย ผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง 3 - 5 คน เข้าร่วมกับคณะกรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาเอกสารอย่างน้อยสองชุด คือ เอกสารแสดงคุณภาพชีวิตของสภาพแวดล้อมระดับโลก ระดับชาติ ระดับภูมิภาคและชุมชนกับตัวบ่งชี้ และเพิ่มแสดงภาพสังคมปัจจุบันของชุมชน (ตัวอย่างเช่น ความเจริญ ประชาชน อัตราอาชญากรรม อัตราการมีงานทำ ฯลฯ)

1.9 จัดตั้งเจ้าหน้าที่โครงการ ฝ่ายบริหารจัดการมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ ความสามารถของฝ่ายบริหารมีความสำคัญที่จะต้องบริหารในงานต่างๆ เช่น ติดต่อสื่อสารทั่วไป (กับผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง สมาชิกคณะกรรมการ และชุมชน) ประสานงานการประชุม ประสานงานกับโฆษกและผู้ขอข้อมูล เตรียมห้องประชุมและสิ่งประกอบการประชุมอื่นๆ บันทึกการเข้าร่วมประชุมของผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง เตรียมเอกสารการประชุม จัดบันทึกการประชุมและสำเนางานต่างๆ

1.10 เลือกคนกลางภายนอกทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ในโครงการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้อำนวยความสะดวกซึ่งเป็นบุคคลภายนอกสามารถช่วยในการดำเนินงานการประชุม คณะที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกสามารถช่วยเหลือในด้านการวางแผนกระบวนการ ทำให้ความพยายามมีความเป็นจริงและมีคุณค่า ทำให้กระบวนการต่างๆ อยู่ในร่องรอย และตามกำหนดเวลา ช่วยระบุผู้เชี่ยวชาญที่จะมาให้ออกความเห็น ฯลฯ

1.11 ระบุทรัพยากรเงินทุน โครงการสร้างวิสัยทัศน์ต้องการเงินทุนและการช่วยเหลือในด้านสิ่งของ ครอบคลุมการบริหาร การวิจัย การเข้าถึงชุมชน และอื่นๆ การระดมเงินทุนในรูปแบบสหกรณ์จากชุมชนโดยทั่วถึง ทำให้เกิดความเป็นเจ้าของโครงการอย่างกว้างขวาง การระดมเงินทุนแต่ระยะแรกๆ ทำให้โครงการสร้างวิสัยทัศน์มีโอกาสสำเร็จได้มาก และต้องนำเงินมาแบ่งสรรปันส่วนให้ฝ่ายต่างๆอย่างทั่วถึง

1.12 สร้างสรรค์ชื่อโครงการ การตั้งชื่อกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ เป็นวิธีเบื้องต้นของการสร้างเอกลักษณ์ของโครงการ ตัวอย่างชื่อโครงการวิสัยทัศน์ในชุมชนต่างๆของสหรัฐอเมริกา เช่น

📁 Vision Indianapolis Tomorrow - Indianapolis, Indiana;

📁 Urban Challenges: A Vision for the Future - Phoenix, Arizona;

📁 Blueprint 2000 - Florida ;

📁 Envision 2020 - Longmont, Colorado; และ

📁 Foresight 2020: Linn County's Tomorrow-Linn County, Iowa ฯลฯ

ชื่อโครงการเหล่านี้ช่วยส่งเสริมความเป็นเจ้าของของชุมชน

1.13 เลือกสถานที่ประชุม เป็นสถานที่ที่คนเข้าสะดวก เป็นกลาง และมีขนาดใหญ่ นับเป็นสถานที่ประชุมที่เหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างสมบูรณ์ทั้งน้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์ พอเหมาะสำหรับคน 60 - 80 คน ที่จะเข้านั่งฟังการประชุมในรูปตัว U และมีที่สำหรับผู้สนใจเข้าร่วมฟัง

1.14 การฝึกอบรมกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง บุคคลกลุ่มนี้เป็นตัวตั้งตัวตีหรือเป็นกลุ่มเสาหลักที่จะเป็นผู้ดำเนินงาน ประกอบด้วยบุคคลที่มองการณ์ไกลประมาณ 200 - 400 คน หลังจากประชุมกันไป 2 - 3 ครั้ง ที่สุดจะเหลือบุคคลที่มีจิตใจผูกพันโครงการประมาณ 60 - 80 คน บุคคลเหล่านี้ควรได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องในกระบวนการวิสัยทัศน์

1.15 วางแผนสำหรับเริ่มต้นโครงการ งานขั้นสุดท้ายของคณะกรรมการริเริ่มก็คือ การเดินเครื่องหรือดำเนินงานโครงการในตอนเริ่มต้นซึ่งคณะกรรมการทุกคนต้องเข้ารับหน้าที่เพื่อดำเนินงานตามโครงการต่อไป

สรุป

กล่าวโดยสรุป กระบวนการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งของโครงการวิสัยทัศน์ของชุมชนต่าง ๆ นั้น รวมถึงงานหลักที่สำคัญเช่น ขั้นแรกคือ การตั้งคณะกรรมการริเริ่ม คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยบุคคลที่เป็นตัวแทนชุมชนอย่างกว้างๆระหว่าง 12 ถึง 15 คน ทำหน้าที่เลือกกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ที่สะท้อนให้เห็นความสนใจและภาพอนาคตของชุมชน วางแบบกระบวนการที่จะทำให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่พึง

ปรารภของชุมชน กำหนดคณะกรรมการขึ้น อย่างน้อย 3 คณะ เพื่อให้รับ บทบาทหน้าที่ตลอดโครงการ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่จัดตั้งคณะเจ้าหน้าที่ของโครงการ หาสถานที่ประชุม แสวงหาทุน คณะกรรมการเริ่มนี้มีจุดสนใจอยู่ที่กระบวนการ และให้กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในเนื้อหาสาระเช่น ระบุปัญหา หาทางเลือกแก้ไขปัญหาคำหนดแผนปฏิบัติการ ฯลฯ

2. กระบวนการขยายงานสู่ชุมชน กฎเกณฑ์สำคัญของความสำเร็จของกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ของชุมชนอยู่ที่ความพยายามในการขยายเข้าสู่ชุมชนอย่างจริงจัง ทุกคนและทุกฝ่ายในชุมชนได้รับรายงานในโครงการวิสัยทัศน์ตลอดเวลาด้วยความมานะของคณะกรรมการประสานงานที่เป็นบุคคลเสาหลักจำนวน 5 - 10 คน วิชยายวิสัยทัศน์สู่ชุมชนอาจดำเนินการในหลายรูปแบบ

2.1 เริ่มต้นโครงการ เริ่มจากผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องหรือกลุ่มเสาหลักเพื่อให้คุ้นเคยกับเป้าหมาย กระบวนการวางแผน และผู้ร่วมงาน แนะนำวิสัยทัศน์ต่อสื่อสารมวลชนและประชาชนผู้ให้การสนับสนุน แล้วขยายสู่ชุมชนทั้งหมด ทีมวิสัยทัศน์มักแถลงข่าวก่อนเริ่มต้นโครงการเชิญผู้แทน สื่อสารมวลชน ผู้นำชุมชนที่สำคัญเข้ารับฟังโดยใช้เวลาประมาณ 30 - 45 นาที

2.2 การสำรวจ การสำรวจและการใช้กลุ่มโฟกัสช่วยในการป้อนข้อมูลจากชุมชนให้คณะผู้ประสานงานที่มาจากผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องหรือบุคคลหลักได้รับทราบ การสำรวจสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ เช่น การสำรวจแบบเป็นทางการ (formal) และแบบไม่เป็นทางการ (informal)

2.3 กลุ่มโฟกัส กลุ่มโฟกัสเป็นแบบของการสำรวจประเมินแบบหนึ่งเพื่อระบุปัญหาและแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพสามารถเจาะลึกกว่าการสำรวจตามปกติ แต่ใช้เวลานาน และต้องเตรียมวิธีการให้ดี เช่น การกำหนด จำนวนคนให้มีตัวแทนกลุ่มคนต่างๆ ให้มาร่วมในการประเมิน เป็นต้น

2.4 การประชุมระดับเมือง การประชุมระดับเมืองเป็นการรวบรวมข้อมูลขนาดใหญ่ที่ผู้เป็นเสาหลักและนักวางแผนสามารถรายงานสาธารณชนถึงโครงการสร้างวิสัยทัศน์ ระยะ

วางแผนควรใช้การประชุมแบบนี้ประมาณสัก 3 แห่ง (เมือง) จัดครั้งแรกหลังจากโครงการจะเริ่มและมีแนวโน้มเป็นจริง ครั้งที่สองจัดทำหลังระยะการวางวิสัยทัศน์และก่อนระยะการกำหนดแผนการปฏิบัติงานหลัก (Key Performance Areas : KPAs) ของโครงการ และครั้งที่สามจัดทำหลังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องหรือผู้เป็นเสาหลักมีข้อมูลร่วมกันในแผนปฏิบัติการ

2.5 การแถลงข่าว ชุมชนต้องทำรายการการช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่นให้สื่อมวลชนทราบ ตอนเริ่มต้นโครงการมีการแถลงข่าวเอกสารจำเพาะที่จะแจกแจงเป็นการประกาศเหตุการณ์หรือปทัสถานสำคัญๆ การแถลงข่าว ควรทำทั้งในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น นอกจากนั้นอาจมีใบปลิวโฆษณาด้วย

2.6 สำนักงานแถลงข่าว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องอาจจัดให้มีโฆษกที่เก่งๆทำหน้าที่ชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ตลอดจนความก้าวหน้าของโครงการ

3. การศึกษาสภาพความเป็นจริงของชุมชน ชุมชนจำนวนมาก เริ่มโครงการวิสัยทัศน์ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์หรืออนาคตที่พึงปรารถนาเลยทีเดียว แต่บางชุมชนกลับศึกษาข้อค้นพบของชุมชนก่อนจะระบุอนาคตที่พึงประสงค์ ทั้งสองวิธีต่างให้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพในโครงการวิสัยทัศน์ คณะกรรมการริเริ่มควรต้องตัดสินใจว่าจะเลือกวิธีไหนสำหรับชุมชนของตน

3.1 เข้าใจแนวโน้มและแรงผลักดัน การศึกษาวิเคราะห์ดูสภาพแวดล้อมอย่างคร่าวๆ นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ของชุมชน เพราะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาความเข้าใจร่วมกันถึงเหตุการณ์ แนวโน้ม เทคโนโลยี ปัญหา และพลังสำคัญที่มีผลต่อชุมชนและจะมีต่อไปในอนาคต สภาพความเป็นจริงทั้งของโลกและประเทศมักมีผลกระทบต่อการท้าทายความสามารถของชุมชนทั่วไป และไม่จำเป็นที่กลุ่มต่างๆ จะต้องมาหาข้อมูลร่วมกันในการศึกษาวิเคราะห์สิ่งเหล่านี้ แต่ผู้เข้าร่วมโครงการวิสัยทัศน์ทุกคนควรรู้ว่าชุมชนของตนนั้นเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับโลกอย่างไร ปัญหาที่ใหญ่กว่ามีผลกระทบต่อท้องถิ่นหรือชุมชนอย่างไร

คณะกรรมการวิจัยจะต้องนำเสนองานชิ้นแรกในขณะนี้ เพื่อป้อนข้อมูลองค์ประกอบเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวโน้มอนาคตและปัจจุบันให้แก่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องซึ่งทำหน้าที่เป็นเสาหลักให้โครงการ ซึ่งอาจมีข้อมูลองค์ประกอบต่างๆดังนี้

- อิทธิพลการเติบโตของประชากร อายุ และแนวโน้มเงินทุนสนับสนุนระบบการศึกษา
- ผลลัพธ์จากการเคลื่อนย้ายเข้าออกของประชาชนต่อคุณภาพและความสามารถของครอบครัว
- เทคโนโลยีใหม่ ค่าใช้จ่าย และผลกระทบต่อการมีงานทำและคุณภาพชีวิตในชุมชน
- การเปลี่ยนแปลงเงินทุน และ/หรือ นโยบายของโครงการระดับชาติ จังหวัด และท้องถิ่น
- แนวโน้มของโลกทางด้านการค้า สิ่งแวดล้อม และแรงงาน

ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ควรเป็นที่รับทราบของกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรก จากคณะกรรมการวิจัยที่ช่วยวิเคราะห์เบื้องต้นให้ หลังจากนั้น กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องก็สามารถนำไปอภิปรายในกลุ่มใหญ่ถึงลำดับความสำคัญและรายละเอียด ขึ้นนั้นนับเป็นการรวมเอาข้อค้นพบของฝ่ายวิจัยกับความคิดรวบยอดของชุมชนเข้าด้วยกัน

3.2 การมองสภาพความเป็นจริงและแนวโน้มของท้องถิ่น การสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) ของกระทรวงสาธารณสุขเป็นกรณีตัวอย่างที่สำคัญ ทำให้ชุมชนโดยทั่วไปได้มองสภาพความเป็นจริงและแนวโน้มของการพัฒนาบ้านเมือง เพียงแต่มีคนเอามาศึกษาวิเคราะห์ให้รอบคอบ ก็จะทำให้เห็นปัญหาของชุมชนต่างๆ การให้แต่ละชุมชนได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของตนจะทำให้ทุกชุมชนรู้ว่าขณะนี้กำลังทำอะไรกันอยู่ และสามารถตั้งเป็นคำถามว่า ความแข็งแกร่งมากที่สุดของสังคมเราคืออะไร และความอ่อนแอมากที่สุดของเราคืออะไร

3.3 สร้างแฟ้มชุมชน แฟ้มชุมชนประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่แสดงว่าชุมชนนั้นๆ ทำงานได้ดีในระดับต่างๆ พัฒนาจากข้อมูลทุติยภูมิหรือข้อมูลที่วิเคราะห์เป็นสารสนเทศแล้ว ทำให้แฟ้มชุมชนวาดภาพสิ่งต่างๆ ของชุมชน รวมถึงสิ่งที่ท้าทายที่ชุมชนต้องต่อสู้แก้ไขในแต่ละโครง- การวิสัยทัศน์ของชุมชนนั้น คณะกรรมการวิจัยสามารถใช้ยุทธศาสตร์สำรวจและเก็บข้อมูลอย่างรวดเร็วเพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาบริหารจัดการให้เป็นระบบที่เรียกว่าระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศ (management information system : MIS)

คณะกรรมการวิจัยรวบรวมตัวบ่งชี้จากข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สถิติด้านอาชญากรรม ยาบ้า จากฝ่ายตำรวจ ตัวเลขด้านสาธารณสุข (เช่น การตั้งครรภ์ของวัยรุ่น) ตัวบ่งชี้ด้านเศรษฐกิจต่างๆ ล้วนมีความสำคัญต่อการนำเสนอเปรียบเทียบระหว่างครั้งแรกและครั้ง

หลัง ทำให้กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้เข้าใจสภาพความจริงของชุมชนอย่างถ่องแท้ ในเวลาเดียวกันก็สามารถมองไปข้างหน้าว่า “อนาคตที่ควร เป็น” ของชุมชนจะเป็นอย่างไร

นอกจากนี้ข้อมูลและการอภิปรายร่วมกันยังช่วยทำให้กลุ่มผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องและชุมชนได้เห็น ภาพ “อนาคตที่น่าจะเป็น” — นั่นคือผลลัพธ์ที่น่าจะบังเกิดเป็นแนวโน้มปัจจุบัน และแรงกดดัน ถึงแม้ชุมชนจะไม่เข้าแทรกแซง กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องก็สามารถระบุ เรื่องที่เป็นจุดเด่นและเรื่องที่ต้องแก้ไข โดยวิธีแตกเป็นกลุ่มย่อยๆ ให้ไปคิดแก้ปัญหา โดยตั้งคำถามว่า

- ?→ “อนาคตที่น่าจะเป็น” ของชุมชนคืออะไร
- ?→ องค์ประกอบของแนวโน้มในทิศทางใดที่ดีและเลว
- ?→ แง่มุมใดที่เราควรระวังไว้ และแง่มุมใดที่เราจะเปลี่ยนแปลง
- ?→ ตัวอุปสรรคที่สำคัญ และโอกาสที่สำคัญที่สุดคืออะไร

เมื่ออนาคตที่ควรจะเป็นได้รับการประเมินแล้ว ภาพอนาคตใหม่อาจจะได้รับการพิจารณาภายใต้ข้อสันนิษฐานที่ต่างออกไป

3.4 ตัวอย่างตัวบ่งชี้ของชุมชน ตัวบ่งชี้ของชุมชนที่สำคัญๆ นับว่าเป็นข้อมูลสารสนเทศในการสร้างวิสัยทัศน์ในแต่ละชุมชนเช่น อัตราการเข้าเรียนของเด็กวัยก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา อัตราการเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาเมื่อเทียบกับกลุ่มประชากร อัตรานักเรียนต่อครู อัตราความรุนแรงในสถาน ศึกษา การใช้สารเสพติดในโรงเรียน ตัวบ่งชี้ด้านอาชญากรรมต่อประชากร 100,000 คน และอัตราร้อยละ ของรายงานความรู้สึกว่าปลอดภัยที่เดินคนเดียวในหมู่บ้านตอนกลางคืน เหล่านี้เป็นต้น

สรุป

องค์ประกอบหลักของวางแผนยุทธศาสตร์ (strategic planning) ในกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ ก็คือข้อมูลข่าวสารที่ดี ซึ่งมีรากฐานของข้อมูลที่จะวิเคราะห์ วิจัยหาได้ในชุมชน ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นสามารถแปลความออกไปได้หลายแง่มุม ดังนั้นจึงมีความสำคัญที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่จะศึกษา วิเคราะห์และอภิปราย

เรื่องเหล่านั้น การที่มีการรับรู้ร่วมกันถึงสิ่งที่ชุมชนกำลังปฏิบัติอยู่นั้นช่วยในการพัฒนาอนาคตที่พึงปรารถนา และสามารถระบุถึงเรื่องหลักๆ ที่จะมุ่งไปสู่ตามที่กำหนดไว้

เพิ่มข้อมูลชุมชนทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับเวลาและทรัพยากร คณะกรรมการริเริ่มต้องตัดสินใจว่า วิธีใดที่จะใช้ในระบะแรกของโครงการ นั่นคือ มอบให้กลุ่มผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องและผู้เข้าร่วมประชุมทำงานด้วยความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้

- ความแข็งแกร่งและสิ่งที่มีคุณค่าของชุมชน
- สิ่งท้าทายต่างๆที่ชุมชนต้องเผชิญ
- สภาพความเป็นจริงที่ชุมชนต้องเผชิญ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควบคุมได้ และควบคุมไม่ได้
- อนาคตที่น่าจะเป็นของชุมชน ซึ่งไม่ควรมียสิ่งแทรกแซง

4. โครงสร้างพื้นฐานของความเป็นพลเมือง : การประเมินความสามารถของชุมชน ชุมชนบางแห่งมีธาตุแท้หรือน้ำยา และความหวังที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชนของตนอยู่เสมอ แต่นักวิชาการและนักปฏิบัติการของชุมชนเริ่มคิดว่าชมรม สมาคม และจารีตประเพณี วัฒนธรรมต่างๆมีบทบาทต่อชุมชนและเป็นเสมือนหนึ่งโครงสร้างพื้นฐานของความเป็นพลเมืองซึ่งชุมชนที่ประสบความสำเร็จจะหนุนนอม และถือเป็นเกียรติในสิ่งเหล่านั้น จึงพยายามที่จะสร้างตัวบ่งชี้ของความเป็นพลเมืองขึ้นเพื่อให้เป็นส่วนประกอบในการสร้างวิสัยทัศน์

ส่วนประกอบตัวบ่งชี้ของความเป็นพลเมืองเหล่านั้น สรุปได้เป็น 10 ประการ แต่ละประการสามารถ กำหนดเป็นดัชนีหรือตัวบ่งชี้ในรูปของคำถามได้ดังนี้

1) ความร่วมมือของพลเมือง ชุมชนในแต่ละท้องถิ่นมีปัญหาเรื่องความร่วมมือของชุมชนแตกต่างกัน ชุมชนใดปราศจากความร่วมมือกันชุมชนนั้นก็มีความยากลำบากที่จะตกลงกันได้ว่าปัญหาที่จะแก้ไ่นั้น คืออะไร

2) ภาวะผู้นำในชุมชน ภาคต่างๆทั้งฝ่ายรัฐและธุรกิจชุมชนต้องมีการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำในหมู่เหล่าของตนเพื่อสามารถสื่อสารข่าวสารกันและกัน และทำงานร่วมกันในการบริการชุมชน

3) การปฏิบัติของรัฐบาล การสนองตอบและการบริการของรัฐบาลต่อความต้องการของชุมชนเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะจะต้องปฏิบัติงานอย่างปราศจากคอร์รัปชั่น บริการอย่างมีคุณภาพ แบบมืออาชีพ หรือธุรกิจ ประกันในคุณภาพและความเท่าเทียมกัน

4) **อาสาสมัครและวัฒนธรรมบริจา** การดูแลประชาชน และใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อช่วยชุมชน เป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตของชุมชน ความต้องการจำเป็นทางสังคมและข้อจำกัด จากทรัพยากรของรัฐทำให้ต้องใช้เวลา เงินทองและการบริการ และบริจาคมมากขึ้นจากปัจเจก-ชนและสถาบันต่างๆของชุมชนเป็นสิ่งเกื้อหนุน ที่สำคัญ

5) **ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม** ในชุมชนที่มีคนหลายเผ่าพันธุ์และเชื้อชาติ ศาสนานั้น ต้องการการสื่อสารและสุนทรียภาพเพิ่มมากขึ้น ทั้งในกลุ่มและชุมชน ชุมชนที่มีความสำเร็ง นั้นมีทักษะในการร่วมมือและสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี

6) **การศึกษาหน้าที่พลเมือง** พลเมืองในสังคมต้องพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะ เพื่อชีวิตที่ดีในชุมชน โรงเรียน วัด หน่วยงานราชการ และธุรกิจสามารถบริการเยี่ยงทรัพยากร ทางการศึกษาในปัญหาต่างๆได้

7) **การใช้ข้อมูลข่าวสารชุมชนร่วมกัน** ชุมชนจะต้องมีกลไกในการสร้างและใช้ข้อมูล ข่าวสารร่วมกันในการให้การศึกษาแก่ประชาชนในปัญหาที่สำคัญๆ ไม่ว่าข้อมูลจากสื่อองค์กร วิทยาลัยชุมชน และมหาวิทยาลัย ตัวบ่งชี้ด้านนี้จึงเป็นดัชนีรวมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร

8) **การสร้างความสามารถเพื่อหาความร่วมมือและข้อยุติ** ปัญหาของชุมชนจะมีความ สลับซับซ้อนและมีปริมาณมากขึ้น ชุมชนที่สามารถจะต้องทำงานร่วมกันและหาข้อยุติในการ แก้ปัญหาจึงมีความจำเป็น ดัชนีด้านการสร้างความร่วมมือจึงเป็นสิ่งสำคัญ

9) **วิสัยทัศน์และความภูมิใจของชุมชน** ชุมชนที่มีความสำเร็งในการแก้ปัญหา นั้น พัฒนาภาพในอนาคตได้ชัดเจนและในอดีตก็มีแนวคิดที่แจ่มแจ้ง การสร้างวิสัยทัศน์ในอนาคต และภูมิใจถึงความสำเร็จในอดีตนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของกิจกรรมการวางแผนยุทธศาสตร์แบบ การมีส่วนร่วมที่กว้างขวาง กิจกรรมการวางแผนร่วมกันจึงเป็นดัชนีรวมที่สำคัญ

10) **ความร่วมมือระหว่างชุมชนต่างๆ** การตัดเงินงบประมาณของรัฐบาลและการ แข่งขันทางเศรษฐกิจที่ทำลายกันเองในระหว่างภูมิภาคนั้น เป็นตัวผลักดันให้จังหวัดใกล้เคียง กันต้องหันมาร่วมมือกันในการวางแผนเพื่ออนาคตให้เป็นไปตามความต้องการจำเป็นในแต่ละ ภูมิภาค ดัชนีรวมในเรื่องนี้จึงเป็นสิ่งที่ พึงพิจารณา

สรุป

กล่าวโดยสรุป ชุมชนจะต้องศึกษาจุดชนวนที่พึงปฏิบัติ 10 ประการนี้ การมีจุดเน้นในดัชนีนี้เพียงเรื่องสองเรื่อง จะไม่เพียงพอในการสร้างสมรรถวิสัยในการแก้ปัญหาของชุมชน กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องต้องผูกพันในองค์ประกอบต่างๆเหล่านี้ และพูดคุยกัน การดูโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้เป็นจุดตั้งต้นของการสนทนาพูดคุยและวางกรอบความเชื่อมโยงทางสังคมเสียใหม่

การพัฒนาวิสัยทัศน์ของชุมชน: การเลือกและประเมินการปฏิบัติงานหลัก

วิสัยทัศน์เป็น “การก้าวไกล”

เดือนเมษายน พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961) ประธานาธิบดี จอห์น เอฟ. เคนเนดี แห่งสหรัฐอเมริกา ประกาศแสวงหาเงินทุนในการสำรวจอวกาศ การสำรวจทางอวกาศนับเป็นวิสัยทัศน์ที่มีแรงบันดาลใจมากที่สุด นั่นคือการประกาศที่จะส่งคนไปดวงจันทร์และกลับมายังพื้นโลกให้ได้ในปลายทศวรรษนั้นนับเป็นวิสัยทัศน์ในท่ามกลางของการแข่งขันด้านอวกาศ เป็นทั้งแรงคลอใจและงูใจ ซึ่งในที่สุดก็ประสบความสำเร็จเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2512 (ค.ศ. 1969) ที่มนุษย์อวกาศ นีล อาร์มสตรอง และเอ็ดวิน แอลดริน สามารถลงเดินบนพื้นผิวดวงจันทร์ได้ จัดเป็นวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของประธานาธิบดีเคนเนดี ต่อผลลัพธ์จำเพาะอย่าง ภายใต้อาณาเขตของโครงการ

กรณีตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นตัวอย่างที่ดีมากสำหรับวิสัยทัศน์ เพราะเป็นที่น่าสนใจและเป็นแรงคลอใจให้ประชาชนได้คิดว่า ‘มนุษย์ไปถึงดวงจันทร์ได้อย่างไร’ เวลาเดียวกันก็มีส่วนคลอใจประชาชนที่สนับสนุนทำให้เรื่องนี้บังเกิดขึ้นได้ ซึ่งประชาชนต้องมีกระบวนการวิสัยทัศน์ร่วมกันด้วยเช่นกัน

วาดภาพอนาคตของคุณ

กล่าวโดยรวม วิสัยทัศน์ของชุมชนหนึ่งชุมชนใดคือการแสดงออกถึงภาพอนาคตของ

ชุมชนที่เป็นไปได้ อันจะบังเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นไปตามอุดมการณ์ที่คาดหวังหรือวาดภาพไว้ วิสัยทัศน์เช่นนั้นจะต้องมาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมดจึงจะเป็นวิสัยทัศน์ที่แท้จริง วิสัยทัศน์ทำให้เกิดรากฐานอันเนื่องมาจากชุมชนตัดสินใจวางลำดับความสำคัญและเป้าหมายเพื่อการปฏิบัติของชุมชนนั้นๆ

วิสัยทัศน์คือ การแสดงออกถึงความเป็นไปได้ สภาพอนาคตที่เป็นอุดมคติและหวังจะบรรลุของชุมชน วิสัยทัศน์ดังกล่าวนี้จะต้องได้มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งชุมชนจึงจะเป็นวิสัยทัศน์ของชุมชนโดยแท้ วิสัยทัศน์ช่วยวางพื้นฐานที่ชุมชนจะนำมากำหนดเป็นเป้าหมายและจัดอันดับในการปฏิบัติด้านการแก้ไขปัญหา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา

กระบวนการวิสัยทัศน์ เป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

ส่วนประกอบสำคัญของวิสัยทัศน์ชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

ต่อไปนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ที่น่าตื่นเต้นของชุมชน:

❑ **ประสบการณ์จำนวนมากของการคิดแบบเชิงบวก** สิ่งที่สำคัญในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของชุมชน คือ การไม่ถูกจำกัดจากสิ่งที่เป็นจริงทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ทำลายคนหลายคนที่คิดในทางลบให้หันมาสนใจทุ่มเทพลังความคิดในเรื่องที่ทำอย่างไรให้งานนี้เดินไปได้ คนที่ผ่านโครงการสร้างวิสัยทัศน์มาด้วยความสำเร็จนั้นล้วนได้ผ่านปัญหาอุปสรรคนานัปการและฝ่าฟันไปถึงชุมชนตามอุดมคติในการสร้างแผนปฏิบัติงาน และจะมุ่งเน้นความคิดไปในสิ่งที่จะต้องบังเกิดเพื่อให้แน่ใจว่าวิสัยทัศน์มีความเป็นจริง การวางความมุ่งหมายไว้สูงดูจะดีกว่าความมุ่งหมายที่วางไว้ต่ำ

การคิดเชิงบวกสะท้อนออกมาเป็นคำประกาศวิสัยทัศน์ คำประกาศจึงควรบรรจุคำกล่าวที่เป็นเชิงบวกประการการประกาศความจริงที่เป็นปัจจุบันขึ้น วิสัยทัศน์และส่วนประกอบควรกำหนดออกมาเป็นคำพูดที่ชัดเจน เป็นภาษาที่เข้าใจง่ายที่คนในชุมชนเข้าใจ คำพูดที่ประกาศเป็นวิสัยทัศน์ต้องได้รับข้อยุติและส่งเสริมการร่วมมือจากสมาชิกชุมชน และเป็นวิสัยทัศน์ที่ผลักดันกระบวนการวางแผนทั้งหมด

□ **บรรยายภาพได้ชัดเจน** ผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องหรือทำหน้าที่เป็นเสาหลักของชุมชนสามารถถามและตอบคำถามต่อไปนี้ได้ชัดเจน คือ

- ท่านต้องการให้ลูกหลาน ใช้คำพูดในการบรรยายสุขภาพอนามัยของชุมชนว่าอย่างไร?
- ทำอย่างไรจึงจะรักษาคุณภาพชีวิตขั้นสูงในชุมชนไว้ได้?
- อะไรคือค่านิยมร่วมกันที่เป็นภาพและสิ่งสนใจภายในชุมชน?
- ประชาชนปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างไร มีการตัดสินใจตกลงใจกันได้อย่างไร
- ความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใครของชุมชนเราคืออะไร?

□ **กรอบเวลาที่ยาวนาน** ผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องเป็นผู้กำหนดกรอบเวลาของโครงการวิสัยทัศน์ อาจเป็นเวลายาวนานถึง 10 ปีในอนาคต ถึงแม้ว่าบางอย่างเราสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ในระยะสั้น แต่ความจริงมีว่าการเปลี่ยนแปลงบางอย่างต้องใช้เวลา นาน วิสัยทัศน์ที่มีประสิทธิภาพตามปกติจะกำหนดกรอบเวลายืดออกไปเป็น 15-25 ปี ดังเช่นในปี 1995 ชุมชนแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา (Linn County, Iowa) จัด ทำกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ยาวนานถึง 25 ปี ในชื่อว่า Foresight 2020: Linn County Tomorrow เป็นต้น

หลังจากพิจารณา ได้เถียงและทำงานหนัก กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องจะสามารถหาข้อยุติและกำหนดวิสัยทัศน์ออกมาเป็นคำประกาศที่มีส่วนประกอบที่สำคัญและจำเป็น เช่น

- เขียนเป็นภาษาที่แสดงเจตคติทางบวก
- มีคุณภาพ ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกผูกพัน
- พูดย่อถึงประชาชนทุกหมู่เหล่า
- วาดภาพถึงมาตรฐานของความเป็นเลิศและผลสัมฤทธิ์สูงสุด
- จุดเน้นที่ประชาชนและคุณภาพชีวิต
- บอกระยะเวลา 15 ถึง 25 ปีในอนาคต
- เขียนเป็นภาษาง่ายๆที่ทุกคนอ่านแล้วเข้าใจ

วิธีสร้างสรรควิสัยทัศน์

มีการสร้างวิสัยทัศน์หลายวิธี คณะกรรมการริเริ่มจะต้องพัฒนากระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ที่ทำให้ชุมชนของตนประสบความสำเร็จอย่างดีที่สุด การสร้างวิสัยทัศน์ที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่มาจากกระบวนการที่เริ่มจากคนกลุ่มใหญ่ร่วมระดมสมองว่าชุมชนของตนจะเป็นอย่างไร ข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมประชุมทุกคนได้รับการบันทึกเป็น “ความจำของกลุ่ม” บันทึกเหล่านั้นมีประโยชน์ยิ่งต่อกระบวนการวิสัยทัศน์ทุกขั้นตอน การระดมสมองนำเอาแนวความคิดมาสู่โต๊ะสนทนาทำให้กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องคุ้นเคยต่อกระบวนการและก่อให้เกิดคำประกาศวิสัยทัศน์ขึ้น

เมื่อกลุ่มคุ้นเคยกับการระดมสมองและความคิดกำลังแล่น กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องควรแบ่งออกเป็นกลุ่มทำงานย่อยๆ กลุ่มละประมาณ 7 - 10 คน (กลุ่มโฟกัส = Focus Group) กลุ่มย่อยเหล่านี้จะอภิปรายความคิดเหล่านั้นออกมาแล้วเขียนเป็นคำประกาศวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน จากนั้นกลุ่มเล็กๆ ก็นำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มใหญ่ แล้วนำมาบูรณาการกันเข้าเป็นคำประกาศที่ปฏิบัติตามได้

การพัฒนาคำประกาศวิสัยทัศน์

กระบวนการของการกรันกรองคำประกาศวิสัยทัศน์และส่วนประกอบนั้นยืดยาว ไม่มีทางลัดสำหรับการทำงานแบบกลุ่ม การทำงานแบบกลุ่มจึงเกิดติดขัด ความสำคัญจึงไปอยู่ที่การตกลงในหัวข้อเรื่องว่า เรื่องใดจะเป็นวิสัยทัศน์ และต้องเตือนกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องว่า วิสัยทัศน์เป็นผลลัพธ์ปลายทาง จะต้องตกลงเป็นการจำเพาะว่าจะได้วิสัยทัศน์ในตอนท้ายกระบวนการนั้นอย่างไร

เวลาที่ใช้ในการสร้างคำประกาศวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ซึ่งแสดงออกถึงเรื่องต่างๆ นั้นแตกต่างกันไปแต่ละชุมชน จากน้อยกว่า 8 ชั่วโมงและไม่เกิน 15 ชั่วโมง ด้วยกระบวนการวิสัยทัศน์นั้นประชาชนสามารถดึงเอาค่านิยมที่สำคัญออกมา แล้วเอามาประมวลเป็นค่านิยมรวมให้เป็นชุดๆ ของปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไข และด้วยคำประกาศที่สอดคล้องกับภาพอนาคต กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องก็สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจให้เป็นไปตามลำดับความสำคัญได้

การเลือกสรรและการประเมินผลการปฏิบัติงานหลักในด้านต่างๆ

กระบวนการวิสัยทัศน์ ทำให้ผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องต้องอภิปรายกันให้ได้ข้อยุติว่า ในปัจจุบันชุมชนมีสภาพอยู่ตรงจุดไหน จะเดินหน้าไปทางไหนและไปถึงจุดไหน ขึ้นต่อไป ของกระบวนการที่มุ่งผลลัพธ์นี้ก็คือ ตัดสินใจว่า ชุมชนมีวิธีบรรลุผลอย่างไรตั้งแต่ปัจจุบันจนถึงอนาคต ตามที่กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องต้องการจะให้เป็น ขึ้นนี้เกี่ยวข้องกับการเลือก และการพัฒนาการปฏิบัติงานหลักในด้านต่างๆ

โครงการวิสัยทัศน์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จจะจัดลำดับวิสัยทัศน์การปฏิบัติงานหลัก ในเรื่องต่างๆประมาณ 4 หรือ 5 เรื่อง ชุมชนพิจารณาด้วยเหตุและผลว่าปัญหาบางเรื่องเท่านั้นที่มีความสำคัญอันดับสูง และจะทำทุกเรื่องให้สำเร็จพร้อมกันไม่ได้ จึงต้องเลือกงานที่สำคัญที่สุดก่อน ต่อด้วยอันดับที่สอง อันดับที่สามเรื่อยไป การจัดอันดับเช่นนี้มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานมาก

กระบวนการการปฏิบัติงานหลักในแต่ละด้าน

จัดตั้งคณะทำงาน โครงการวิสัยทัศน์ที่ประสบความสำเร็จจะมีคณะทำงานซึ่งอาจจะมาจากกลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องที่สนใจและผู้เชี่ยวชาญ และมีจำนวนแตกต่างกันไปตาม ความต้องการของชุมชน น้อยที่สุด 15 คน จนถึง มากที่สุด 50 คน คณะทำงานจะรับผิดชอบ งานแต่ละด้านตั้งแต่ต้นจนครบกระบวนการ ต่อไปนี้:

- จัดหาผู้ชำนาญการจากภายนอกเข้ามาช่วย
- ประเมินการปฏิบัติงานของชุมชนในปัจจุบัน
- พัฒนาเป้าหมายของชุมชน
- กำหนดว่า ใคร ทำอะไร เมื่อไร และอย่างไร
- รายงานผลให้กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง

แผนปฏิบัติงานและการดำเนินงาน

ทันทีที่การประเมินการปฏิบัติงานหลักด้านต่างๆเรียบร้อยแล้ว จำเป็นต้องบูรณาการเป้าหมายและข้อเสนอแนะต่างๆ เข้าเป็นแผนปฏิบัติงานขั้นสุดท้าย พร้อมด้วยยุทธศาสตร์การปฏิบัติ

งานตามเป้าหมาย กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องควรพิมพ์เป็นรายงานถึงกระบวนการวิสัยทัศน์ของชุมชนและแผนปฏิบัติงานครั้งสุดท้าย กระบวนการวิสัยทัศน์ทำเพื่อปฏิบัติให้ได้ผลลัพธ์ รายงานอาจจะไม่ประกันผลลัพธ์ดังกล่าว

สร้างข้อยุติครั้งสุดท้าย ข้อยุติเรื่องแผนปฏิบัติงานครั้งสุดท้าย จัดว่าเป็นระยะสุดท้าย และเป็นระยะที่ยากที่สุดของกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ของชุมชน คือเป็นระยะที่ต้องทดสอบข้อตกลงยุติครั้งก่อนๆ ว่า บรรลุหรือไม่ กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องประชุมพบปะกันเพื่อตรวจสอบว่าเป็นเป้าหมายและแผนพร้อมทั้งได้ผลลัพธ์ที่ดีมียุทธศาสตร์

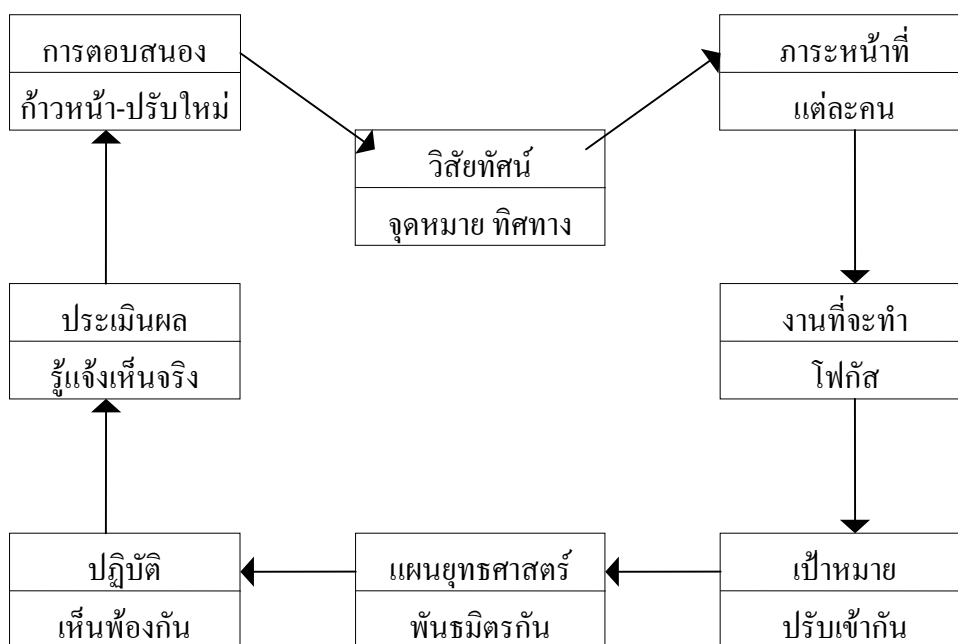
ในขณะที่แผนปฏิบัติการและยุทธศาสตร์การดำเนินงานการสร้างวิสัยทัศน์บรรลุขั้นสุดท้าย กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องจะต้องระบุว่า ใครมีหน้าที่รับผิดชอบทำอะไร ปัญหาบางอย่างจะตกอยู่กับหน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชนใด กลุ่มผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและชุมชนต้องรับผิดชอบในการนำร่องการดำเนินงาน ถ้ากระบวนการมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้สึกเป็นเจ้าของและได้ข้อยุติตกลงที่แท้จริงก็จะเป็นไปได้ที่จะทำให้ชุมชนทั้งหมด ประชาชนพลเมือง และองค์กรต่างๆ มีความรับผิดชอบในแบบสัญญาประชาคม ดำเนินงานด้วยวิธีการที่เป็นยุทธศาสตร์ พร้อมกับติดตามประเมินผล

กล่าวโดยสรุป ในภาคแรกนี้ เป็นการนำเสนอทบทวนให้เห็นรูปแบบของการสร้างวิสัยทัศน์และการดำเนินงานของชุมชน โดยรวบรวมรูปแบบที่ประสบผลสำเร็จเข้าด้วยกันเพื่อให้เห็นแนวทางของการสร้างวิสัยทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่า การสร้างวิสัยทัศน์นั้นเป็นการสร้างภาพอนาคตที่มีสภาพที่เป็นไปได้ของชุมชนที่อาศัยความร่วมมือของประชาชนเป็นพื้นฐาน

การสร้างวิสัยทัศน์ที่ดีต้องมีการแสวงหาความรู้ หรือการวิจัย เก็บข้อมูลที่มีอยู่แล้วในชุมชนที่เรียกว่า ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งในชุมชนที่คี่ส่วนใหญ่ได้รวบรวมจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ อย่างมีระเบียบวิธีที่เรียกว่าการจัดการระบบข้อมูลสนเทศ (management information system) ข้อมูลของแต่ละชุมชนในสภาพที่เป็นปัจจุบันอย่างถูกต้อง พร้อมด้วยประสบการณ์ในอดีต ค่านิยมและเจตคติต่างๆ จะเป็นพื้นฐานของการมองภาพอนาคตที่ชัดเจน เป็นวิสัยทัศน์ที่มีความเป็นไปได้ของชุมชน อันจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของแผนยุทธศาสตร์ของการพัฒนามนุษย์และสังคมต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 จากวิสัยทัศน์สู่แผนการปรับปรุงการศึกษา

จากวิสัยทัศน์สู่การปรับปรุงการศึกษา

ตอนที่ 2

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาในประเทศต่างๆ

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกา (United States of America) ที่เรียกสั้นๆ ว่า สหรัฐฯ (United States) เป็นประเทศที่ประกอบด้วยมลรัฐต่างๆ ถึง 50 มลรัฐ (States) มีวอชิงตัน ดี.ซี. (Washington D.C.) เป็นเมืองหลวงของรัฐบาลกลาง (Federal Government) ตั้งอยู่ในอาณาเขตอิสระที่เรียกว่า District of Columbia และใช้ชื่อย่อว่า D. C. แต่ละมลรัฐมีเมืองหลวงเป็นศูนย์กลางของการบริหารงานของตนเอง

นับตั้งแต่ ปี 1945 ซึ่งเป็นระยะที่เป็นวิกฤตการณ์จากสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศต่างๆรวมทั้งสหรัฐอเมริกาต้องประสบภาวะเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ก็มีการแข่งขันทางด้านอวกาศ นับแต่สหภาพโซเวียตส่งดาวเทียมสปุตนิกขึ้นโคจรรอบโลกในปี 1957 มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การต่อสู้ในแนวคิดและลัทธิทางการเมือง และปัญหาการเติบโตของจำนวนประชากรและโครงสร้างทางสังคม

ทางด้านการศึกษา เกิดมีความเหลื่อมล้ำระหว่างสภาพแวดล้อมกับระบบการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เป็นจุดสำคัญของวิกฤตการณ์ทางการศึกษาทั่วโลก ในบรรดาความเหลื่อมล้ำที่กล่าวถึง ที่สำคัญประการแรก คือ ความล้มเหลวในการไม่ได้ของเนื้อหาหลักสูตรการเรียนการสอนเมื่อเปรียบเทียบกับประมวลความรู้ซึ่งก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และความต้องการการเรียนรู้ที่เป็นจริงของนักเรียน ประการที่สองได้แก่ ความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างการศึกษากับความจำเป็นในการพัฒนาสังคม ประการที่สามได้แก่ ความไม่สมดุลและการปรับตัวที่ผิดพลาดระหว่างการศึกษากับการมีงานทำพร้อมทั้งความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคนกลุ่มต่างๆในสังคม และความเหลื่อมล้ำประการสุดท้ายได้แก่ ช่องว่างระหว่างค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ซึ่งเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กับการความสามารถและความเต็มใจของรัฐที่จะจัดหาเงินมาใช้จ่ายเพื่อการศึกษา

กล่าวโดยสรุป ต้นเหตุของความเหลื่อมล้ำเกิดจาก — (1) ความมั่งหวังที่จะแสวงหาความก้าวหน้าในทางการศึกษาของประชาชนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (2) การขาดแคลนทรัพยากรอย่างปัจจุบันทันด่วน (3) ความเฉื่อยชาซึ่งมีอยู่ในเนื้อหาของระบบการศึกษา ซึ่งทำให้ระบบการศึกษาปรับตัวเพื่อสนองตอบต่อความจำเป็นภายนอกที่เกิดขึ้นใหม่ได้ช้า ทั้งๆ ที่ไม่ขาดแคลน แต่ระบบการศึกษาก็ปรับตัวได้ไม่ทันการณ์ (4) ความเฉื่อยชาของสังคมเองเป็นตุ่มถ่วงอันหนักของเจตคติดั้งเดิม ขนบประเพณีทางศาสนา แบบแผนของการสงวนศักดิ์ศรี และการสร้างแรงจูงใจ รวมทั้งโครงสร้างของสถาบันซึ่งกีดขวางสังคมไม่ให้อำนาจใช้การศึกษาและกำลังคนที่ได้รับการศึกษาแล้วให้เป็นมรรคเป็นผลในการพัฒนาประเทศ

การวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ในหมู่นักการศึกษาและบุคคลทั่วไป เป็นคำเตือนที่มีใช้สัญญาณที่หลอกลวง แต่เป็นวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ อันเนื่องจากการปรับตัวที่บกพร่องระหว่างการศึกษา กับโลกซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งนับว่าเป็นมิติใหม่ในช่วงทศวรรษที่ 1970 และ 1980 ที่สหรัฐอเมริกาเองรู้สึกเคลงใจที่จะให้ความมั่นใจต่อระบบการศึกษาโดยตรงของตน

ความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ในสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อระบบการศึกษานั้นมีหลายด้าน ในด้านเศรษฐกิจนั้นจัดว่ามีผลกระทบต่อการศึกษามากใหญ่หลวง ประการแรกเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและน่ากลัวในทศวรรษ 1970 ที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ (และทั้งปวงในโลก) ประสบกับสภาพของการขาดแคลนกำลังคนในระยะแรกและต่อมาต้องเผชิญกับปัญหาการมีกำลังคนเกินความต้องการ ประการที่สอง สืบเนื่องมาจากประการแรก คือมีระบบสมองไหลจากประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วในอัตราที่ลด ซึ่งก่อนหน้านี้ อเมริกายินดีต้อนรับผู้มีสติปัญญา ภายหลังหันกลับมาใช้มาตรการจำกัดการย้ายเข้าสู่ประเทศของตน ประการที่สาม อันเนื่องมาจากการขึ้นราคาน้ำมัน ทำให้เกิดการหยุดชะงักทางเศรษฐกิจควบคู่กับภาวะเงินเฟ้อ มีผลกระทบต่อระบบการศึกษาน้อย 2 อย่างคือ — (1) การจ้างงานสำหรับผู้จบการศึกษาใหม่ๆ มีปริมาณลดลงและ (2) ค่าใช้จ่ายและงบประมาณการศึกษาสูงขึ้นกว่าเดิมมากมาย การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจประการที่สี่นับว่ามีผลกระทบระยะยาวต่อระบบการศึกษาและการมีงานทำได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

การขาดเสถียรภาพ และความผันผวนทางการเมือง ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบการศึกษาเช่นเดียวกัน ประเทศประสบความยุ่งยากทางการเมืองและการก่อการร้ายอย่างหนักหน่วงเกิดความขัดแย้งทั้งในด้านวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และเชื้อชาติ โดยที่สถานศึกษามักจะ

ถูกกล่าวหาว่าเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา หรือถูกโจมตีว่าไม่สามารถจัดปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นได้ สังคมยึดเย็ดให้สถานศึกษารับผิดชอบต่อปัญหาซึ่งเกิดขึ้นมากเกินไปเหตุ

เมื่อพิจารณาอย่างถ่องแท้ นักวิชาการต่างก็พบความจริงว่า การศึกษาที่ผูกพันกับโรงเรียนและสถานศึกษา และผูกพันกับวัยหรือเกณฑ์อายุ หมายถึงความคิดที่ไม่ตรงกับความจริงในชีวิตมนุษย์สามประการคือ

- (1) โรงเรียนเป็นเพียงสถาบันเดียวเท่านั้นที่สามารถให้ความต้องการจำเป็นทางการศึกษาอย่างสมบูรณ์แก่นักเรียน ซึ่งเขาจะเรียนจากที่อื่นไม่ได้
- (2) การศึกษาของนักเรียนจะเป็นผลสำเร็จในวัยเรียน..วัยเดียวเท่านั้น เมื่อเรียนสำเร็จแล้วก็เลิกกันไปเลย และ
- (3) ใครก็ตามที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนต้องเป็นผู้ไร้การศึกษา (คือคนโง่นั่นเอง)

ทัศนะดังกล่าวนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นการศึกษาได้แก่การเรียนรู้ ไม่ว่าจะเรียนจากที่ไหน เรียนอย่างไรและเรียนในวัยไหน นอกจากนั้นแล้วยังถือว่าการศึกษาคือกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต

ความคิดเกี่ยวกับการศึกษาที่กว้างขวางเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นความจริงว่าโรงเรียนและสถานศึกษาชั้นสูงนั้นถึงแม้จะสามารถสนองความต้องการด้านการเรียนอันสำคัญของเด็กและหนุ่มสาวในวัยเรียนได้ก็จริง แต่ก็ยังมีปัญหามากมายเกี่ยวกับคุณภาพของการศึกษานั้น และก็ยังไม่สามารถสนองความต้องการในการเรียนตลอดชีวิตของประชากรทุกกลุ่มอายุได้

ตั้งแต่ ต้นทศวรรษที่ 80 สหรัฐฯ เริ่มผูกพันกับความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการเริ่มต้นในหลายลักษณะที่แตกต่างกัน จากคำวิพากษ์วิจารณ์ของนักการศึกษาทั้งเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ โดยเฉพาะนักธุรกิจและการเมืองว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาปรับปรุงที่ครอบงำขั้นตอนของการปฏิรูปการศึกษาในตอนต้นทศวรรษที่ 1980 และสั่งการมาจากส่วนกลางนั้น ตกอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพึงพอใจ

จากความรู้สึกของคนอเมริกันที่ว่าชาติของตนนั้นตกอยู่ในภาวะที่เสี่ยง ความอัจฉริยะปราดเปรื่องที่ไม่มีใครกล้าท้าทายในด้านการค้าขาย อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในสมัยหนึ่งนั้นบัดนี้กำลังถูกไล่ทันจากคู่แข่งชั้นทั่วโลก ความสามารถของอเมริกาที่จะแข่งขันในตลาดโลกนั้น กำลังอยู่ในขั้นเสื่อมสลาย ความเจริญเติบโตด้านการเพิ่มผลผลิตของกลุ่มแข่งขันของตนกำลังก้าวหน้าไปไกลกว่ามาก

ในระยะเวลาที่บ้านเมืองมีปัญหาการศึกษาในโรงเรียนถูกมองว่าเป็นตัวต้นปัญหาส่วนหนึ่งและเป็นทางแก้ปัญหาก็ส่วนหนึ่ง คำเตือนใจที่ว่า**กอบกู้เศรษฐกิจจากความเป็นเลิศจาการศึกษา** ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางถึงแม้ว่าจะยังมีความเคลงใจในสมการสูตรนี้

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าขบวนการปฏิรูปในทศวรรษที่ 1980 และ 1990 ไม่บังเกิดผลที่น่าพอใจ เพื่อทดแทนขบวนการปฏิรูปแบบเดิมให้ได้ผลจึงกำหนดวิสัยทัศน์ขึ้นใหม่ โดยการ**ติดอาวุธทางปัญญา** และสร้างฐานอำนาจให้แก่ผู้มีผลประโยชน์ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งได้แก่ครู/อาจารย์ พ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนรวมทั้งนักธุรกิจและองค์กรต่างๆและให้มีการถ่ายโอนอำนาจการควบคุมการศึกษาให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น นับว่าเป็นวิสัยทัศน์ที่นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาในแบบคลื่นลูกที่สอง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า “ขบวนการปรับเรือโครงสร้าง” (restructuring movement)

ด้วยวิสัยทัศน์ที่เห็นว่า การให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาในคุณภาพที่สูงนั้นเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของการปฏิรูปการศึกษาที่หลายมลรัฐตั้งเป้าหมายและวางหลักการปฏิรูปอย่างมีวิสัยทัศน์ตรงกันว่าผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนานักเรียนไปสู่เป้าหมายดังกล่าวนั้นได้ดีที่สุดก็คือ ผู้ที่มีส่วนได้ที่ใกล้ชิดนักเรียนเอง มากที่สุด จึงได้มีคำประกาศเชิงวิสัยทัศน์ในระดับชาติที่ยึดเป็นหลักการว่า:

- 1) สังคมถือว่าเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของชุมชน
- 2) ปัจเจชนเหล่านี้ถือว่าเป็นผู้ที่มีผลผลิตเป็นประโยชน์แก่ชุมชน จำต้องได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ (sound, quality education)
- 3) เพื่อให้ได้การศึกษาที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องจัดตั้งระบบการปรับปรุงโรงเรียนและมีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อประกันว่านักเรียนจะบรรลุความสำเร็จและมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 4) ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการการศึกษา จะต้องมอบคืนให้แก่บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดที่สุดกับผู้เรียน (The responsibility for educational decision-making will be returned to those closest to the learners, that is, teachers, parents and the community)

กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์และการปฏิรูปการศึกษา

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า แนวคิดที่จะมีการปฏิรูปการศึกษานั้น เป็นไปตามความต้องการของมลรัฐต่างๆซึ่งมีแรงจูงใจที่จะดำเนินการแตกต่างกันไป ขบวนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 1970 และ 1980 ไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 21

เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มลรัฐทั้งหลายได้ปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังขึ้น รัฐบาลกลางภายใต้ ประธานาธิบดี บิลล์ คลินตัน จึงได้จัดสร้างวิสัยทัศน์ในระดับชาติจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ผู้ว่าการมลรัฐ นักธุรกิจ นักการเมือง นักการศึกษาชั้นนำ และผู้รับผิดชอบทางการศึกษาต่างๆ จนในที่สุดรัฐบาลฯได้นำวิสัยทัศน์ที่มีอยู่แล้วในจิตใจของบุคคลชั้นนำในมลรัฐต่างๆมาออกเป็นกฎหมายในชื่อว่า ‘GOAL 2000 : EDUCATE AMERICA ACT’ เพื่อ (1) ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยการจัดสร้างกรอบแนวคิดระดับชาติเพื่อการปฏิรูปการศึกษาขึ้น (2) ส่งเสริมการวิจัย การสร้างข้อมูลติดลง และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระบบ ที่ประกันโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในระดับที่สูงของนักเรียนทุกคน (3) จัดทำกรอบแนวคิดสำหรับการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดการโครงการการศึกษาของรัฐบาลกลางทั้งหมดเสียใหม่และ (4) ส่งเสริมการพัฒนาและการนำเอาระบบของมาตรฐาน ทักษะ และการรับรองฝีมือแรงงานระดับชาติมาใช้ และเพื่อประสงค์อื่นๆ อีกด้วย โดยเฉพาะเป็นการกระตุ้นให้แต่ละมลรัฐได้ออกกฎหมายปฏิรูปการศึกษาของตน

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงหรือขบวนการปฏิรูปการศึกษาในสหรัฐอเมริกาในระยะเริ่มต้นของคริสต์ศตวรรษที่ 21 นั้น หน่วยงานการศึกษาทุกระดับของสหรัฐอเมริกาได้เตรียมการโดยใช้กระบวนการวิสัยทัศน์ และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนการปรับปรุงการศึกษา ส่วนรัฐบาลกลางนอกจากจะดำเนินการดังกล่าวแล้ว ในที่สุดก็ได้นำเสนอรัฐสภาระดับชาติให้ออกเป็นกฎหมาย เพื่อสนับสนุนมลรัฐต่างๆให้ออกกฎหมายปฏิรูปการศึกษาในมลรัฐของตน ทั้งนี้เพื่อ (1) ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นระบบเชื่อมโยงกันระดับชาติ (2) ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนและในสถานประกอบการ (3) วางบทบาทและความรับผิดชอบที่เหมาะสมเชื่อมโยงกันทั้งระดับชาติ มลรัฐท้องถิ่น เพื่อการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (4) จัดตั้งกลไกที่เที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้ ในการสร้างความเห็นพ้องต้องกันระดับชาติในการปฏิรูปการศึกษาของอเมริกา ช่วยเหลือในการพัฒนาและรับรองในคุณภาพการศึกษาระดับสูง มีมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนและเนื้อหาวิชาที่สามารถแข่งขันกับ

นานาชาติได้ช่วยเหลือในการพัฒนาและรับรองมาตรฐานของการมีโอกาสดังกล่าวได้รับการศึกษา และการวัดประเมินผลที่มีคุณภาพสูงที่สะท้อนให้เห็นมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนและ เนื้อหาวิชาที่สามารถแข่งขันกับนานาชาติ

นอกจากนี้ ขบวนการดังกล่าวยังช่วยสนับสนุนการคิดริเริ่มใหม่ๆ ทั้งระดับรัฐบาล กลาง มลรัฐท้องถิ่น และโรงเรียน ที่จัดสรรให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันในการศึกษาสำหรับ นักเรียนทุกคน และช่วยให้ได้บรรลุมาตรฐานทักษะทางอาชีพและวิชาการในระดับสูง และ บรรลุความสำเร็จในโลกแห่งการทำงาน และความร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นๆ จัดให้มีแนว ความคิดในการดำเนินงานโครงการของรัฐบาลกลางใหม่โดย (ก) สร้างวิสัยทัศน์แห่งความเป็น เลิศและความเท่าเทียมกันซึ่งจะช่วยแนะแนวทางให้กับโครงการการศึกษาของรัฐบาลกลางและ โครงการอื่นที่เกี่ยวข้อง (ข) จัดให้มีการจัดตั้งมาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานและ เนื้อหาวิชาที่มีคุณภาพระดับสูง สามารถแข่งขันกับนานาชาติ ซึ่งนักเรียนทุกคนสามารถไปสู่ ระดับนั้นได้ (ค) จัดให้มีการกำหนดมาตรฐานในโอกาสที่จะเรียนรู้ซึ่งสามารถแข่งขันกับนา- นาชาติที่มีคุณภาพการศึกษาในระดับสูง ซึ่งทุกมลรัฐ หน่วยงานการศึกษาระดับท้องถิ่น และ โรงเรียนจะสามารถบรรลุผลสำเร็จนั้นได้ (ง) ส่งเสริมแนะนำให้หน่วยงานการศึกษาทุกแห่ง ของมลรัฐและหน่วยงานการศึกษาในระดับท้องถิ่นสามารถพัฒนาแผนปรับปรุงการศึกษาแบบ เบ็ดเสร็จ ซึ่งจะช่วยให้เกิดกรอบงานที่เชื่อมโยงกันในการปฏิบัติงานของโครงการการศึกษา และโครงการอื่นๆของรัฐในลักษณะบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ ให้การศึกษาแก่เด็กทุกคนเพื่อ เป็นการเตรียมตัวที่จะเข้าร่วมอย่างเต็มที่ในฐานะแรงงานในอนาคต และเป็นพ่อแม่/ผู้ปกครอง พลเมืองที่ดีของชาติ (จ) จัดหาทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนรวมถึงการบริการเด็กที่มีความ ต้องการความช่วยเหลือในระดับสูง พัฒนาและใช้แผนการปรับปรุงการศึกษาอันเป็นแผนรวม เบ็ดเสร็จและ (ฉ) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่จะทำให้นักเรียนทั้งหมดบรรลุเป้าหมายการศึกษา ของชาติ พร้อมกับกระตุ้นเร่งเร้าการพัฒนาและการนำเอาระบบมาตรฐานและการรับรองฝีมือ แรงงานระดับชาติ เพื่อนำมาใช้เป็นหลักของยุทธศาสตร์ของชาติที่จะใช้ส่งเสริมทักษะของคน งานต่อไป และช่วยเหลือโรงเรียนประถมและมัธยมทุกๆแห่งที่ได้รับเงินทุนภายใต้กฎหมายนี้ ให้ร่วมมือกับผู้ปกครองและครอบครัวของนักเรียนอย่างจริงจังในการสนับสนุนงานด้านวิชา- การของนักเรียนที่บ้าน และจัดให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้ทักษะในการสนับสนุนเด็กของตนที่โรง เรียน

กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่า วิสัยทัศน์ทางการศึกษานั้นมีเป้าหมายเน้นไปที่การเรียนการ สอนและตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามที่ได้กำหนดไว้เป็นเป้าหมายทั้งระดับชาติมลรัฐ ท้องถิ่นและ

สถานศึกษา โดยเฉพาะในระดับชาติได้กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้ชื่อว่า “Goal 2000: Educate America Act”

จากกระบวนการวิสัยทัศน์สู่แผนยุทธศาสตร์

จากกระบวนการวิสัยทัศน์สู่การปรับปรุงการศึกษาของสหรัฐฯ นั้น ได้จัดทำเป็นขั้นตอนอย่างเป็นสากล โดยมีความคิดว่าการปฏิรูปจะใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควรกว่าจะเห็นผลลัพธ์ของการจัดปฏิรูปทั้งระบบดังกล่าว กระบวนการที่จะปรับปรุงการศึกษาที่เรียกว่าปรับรื้อระบบโครงสร้างนั้นใช้วิธีการที่เรียกว่าแผนยุทธศาสตร์ (strategic plan) ซึ่งเริ่มต้นด้วยการคาดการณ์ในอนาคตหรือที่เรียกว่าการสร้างวิสัยทัศน์ (visioning) จัดว่าเป็นการกำหนดจุดประสงค์ร่วมกัน ต่อด้วยการกำหนดภารกิจ (mission) ของแต่ละบุคคลให้เป็นไปตามจุดประสงค์ไปสู่การกำหนดสาขาหรือเนื้อหาของการปฏิบัติงานที่สำคัญ (Key Performance Areas) จากสาขางานต่างๆ ก็นำมากำหนดเป้าหมาย (goals) และยุทธศาสตร์ (strategies) ไปจนถึงการปฏิบัติ (Action) ติดตาม ประเมินผล (Evaluation) และตอบสนองต่อผลลัพธ์ (Responsiveness) ต่อไป

การสร้างวิสัยทัศน์และภาระหน้าที่ (Vision and Mission)

การกำหนดอนาคตของคนในชาติร่วมกันทุกฝ่าย นับว่าเป็นยุทธศาสตร์หรือกลวิธีที่นำเอามาใช้ในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในยุคโลกาภิวัตน์ การสร้างวิสัยทัศน์ได้จัดทำในทุกระดับคือทั้งระดับชาติ ระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับโรงเรียนหรือสถานศึกษา ให้สอดคล้องกัน

การสร้างวิสัยทัศน์ทางการศึกษา เป็นการศึกษาความต้องการและการวางจุดมุ่งหมายทางการศึกษาในระยะยาวที่มีต่อกำลังคนในอนาคต โดยการศึกษาด้านความคิดเห็นและเจตคติของคนที่เกี่ยวข้องหรือจากตัวแทนด้านธุรกิจต่างๆ ตัวอย่างเช่นคณะกรรมการธิการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานว่าด้วยความต้องการบรรลुทักษะที่จำเป็น (Secretary’s Commission for Achieving Necessary Skills : SCANS) ได้ศึกษาวิสัยทัศน์จากฝ่ายธุรกิจแรงงานต่างๆ ว่าต้องการทักษะสำคัญๆ สำหรับคนงานอเมริกันในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ใน 4 ด้านคือ

1. ทักษะด้านการอ่าน (Reading Skill)
2. ทักษะการเขียน (Writing Skill)
3. ทักษะการคิดคำนวณ (Mathematics Skill)
4. ทักษะด้านการคิดวิจารณ์ (Critical Thinking Skill)

การสร้างวิสัยทัศน์ในระดับชาติซึ่งประกอบไปด้วยการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษา ข้อมูล ด้านเจตคติ ข้อมูลด้านความต้องการกำลังคนขององค์กรต่างๆ ตลอดจนผลของการวิจัยเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา

ได้กล่าวมาแล้วว่าสหรัฐฯ ได้จัดสร้างวิสัยทัศน์โดยประธานาธิบดีคลินตันได้เชิญบุคคลในระดับผู้นำ เช่น ผู้นำการมลรัฐต่างๆ สมาชิกรัฐสภา (Congress) รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (House of Representative) และวุฒิสมาชิกจากสภาเซเนต (Senate) นักการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ร่วมแสดงความคิดเห็นโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีผู้อำนวยการและคณะทำงาน ผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษา ทำหน้าที่รวบรวมและกลั่นกรองขึ้น และในที่สุดกำหนดออกมาเป็นเป้าหมายของการศึกษาแห่งชาติ ในทำนองเดียวกันมลรัฐและสถานศึกษาก็จัดสร้างวิสัยทัศน์และวางเป้าหมายการศึกษาในส่วนของตน ซึ่งมีเป้าหมายแนวทางสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

นอกจากการกำหนดวิสัยทัศน์แล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้ยังได้ช่วยกันกำหนดภาระหน้าที่ (mission) ขององค์กรของตนว่าจะจัดการอย่างไรบ้างเพื่อให้วิสัยทัศน์ที่ออกมาเป็นเป้าหมายการศึกษาเหล่านั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นจริงเป็นจัง

เป้าหมายการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษา

จากการสร้างวิสัยทัศน์ในทุกระดับ ที่มีความสอดคล้องกัน ในที่สุดรัฐบาลกลางโดยรัฐสภา ก็ได้กำหนดเป้าหมายการศึกษาของชาติขึ้นในกฎหมายที่ชื่อว่า Goals 2000 : Educate America Act (Sec.102 National Education Goals) ซึ่งได้กำหนดสาขาการปฏิบัติงานทางการศึกษาที่สำคัญ (Key Performance Areas) พร้อมด้วยเป้าหมายการศึกษาของแต่ละสาขางานของชาติเป็น 8 เป้าหมายใหญ่ๆ สรุปได้ดังนี้—

ก. งานด้านการศึกษาลูกเล็ก

เป้าหมายข้อที่ 1 : ความพร้อมที่จะเรียน (School Readiness)

ในปี ค.ศ. 2000 เด็กทุกคนในอเมริกาเมื่อมาเข้าโรงเรียน พร้อมที่จะเรียนได้

จุดประสงค์ของเป้าหมายข้อนี้เพื่อว่า—(1) เด็กทุกคนได้เข้าสู่โครงการการศึกษา ก่อนวัยประถมศึกษาที่มีคุณภาพสูงและเหมาะสมในเชิงพัฒนาการที่จะเตรียมเด็กเข้าสู่โรงเรียน (2) พ่อแม่เด็กทุกคนในสหรัฐจะต้องเป็นครูคนแรกของลูกและอุทิศเวลาแต่ละวันเพื่อช่วยลูกน้อย ให้ได้เรียน และพ่อแม่ต้องเข้ารับการฝึกอบรมและสนับสนุนตามที่ตนที่ต้องการ และ (3) เด็ก จะได้รับโภชนาการ ประสบการณ์ในกิจกรรมกายภาคและการระวังรักษาสุขภาพที่จำเป็นเพื่อ เข้าเรียนด้วยร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ กระฉับกระเฉงที่จะเรียนรู้ และมีทารกแรกเกิดที่ น้ำหนักน้อยลดลงจากระบบสุขอนามัยก่อนคลอด

ข. งานด้านการศึกษาพื้นฐาน

เป้าหมายข้อที่ 2 : การเรียนจบ

ในปี ค.ศ. 2000 อัตราการเรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นอย่างน้อยถึงร้อยละ

90

จุดประสงค์ของเป้าหมายข้อนี้เพื่อว่า—(1) ทั้งประเทศต้องให้มีอัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลง จำนวนนักเรียนร้อยละ 75 ที่ออกไปก่อนจบมัธยมปลาย ต้องเรียนจบ ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า ด้วยความสำเร็จ และ (2) อัตราการเรียนจบที่มีความเหลื่อมล้ำระหว่างชนกลุ่มน้อยต่างๆ ต้องหมดไป

เป้าหมายข้อที่ 3 : ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและความเป็นพลเมือง

ในปี ค.ศ. 2000 นักเรียนทั้งหมดที่จะจบระดับเกรด 4 8 และ 12 แสดงความสามารถในวิชาต่างๆ รวมถึงวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ หน้าที่พลเมือง การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ และทุกโรงเรียนในอเมริกาจะประกันได้ว่านักเรียนทุกคนเรียนรู้ถึงการใช้ความคิดจิตใจของตนอย่างดี ซึ่งนับเป็นการเตรียมตัวรับผิชอบในฐานะพลเมืองของชาติ ศึกษาต่อ และเป็นแรงงานที่มีผลผลิตในทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ของชาติ

จุดประสงค์ของเป้าหมายข้อนี้เพื่อว่า — (1) การปฏิบัติงานวิชาการของนักเรียนชั้นประถมและมัธยมทุกคนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และการเรียนของนักเรียนที่เป็นกลุ่มชนส่วนน้อยเพิ่มขึ้นเท่าเทียมกับนักเรียนทั้งหมด (2) นักเรียนแสดงความสามารถด้านเหตุผล ด้านการแก้ปัญหา ด้านการนำความรู้ไปใช้ และด้านการเขียน การสื่อสารเพิ่มขึ้นอย่างมีแก่นสารและมีประสิทธิภาพ (3) นักเรียนทุกคนร่วมกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี สุขภาพที่ดี การบริการชุมชน และความรับผิดชอบต่อส่วนตน (4) นักเรียนทุกคนเข้าถึงพลศึกษาและสุขศึกษาที่ประกันได้ว่ามีสุขภาพพลานามัย

ค. ครูและการพัฒนาครู

เป้าหมายข้อที่ 4 : การศึกษาของครูและการพัฒนาอาชีพครู

ในปีค.ศ. 2000 คณะครูผู้สอนของชาติจะเข้าโครงการปรับปรุงทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการสอน และเตรียมนักเรียนอเมริกันทั้งหมดเข้าสู่คริสต์ศตวรรษหน้า

จุดประสงค์ของเป้าหมายข้อนี้เพื่อว่า—(1) ครูทุกคนได้รับการฝึกอบรมก่อนประจำการและมีกิจกรรมพัฒนาอาชีพต่อเนื่อง ทำให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการสอนประชากรนักเรียนที่หลากหลาย และมีความต้องการทางด้านการศึกษา สังคม และสุขอนามัยที่แตกต่างกัน (2) ครูทุกคนมีโอกาสดำเนินความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการสอนวิชาที่ทำนายและใช้วิธีการสอน การประเมินผล และเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่มีอย่างต่อเนื่อง (3) มลรัฐและเขตการศึกษาจะต้องสร้างสรรค์ยุทธวิธีในการเข้าใจฝึกฝนและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพครู นักบริหาร และนักการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้มีอัตรากำลังนักการศึกษามืออาชีพที่เชี่ยวชาญการสอนในเนื้อหาวิชาที่ทำนาย และ (4) ในโอกาสที่เป็นไปได้ควรจัดให้มีหุ้นส่วนระหว่างหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษา พ่อแม่/ผู้ปกครอง องค์กรแรงงาน ธุรกิจ และสมาคมอาชีพต่างๆ เพื่อจัดหาและสนับสนุนโครงการพัฒนาอาชีพนักการศึกษา

ง. คุณภาพการศึกษา

เป้าหมายข้อที่ 5 : คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

ในปีค.ศ. 2000 นักเรียนของสหรัฐอเมริกาต้องเป็นที่หนึ่งในโลกในผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

จุดประสงค์ของเป้าหมายข้อนี้เพื่อว่า— (1) การศึกษาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

รวมถึงระบบการวัดแบบเมตริกได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพทั้งระบบ โดยเฉพาะในระดับชั้น ประถมต้น (2) จำนวนครูที่มีพื้นความรู้อย่างเพียงพอด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พร้อม ด้วยระบบการวัดแบบเมตริกเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 และ (3) จำนวนนักเรียนระดับปริญญาโดยเฉพาะ สตรีและชนกลุ่มน้อยจบปริญญาทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

จ. การศึกษาผู้ใหญ่และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมายข้อที่ 6 : การรู้หนังสือของผู้ใหญ่กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในปี ค.ศ. 2000 ผู้ใหญ่ชาวอเมริกันทุกคนต้องรู้หนังสือและมีความรู้ทักษะที่จำเป็น ต่อการแข่งขันในทางเศรษฐกิจของโลก และแสดงการใช้สิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง

จุดประสงค์ของเป้าหมายข้อนี้เพื่อว่า — (1) ธุรกิจอเมริกันขนาดใหญ่ทุกแห่งจะเข้า เกี่ยวข้องในการเพิ่มพูนการประสานติดต่อกันระหว่างการศึกษากับการทำงาน (2) คนงานทุก คนมีโอกาสศึกษาหาความรู้และทักษะตั้งแต่วัยการศึกษาพื้นฐานจนถึงเทคนิคขั้นสูงที่จำเป็น ต่อการปรับเข้ากับเทคโนโลยี วิธีการทำงาน และตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นใหม่ โดยการศึกษา สามัญ อาชีวะ เทคนิค สถานประกอบการ หรือโครงการการศึกษาอื่นๆ ทั้งภาครัฐและภาค เอกชน (3) โครงการที่มีคุณภาพรวมถึงโครงการที่ห้องสมุดซึ่งวางแบบไว้ให้บริการแก่นักเรียน ที่เรียนนอกเวลาและเรียนเพื่อเสริมอาชีพ มีจำนวนมากขึ้นมาก (4) สัดส่วนของนักเรียนที่เรียนดี โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยที่เข้าเรียนอุดมศึกษาที่เรียนจบปีสองและผู้เรียนจบปริญญาเพิ่มมากขึ้น

ฉ. ความปลอดภัยและความมีระเบียบวินัย

เป้าหมายข้อที่ 7 : โรงเรียนปลอดจากสิ่งมอมเมา สารเสพติด มีความปลอดภัยและ ระเบียบวินัย

ในปี ค.ศ. 2000 โรงเรียนทุกแห่งในสหรัฐอเมริกาต้องปลอดจากสารเสพติด ความ รุนแรง การพกพาอาวุธ และสิ่งมอมเมา และต้องมีสภาพแวดล้อมที่มีระเบียบวินัยอันจะนำไปสู่ การเรียนรู้

จุดประสงค์ของเป้าหมายข้อนี้เพื่อว่า—(1) โรงเรียนทุกแห่งต้องวางนโยบายในการ ใช้และแจกจ่ายยาและแอลกอฮอล์ (2) พ่อแม่ ผู้ปกครอง ธุรกิจ องค์กรของรัฐและชุมชนจะ ทำงานร่วมกันเพื่อประกันว่านักเรียนจะเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมั่นคง ปลอด

จากยาเสพติดและอาชญากรรม จัดให้มีสภาพที่เป็นสุขร่มรื่นแก่เด็กทุกคน (3) หน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องพัฒนาและดำเนินนโยบายให้ประกันได้ว่าโรงเรียนทุกแห่งปลอดจากความรุนแรง และไม่มีการพกพาอาวุธ (4) หน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องพัฒนาโครงการการศึกษาเป็นขั้นตอนเบ็ดเสร็จ จากระดับอนุบาลถึงเกรด 12 เพื่อป้องกันสารเสพติดและแอลกอฮอล์ (5) หลักสูตรเกี่ยวกับยาและแอลกอฮอล์ควรสอนบูรณาการเข้ากับวิชาสุขศึกษา พลานามัย (6) ทีมงานระดับชุมชนควรจัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนสิ่งจำเป็นแก่ครูและนักเรียน และ (7) ทุกโรงเรียนควรกำจัดปัญหาการรบกวนทางเพศให้หมดไป

ข. การมีส่วนร่วม

เป้าหมายข้อที่ 8 : การมีส่วนร่วมของพ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียน

ในปี ค.ศ. 2000 โรงเรียนทุกแห่งจะต้องส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน ที่ทำให้พ่อแม่/ผู้ปกครอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของเด็กในด้านสังคม อารมณ์ และด้านวิชาการ

จุดประสงค์ของเป้าหมายข้อนี้เพื่อว่า—(1) ทุกมลรัฐจะพัฒนานโยบายเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนและหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น เพื่อจัดตั้งโครงการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนซึ่งสนองตอบต่อความต้องการจำเป็นต่างๆของพ่อแม่/ผู้ปกครอง และครอบครัว รวมถึงพ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียนที่ด้อยโอกาสหรือคนที่พูดสองภาษา หรือพ่อแม่เด็กพิการ (2) ทุกโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับผู้ปกครองและครอบครัวตั้งหุ้นส่วนที่จะสนับสนุนงานวิชาการของเด็กที่บ้าน และร่วมในการบริหารจัดการตัดสินใจที่โรงเรียน และ (3) พ่อแม่/ผู้ปกครองและครอบครัวจะต้องช่วยเหลือ เพื่อประกันว่าโรงเรียนได้รับการสนับสนุนเพียงพอ และทำให้โรงเรียนและครูมีมาตรฐานที่ประกันคุณภาพได้

กรณีตัวอย่างวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของมลรัฐฟลอริดาและมลรัฐเคนตักกี

ในเวลาเดียวกันนั้น มลรัฐฟลอริดาและมลรัฐเคนตักกี ก็ออกกฎหมายปฏิรูปการศึกษา โดยมีเป้าหมายทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับรัฐบาลกลางดังต่อไปนี้ :-

เป้าหมายการศึกษาของมลรัฐฟลอริดา

1) ความพร้อมที่จะเข้าเรียน ชุมชนและโรงเรียนร่วมมือกันที่จะเตรียมเด็กและ

ครอบครัวเพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการเรียนในโรงเรียน

2) อัตราของการเรียนจบและความพร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในระดับหลังมัธยมศึกษา- ษา และเข้าทำงาน นักเรียนได้เรียนจบและพร้อมที่จะเข้าทำงานและเข้าศึกษาหลังมัธยมศึกษา

3) ผลการปฏิบัติงานของนักเรียน นักเรียนสามารถแข่งขันได้ในระดับสูง ทั้งระดับ ชาติและนานาชาติ และพร้อมที่จะตัดสินใจที่มีเหตุผลใช้ความคิดได้เหมาะสมตลอดชีวิต

4) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษาได้จัดให้มีสิ่งแวดล้อมในการเรียน รู้ที่เกื้อกูลแก่การเรียนการสอน

5) สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียน ชุมชนจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย จากสารเสพติด และปกป้องสุขภาพ ความปลอดภัย และสิทธิของเด็ก

6) ครูและคณะทำงาน โรงเรียน เขตการศึกษา และมลรัฐ คำประกันการจัดการให้มี ครูและคณะทำงานที่มีวิชาชีพ

7) การรู้หนังสือของผู้ใหญ่ ชุมชนชาวฟลอริดาที่เป็นผู้ใหญ่รู้หนังสือมีความรู้และ ทักษะที่จำเป็นต่อการแข่งขันในวงการเศรษฐกิจโลก และสามารถใช้อิทธิพลและมีความรับผิดชอบ ในฐานพลเมืองดี

[ที่มา: Blueprint 2000 ข้อ 229.591 (3) Education Goals]

เป้าหมายการศึกษาของมลรัฐเคนตักกี

เป้าหมายการศึกษาสำหรับนักเรียน

1) ทักษะทางการสื่อสาร ที่จำเป็นต้องใช้ในสภาพวัฒนธรรมที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2) ความรู้ที่จะหาทางเลือกในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

3) ความเข้าใจในกระบวนการปกครองที่มีผลกระทบถึงชุมชน รัฐ และชาติ

4) ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และสุขภาพทางจิต ทางกายที่เพียงพอ

5) มีพื้นฐานที่เพียงพอทางด้านศิลปะ เพื่อให้เด็กสามารถชื่นชมมรดกทางประวัติ- ศาสตร์และวัฒนธรรม

6) มีการเตรียมตัวที่เพียงพอเพื่อให้เด็กเลือกงานสำหรับชีวิตได้อย่างฉลาด และ

7) มีทักษะเพียงพอที่จะช่วยให้เด็กสามารถแข่งขันกับเด็กในมลรัฐอื่นได้อย่างผลดี

[ที่มา: Kentucky Education Reform Act 1990 Part 1, Section 2]

เป้าหมายของโรงเรียน

- 1) โรงเรียนต้องตั้งความคาดหวังว่า นักเรียนทุกคนจะมีผลสัมฤทธิ์ระดับสูง
- 2) โรงเรียนจะต้องพัฒนานักเรียนให้สามารถ—
 - ก) ใช้ทักษะการสื่อสารและคณิตศาสตร์พื้นฐานเพื่อสนองตอบความมุ่งหมายและสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะประสบตลอดชีวิต
 - ข) ใช้หลักเกณฑ์และความคิดรวบยอดจากวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ สังคมศึกษา มนุษยศาสตร์ และการดำรงชีพภาคปฏิบัติในสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะประสบตลอดชีวิต
 - ค) เป็นบุคคลที่พึ่งตนเองได้
 - ง) เป็นสมาชิกที่รับผิดชอบของครอบครัว กลุ่มการทำงาน หรือชุมชน รวมทั้งแสดงออกถึงประสิทธิภาพในการบริการชุมชน
 - จ) คิดและแก้ปัญหาในสถานการณ์โรงเรียน และสถานการณ์อื่น ที่ผู้เรียนจะประสบในชีวิต
 - ฉ) เชื่อมโยงและบูรณาการประสบการณ์และความรู้ใหม่จากสาขาวิชาทั้งหลายกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มาและใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อแสวงหาข้อมูลข่าวสารใหม่ ผ่านแหล่งสื่อต่างๆ
- 3) โรงเรียนต้องเพิ่มอัตราการมาเรียนของนักเรียน
- 4) โรงเรียนต้องลดอัตรานักเรียนออกกลางคันและซ้ำชั้น
- 5) โรงเรียนต้องลดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ทั้งทางด้านการและจิตใจ
- 6) โรงเรียนต้องได้รับการประเมินเพื่อหาสัดส่วนของนักเรียนที่เรียนจบชั้นสุดท้ายซึ่งได้เข้าเรียนต่อในระดับหลังมัธยมศึกษา และเข้ารับราชการทหาร

[ที่มา: Kentucky Education Reform Act 1990 Part 1, Section 3]

เป้าหมายระดับชาติเป็นเป้าหมายที่คนในชาติเห็นพ้องต้องกัน และแต่ละมลรัฐ (จากตัวอย่างกรณีของมลรัฐฟลอริดาและเคนตักกี) แม้โรงเรียนและสถานศึกษาก็นำเอาไปปรับให้เข้ากับพื้นที่ของตน ซึ่งจะเห็นได้ว่า เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษานี้ได้เน้นไปที่การพัฒนากำลังคนของชาติเป็นสำคัญและเน้นการพัฒนาคนในทุกระดับอายุ ตั้งแต่วัยเด็กถึงผู้ใหญ่ นอก

จากกฎหมายจะได้กำหนดเป้าหมายทางการศึกษาระดับชาติแล้ว ยังได้กำหนดมาตรการและกลไกต่างๆ ไว้ในกฎหมายเพื่อให้การปฏิรูปดำเนินไปอย่างราบรื่น

ภาวะผู้นำการปฏิรูปการศึกษา มาตรฐาน และการประเมินระดับชาติ

การมีภาวะผู้นำทางการปฏิรูปการศึกษา มาตรฐานการศึกษา และการประเมินในระดับชาติจัดเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่รัฐบาลกลางต้องจัดสร้างกลไกร่วมระหว่างมลรัฐและรัฐบาลกลางเพื่อ --- (1) สร้างความเห็นพ้องต้องกันในการปรับปรุงการศึกษา (2) รายงานความก้าวหน้าที่ยบรรลุผลตามเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ และ (3) ทบทวนมาตรฐานเนื้อหาวิชา มาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน และมาตรฐานในโอกาสการเข้าเรียน ที่กำหนดขึ้นจาก สหมาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาติ พร้อมด้วยเกณฑ์ของมาตรฐานการศึกษาและการประเมินผลของมลรัฐที่รับรองโดยสภาดังกล่าว

ยุทธศาสตร์และทิศทางของการดำเนินงาน

การจัดตั้งคณะที่ปรึกษาเป้าหมายการศึกษา (Goals Panel)

คณะที่ปรึกษาเป้าหมายการศึกษามีทั้งในระดับรัฐบาลกลางและระดับมลรัฐ ในระดับชาตินั้นจะเป็นคณะบุคคลชุดหนึ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ประธานาธิบดี รัฐมนตรี และรัฐสภา เรียกว่า Goals Panel ประกอบด้วยสมาชิก 18 ท่าน มาจากการแต่งตั้งของประธานาธิบดี 2 ท่าน เป็นผู้ว่าราชการมลรัฐ 8 ท่าน (3 ท่านมาจากพรรคเดียวกับประธานาธิบดี อีก 5 ท่านจากพรรคตรงข้าม) สมาชิกรัฐสภา 4 ท่าน (2 ท่านมาจากสภาผู้แทนฯ อีก 2 ท่านมาจากวุฒิสภา) นักกฎหมายที่ตั้งโดยประธานสภานายความ 4 ท่าน (2 ท่านสังกัดพรรคประธานาธิบดี)

สมาชิกเป็นผู้เลือกประธานของคณะที่ปรึกษาชุดนี้ และประธานจะอยู่ในตำแหน่งเพียง 1 ปี และมีการสับเปลี่ยนตามพรรคการเมือง คณะที่ปรึกษาชุดนี้มีหน้าที่สำคัญระดับชาติหลายอย่างคือ

- 1) รายงานให้ประธานาธิบดี รัฐมนตรี และรัฐสภา ทราบถึงความก้าวหน้าของการดำเนินงานของรัฐบาลกลางและมลรัฐเกี่ยวกับการบรรลุผลตามเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กำหนดไว้
- 2) รายงานเรื่องมาตรฐานและยุทธศาสตร์ ด้านโอกาสการเข้าเรียนรัฐของมลรัฐต่างๆ และความก้าวหน้าของการใช้มาตรฐานและยุทธศาสตร์ดังกล่าว เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้บรรลุ

มาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนของแต่ละมณฑล

3) เสนอรายชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาติ (National Education Standard and Improvement Council)

4) ทบทวนดู —

ก) เกณฑ์ที่พัฒนาโดยสภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาติที่จะเอาไว้ใช้สำหรับตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการศึกษาของมณฑล มาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนของมณฑล และการประเมินผลของมณฑล ตลอดจนมาตรฐานด้านโอกาสการเข้าเรียน

ข) มาตรฐานของเนื้อหาวิชา มาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน ตลอดจนมาตรฐานของโอกาสการเข้าเรียน ที่รับรองโดยสภาแห่งนี้

5) รายงานเรื่องการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและการมีข้อผูกพันที่จัดทำขึ้นในแต่ละมณฑลและท้องถิ่น ทั้งฝ่ายรัฐและเอกชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาของชาติที่วางไว้

6) ช่วยสร้างข้อยุติระหว่างรัฐบาลกลางและมณฑล สำหรับการปฏิรูปที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมาย การศึกษาแห่งชาติ

ในด้านการรายงานนั้น กฎหมายได้กำหนดงานโดยรวมให้คณะที่ปรึกษาเป้าหมายการศึกษา รายงานประจำปีเสนอต่อประธานาธิบดี รัฐมนตรี และสมาชิกวุฒิสภา และผู้ว่าการมณฑล โดยรายงาน ถึง—

1) ความก้าวหน้าในการบรรลุถึงเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ

2) ระบุการปฏิบัติงานที่จัดทำโดยรัฐบาลกลาง มณฑล และท้องถิ่น ในการส่งเสริมความก้าวหน้าที่จะบรรลุเป้าหมายระดับชาติ และการจัดให้นักเรียนมีโอกาสการเข้าเรียน และ

3) มาตรฐานในโอกาสการเข้าเรียน พร้อมยุทธศาสตร์และความก้าวหน้าของมณฑลที่ดำเนินการตามมาตรฐานและยุทธศาสตร์ เพื่อช่วยนักเรียนให้บรรลุมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชา และมาตรฐานการปฏิบัติงาน รายงานดังกล่าวนี้มีการนำเสนอในรูปแบบฟอร์มรวมทั้งมีข้อมูลที่พ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไปเข้าใจได้

คณะที่ปรึกษาฯ มีอำนาจทั้งในด้านการรับฟังความคิดเห็น รับข้อมูลหลักฐาน เป็นตัวแทนในการรับฟังรายงานและทัศนะ ตลอดจนผลจากการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์จากผู้เชี่ยวชาญ และสาธารณชนในการจัดกำหนดมาตรฐานระดับชาติต่างๆขึ้น นอกจากนี้คณะที่ปรึกษาฯ ยังมีอำนาจขอข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆตามที่กฎหมายกำหนด มีการประชุมกันเป็นประจำ และ

คณะที่ปรึกษาชุดนี้ได้แต่งตั้งผู้อำนวยการ (Director) สำนักงาน พร้อมด้วยคณะทำงาน โดยมีผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษา

ด้านการศึกษาค้นคว้า คณะที่ปรึกษาได้สนับสนุนคณะทำงานด้านความพร้อมในการเข้าเรียนของเด็ก เพื่อปรับปรุงวิธีประเมินความพร้อมในการเข้าเรียนที่จะนำไปสู่ทางเลือกใหม่ในการประเมินความพร้อมของเด็กที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยที่กลุ่มคณะทำงานจะมีการพัฒนารูปแบบการพัฒนาความพร้อมที่จะนำไปสู่ความต้องการด้านการพัฒนาเด็ก สร้างสรรค์ข้อชี้แนะติดตามประเมินเด็กเล็ก และรายงานเพื่อปรับปรุงนโยบายและการปฏิบัติงาน

ในระดับมลรัฐเช่นมลรัฐฟลอริดา ก็มีการจัดตั้งคณะที่ปรึกษาเป้าหมายการศึกษาสอดคล้องกับรัฐบาลกลาง และทำงานเชื่อมโยงกับรัฐบาลกลางในด้านเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาเป็นสำคัญ

การจัดตั้งสภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาติ

(National Education Standards and Improvement Council)

สภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาระดับชาติเป็นคณะบุคคลที่สำคัญอีกชุดหนึ่งที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นกลไกในการ —

- 1) รับรองและทบทวนมาตรฐานแห่งชาติด้านเนื้อหาวิชาและด้านการปฏิบัติงานของนักเรียนของรัฐบาลกลางและมลรัฐอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะๆ เพื่อยืนยันสิ่งที่นักเรียนควรรู้และสามารถทำได้
- 2) รับรองมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาและมาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของนักเรียนของมลรัฐที่ได้สมัครใจเสนอมา ถ้ามาตรฐานเหล่านั้นเทียบได้หรือสูงกว่ามาตรฐานระดับชาติที่รับรองไว้แล้วโดยสภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาติอย่างเฉียบขาด
- 3) รับรองและทบทวนเป็นระยะๆถึงมาตรฐานโอกาสการเข้าเรียนที่บรรยายถึงสภาพการสอน การเรียนที่จำเป็น เพื่อว่านักเรียนทุกคนจะมีโอกาสอันยุติธรรมที่จะบรรลุความรู้และทักษะตามที่บรรยายไว้ในมาตรฐานระดับชาติและมาตรฐานของมลรัฐ ตามที่สภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาติได้รับรองไว้
- 4) รับรองมาตรฐานโอกาสการเข้าเรียนที่นำเสนอโดยสมัครใจจากมลรัฐถ้ามาตรฐานนั้นๆเทียบได้หรือสูงกว่าอย่างเฉียบขาด และมีคุณภาพ และ
- 5) รับรองการประเมินที่นำเสนอโดยมลรัฐหรือกลุ่มทำงานของมลรัฐว่า สอดคล้องตรงตามมาตรฐานที่สภาฯได้รับรองไว้หรือไม่ และประเมินได้ตรง และเที่ยงเชื่อถือได้ สอด

คล้อยกับมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชา

สภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยสมาชิก 19 ท่าน แต่งตั้งโดยประธานาธิบดี มาจากคนในหลายวงการและอาชีพคือ 7 ท่านได้รับการเสนอชื่อจากรัฐมนตรีศึกษา (Secretary of Education) [โดยอย่างน้อยมี 2 ท่านเป็นนักการศึกษาซึ่งอาจเป็นครูประถมมัธยม หรือครูเด็กเล็ก ผู้แทนประชาชน กลุ่มสิทธิต่างๆ และอย่างน้อย 1 คนมาจากทางธุรกิจอุตสาหกรรม] อีก 12 ท่าน นำเสนอจากองค์กรอื่นๆ คือ 4 ท่าน จากการเสนอของประธานสภาผู้แทนราษฎร (House Speaker) 4 ท่าน มาจากการเสนอชื่อของผู้นำเสียงข้างมากจากสภาสูงหรือวุฒิสภา (majority in Senate) และอีก 4 ท่าน มาจากการเสนอชื่อของคณะที่ปรึกษาฯ (Goals Panel) โดยจะมีบุคคลจากอาชีพต่างๆ ละครึ่งไป โดยมีกฎเกณฑ์พิเศษที่ประธานาธิบดีจะพิจารณา คือ อย่างน้อยต้องมี 1 ท่านมาจากสถาบันอุดมศึกษา 1 ท่านจากผู้แทนการใช้แรงงาน และอีก 1 ท่านมาจากตัวแทนด้านธุรกิจและเป็นสมาชิกคณะกรรมการมาตรฐานแรงงานแห่งชาติ (National Skill Standards Board)

ในทางปฏิบัติของการแต่งตั้งนั้น ได้มีการวางกฎเกณฑ์และคุณสมบัติให้ครอบคลุมบุคคลประเภทต่างๆ อย่างละเอียดเป็นพิเศษว่าบุคคลเหล่านี้ต้องมีความชำนาญต่างกันและเป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆ โดยทั่วกัน ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งสมาชิกในสภาแห่งนี้ ตามปกติมีกำหนด 3 ปี และไม่ให้ดำรงตำแหน่งมากกว่าสองครั้งต่อเนื่องกัน

หน้าที่ของสภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาติ

สภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาติทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาภายนอก อย่างกว้างขวาง ตามหน้าที่— (ก) ระบุสาขาวิชาที่สมควรมีการพัฒนามาตรฐาน (ข) รับรองมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน ตามที่ได้กำหนดเกณฑ์ระดับที่นักเรียนทุกคนจะบรรลุถึงมาตรฐานได้ (ค) นำมาตรฐานเหล่านี้เสนอคณะที่ปรึกษาฯ (Goals Panel) เพื่อศึกษาทบทวนและ (ง) พัฒนาและทบทวนเป็นระยะๆ ในเรื่องมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชา มาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนและมาตรฐานโอกาสการเข้าเรียนที่ได้วางมาตรฐานไว้

นอกจากนี้ สภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาติ ยังทำหน้าที่—

- 1) กำหนดเกณฑ์ (criteria) ในการใช้รับรองมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาระดับชาติและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนระดับชาติ
- 2) นำเกณฑ์เหล่านี้เสนอคณะที่ปรึกษาฯ เกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมานี้ต้องแสดงให้เห็นว่า
 - ก) เป็นมาตรฐานที่สามารถแข่งขันและเปรียบเทียบกับนานาชาติว่า เป็นเกณฑ์ที่ดีที่สุดในโลก
 - ข) เป็นเกณฑ์ที่ให้ความรู้ที่ดีที่สุดถึงการเรียนรู้ของนักเรียน และเนื้อหาสาระสามารถจะนำมาสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด
 - ค) เป็นเกณฑ์ที่ผ่านกระบวนการรับฟังจากสาธารณชนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย รวมถึงครู บุคลากรทางการศึกษา นักการศึกษามีอาชีพ สถาบันที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ผู้ปกครองและกลุ่มสนับสนุนทั้งหลาย และ
 - ง) องค์ประกอบอื่นๆตามที่สภาฯจะเห็นสมควร

สภามาตรฐานและการปรับปรุงการศึกษาแห่งชาตินี้ ไม่เพียงแต่จะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ของมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน แต่ยังรับรองเกณฑ์ที่พัฒนาและนำเสนอโดยสมัครใจจากมลรัฐ

อีกเกณฑ์หนึ่งที่สภาฯแห่งนี้เป็นผู้วางก็คือเกณฑ์ของมาตรฐานโอกาสการเข้าเรียนโดยที่สภาฯจะต้องวางพื้นฐาน (basis) ให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสบรรลุผลสัมฤทธิ์ในความรู้และทักษะที่เป็นไปตามมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชา ที่สภาฯ ได้รับรองไว้ มาตรฐานโอกาสการเข้าเรียนที่รับรองโดยสภาฯ นั้นจะต้องแสดงให้เห็นว่า —

- 1) มีคุณภาพ สามารถให้ประโยชน์แก่นักเรียนทุกคน ตามหลักสูตร สื่อการเรียน เทคโนโลยีการสอน แม้การศึกษาทางไกล
- 2) ครูมีความสามารถทางการสอน ได้คุณภาพตามความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลายในแต่ละสาขาวิชาต่อนักเรียนทุกคน
- 3) ครู ครูใหญ่ และผู้บริหาร เข้าสู่กระบวนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ด้านการสอน การเรียน และการปรับปรุงโรงเรียนอย่างดีที่สุด
- 4) หลักสูตร การปฏิบัติการสอน และการประเมินผล ตรงต่อมาตรฐานเนื้อหาวิชาของชาติ
- 5) มีสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน ทำให้เห็นความมั่นคงปลอดภัยต่อการเรียน

การสอน มีห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนสื่อที่จำเป็นต่อการให้โอกาสการเรียนรู้ได้

6) โรงเรียนใช้นโยบาย หลักสูตร และการปฏิบัติการสอนที่ประกันการแบ่งแยก โดยเฉพาะทางเพศ และ

7) มืองค์ประกอบที่สภาฯ เห็นว่าเหมาะสม ต่อการประกันว่านักเรียนทุกคนได้รับโอกาสที่ยุติธรรมต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ในความรู้และทักษะที่กำหนดไว้ในมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาของชาติและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนที่ได้รับรองไว้แล้วโดยสภาฯนี้

สภาฯ แห่งนี้ ยังมีหน้าที่เพิ่มเติมที่จะดำเนินการคือ — (ก) ระบุประเทศที่มีมาตรฐานเนื้อหาวิชาการที่ทำให้โอกาสการเรียนรู้แก่เด็ก เตรียมครูและจัดให้ครูมีโอกาสพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และ (ข) พัฒนาเกณฑ์ที่จะรับรองมาตรฐานโอกาสสู่การเรียนรู้ของชาติและมลรัฐ ก่อนจะดำเนินการใช้เกณฑ์จะต้องนำเกณฑ์ เหล่านั้นเสนอคณะที่ปรึกษาให้ได้ศึกษาทบทวน

สภาฯ แห่งนี้ยังจะต้องช่วยพัฒนามาตรฐานโอกาสการเข้าเรียนที่ได้พัฒนามาจากคณะต่างๆและจัดเสนอแนะแก่รัฐมนตรีในการจัดลำดับก่อนหลัง และการเลือกเกณฑ์สำหรับการที่จะให้ทุน พร้อมทั้งประสานงานกับผู้ที่จะได้รับทุนการช่วยเหลือจากรัฐบาลกลาง เพื่อประกันได้ว่า มาตรฐานโอกาสการเข้าเรียนที่กลุ่มต่างๆ พัฒมานั้นเหมาะสมต่อความต้องการจำเป็นของนักเรียนทั้งหมด มีคุณภาพสูง และสอดคล้องกับเกณฑ์ที่พัฒนาโดยสภาฯ

สภาฯแห่งนี้อาจรับรองมาตรฐานโอกาสการเข้าเรียนของมลรัฐที่สมัครใจเสนอมาโดยใช้เกณฑ์ที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นเครื่องตัดสิน ถ้ามาตรฐานของมลรัฐนั้นๆ เทียบได้ระดับสูงและมีคุณภาพเทียบได้กับมาตรฐานของชาติที่วางไว้

ในด้านการประเมินผลการเรียนของมลรัฐต่าง ๆ นั้น สภาฯแห่งนี้อาจจะรับรองให้เป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปีในกรณีที่มลรัฐสมัครใจส่งมาให้รับรอง การรับรองการประเมินผลของมลรัฐก็เพื่อ—

1) รายงานให้ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรบริการอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียนตามมาตรฐานที่วางไว้

2) ปรับปรุงการสอนในชั้นเรียนและผลการเรียนสำหรับนักเรียนทุกคน

3) จัดเป็นตัวอย่างสำหรับนักเรียน พ่อแม่/ผู้ปกครองและครู ถึงชนิดและระดับของผลสัมฤทธิ์ที่ควรคาดหวังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน รวมถึงระบุมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนในมลรัฐ

4) วัดและจูงใจให้นักเรียน โรงเรียน เขตการศึกษามลรัฐ และประเทศ ให้ปรับปรุง การปฏิบัติงานด้านการศึกษา และ

5) ช่วยให้นักวางแผนนโยบายการศึกษาได้ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการการศึกษาต่างๆ

สภาจะต้องพัฒนาเกณฑ์ ใช้เกณฑ์และนำเสนอเกณฑ์ให้คณะที่ปรึกษาทบทวนเกณฑ์ สำหรับใช้ในการรับรองคุณภาพที่สภาพัฒนาขึ้นจะต้องแสดงให้เห็นได้ว่า— (ก) สอดคล้อง กับมาตรฐานเนื้อหาวิชาของมลรัฐที่สภารับรองแล้ว (ข) ใช้ได้เที่ยงตรง ไม่แบ่งแยกในด้าน สังคม การรับรองความเหมาะสมของเกณฑ์นั้นสภาจะพิจารณาเทียบกับมาตรฐานและเกณฑ์ ที่องค์กรอื่นทำขึ้นประกอบกัน

เช่นเดียวกับคณะที่ปรึกษา ที่สภานี้จะทำหน้าที่รับฟังสาธารณชนเพื่อประกอบในการ พัฒนาเกณฑ์ พร้อมทั้งทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อวิจัยค้นคว้า หรือสาธิต เพื่อกำหนด มาตรฐานและการประเมินที่สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ และจัดตั้งคณะที่ปรึกษาเนื้อหาวิชา เพื่อแนะนำสภาในเนื้อหาที่จำเพาะเจาะจงหรือการปฏิบัติงานของนักเรียนให้ได้ตามมาตรฐาน เวลาเดียวกันก็ร่วมกับคณะกรรมการแรงงานแห่งชาติเพื่อส่งเสริมประสานงานพัฒนาด้านเนื้อ- วิชาและการปฏิบัติงานของนักเรียน เสนอแนะให้มีการวิจัยแก้รัฐธรรมนูญการศึกษา พร้อมทั้งต้อง รายงานให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ

การปรับปรุงการศึกษาทั้งระบบของมลรัฐและท้องถิ่น

สหรัฐอเมริกา เห็นความสำคัญของการปรับปรุงระบบของการจัดการศึกษาของมลรัฐ และท้องถิ่นทั้งระบบ ตามที่รัฐสภาได้ปรารถนาไว้ เป็นเสมือนความรู้สึกหรือข้อค้นพบว่า—

1) นักเรียนทุกคนสามารถเรียนและบรรลุถึงมาตรฐานระดับสูงได้ และต้องตระหนัก ในศักยภาพของตนถ้าปรารถนาจะให้สหรัฐอเมริกาเจริญรุ่งเรืองขึ้น

2) การปฏิรูปทางการศึกษาจากปี 1977 ตลอดมาจนถึงปี 1992 ประสพผลดีอยู่บ้าง แต่อยู่ในวงจำกัดแค่บางโรงเรียนหรือบางส่วนบางเรื่องของการศึกษา

3) ความเป็นผู้นำจะต้องมาจากครูอาจารย์ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ครูใหญ่อาจารย์ใหญ่ พ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนแต่ละแห่ง และจากนักวางแผนนโยบายของท้องถิ่น มลรัฐ ชนเผ่า และนักวางแผนระดับชาติ เพื่อว่าท้ายที่สุดการปรับปรุงการปฏิบัติงานการเรียน ของนักเรียนจะบังเกิดขึ้น

4) การปฏิรูปพร้อมกันจากเบื้องบนสู่เบื้องล่างและจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนมีความจำเป็นยิ่ง ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นวิธีการใหม่ๆและการสร้างสรรค์ของโรงเรียนแต่ละแห่งให้ช่วยนักเรียนทุกคนบรรลุมาตรฐานที่แข่งขันกับนานาชาติได้

5) มลรัฐและชุมชนจะต้องพัฒนายุทธศาสตร์หรือกลวิธีเพื่อสนับสนุนและฟื้นฟูความสำคัญของโรงเรียนในท้องถิ่นทั้งหมด โดยการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของมลรัฐทั้งหมดอย่างแท้จริงด้วยการปรับปรุงที่มีการประสานงาน โยงใยกันเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของนักเรียน

6) พ่อแม่ ครูอาจารย์ และนักการศึกษาอื่นๆในท้องถิ่น พร้อมด้วยผู้ประกอบการ ชุมชน และผู้นำเผ่า ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในการพัฒนายุทธศาสตร์หรือกลวิธีของการปรับปรุงการศึกษาอย่างเป็นระบบ ที่สะท้อนความต้องการจำเป็นของชุมชนแต่ละแห่ง

7) ความพยายามในการปรับปรุงการศึกษาท้องถิ่นและมลรัฐ ต้องผนึกรวมเข้าเป็น ยุทธศาสตร์หรือกลวิธีที่ช่วยให้นักเรียนและครอบครัวของนักเรียนเข้าถึงการบริการทางสังคมที่เหมาะสม ทั้งทางด้านสุขภาพ อนามัย โภชนาการ การศึกษาวัยเด็กเล็กและปฐมวัย เพื่อสกัดกั้นอุปสรรคแห่งการเรียนรู้ และส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็กทุกคน

8) ด้วยการทำงานร่วมกัน หน่วยงานทางการศึกษาของท้องถิ่นและมลรัฐต้องลงมือพัฒนายุทธศาสตร์หรือกลวิธีปรับปรุงอย่างเป็นระบบและดำเนินการโดยทันที ถ้าชาติของเราต้องอบรมสั่งสอนเด็กทุกคนให้มีศักยภาพเต็มที่และต้องให้บรรลุตามเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย

9) ยุทธศาสตร์หรือกลวิธีปรับปรุงการศึกษาทั้งระบบของท้องถิ่นและมลรัฐ ต้องจัดให้กับนักเรียนทุกคนพร้อมด้วยกลไกที่มีประสิทธิภาพและแนวทางที่เหมาะสมต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และการศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา

10) สถานธุรกิจประกอบการต่างๆควรได้รับการสนับสนุนให้—

ก) เข้าเป็นหุ้นส่วนกับโรงเรียนหรือสถานศึกษา

ข) จัดหาข้อมูลข่าวสารและการแนะแนวให้โรงเรียนตามความจำเป็นของธุรกิจ ในสาขาต่างๆ และให้แก่เด็กนักเรียนที่จบการศึกษาอย่างสมบูรณ์โดยทั่วไป และตามความจำเป็นสำหรับทักษะในสถานประกอบการจำเพาะอย่างตามที่โรงเรียนอาจจัดหาได้

ค) จัดสรรวัสดุเอกสารและการสนับสนุนทางการศึกษา และการฝึกฝนอบรมที่จำเป็น และ

ง) มีกระบวนการศึกษาตลอดชีวิตในช่วงชีวิตของการทำงานของแต่ละคน

11) โรงเรียนควรจัดข้อมูลข่าวสารเสนอต่อธุรกิจต่างๆ เกี่ยวกับวิธีที่ชุมชน ธุรกิจ จะ

สามารถช่วยเหลือโรงเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกฎหมายนี้

12) สถาบันอุดมศึกษาควรได้รับการกระตุ้นเร่งเร้าให้เข้าเป็นหุ้นส่วนกับโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อจัดสรรข้อมูลข่าวสารและการแนะแนวแก่โรงเรียนในด้านทักษะและความรู้ที่ผู้จบจากโรงเรียนต้องการที่จะเข้าสู่การศึกษาระดับสูง และโรงเรียนควรให้ข้อมูลข่าวสารและการแนะแนวแก่สถาบันอุดมศึกษาในด้านทักษะความรู้และการฝึกอบรมที่ครูต้องการ และประเภทของการพัฒนาอาชีพที่นักศึกษาต้องการ เพื่อให้ได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของกฎหมาย

13) เทคโนโลยีที่เหมาะสมและการใช้ที่เป็นนวัตกรรมรวมถึงการเรียนทางไกล ทำให้มีประสิทธิภาพมากในการช่วยให้นักเรียนทั้งหมดได้มีโอกาสเรียนรู้และบรรลุมาตรฐานระดับสูง

14) เงินทุนจากรัฐบาลกลาง ควรจะมีเป้าหมายสนับสนุนการริเริ่มของมลรัฐและท้องถิ่น และเป็นผลกระทบทำให้มลรัฐและท้องถิ่นมีเงินทุนเพียงพอสำหรับการวางแผนและดำเนินการตามแผนปรับปรุงการศึกษาทั้งระบบได้

15) นักเรียนทั้งหมดได้สัญญาว่า เข้าร่วมในหลักสูตรที่กว้างขวาง ทำทนาย และมีทางเข้าถึงทรัพยากรที่เพียงพอต่อความต้องการทางการศึกษา และ

16) การบริการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพดำเนินการโดยหน่วยงานการศึกษาระดับท้องถิ่นและโรงเรียน ด้วยความตกลงอย่างมีสัญญาประชาคมต่อกันในระดับหน่วยงานการศึกษาท้องถิ่นและโรงเรียนและธุรกิจต่างๆ ทำการจذبบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ

ตามความรู้สึกหรือข้อค้นพบต่างๆ เหล่านั้น ทำให้สหรัฐฯ ได้วางจุดมุ่งหมายของการปรับปรุงการศึกษาแบบเป็นระบบเอาไว้ในกฎหมาย Goals 2000 : Educate America ซึ่งมีข้อความเอาไว้อย่างสั้นๆ กระชับว่า

“เป็นความมุ่งหมายที่จะปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาให้แก่นักเรียนทุกคน โดยการปรับปรุงการเรียนของนักเรียนในระยะยาว พยายามอย่างกว้างขวางที่จะส่งเสริมการปรับปรุงระบบการศึกษาอย่างประสานสัมพันธ์กันทั้งระดับชาติ มลรัฐ และท้องถิ่น”

รัฐสภาเองมีความตั้งใจที่จะจัดสรรงบประมาณสนับสนุนและมีความตั้งใจอย่างชัดเจนว่า หน่วยงานการศึกษาระดับมลรัฐและท้องถิ่น ะไม่ลดเงินงบประมาณด้านการศึกษาหรือการปฏิรูปการศึกษาของตนลง หากได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง

รัฐบาลกลางของสหรัฐฯ ได้จัดงบอุดหนุนให้แก่มลรัฐต่างๆ เงินอุดหนุนดังกล่าวถูกกำหนดเอาไว้เป็นสัดส่วนว่า จะใช้จ่ายในเรื่องอะไร อย่างไร เช่น (ก) สกวนเอาไว้ส่วนกลาง

ร้อยละ 1 เพื่อให้รัฐมนตรีศึกษาได้จัดสรรเพื่อช่วยเหลือในที่ต่างๆ (ข) สงวนเอาไว้ร้อยละ 5 เพื่อกิจกรรมการสร้างภาวะผู้นำระดับชาติ แผนการปรับปรุงการศึกษาระดับชาติ และกิจกรรมการประเมินผล ส่วนเงินที่เหลือทั้งหมดจะจัดเป็นเงินอุดหนุนให้กับมลรัฐและท้องถิ่นต่างๆ ในการพัฒนาการประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมลรัฐต่างๆ จะต้องนำแผนการปรับปรุงการศึกษาในมลรัฐของตนเสนอต่อรัฐมนตรีศึกษาแห่งรัฐบาลกลางภายใต้เงื่อนไขที่ว่า—

- 1) ประกันได้ว่ามลรัฐจะร่วมมือกับรัฐมนตรีศึกษาของรัฐบาลกลาง ในการรับภาระความรับผิดชอบต่อการรายงานความก้าวหน้า
- 2) ประกันได้ว่ามีกฎหมายของมลรัฐที่กำหนดอำนาจหน้าที่ที่จะใช้แผนการปรับปรุงโรงเรียนที่ได้พัฒนาแล้ว
- 3) ประกันได้ว่ามาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนของมลรัฐต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นมานั้น ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานระดับชาติที่ได้วางไว้
- 4) ประกันได้ว่ามลรัฐจะจัดให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง ในกระบวนการวางแผนปรับปรุงโรงเรียน และ
- 5) มีรายงานด้านอื่นๆ ที่รัฐมนตรีศึกษาต้องการ

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลกลางสหรัฐฯ ได้กำหนดเงินอุดหนุนให้กับมลรัฐต่างๆ และมีเงื่อนไขให้มลรัฐไปดำเนินการตามแผนปรับปรุงโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง นั่นก็คือมลรัฐต่างๆ จะต้องพัฒนาและดำเนินการใช้แผนปรับปรุงการศึกษาของมลรัฐ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในมลรัฐของตนให้ได้ถึงหรือสูงกว่ามาตรฐานระดับชาติ

ยุทธศาสตร์การปรับปรุงการศึกษาของมลรัฐ

ก. แผนการปรับปรุงโรงเรียน

โดยทั่วไป แผนการปรับปรุงโรงเรียนของมลรัฐจะอยู่ภายใต้การปฏิบัติการของคณะบุคคลหรือคณะที่ปรึกษา (Panel) ของมลรัฐที่มาจากความร่วมมือจากหน่วยงานการศึกษาและผู้ว่าการมลรัฐ คณะที่ปรึกษาดังกล่าวจะต้องประกอบด้วย —

- 1) ผู้ว่าการมลรัฐและเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาของมลรัฐหรือผู้แทน
- 2) ประธานคณะกรรมการการศึกษาของมลรัฐและประธานคณะกรรมการด้านกฎหมายของมลรัฐ หรือผู้แทน
- 3) ครู ครูใหญ่ นักบริหารการศึกษา ที่มีผลการปรับปรุงการปฏิบัติงานของนักเรียนที่

บรรลุความสำเร็จ คณะบดีหรือผู้บริหารวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย หรือกระทรวงศึกษาของมลรัฐ

4) ตัวแทนองค์กรครู ผู้ปกครอง นักเรียนมัธยม สถาบันอุดมศึกษา ผู้นำด้านธุรกิจ/แรงงาน ผู้แทนองค์กรชุมชนที่มีประสิทธิภาพ องค์กรบริการเด็ก คณะกรรมการการศึกษาในท้องถิ่น ข้าราชการมลรัฐหรือท้องถิ่นด้านสาธารณสุข สังคมและบริการอื่นๆ โรงเรียนเอกชนที่มีเด็กหรือโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง

5) ตัวแทนหน่วยงานการศึกษาในชนบท/เมืองที่เหมาะสม และ

6) ผู้เชี่ยวชาญในด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา

นอกจากนั้นยังมีหลักการเพิ่มเติมในการเลือกคณะที่ปรึกษา (Panel) ว่าเป็นตัวแทนจากภาคภูมิศาสตร์หรือชนเผ่าต่างๆด้วย ทั้งนี้เพื่อว่าแผนการปรับปรุงโรงเรียนของแต่ละมลรัฐจะได้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทุกหมู่เหล่า โดยที่คณะที่ปรึกษาที่พัฒนาแผนการปรับปรุงของมลรัฐนั้นๆจะต้องจัด การให้ได้ข้อมูลอย่างกว้างขวาง ถึงประชาชนทุกซอกมุม มีการจัดฟังความคิดเห็น (public hearings) อย่างกว้างขวาง เมื่อทำแผนแล้วจะต้องแจ้งให้

ประชาชนได้รับทราบและรับฟังคำวิจารณ์แล้วนำเสนอต่อหน่วยงานการศึกษาของมลรัฐ หน่วยงานการศึกษาของมลรัฐนำเสนอทั้งแผนเดิมที่ประชาชนเห็นชอบพร้อมแผนที่แก้ไข (ถ้ามีการแก้ไข) ให้แก่รัฐมนตรีศึกษาของรัฐบาลกลางเพื่ออนุมัติต่อไป

ข. การสอน การเรียน มาตรฐาน และการประเมินผล

การสอน การเรียน มาตรฐาน และการประเมินผลเป็นเรื่องที่หน่วยงานการศึกษาของมลรัฐจะต้องจัดให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์หรือแผนปรับปรุงโรงเรียนของมลรัฐ โดยเน้นที่การปฏิบัติงานของครูในชั้นเรียนเพื่อให้ตรงกับเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ โดยการปรับปรุงการสอน การเรียน ให้นักเรียนรอบรู้ในทักษะพื้นฐานและทักษะขั้นสูงในวิชาสำคัญๆ เช่น ภาษา อังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (รวมฟิสิกส์) ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ศิลปะ หน้าที่พลเมืองและการปกครอง และเศรษฐศาสตร์ โดยให้มียุทธศาสตร์รวมถึง:-

1. กระบวนการพัฒนามาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาการและมาตรฐานการปฏิบัติงานสำหรับนักเรียนทุกคน

2. กระบวนการพัฒนาและการประเมินผลที่ตรง (valid) ไม่ลำเอียง ไม่มีการเหยียดผิว และเที่ยง (reliable) ในการประเมิน

2.1 ซึ่งการประเมินจะต้อง—

- (1) สอดคล้องกับมาตรฐานเนื้อหาวิชาของมลรัฐ
- (2) ใช้การวัดผลด้านการปฏิบัติงานของนักเรียนหลายๆอย่าง
- (3) จัดให้มี—

(3.1) ความร่วมมือในการวัดประเมินผลจากนักเรียนทุกคนตามความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลาย

(3.2) การปรับแก้และช่วยเหลือที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนความร่วมมือตามข้อ

3.1

(4) ความสม่ำเสมอและสอดคล้องกับมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพที่ยอมรับในระดับชาติ สำหรับการประเมินนั้นๆ

(5) สามารถให้ข้อมูลสะท้อนเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของนักเรียน ที่สอดคล้องกับมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาของมลรัฐ และ

(6) สนับสนุนหลักสูตร และการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ซึ่งกระบวนการจะต้องจัดให้มีการติดตามการดำเนินงาน และศึกษาผลกระทบของการประเมินผลของการสอนที่ปรับปรุงแล้ว สำหรับนักเรียนทุกคน

3. กระบวนการที่ทำให้หลักสูตรของท้องถิ่นและมลรัฐ สื่อการสอน การประเมินผล สอดคล้องกันกับมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาและมาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของนักเรียน และ

4. กระบวนการที่ทำให้ครูได้มักคุ้นกับมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน และการพัฒนาสมรรถภาพของครูในการสอนที่มีคุณภาพในสาขาวิชาที่กำหนดไว้

ค. มาตรฐานและยุทธศาสตร์ด้านโอกาสเข้าเรียน

แผนการปรับปรุงการศึกษาของแต่ละมลรัฐ จะต้องกำหนดมาตรฐานและยุทธศาสตร์ให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการเรียนรู้ มาตรฐานและยุทธศาสตร์ดังกล่าวต้องแน่ใจได้ว่ามีความเหมาะสม ที่จะให้นักเรียนมีโอกาสรบรูความรู้และทักษะตามมาตรฐานทางเนื้อหาวิชา และมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน อย่างยุติธรรม

ง. การปกครอง การตรวจสอบความรับผิดชอบ และการบริหารจัดการ

แผนการปรับปรุงการศึกษาของแต่ละมณฑลจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการปกครองที่ได้ปรับปรุงพัฒนาแล้ว และสามารถตรวจสอบความรับผิดชอบ ตลอดจนการบริหารจัดการของระบบการศึกษาของมณฑล เช่น—

- 1) ความสอดคล้องของความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการประกันคุณภาพ ตลอดทั้งระบบการศึกษา เพื่อว่านักเรียนจะบรรลุถึงระดับเฉลี่ยของมาตรฐานด้านเนื้อหาและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน
- 2) การสร้างสรรค์วิธีการฝึกอบรมครูแบบบูรณาการ ให้การสนับสนุนพัฒนาอาชีพครูและนักการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จ. การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนของพ่อแม่/นักเรียน และชุมชน

แผนการปรับปรุงการศึกษาของแต่ละมณฑลจะต้องมียุทธศาสตร์ให้หน่วยงานการศึกษาต่างๆร่วมมือกับตัวแทน ผู้ปกครอง/ชุมชน ในการวางแผนวางรูปแบบการพัฒนา การดำเนินงาน รวมถึงกลวิธีต่อไปนี้

- 1) กำหนดจุดเน้นที่ทรัพยากรซึ่งมีอยู่ในชุมชนทั้งของภาครัฐและเอกชน ทรัพยากรจากโรงเรียนของรัฐ การเข้าแทรกแซงแต่แรกเพื่อสนองตอบความต้องการของนักเรียนทุกคน โดยการระบุและจัดกฎระเบียบ และอุปสรรคของการประสานงานออกไป และ
- 2) การเพิ่มพูนช่องทางให้นักเรียนเข้าถึงการบริการทางสังคม สุขภาพอนามัย โภชนาการ การบริการด้านการดูแลเด็ก กำหนดให้มีการบริการต่างๆในโรงเรียน ความร่วมมือของหน่วยบริการต่างๆ ศูนย์กลางบริการชุมชน และสถานที่บริการพ่อแม่/ผู้ปกครองและนักเรียน

ฉ. การจัดให้มีการปรับปรุงทั้งระบบอย่างกว้างขวาง

เพื่อให้ นักเรียนทุกคนในมณฑลได้มีโอกาสบรรลุมาตรฐานการศึกษาของมณฑล แผนการปรับปรุงการศึกษาของแต่ละมณฑลจะต้องแสดงยุทธศาสตร์หรือกลวิธี เช่น —

- 1) จัดสรรความสะดวกด้านการใช้สื่อตามหลักสูตร เทคโนโลยีการเรียนรู้ รวมถึงการเรียนทางไกล การพัฒนาวิชาชีพในลักษณะที่ประกันโอกาสการเข้าเรียนของหน่วยงานการศึกษาท้องถิ่นทุกแห่งของมณฑล และ
- 2) พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนให้เกิดขึ้นในระหว่างชนเผ่าต่างๆ (อินเดียแดง) และ

โรงเรียนโดยการอุดหนุนทุนจากสำนักงานการศึกษาเพื่อปรับปรุงหลักสูตรทุกระดับให้มีความสอดคล้องและเทียบเท่ากัน ระหว่างโรงเรียนประถมและมัธยมทั่วไป

ข. ส่งเสริมการปฏิรูปจากล่างสู่บน

แผนการปรับปรุงการศึกษาของแต่ละมณฑลจะต้องรวมถึงยุทธศาสตร์ที่ประกันว่า การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบในแบบเบ็ดเสร็จนั้น เริ่มจากเบื้องล่างในชุมชน หน่วยงานการศึกษาท้องถิ่น โรงเรียน พร้อมทั้งการแนะนำด้วยการประสานงานและการอำนวยความสะดวกจากผู้นำของมณฑล รวมถึงกลวิธีต่อไปนี้ เช่น—

- 1) จัดให้โรงเรียนและหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่นมีความยืดหยุ่นในการปรับและบูรณาการมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชา ให้เป็นรายวิชาที่เหมาะสมของแต่ละโรงเรียนและชุมชน
- 2) เอื้ออำนวยให้มีการยกเว้น มิต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของมณฑลที่เป็นอุปสรรคขัดขวางในการดำเนินงาน

ฅ. การออกกลางคันของนักเรียน

แผนการปรับปรุงการศึกษาของแต่ละมณฑลจะต้องมียุทธศาสตร์ที่ช่วยให้หน่วยงานการศึกษาท้องถิ่นและโรงเรียนสามารถ—

- 1) ช่วยเด็กในวัยเรียนที่ออกโรงเรียนกลางคันให้บรรลุความต้องการทางการศึกษาได้
- 2) นำเด็กเหล่านั้นเข้าสู่ระบบการศึกษาได้
- 3) ช่วยเด็กเหล่านั้นให้บรรลุถึงมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน

ซ. การประสานงานกับโครงการ โรงเรียน-สู่-งาน

มณฑลต้องมีคำอธิบายวิธีการรวมโครงการ โรงเรียน-สู่-งาน เข้ากับแผนการปรับปรุงโรงเรียน โดยเฉพาะแผนปรับปรุงการศึกษาของมณฑลจะต้องอธิบายถึงวิธีที่โรงเรียนมัธยมจะเปลี่ยนแปลงเพื่อจัดสรรการแนะแนวอาชีพ การบูรณาการงานวิชาการเข้ากับการศึกษาอาชีพ และการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานที่งาน

แผนการปรับปรุงการศึกษาของแต่ละมณฑล จะต้องรวมเอาจุดมาตรฐาน (benchmark) จำเพาะของผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของนักเรียนไว้ในแผนที่ชัดเจน พร้อมด้วย

กำหนดเวลาที่จะดำเนินการ และต้องบอกวิธีคิดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนด้วย เมื่อมลรัฐต่างๆ ส่งแผนการปรับปรุงการศึกษาของแต่ละมลรัฐเพื่อปฏิรูปการศึกษาไปยังรัฐบาลกลาง รัฐมนตรีศึกษาแห่งรัฐบาลกลางจะทำหน้าที่ศึกษาทบทวนและอนุมัติ และบางครั้งจะเดินทางไปศึกษาเยี่ยมชมถึงพื้นที่

การใช้เงินอุดหนุนของมลรัฐ

มลรัฐ จะต้องจัดสรรเงินทุนอุดหนุนให้ถึงสถานศึกษา ตามแผนการปรับปรุงโรงเรียนอย่างน้อย ร้อยละ 60 ในปีแรก และร้อยละ 90 ในปีต่อไป เพื่อให้ดำเนินการตามแผนปรับปรุงโรงเรียนและท้องถิ่น

เงินที่เหลือ ต้องนำไปสนับสนุนงานด้านการพัฒนาและปรับมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชา และมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน สนับสนุนยุทธศาสตร์ขององค์กรและการจัดการให้ปฏิบัติได้ในระดับสูง เช่น การบริหารจัดการระดับโรงเรียน (site-based management) การตัดสินใจร่วมกัน (shared decision-making) สนับสนุนการพัฒนาและการดำเนินงานของหน่วยงานการศึกษาท้องถิ่นและโรงเรียน การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา นักการศึกษา จัดการศึกษาตามความต้องการของชนกลุ่มน้อย สนับสนุนนวัตกรรมและวิธีส่งเสริมความสามารถของครู ผู้สอน สนับสนุนการพัฒนาด้านการตรวจสอบประกันคุณภาพและระบบการให้รางวัลโรงเรียน สนับสนุนการฝึกอบรมพ่อแม่/ผู้ปกครอง ข้าราชการ ชนเผ่าต่างๆ องค์กรที่บริการเด็ก ครูประจำชั้น บุคลากรด้านบริการ ตลอดจนนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการศึกษา

ความช่วยเหลือทางวิชาการและการบริการอื่นๆ เพื่อช่วยเพิ่มสมรรถวิสัยให้แก่หน่วยงานการศึกษาท้องถิ่นและโรงเรียนในการพัฒนาแผนการปรับปรุงการศึกษาในท้องถิ่นทั้งระบบ การดำเนินการประเมินผลแนวใหม่ของมลรัฐ และการพัฒนาหลักสูตร พร้อมด้วยมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนในแต่ละมลรัฐ และการส่งเสริมโรงเรียนประเภทต่างๆ เช่น โรงเรียนแม่เหล็ก (Magnet School เป็นโรงเรียนที่จัดเป็นจุดดึงดูดใจผู้เรียน) โรงเรียนรัฐแบบราชภัฏ (Charter School คือ โรงเรียนของรัฐแต่มอบให้เอกชนจัด) เป็นต้น

ในด้านค่าใช้จ่ายในการบริหารงานนั้น รัฐบาลกลางได้กำหนดให้หน่วยงานการศึกษาระดับมลรัฐได้รับเงินอุดหนุนไม่เกินร้อยละ 4 หรือ 100,000 เหรียญสหรัฐ สุดแล้วแต่ยอดไหนจะมากกว่ากัน

การรายงานความก้าวหน้า

ก. การรายงานของมลรัฐต่อรัฐมนตรีศึกษาของรัฐบาลกลาง หน่วยงานการศึกษาของมลรัฐที่ได้รับเงินอุดหนุนจะต้องทำรายงานประจำปีเสนอเกี่ยวกับ —

- 1) ความก้าวหน้าตามเป้าหมายและแผนการปรับปรุงการศึกษาของมลรัฐ
- 2) กิจกรรมของมลรัฐในปีต่อไป และ
- 3) แบบสรุปความก้าวหน้าของหน่วยงานระดับท้องถิ่นว่าเป็นไปตามเป้าหมายและแผนในการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน

ข. การรายงานของรัฐมนตรีต่อรัฐสภา รัฐมนตรีศึกษาจะต้องเสนอรายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาและแรงงานของสภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการแรงงานและทรัพยากรมนุษย์ของวุฒิสภาโดย บรรยายให้เห็น —

- 1) กิจกรรมที่อยู่ภายใต้การช่วยเหลือ ผลลัพธ์ เงินอุดหนุน โดยอธิบายให้เห็นจุดมุ่งหมาย ประโยชน์ การประเมินผล พร้อมด้วยวิเคราะห์ผลกระทบด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน ด้านเชื้อชาติของนักเรียน เพศ ชนเผ่า และผู้ด้อยโอกาส
- 2) รายชื่อกิจกรรมที่ได้รับการช่วยเหลือ ผลลัพธ์ จำนวนเงิน
- 3) ผลจากการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ รวมถึงจำนวนมลรัฐ ท้องถิ่น โรงเรียนที่ได้รับการยกเว้น สรุปลักษณะของการยกเว้น การเริ่มต้นและการสิ้นสุดของการยกเว้น พร้อมด้วยคำแนะนำเสนอต่อรัฐสภาถึงแนวทางเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ที่ขัดขวางต่อการปฏิรูปการศึกษา

ภาวะผู้นำแห่งชาติกับการช่วยเหลือมลรัฐและท้องถิ่น

รัฐบาลกลางภายใต้รัฐมนตรีศึกษาจะ—(1) จัดให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานการศึกษาของมลรัฐและท้องถิ่นเพื่อพัฒนาและดำเนินการใช้แผนปรับปรุงโรงเรียนในลักษณะที่ประกันว่าการช่วยเหลือนั้นเป็นไปอย่างสะดวกและกว้างขวาง (2) เก็บรวบรวมข้อมูลจัดให้มีการวิจัยและประเมินผลการปรับปรุงการศึกษาทั้งระบบว่า มีผลต่อการเรียนของนักเรียนอย่างไร (3) เผยแพร่ผลวิจัยและข้อมูลสนเทศของการปรับปรุงการศึกษาทั้งระบบ ที่โดดเด่น ทั้งในระดับมลรัฐและชุมชน/ท้องถิ่น ด้วยระบบการเผยแพร่ที่กระทรวงศึกษามีอยู่ รวมทั้งการจัดพิมพ์เผยแพร่ การใช้สื่อโทรคมนาคม และอิเล็กทรอนิกส์ การประชุมสัมมนา และอื่นๆ (4) จัดทุนการ

ศึกษาของชนเผ่า (อินเดียน) (5) สนับสนุนโครงการสาธิต และ (6) สนับสนุนโครงการต้นแบบในการบูรณาการมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย นอกจากนั้นรัฐมนตรีศึกษายังสงวนเงินทุนสำรองไว้ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาสในด้านเศรษฐกิจหรือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการใช้ภาษาอังกฤษ และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่า นักเรียนทุกคนได้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน

การวางแผนของมลรัฐเพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ด้วยการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับหลักสูตร

รัฐบาลกลางของสหรัฐฯ ได้วางจุดมุ่งหมายที่จะช่วยมลรัฐต่างๆ วางแผนในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียนทุกโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการบูรณาการเทคโนโลยีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนการปรับปรุงการศึกษาของมลรัฐ มีแผนการการปรับปรุงการศึกษากว้างขวางทั้งระบบ เพิ่มพูนเทคโนโลยีสภาพศิลปะ (state of the art technology) ส่งเสริมการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พัฒนาคู่มือเพื่อสนับสนุนมาตรฐานด้านเนื้อหาวิชาและมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนของแต่ละมลรัฐ

หน่วยงานการศึกษาของมลรัฐมีแผนของการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนปรับปรุงการศึกษาของมลรัฐ โดยมีจุดประสงค์เพื่อ —

- (ก) ปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ขั้นสูงของนักเรียนด้วยการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา
- (ข) ให้เกิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและเขตการศึกษาทั้งหมดในมลรัฐ โดยเฉพาะโรงเรียนและเขตการศึกษาที่มีเด็กด้อยโอกาสจำนวนมาก
- (ค) พัฒนาและดำเนินการใช้ระบบการสนับสนุนเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่สื่อสารให้กว้างขวาง ติดต่อกันได้ดีทั้งมลรัฐอย่างมีความเร็วสูง ค่าใช้จ่ายน้อยแต่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมและมัธยม โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ชนบท
- (ง) ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์การศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรด้านเทคโนโลยีร่วมกัน โดยนักเรียนผู้ใหญ่หลังเวลาเรียนในโรงเรียน

เพื่อให้การดำเนินงานเรื่องนี้มีประสิทธิภาพ กฎหมายยังได้กำหนดให้มีการวางแผนให้ครอบคลุมทั้งมลรัฐ ว่าจะต้อง —

- 1) พัฒนาคณะทำงาน ที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้เทคโนโลยีและตัวแทนที่ปรึกษาของมลรัฐ เพื่อให้ประกันได้ว่าจะมีแผนงานที่บูรณาการเข้ากับแผนการปรับปรุงการ

ศึกษาของมลรัฐ

2) พัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้ว่ากรมมลรัฐ ผู้แทนฝ่ายนิติบัญญัติ ผู้แทนคณะกรรมการการศึกษาของมลรัฐ สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานอื่นของมลรัฐที่เหมาะสม หน่วยงานการศึกษาระดับท้องถิ่น หน่วยสื่อสารโทรคมนาคมของรัฐและเอกชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง นักเรียน ตัวแทนห้องสมุดโรงเรียน ผู้สนับสนุนการศึกษาผู้ใหญ่ ผู้นำด้านเทคโนโลยี โดยการใช้กระบวนการลงถึงพื้นที่โรงเรียนและหน่วยงานการศึกษาท้องถิ่น

3) ระบุและบรรยายถึงความต้องการด้านเทคโนโลยีในชั้นเรียนและห้องสมุด เพื่อเสริมหลักสูตร พร้อมด้วยการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์และสื่อที่จำเป็น

4) อธิบายวิธีประยุกต์ใช้เทคโนโลยีก้าวหน้าในโรงเรียนที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยให้มีการสอนเป็นรายคนได้มากขึ้น ส่งเสริมมาตรฐานและยุทธศาสตร์การเรียนการสอน การประเมินผล และช่วยให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ

5) อธิบายให้เห็นวิธีการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษา

6) อธิบายให้เห็นทรัพยากรที่จำเป็น วิธีการ และการช่วยเหลือทางวิชาการ ให้แผนการปรับปรุงการศึกษาดำเนินไปได้

7) จัดเผยแพร่ให้ทั่วมลรัฐถึงโครงการและการปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เป็นตัวอย่าง

8) คาดคะเนค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการพัฒนาการดำเนินงานตามแผน

9) อธิบายวิธีการประเมินผลกระทบของการใช้แผนดังกล่าว ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของทั้งโรงเรียน

10) อธิบายวิธีที่หน่วยงานทางการศึกษาของมลรัฐและท้องถิ่นจะประสานและทำงานร่วมกันกับธุรกิจเอกชนและอุตสาหกรรม และหน่วยงานสื่อสารโทรคมนาคม ทั้งภาครัฐและเอกชน

11) บอกวิธีที่หน่วยงานการศึกษาของมลรัฐจะส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดซื้อวัสดุทางการศึกษาเอง ซึ่งเมื่อติดตั้งที่โรงเรียนแล้วจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

12) บอกวิธีที่หน่วยงานการศึกษาของมลรัฐจะพิจารณาใช้ทรัพยากรทางเทคโนโลยีและคมนาคมที่มีอยู่

13) บอกวิธีที่หน่วยงานการศึกษาของมลรัฐจะใช้เทคโนโลยีให้ตรงตามความต้องการของนักเรียนที่มาจากรอบครัวที่มีรายได้ต่ำ

14) บอกกระบวนการทบทวนและปรับแผนให้ทันสมัย และ

15) บอกวิธีที่จะเอื้ออำนวยต่อการทำงานร่วมกัน ระหว่างศูนย์สื่อวิชาการ (Literacy Resource Center) ของมลรัฐกับหน่วยงานการศึกษาของมลรัฐ ผู้สนับสนุนการอ่านหนังสือผู้ใหญ่ เพื่อประกันว่าผู้ใหญ่และผู้สนับสนุนการศึกษาผู้ใหญ่จะสามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นหลังเวลาเรียน

วิสัยทัศน์ต่อรัฐบาลระดับมลรัฐและท้องถิ่นกับการควบคุมการศึกษา

กฎหมายปฏิรูปการศึกษา “Goals 2000 : Educate America” ยืนยันและถือว่าอำนาจการควบคุมดูแลการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐบาลมลรัฐและท้องถิ่น โดยรัฐสภาได้ให้คำปรารภหรือแสดงความรู้สึก(findings) ว่า—

- 1) รัฐสภาสนใจส่งเสริมความพยายามปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลแห่งมลรัฐและท้องถิ่น
- 2) รัฐสภารู้สึกว่าการศึกษาเป็นรากฐานแห่งการพัฒนาพลเมืองและความก้าวหน้าของชาติ
- 3) รัฐสภารู้สึกว่าในระบบสาธารณรัฐเช่นสหรัฐอเมริกา ความรับผิดชอบทางการศึกษาสงวนไว้เป็นหน้าที่ของมลรัฐและระบบโรงเรียนส่วนท้องถิ่น และกลไกอื่นๆของมลรัฐ
- 4) รัฐสภาขอแถลงว่าจุดหมายของกระทรวงศึกษาของรัฐบาลกลางคือทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมระบบโรงเรียนของท้องถิ่นและมลรัฐ และกลไกอื่นๆของมลรัฐและภาคเอกชน
- 5) แม้มีกระทรวงศึกษาของรัฐบาลกลาง รัฐสภาก็ยังตั้งใจที่จะปกป้องสิทธิของรัฐบาลระดับมลรัฐและท้องถิ่นตลอดจนสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ในด้านการวางนโยบายการศึกษาและการบริหารโครงการ และให้รัฐบาลมลรัฐและสถาบันการศึกษาเหล่านั้นได้ปรับปรุงโครงการและนโยบายการศึกษาของตนให้เข้มแข็งขึ้น
- 6) กฎหมายปฏิรูปได้ยกเอากฎหมาย Public Law 96-88 ที่ระบุว่าการจัดตั้งกระทรวงศึกษาของรัฐบาลกลางไม่เป็นการเพิ่มอำนาจของรัฐบาลกลางต่อการศึกษาหรือไม่ตัดความรับผิดชอบต่อการศึกษาที่ได้สงวนไว้ให้เป็นหน้าที่ของระบบการศึกษาของท้องถิ่นและมลรัฐ
- 7) กฎหมายปฏิรูปได้ยกเอากฎหมาย Public Law 96-88 ที่ระบุไว้เช่นกันว่ารัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่ในกระทรวงศึกษาของรัฐบาลกลาง จะไม่จัดการบริหารโครงการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมหลักสูตรการสอน การบริหาร วิชาการ หรือการบริหารบุคคลในสถาบันการศึกษา

โรงเรียนหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือในการเลือกหนังสือเรียน สื่อห้องสมุด หรือวัสดุอุปกรณ์

ในท้ายที่สุด รัฐสภาก็เห็นชอบ และย้ำว่า ความรับผิดชอบในการควบคุมการศึกษานั้น รัฐสภาสงวนไว้ให้เป็นหน้าที่ของมลรัฐและระบบโรงเรียนของท้องถิ่น กฎหมาย Goals 2000: Educate America ฉบับนี้ จึงไม่ได้ให้รัฐบาลกลางมีกิจการใดๆ ในการควบคุมการศึกษาไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

วิสัยทัศน์ที่มีต่อพ่อแม่นักเรียน

การช่วยเหลือพ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียนเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่รัฐบาลกลางของสหรัฐฯ ให้ความสนใจ และได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อ—

- 1) เพิ่มพูนความรู้และความมั่นใจในกิจกรรมการเลี้ยงดู อบรมบ่มนิสัยลูก
- 2) เพื่อสนับสนุนความเป็นหุ้นส่วน ระหว่างพ่อแม่/ผู้ปกครองกับนักวิชาชีพด้านการศึกษา ในการให้เด็กแรกเกิดจนถึง 5 ขวบ ได้บรรลุความต้องการจำเป็นในการศึกษา และสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน
- 3) เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในพัฒนาการของเด็กในวัยนี้ และ
- 4) เพื่อให้ทุนช่วยเหลือศูนย์วัสดุอุปกรณ์และข้อมูลสนเทศ ของพ่อแม่/ผู้ปกครอง ในแต่ละมลรัฐ อย่างน้อยมลรัฐละ 1 แห่ง

พ่อแม่/ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคือ (1) กลุ่มที่มีลูกอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ขวบ (2) พ่อแม่ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาและ (3) บุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับพ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียนในข้อ (1) และ (2)

ในการช่วยเหลือเงินอุดหนุนของรัฐบาลกลางนี้มุ่งไปที่การฝึกอบรม การให้ข้อมูลข่าวสาร และวางโครงการสนับสนุนที่จะช่วยให้พ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียนให้ —

- (ก) เข้าใจความต้องการจำเป็นของเด็กของตน
- (ข) จัดการสนับสนุน การติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก
- (ค) ติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับครู ครูที่ปรึกษา ผู้บริหาร โรงเรียน และนัก

การศึกษา

- (ง) เข้าร่วมวางแผนการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความก้าวหน้าทางการศึกษาไม่เพียงพอ
- (จ) เก็บข้อมูลสารสนเทศถึงทางเลือก โครงการ บริการ และทรัพยากรที่เอื้ออำนวย ทั้งในระดับชาติ มลรัฐ และท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือผู้ปกครอง
- (ฉ) หาทางช่วยเหลือด้านวิชาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาของชาติที่วางไว้

วิสัยทัศน์ของคณะกรรมการมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินไปในทิศทางที่พึงปรารถนา รัฐบาลกลางภายใต้กฎหมาย “Goals 2000 : Educate America” ได้กำหนดให้คณะกรรมการมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาและใช้มาตรฐานฝีมือแรงงานระดับชาติ และการประเมินผลรับรองในมาตรฐานของฝีมือแรงงานที่จะเป็นเกณฑ์ใช้ทั้งในระดับชาติ ในด้านอุตสาหกรรม นายจ้าง องค์กรฝีมือแรงงาน คนงาน นักเรียนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน และครูผู้สอน โดยทั่วกัน

คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยสมาชิก 28 ท่าน ซึ่งเป็นตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งรัฐมนตรีศึกษา รัฐมนตรีพาณิชย์ ประธานสภาการปรับปรุงและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ นักธุรกิจ องค์กรแรงงาน สถาบันการศึกษา องค์กรชุมชน ตัวแทนรัฐบาลระดับมลรัฐ และท้องถิ่น โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเป็นเลขาธิการ

คณะกรรมการมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ จะมีหน้าที่ทั้งในด้าน

- (ก) ระบุกลุ่มอาชีพต่างๆ
- (ข) จัดตั้งหุ้นส่วนในการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงาน
- (ค) วิจัย เผยแพร่ และประสานงานด้านแรงงาน
- (ง) สนับสนุนระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ตลอดจนการกำหนดเกณฑ์
- (จ) ดูแลเรื่องกฎหมาย สิทธิพลเมือง และการประสานงาน

ทั้งนี้เพื่อให้คนอเมริกันได้มีการประกอบอาชีพอย่างเป็นธรรมชาติตามเป้าหมายของการศึกษาแห่งชาติ ครอบคลุมถึงองค์กรชุมชน สถาบันการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาและมาตรฐานฝีมือแรงงาน

วิสัยทัศน์ที่มีต่อโครงการการศึกษาระหว่างชาติ

ในขณะที่สหรัฐอเมริกาจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษา ในเวลาเดียวกันก็ถือโอกาสศึกษาเปรียบเทียบกับการศึกษาของประเทศไทยเช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี และญี่ปุ่น เป็นต้น นับว่าเป็นการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในด้านหลักสูตร ระเบียบวิธีการจัดการศึกษา การเรียนการสอน โครงสร้างขององค์กรการศึกษา รวมถึงจำนวนวันเปิดเรียนตลอดปีและการเรียนการสอนในแต่ละวัน

เพื่อสนองการศึกษาเปรียบเทียบนี้ให้บรรลุผลดี รัฐมนตรีศึกษาของรัฐบาลกลางจะต้องจัดทุนอุดหนุนเพื่อการศึกษา การประเมิน และการวิเคราะห์ระบบการศึกษาของชาติต่างๆ การ

ศึกษาค้นคว้ายังมุ่งไปที่การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ที่ใช้ได้ผลในการปรับปรุงการศึกษาของประเทศเหล่านั้น และมุ่งที่จะประยุกต์ใช้ให้ได้ กับการศึกษาของสหรัฐอเมริกา และตามเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ต่อโครงการโรงเรียนที่ปลอดภัย

กฎหมาย “Goals 2000: Educate America” กำหนดเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ ข้อที่ 6 ไว้ว่า

“ภายในปี ค.ศ. 2000 โรงเรียนทุกแห่งในอเมริกาจะต้องปลอดจากยาเสพติดและความรุนแรง พร้อมกับให้มีสิ่งแวดล้อมที่มีระเบียบวินัยนำไปสู่การเรียนรู้ โดยประกันได้ว่าโรงเรียนทุกแห่งจะปลอดภัยและปราศจากความวุ่นวาย”

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดเงินทุนเพื่อสนองตอบตามเป้าหมายข้อนี้ไว้เป็นพิเศษ โดยใช้เวลาไม่เกิน 2 ปี และให้อยู่ในวงเงิน 3 ล้านดอลลาร์

ตามปกติ เงินอุดหนุนเหล่านี้จะเอาไว้ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา หรือสถานที่ที่หน่วยงานการศึกษาท้องถิ่นได้สำรวจแล้วเห็นว่า—

- 1) มีอัตราการกระทำผิดต่างๆเกิดขึ้นในระดับสูง เช่น
 - (ก) การฆ่ากันตายของผู้ที่อยู่ในวัยอายุตั้งแต่ 5 ปีถึง 18 ปี
 - (ข) มีคดีเยาวชนเกิดขึ้น
 - (ค) เยาวชนที่อยู่ภายใต้การนิเทศดูแลของศาล

(ง) มีการไล่นักเรียนออกหรือการให้นักเรียนหยุดเรียน

(จ) มีปัญหาความรุนแรง อาชญากรรม และการกระทำผิดเกิดขึ้น

2) โรงเรียนมีปัญหาของการกระทำผิดของนักเรียนเกิดขึ้นมาก โดยเฉพาะการประกอบอาชญากรรม

หน่วยงานการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น จะจัดทำโครงการนำเสนอแก่รัฐมนตรีศึกษาของรัฐบาลกลางโดยมีแผนงานและรายละเอียดของการปฏิบัติงาน เช่น ระบุและประเมินโรงเรียนที่มีปัญหาด้านระเบียบวินัยและการก่อเหตุรุนแรง โครงการและนโยบายป้องกันเหตุร้าย แผนยุทธศาสตร์ระยะยาวในการป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น การอบรมเจ้าหน้าที่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพ่อแม่/ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน การประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ เช่น ฝ่ายกฎหมายบ้านเมือง ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนการให้การศึกษาแก่เด็กและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ที่อยู่ในภาวะเสี่ยง เหล่านี้เป็นต้น

ในระดับชาตินั้นรัฐบาลกลางได้จัดกิจกรรมเชิงภาวะผู้นำเช่น การวิจัย การพัฒนาโครงการ และการประเมินผลโครงการ การรวบรวมข้อมูล กิจกรรมกระตุ้นภัยให้สาธารณชนได้ทราบ การฝึกอบรมและช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การเผยแพร่ เป็นต้น โดยที่รัฐมนตรีศึกษาจะต้องรายงานผลให้คณะกรรมการการศึกษาและแรงงานของสภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการแรงงานและทรัพยากรมนุษย์ของวุฒิสภา ได้ทราบ

เพื่อเป็นการสนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติทั้ง 8 ข้อ ของกฎหมาย Goals 2000: Educate America กฎหมายนี้ยังได้กำหนดให้มีการส่งเสริมและให้ทุนอุดหนุนในด้านต่างๆอีก เช่น การศึกษาหน้าที่พลเมืองของชนกลุ่มน้อย การวิจัยและการปรับปรุงการศึกษา

วิสัยทัศน์ด้านการวิจัยและการปรับปรุงการศึกษา

รัฐสภาแห่งสหรัฐอเมริกาเห็นความสำคัญด้านการวิจัยและการปรับปรุงการศึกษาถึงกับประกาศความรู้สึก หรือข้อค้นพบออกมาหลายข้อ เช่น

“(1) โรงเรียนของรัฐส่วนใหญ่ล้มเหลวในการเตรียมนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ รัฐบาลกลางควรสนับสนุนโครงการวิจัยการศึกษา การพัฒนาการศึกษาและการเผยแพร่การศึกษาอย่างกว้างขวาง การลงทุนอย่างมีนัยสำคัญต่อการที่ทำให้เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาแนวคิดใหม่นั้นจะทำให้บังเกิดความหวังสูงสุดในการทำให้นักเรียนทุกคนในสหรัฐอเมริกามีชีวิต

ที่เป็นแก่นสาร สำนักงานการวิจัยและการปรับปรุงการศึกษาภายในกระทรวงศึกษาควรเป็นศูนย์กลางที่จะรณรงค์เรื่องนี้เพื่อประสานความพยายามดังกล่าว

(2) บทบาทของรัฐบาลกลางในการวิจัยการศึกษา ได้จัดทำมาบ้างแล้วกับเด็กที่ด้อยโอกาส ชนกลุ่มน้อย เด็กไร้ความสามารถ แต่ในจำนวนที่จำกัด

(3) ความล้มเหลวของรัฐบาลกลางในการที่จะลงทุนต่อการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาให้เพียงพอ ทำให้สหรัฐอเมริกาขาดรากฐานของความรู้ในการปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียน

(4) เป้าหมายของการลงทุนด้านการวิจัย พัฒนา และเผยแพร่มีอย่างน้อยควรเป็นร้อยละ 1 ของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาทั้งหมด และ ฯลฯ”

จากความรู้สึกหรือข้อค้นพบของรัฐบาลทำให้รัฐบาลประกาศนโยบายที่เกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาออกมาในกฎหมาย Goals 2000: Educate America รวมหลายข้อ โดยเฉพาะในข้อแรกกล่าวว่า —

“รัฐบาลประกาศให้โอกาสทางการศึกษาเป็นนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่จะต้องจัดให้ทุกคนได้มีโอกาสเท่าเทียมกันในการรับการศึกษา โดยปราศจากการกีดกันทางด้านเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา เพศ อายุ การไร้ความสามารถ สัญชาติ เดิม หรือชั้นของสังคม ถึงแม้ว่าระบบการศึกษาของอเมริกาจะดำเนินการตามจุดประสงค์นี้อยู่แล้วแต่ก็ยังไม่บรรลุผล ความไม่เท่าเทียมในโอกาสของการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงยังจะต้องเน้นอีกต่อไป การที่จะบรรลุผลสัมฤทธิ์เป้าหมายของการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องดำเนินการตามระบบการเรียนรู้ที่อาศัยการวิจัย พัฒนา กิจกรรมการปรับปรุง การเก็บรวบรวมข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล การช่วยเหลือทางวิชาการ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ในขณะที่ทิศทางการศึกษาของชาวอเมริกันยังคงอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของมลรัฐและท้องถิ่น รัฐบาลกลางก็ต้องมีความรับผิดชอบที่ชัดเจนในการจัดสรรภาวะผู้นำในการดำเนินการ และการสนับสนุนให้การศึกษาค้นคว้าแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนให้จงได้”

จากความรู้สึกและการประกาศนโยบายของรัฐสภานี้ได้นำไปสู่การจัดตั้งสภาหรือคณะกรรมการว่าด้วยนโยบายและลำดับทางเลือกของการวิจัยทางการศึกษาแห่งชาติ (National Education Research Policy and Priorities) เพื่อให้คณะกรรมการชุดนี้ได้ทำงานร่วมกับรัฐมนตรีช่วยศึกษาเพื่อกำหนดลำดับทางเลือก ทบทวนและอนุมัติลำดับทางเลือกของการวิจัย ทบทวนมาตรฐานและดำเนินการประเมินผลงานวิจัย งานพัฒนา และการเผยแพร่ผลงานวิจัยต่างๆ

นอกจากนี้ รัฐสภายังได้อนุมัติให้รัฐบาลกลางจัดตั้งสถาบันการวิจัยแห่งชาติขึ้นหลายแห่ง ภายใต้สำนักงานการวิจัยและปรับปรุงการศึกษาของกระทรวงศึกษา คือ:-

- 1) สถาบันแห่งชาติว่าด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตร และการประเมินผลของนักเรียน
- 2) สถาบันแห่งชาติว่าด้วยนักเรียนที่อยู่ในภาวะเสี่ยง
- 3) สถาบันแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง การเงิน กำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการ
- 4) สถาบันแห่งชาติว่าด้วย พัฒนาการ และการศึกษาของเด็กวัยก่อนเรียน
- 5) สถาบันแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาหลังมัธยมศึกษา ห้องสมุด และการศึกษาต่อเนื่อง

วิสัยทัศน์ด้านระเบียบวิธีของการปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาในสหรัฐฯ หลังปี ค.ศ. 1980 ที่เรียกกันว่า การปรับรื้อโครงสร้าง (restructuring) มิใช่ปรากฏการณ์ใหม่ แต่เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการปฏิรูปมาโดยตลอด เช่น การกระจายอำนาจในรูปแบบต่างๆ การมอบอำนาจให้เขตการศึกษาหรือสภาการศึกษาระดับเขตการศึกษาที่เรียกว่า school boards ก็ดี การสร้างความเป็นครุมีอาชีพในระดับท้องถิ่นที่ดี การส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนมากขึ้นก็ดี ล้วนเป็นขบวนการเคลื่อนไหวของการปรับรื้อโครงสร้างหรือการปฏิรูปการศึกษาทั้งสิ้น แต่การปฏิรูปแบบปรับรื้อโครงสร้างเหล่านี้ยังจะต้องจัดทำให้ถึงระดับโรงเรียน ที่เรียกว่า การบริหารจัดการโดยโรงเรียนเป็นฐาน

(School-Based Management)

การปฏิรูปการศึกษาในแนวนี มีเจตนารมณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงให้มีเนื้อหาวิชา การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ได้คุณภาพในด้านผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้เรียนที่ได้กำหนดขึ้นไว้ให้พ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนชุมชนได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วน (partners)

ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างใกล้ชิดมากขึ้น นับเป็นการคืนความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้กับผู้มีประโยชน์พึงได้ ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดคือ ครู ครูใหญ่ พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน เพราะอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของประชาชน และเป็นการสร้างภาวะความเป็นผู้นำ (leadership) ให้แก่ท้องถิ่นและโรงเรียนมากขึ้น โดยให้การบริหารจัดการระดับสูงเช่น ระดับมลรัฐ (state) หรือระดับเขตการศึกษา (school district) เปลี่ยนรูปไปสู่การช่วยเหลือทางด้านวิชาการให้มากขึ้น

การปฏิรูปแบบปรับรูปโครงสร้างของการจัดการศึกษานี้จะเห็นได้จากแนวการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้ปฏิบัติงานฝ่ายต่างๆ ไปจากเดิม คือ

1. ระดับมลรัฐ เป็นเสมือนผู้อำนวยความสะดวก (State as Facilitator) เจ้าหน้าที่ระดับมลรัฐจะไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ แต่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ระดับล่างมีภาวะความเป็นผู้นำของตนมากขึ้น

2. ระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะศึกษาธิการเขต เป็นเสมือนผู้ทำให้บรรลุผลสำเร็จ (Superintendent as Enabler) ศึกษาธิการเขตจะพยายามจัดการให้โรงเรียนบริหารจัดการทั้งในด้านการจัดองค์กร (organization) และในด้านการบริหารจัดการ โรงเรียน (school governance) ขึ้นอย่างจริงจัง

3. ระดับโรงเรียน

ก) ครูใหญ่ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก ที่จะให้เกิดการจัดการองค์กร (organization) และการบริหารจัดการโรงเรียน (school governance) นับเป็นการสร้างความเป็นครูฝีมืออาชีพให้แก่สถานศึกษาของตน พร้อมด้วยการวางรูปแบบการทำงานระหว่างครูใหญ่กับครูเสียใหม่

ข) ครูในฐานะผู้นำ (leaders) ความเป็นผู้นำของครู นอกจากจะมีส่วนในการจัดองค์กรและการบริหารจัดการโรงเรียนแล้ว ยังเป็นผู้วางรูปแบบการทำงานระหว่างครูกับนักเรียนในด้านการใช้สังคมเทคโนโลยี ทำให้เกิดการสอนเพื่อความเข้าใจของนักเรียน

ค) นักเรียนในฐานะผู้ปฏิบัติงานร่วมกับครูและผู้ปกครอง เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายการศึกษา ที่วางไว้

4. พ่อแม่ผู้ปกครองในฐานะหุ้นส่วน พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียน จะต้องร่วมมือกับครูใหญ่ ครู นักเรียน ในการจัดองค์กร โรงเรียนและการบริหารจัดการ ตลอดจนการให้มีเทคโนโลยีทางการสอนในโรงเรียน

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาสำหรับคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของญี่ปุ่น

ตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ญี่ปุ่นได้ขยายและพัฒนาการศึกษาไปอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม เมื่อเร็วๆ นี้ได้มีปัญหามากมายเกิดขึ้น ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องปรับระบบการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ญี่ปุ่นได้มองไปข้างหน้าว่าการศึกษาที่ควรพัฒนาขึ้นในอนาคตนั้น น่าจะเป็นไปในแนวต่อไปนี้

1. ประชาชนชาวญี่ปุ่นควรจะได้รับการศึกษาตลอดชีวิต ตามความต้องการและการศึกษาตลอดชีวิต ทุกเวลาที่เขาปรารถนา เพราะการศึกษาตลอดชีวิตจะช่วยให้ประเทศญี่ปุ่นมีพลังความสามารถที่จะยืนหยัด อยู่ได้อย่างไม่เป็นรองประเทศใด ในศตวรรษที่ 21
2. โรงเรียนประถมและมัธยมไม่ควรเป็นสถานที่สั่งสอนวิชาเพียงเพื่อให้รู้และจดจำได้ แต่ยังควรสอนให้เด็กได้พัฒนาปัจเจกภาพ (individuality) รู้จักคิด รู้จักตัดสินใจ มีความเป็นอิสระในการเลือกทางปฏิบัติ จุดอ่อนของการศึกษาในระดับนี้อยู่ที่การสอบแบบยึดเย็ดเนื้อหาวิชา และสอนให้ทำข้อสอบได้ ซึ่งทำให้เด็กญี่ปุ่นขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในศตวรรษที่ 21 เด็กญี่ปุ่นควรจะต้องได้รับการฝึกอบรมใหม่ให้สามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น
3. เพื่อพัฒนาอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นโลกาภิวัตน์ จะต้องเน้นการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น ปรับสถาบันอุดมศึกษาให้เข้ามาตรฐาน เน้นความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนานาชาติ เน้นสารสนเทศ
4. สถาบันการศึกษาชั้นสูงของเอกชนมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ บทบาทนี้รัฐพึงสนับสนุนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นต่อไป และเป็นการจัดการศึกษาให้หลากหลายและมีลักษณะเฉพาะตามปรัชญาและหลักการของสถาบัน
5. พัฒนาการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ให้ก้าวหน้าเทียบทันนานาชาติ
6. เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งทำให้เกิดการแตกสลายของครอบครัวดั้งเดิม และปัญหาอื่นๆที่เป็นผลของสังคมสมัยใหม่ ประชาชนญี่ปุ่นทุกเพศทุกวัยควรได้รับการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นการปรับตัวให้อยู่ได้ดีในสังคม มากยิ่งขึ้น

7. ศิลปะและวัฒนธรรมของญี่ปุ่นควรได้รับการพัฒนาและขยายผลไปยังนานาประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น

8. ญี่ปุ่นต้องอยู่ในท่ามกลางนานาชาติที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น ประชาชนชาวญี่ปุ่นจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และค่านิยมของชาติต่างๆ มากยิ่งขึ้น เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

9. ในศตวรรษที่ 21 สารสนเทศจะมีบทบาทอย่างสูงในการพัฒนาประเทศ สถาบันการศึกษาจึงควรจะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการให้การศึกษาแก่เด็กมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนชาวญี่ปุ่นรู้จักใช้เทคโนโลยี นี้ในการพัฒนาตนเองให้ทันความก้าวหน้าของโลก

สภาการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ (National Council on Educational Reform) จึงได้จัดทำรายงาน เสนอต่อนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่น โดยมีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ควรคำนึงถึงและเน้นความสำคัญของ ปัจเจบุคคลให้มากขึ้น (2) ควรดำเนินการจัดการศึกษาไปสู่ระบบการศึกษาตลอดชีวิต และ (3) ควรจัด โครงสร้างและแนวปฏิบัติทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เช่น ความเป็นนานาชาติ และการพัฒนาไปสู่สังคมสารสนเทศ จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สภาปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ให้ ข้อเสนอแนะอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการปฏิรูป ซึ่งกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้ดำเนิน การตามข้อเสนอแนะเหล่านั้นอย่างจริงจัง

โดยที่ตระหนักว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นภาระความรับผิดชอบของรัฐบาลโดยส่วนรวม รัฐบาลจึง ได้จัดให้มีการประชุมระดับรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนปฏิรูป ในเดือนตุลาคม 1987 คณะ รัฐมนตรีได้ประกาศ “แนวนโยบายเพื่อการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา” (Policy Guideline for the Implementation of Educational Reform) ในประกาศนี้ รัฐบาลได้แจกแจงให้เห็นวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่จะ ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของสภาเกี่ยวกับประเด็นทางนโยบายที่สำคัญๆ

กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้ตั้งสำนักงานใหญ่เพื่อดำเนินการปฏิรูปการศึกษา (Ministry's Headquarters for the Implementation of Educational Reform) โดยมีรัฐมนตรีเป็นประธาน สำนักงานนี้ได้ดำเนินการตามแผนปฏิรูปการศึกษามาโดยลำดับ

ในการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้เตรียมมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน เช่น การออกกฎหมายใหม่ หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีอยู่ ปรากฏว่ากระทรวงฯ ได้เสนอร่างกฎหมาย 16 ฉบับ เข้าสู่การพิจารณาของสภาไดเอ็ต ซึ่ง

14 ฉบับได้รับการอนุมัติเป็นกฎหมาย จัดเป็นผลสืบเนื่องจากวิสัยทัศน์ที่เกิดจากข้อมูลทฤษฎี และเจตคติของคนญี่ปุ่น

การศึกษาตลอดชีวิต

แนวนโยบาย

ชาติจะสามารถคงสังคมให้มั่นคงและมีพลวัตเพียงพอที่จะเผชิญกับปัญหาในยุคศตวรรษที่ 21 ได้ ต่อเมื่อประชาชนได้รับ โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกเวลาที่เขาปรารถนา และตามความต้องการของเขา ญี่ปุ่นต้องสร้างสังคมซึ่งสามารถประเมินความสำเร็จของการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้พัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งโครงสร้างที่เกี่ยวข้องอื่นๆ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ยังส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนได้รับความรู้ ทักษะที่เป็นพื้นฐานและเป็น สาระสำคัญเพื่อให้มีความสามารถในการเรียนรู้โดยตนเอง และช่วยสถาบันการศึกษาในระบบให้สามารถทำ หน้าທີ່เข้มแข็งขึ้น ในด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระทรวงฯ ยังได้ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ตลอดจนกิจ- กรรมวัฒนธรรมและกีฬา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอของสภาการศึกษาตลอดชีวิต

สภาการศึกษาตลอดชีวิต (The Lifelong Learning Council) ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม 1990 สภาได้เสนอรายงานเกี่ยวกับ “มาตรการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อให้อบสนองความเปลี่ยนแปลงในยุคใหม่” ต่อรัฐมนตรีเมื่อเดือนกรกฎาคม 1992

สาระสำคัญของรายงานนี้มีว่า ญี่ปุ่นควรเพียรพยายามปฏิรูปตนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งสามารถประเมินผลสำเร็จของกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ และบุคคลควรมีเสรีภาพที่จะเลือกโอกาสในการเรียนรู้ที่ตนปรารถนาได้ตลอดชีวิต ภารกิจสำคัญที่จะต้องดำเนินการโดยรัฐบาลมีอยู่ 4 ประการ คือ (1) ส่งเสริมการศึกษาของแรงงานอย่างต่อเนื่อง (2) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมอาสาสมัคร (3) ส่งเสริมกิจกรรมของคนหนุ่มสาวนอกโรงเรียน และ (4) ส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน

การจัดให้มีสารสนเทศเกี่ยวกับการเรียนรู้ และการแนะแนวการศึกษา

ภารกิจที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลท้องถิ่น (เทศบาล) และจังหวัด (prefecture) เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตก็คือ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนเข้าถึงข่าวสารเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้ และได้รับการแนะแนวการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาและวิธีการในการศึกษา เพื่อช่วยให้สามารถเลือกโอกาสการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนได้ เพื่อให้เป็นไปตามภารกิจนี้ จังหวัดและเทศบาล จึงได้ร่วมมือกันพัฒนาโครงการจัดบริการสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการแนะแนวสำหรับสมาชิกในชุมชนไว้ตามศาลาประชาคม และศูนย์ชุมชนต่างๆ โดยได้ใช้เครือข่ายและฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เข้าช่วยในการบริการ

การส่งเสริมการประสานงาน และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ

นอกจากกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จะจัดให้มีงบประมาณสนับสนุนรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนแล้ว ยังสนับสนุนให้จัดสร้างศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นจุดรวมของสิ่งอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย และยังต้องจัดงบประมาณสนับสนุนสภาการศึกษาท้องถิ่นเพื่อให้วางแผนและพัฒนาโครงการใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพของห้องเรียน

การศึกษาตลอดชีวิตกับการศึกษาในระบบ

สถาบันการศึกษาในระบบมีบทบาทสำคัญในการจัดวางรากฐานให้แก่การศึกษาตลอดชีวิตในระดับประถมและมัธยมศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมให้เด็กได้รับรู้และมีทักษะที่เป็นพื้นฐานสำคัญ และสนับสนุนให้มีโครงการที่จะส่งเสริมการพัฒนาปัจเจกภาพของเด็กให้องอาจเต็มที่ตลอดทั้งช่วยให้ผู้เรียนสามารถริเริ่มการเรียนรู้ของตนเองได้ นอกจากนั้นสถาบันการศึกษาในระบบควรจะทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและ จัดโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลายแก่ประชาชน รัฐบาลญี่ปุ่นได้แสวงหามาตรการหลายอย่างรวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ใหญ่ที่กำลังทำงานเข้ามาเรียนรู้ในสถาบันการศึกษาในระบบ เปิดหลักสูตรสำหรับบุคคลภายนอก และเปิดให้ประชาชนเข้าใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว รัฐบาลยังได้จัดให้มี มหาวิทยาลัยทางอากาศ (The University of

the Air) และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายระบบเครดิต (credit-system upper secondary school)

มหาวิทยาลัยทางอากาศมีความมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาแก่ผู้เรียนนอกระบบ โดยใช้สื่อหลายอย่าง สื่อที่สำคัญก็คือ การกระจายเสียง ในพื้นที่ที่ไม่สามารถรับสัญญาณได้ก็จะจัดตั้งศูนย์วิทยุขึ้นแทน (เช่นที่ ฮอกไกโด มียากิ กิฟุ โอซากา ฮิโรชิม่า กาวากา ฟูกูโอกะ กูมาโมโตะ และ โอกินาวา) มหาวิทยาลัยทางอากาศได้จัดตั้งมาตั้งแต่ปี 1983 และได้มีผู้ลงทะเบียนเรียนถึง 41,000 คน

การเรียนแบบเครดิต (credit-system) ก็เป็นวิธีเรียนอีกวิธีหนึ่งที่ได้นำมาใช้ในญี่ปุ่น วัตถุประสงค์ของการเรียนระบบนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ทุกโอกาสทุกเวลา โดยสามารถเรียนวิชาต่างๆและได้รับเครดิตสะสมไว้

เพื่อที่จะรับผู้ใหญ่ที่กำลังทำงานเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาได้มากขึ้น จึงจำเป็นต้องสร้างทางเลือกที่จะเข้าสู่สถาบันเหล่านี้ให้แตกต่างไปจากวิธีปกติที่เด็กเข้าเรียน เช่น (1) หลักสูตรภาคค่ำ และหลักสูตรการเรียนทางไปรษณีย์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยใช้เวลาเรียนอย่างยืดหยุ่นและมีวิธีการสอนอย่างยืดหยุ่น (2) การทดสอบความรู้เพื่อเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย (University Entrance Qualification Test) สำหรับบุคคลที่ไม่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้สามารถเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ (3) มหาวิทยาลัยบางแห่งได้สำรองที่เรียนไว้สำหรับบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่โดยคัดเลือกด้วยวิธีการพิเศษ และ (4) มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้รับนักศึกษาเข้านั่งฟังโดยไม่รับปริญญาได้ในบางวิชา

การถ่ายโอนเครดิตจากสถาบันการศึกษาอื่นมาเป็นผลการเรียนส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่รับโอน ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดความคล่องตัวในการศึกษามากขึ้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็สามารถโอนเครดิตจากโรงเรียนภาคปกติหรือภาคค่ำหรือหลักสูตรทางไปรษณีย์ไปเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในสถาบันการศึกษาเทคนิคหรือหลักสูตรอื่นๆได้

ประการสุดท้าย สถาบันการศึกษาได้เปิดให้สาธารณชนเข้ามาศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิตได้ โดยจัดการศึกษาหรือการฝึกอบรมในระดับต่างๆ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการพลศึกษาและกิจกรรมอื่นๆ

การปรับปรุงการศึกษาระดับประถมและมัธยม

แนวนโยบาย

การศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษาในประเทศญี่ปุ่นได้มีชื่อเสียงเผยแพร่ไปในระดับนานาชาติ ทั้งการขยายตัวด้านปริมาณและการมีคุณภาพที่สูง แต่ยังมีบางจุดที่บกพร่องโดยเฉพาะการจัดที่เป็นรูปแบบ อันเดียวกันและความไม่ยืดหยุ่น จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบที่เป็นอยู่เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาปัจเจกภาพ (individuality) ของตนให้มากขึ้น และส่งเสริมความสามารถและพรสวรรค์ที่มีอยู่บางอย่างให้หลากหลาย

มาตรการในการปฏิรูป รวมทั้งการปรับปรุงหลักสูตรการปฏิรูปการศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อการพัฒนาคุณภาพของครู และสภาพการเรียนการสอน

ในด้านการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนมุ่งที่จะให้ผู้เรียนรู้จักคิด ตัดสินใจและปฏิบัติอย่างอิสระ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้กำหนดให้ลดเวลาเรียนจากสัปดาห์ละ 6 วัน มาเป็นสัปดาห์ละ 5 วัน โดยในชั้นแรกได้ให้ทุกชั้นหยุดเรียนในวันเสาร์ที่สองของเดือน และจะค่อยๆ ทำไปจนสามารถเปลี่ยนเป็นเปิดเรียนสัปดาห์ละ 5 วันได้โดยตลอด ได้มีการแนะแนวในด้านทักษะการอ่านโดยจัดให้มีการประชุมสัมมนาสำหรับครูที่เป็นบรรณรักษ์

ในด้านจริยศึกษาได้มีการปรับปรุงดังนี้ (1) ปรับเนื้อหาวิชาจริยศึกษาให้เหลือสิ่งที่เป็นแก่นสาระ (2) ปรับปรุงการสอนให้รู้จักการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิต (3) ส่งเสริมกิจกรรมจริยศึกษาโดยจัดไว้ในกิจกรรมของโรงเรียนต่างๆ และ (4) กระชับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายนี้ กระทรวงฯ ได้จัดให้มีโรงเรียนนำร่องการสอนจริยศึกษาขึ้นเพื่อเป็นแบบอย่างที่จะดำเนินการในโรงเรียนต่างๆต่อไป

ในด้านการแนะแนวทั้งในทางการศึกษาและอาชีพ ปัญหาสำคัญที่ปรากฏก็คือ การก่อความรุนแรง และการข่มเหงกันในโรงเรียน ซึ่งแม้จะได้ลดลงบ้าง แต่ก็ยังมีอยู่จำนวนมาก นอกจากนั้น เด็กชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวนไม่น้อยปฏิเสธที่จะไปโรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังมีเด็กตกค้างขึ้นจำนวนมากในแต่ละปี ปัญหาการปรับตัวยังเป็นปัญหาสำคัญในโรงเรียนของญี่ปุ่น นอกจากนั้นกิจกรรมการแนะแนวเองก็ควรจะได้รับยกย่องระดับและปรับปรุงเพื่อให้สามารถส่งเสริมเด็กที่เป็นตัวของตัวเองและเอาจริงเอาจังได้มากขึ้น อนึ่งเพื่อจะลดการปฏิบัติที่นิยมส่งเด็กไปเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชา (juku) กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์

และวัฒนธรรมได้พยายามปรับปรุงคุณภาพของการทดสอบเพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีความพยายามที่จะทำให้การศึกษาในระดับนี้มีความหลากหลาย และตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลและลดหย่อนการแข่งขันเพื่อสอบเข้าเรียนที่เป็นไปอย่างรุนแรงให้น้อยลง

ในระดับอนุบาลศึกษา ในปี 1992 ญี่ปุ่นมีเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลดังนี้ 64% สำหรับกลุ่มเด็กอายุ 5 ปี 57% สำหรับกลุ่มอายุ 4 ปี และ 25% สำหรับกลุ่มอายุ 3 ปี เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม จำนวนครอบครัวเดี่ยวมีจำนวนมากขึ้น แต่ละครอบครัวมีเด็กเพียง 2 หรือ 3 คน โดยเหตุนี้ บิดามารดาของเด็กจึงมีความคาดหวังมากขึ้นที่จะให้เด็กได้เข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล รัฐบาลญี่ปุ่นจึงมีแผนที่จะส่งเสริมเด็กที่มีอายุที่จะเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลทั้งหมด และเพื่อที่จะลดภาระทางการเงินของผู้ปกครอง รัฐบาลจึงได้ให้เงินสนับสนุนการดำเนินการโรงเรียนอนุบาลเพื่อให้ผู้ปกครองได้ลดภาระค่าใช้จ่ายในการส่ง เด็กเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลให้น้อยลง

ในด้านการศึกษาพิเศษ ได้จัดให้มีการบริการแนะแนวแก่เด็กพิการและบิดามารดาของเด็ก เพื่อให้เห็นช่องทางส่งเด็กเข้าเรียนในประเภทโรงเรียนที่เหมาะสมกับการพิการของเด็ก ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน เข้าใจและรู้จักลักษณะของเด็กพิการ ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น พร้อมทั้งขยายการศึกษาของ เด็กพิการไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มากขึ้น

ในด้านการศึกษาเพื่อขจัดความรังเกียจเคียดแค้นที่ในสังคม แม้ว่ารัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นจะได้บัญญัติให้เสรีภาพและความเสมอภาคแก่พลเมืองญี่ปุ่นเป็นหลักการมูลฐาน (Dowa) แต่ในทางปฏิบัติก็ยังมีปัญหาอยู่ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้พยายามสร้างความตระหนักเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนแก่ชาวญี่ปุ่น ทั้งโดยการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ และพยายามขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่มีในส่วนต่างๆ ของประเทศ กำหนดเขตพื้นที่ที่จะสนับสนุนการศึกษาเพื่อเสรีภาพและความเสมอภาค จัดโรงเรียนทดลองเพื่อดำเนินการตามหลักการของความเสมอภาค จัดเงินอุดหนุนให้แก่จังหวัดแล เมือง เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ด้อยโอกาสให้สามารถเข้าเรียนได้ รวมทั้งตั้งเป็นกองทุนกู้ยืมอีกส่วนหนึ่งด้วย

ในด้านการปรับปรุงตำราเรียน กระทรวงฯ ได้ปรับปรุงระบบการอนุญาตให้ใช้ตำราเรียนให้ง่ายขึ้น และได้กำหนดหลักการที่สำคัญ คือ (1) การส่งเสริมการวิจัยแบบเรียน โดยนักวิจัย

อาชีพ (2) ประกันความยุติธรรมและความเสมอภาคในการอนุญาตให้ใช้ตำราเรียน และ (3) ทำระบบการอนุญาตตำราเรียนให้เป็นการเปิดเผยมากขึ้น อนึ่ง รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดตำราเรียนให้เด็กในระดับการศึกษาภาคบังคับทุกคนโดยไม่คิดมูลค่า

ในด้านการปรับปรุงคุณภาพและความสามารถของครูได้มีการพัฒนาครูในทุกชั้นตั้งแต่ชั้นก่อนประถมศึกษา ชั้นรับเข้าเป็นครู และชั้นระหว่างประถมศึกษา ในชั้นก่อนประถมศึกษาได้ปรับปรุงวิธีให้ประกาศนียบัตร ครู ปรับระดับคุณสมบัติให้สูงขึ้น และเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นครูได้

การปรับปรุงการอุดมศึกษา

แนวนโยบาย

การอุดมศึกษาของญี่ปุ่นได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตั้งแต่กลางทศวรรษ 60 อย่างไรก็ดีตามในระยะหลัง ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อการอุดมศึกษาหลายประการเช่น ความก้าวหน้าของการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาไปสู่ความเป็นสังคมนานาชาติ และสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงในด้านประชากรเด็กใน กลุ่มอายุ 18 ปีที่มีจำนวนสูงสุดในปี 1992 และความต้องการที่จะเป็นสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้ปฏิรูปการอุดมศึกษาโดยปรับปรุงมาตรฐานการ จัดตั้งมหาวิทยาลัยและระบบการให้ปริญญา ปรับปรุงระบบรวมทั้งจัดตั้งสถาบันแห่งชาติว่าด้วยปริญญาในทางวิชาการ ปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้เข้าเรียน และปรับปรุงโครงการให้ความช่วยเหลือนักศึกษา

มาตรการในการปฏิรูปฯ

1. การพัฒนาอุดมศึกษาให้มีความหลากหลาย ปรับมาตรฐานของการอุดมศึกษาให้ยืดหยุ่น เพื่อให้มหาวิทยาลัยต่างๆ สามารถสร้างสรรค์แนวทางที่เป็นนวัตกรรมตามลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัยได้ และกำหนดให้มหาวิทยาลัยต่างๆ ประเมินตนเองในด้านกิจกรรมวิจัยและการศึกษา

2. สร้างความเข้มแข็งในการศึกษาและการวิจัย โดยมีแนวดำเนินการดังนี้ (1) สร้างความเข้มแข็งในการศึกษา (2) ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยให้เข้ามาตรฐานโลก และ (3)

ตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ในข้อ (1) สร้างความเข้มแข็งในด้านการศึกษาค้นคว้า จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปรับเข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้จัดโครงการการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางการศึกษา ของผู้เรียนและยกระดับทักษะและแรงจูงใจของผู้สอนให้สูงขึ้น ในข้อ (2) ส่งเสริมการศึกษาและ การวิจัยให้เข้าถึงมาตรฐานโลกจะยกระดับบัณฑิตวิทยาลัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จัดโครง สร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อให้สามารถปรับปรุง ตามเป้าหมายดังกล่าวได้ เช่น เพิ่มกองทุนเพื่อการ วิจัย เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น สำหรับโครงการบัณฑิตศึกษาทั้งใน มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน สำหรับข้อ (3) ตอบสนองสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ ประชาชนสามารถก้าวทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยการจัดหลัก สูตรและมาตรการอื่นๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ได้รับความสะดวกในเรียน รวมทั้งจัด หลักสูตรให้ยืดหยุ่นและปรับการประเมินผลให้ครอบคลุมความสามารถที่หลากหลายออกไป จัด ให้มีหลักสูตรทบทวน สำหรับผู้ประกอบอาชีพให้สามารถกลับมาเพิ่มพูนความรู้ให้ทันสมัยได้

3. ปรับปรุง ส่งเสริมสถาบันการศึกษาชั้นสูง เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ได้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างสูง และเพื่อ ให้สามารถตอบสนอง ความต้องการในการวิจัยและการใช้ทักษะเฉพาะด้านได้เพียงพอ การปรับ ปรุงในข้อนี้ รวมถึง 1) ปรับปรุงและตั้งคณะบัณฑิตศึกษาใหม่ในสาขาวิชาใหม่ๆ หรือในสาขาที่ เป็นสหวิทยาการ 2) ส่งเสริมให้มีความเป็นเลิศในการวิจัยโดยการเพิ่มค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน และอาจารย์ให้สูงขึ้น และเพิ่มทุนเล่าเรียนให้แก่นักเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาให้มากขึ้นเช่นเดียว กัน

การส่งเสริมสถาบันการศึกษาเอกชน

แนวนโยบาย

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง สถาบันการศึกษาเอกชนได้มีบทบาทที่สำคัญในการให้ การศึกษาแก่ประชาชนชาวญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการศึกษาชั้นสูง สถาบันการศึกษา เอกชนมีส่วนส่งเสริมคุณภาพของการศึกษาระดับนี้ โดยการจัดโครงการการศึกษาและการวิจัยที่ มีความหลากหลายและมีลักษณะเฉพาะตามปรัชญาและหลักการจัดตั้งของแต่ละสถาบัน

ปัจจุบัน สถาบันการศึกษาเอกชนได้รับการสนับสนุนทางการเงินในหลายประการ เช่น

เงินอุดหนุน รัฐบาลเป็นค่าใช้จ่ายประจำและค่าใช้จ่ายอื่นๆ เงินกู้ระยะยาวผ่านมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาเอกชนของญี่ปุ่น (Japan Private School Promotion Foundation) และมาตรการทางภาษี
อากร

มาตรการ

การช่วยเหลือทางการเงินแก่มหาวิทยาลัยเอกชน เงินงบประมาณเพื่อสนับสนุนวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเอกชนในปี 1992 มีมูลค่าถึง 260,150 ล้านเยน ในจำนวนนี้ได้จ่ายเป็น “เงินอุดหนุนพิเศษ” (special subsidies) เพื่อขยายการศึกษาหลังระดับบัณฑิต และการสนับสนุนการวิจัยที่มีความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลยังได้สนับสนุนการจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ขนาดใหญ่เพื่อการวิจัย

นอกจากจะให้การอุดหนุนแก่มหาวิทยาลัยเอกชนแล้ว ยังให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประจำส่วนหนึ่งด้วย นอกจากนี้ยังให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนที่จัดหลักสูตรฝึกอบรมพิเศษ และได้ให้การยกเว้นภาษีอากรแก่บุคคลหรือองค์กรที่ได้รับบริจาคเงินเพื่อการ ศึกษาเพื่อเป็นแรงจูงใจให้มีการบริจาคเงินเพื่อการศึกษามากขึ้น

การวิจัยทางวิทยาศาสตร์

แนวนโยบาย

การวิจัยทางวิทยาศาสตร์มีพื้นฐานอยู่ที่การค้นหาคำความจริง ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์อย่างหนึ่ง มีขอบเขตครอบคลุมกิจกรรมการสร้างสรรค์ทางสติปัญญาในทุกสาขาวิชาทั้งในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ การใช้ผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นพื้นฐานการพัฒนาสังคมและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมประจำวัน อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมในการวิจัยในมหาวิทยาลัยในระยะหลังนี้ได้เสื่อมลงซึ่งเป็นที่ทราบอยู่แล้ว

ดังนั้นกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้วางนโยบายเพื่อที่จะปรับปรุงงานการวิจัย ไว้ดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ โดยการเพิ่มเงินทุนเพื่อการวิจัย และ

การยกระดับความสำคัญ ส่งเสริมให้มีการหาทุนเพื่องานวิจัยจากแหล่งการวิจัยที่หลากหลาย และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์การวิจัย

2. ส่งเสริมการฝึกอบรมและจัดหานักวิจัย โดยการปรับปรุงคุณภาพและปริมาณของบัณฑิตวิทยาลัย สนับสนุนระบบการให้ทุนสนับสนุนให้มีการหมุนเวียนนักวิจัย และโดยมาตรการอื่นๆ

3. สนับสนุนการวิจัยวิทยาศาสตร์ โดยผ่านระบบความร่วมมือในการวิจัย การจัดเครือข่ายเพื่อสนับสนุนความร่วมมือในการวิจัย พัฒนาศูนย์เพื่อความเป็นเลิศในการวิจัย และวิธีการอื่นๆ

4. ส่งเสริมการวิจัยวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ โดยการให้ความสนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักวิชาการและนักวิจัยและการร่วมมือในการวิจัย

มาตรการ

1. การเพิ่มเงินทุนในการวิจัยเพื่อสนับสนุนการวิจัย และจัดให้มีอุปกรณ์การวิจัยที่มีสมรรถภาพสูง

2. ฝึกอบรมและจัดหานักวิจัยรุ่นหนุ่มสาวที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีความคิดริเริ่มเพื่อรวมตัวกัน เป็นแกนกลางสำหรับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในอนาคต โดยได้จัดโครงการดังเช่น โครงการเงินทุนสำหรับ นักวิจัยรุ่นหนุ่มสาวของสมาคมส่งเสริมวิทยาศาสตร์ของญี่ปุ่น

(Fellowship Program for Young Japanese Researchers of the Japan Society for the Promotion of Science) และทุนการวิจัยหลังปริญญาเอกในต่างประเทศ

3. ระบบวิจัยวิทยาศาสตร์ของญี่ปุ่นประกอบด้วยคณะวิชาต่างๆ ในมหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยที่ขึ้นอยู่กับคณะวิชาของมหาวิทยาลัย รวมทั้งสถาบันวิจัยภายใต้กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม และสถาบันวิจัยซึ่งจัดตั้งโดยองค์กรวิจัยวิทยาศาสตร์ซึ่งไม่มุ่งผลกำไร แต่ในระยะหลังๆ นี้การวิจัยวิทยาศาสตร์มักจะเป็นโครงการที่มีขนาดใหญ่และกว้างขวางมากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ร่วมกัน เพื่อให้สามารถรับมือกับการขยายตัวทางการวิจัยได้

4. สนับสนุนการเก็บและกระจายสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดให้มีศูนย์ระบบสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ (National Center for Science Information System) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของเครือข่าย ซึ่งรวมถึงห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง

ข้ออื่นๆในระดับชาติและสถาบันการศึกษาชั้นสูงของรัฐและเอกชน

5. ส่งเสริมการวิจัยพื้นฐานที่สำคัญ (Promotion of Important Basic Research) โดยให้เงินสนับสนุนการวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เช่น ในด้านดาราศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์สาขาอวกาศ สาขาปรมาณู วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และการวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม

6. ส่งเสริมความร่วมมือทางการวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับการอุตสาหกรรม (University-Industry Research Cooperation) กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้ส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัย ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคเอกชน โดยเฉพาะการอุตสาหกรรม และส่งเสริมการฝึกอบรมนักวิจัยและช่างเทคนิคจากภาคเอกชน โดยการจัดตั้งศูนย์การวิจัยร่วมที่มหาวิทยาลัยรัฐต่างๆ

7. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้ส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศในทางวิทยาศาสตร์ เช่น การวิจัย การแลกเปลี่ยนนักวิจัย การสัมมนา และการแลกเปลี่ยนข่าวสารทางวิทยาศาสตร์ พยายามสนับสนุนให้นักวิทยาศาสตร์ ชาวญี่ปุ่นมีบทบาทในวงการวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ มากขึ้นเช่นการเป็นเจ้าภาพต้อนรับนักวิจัยรุ่นหนุ่มสาวชาวญี่ปุ่นและชาวต่างประเทศ ร่วมมือ และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิทยาศาสตร์กับประเทศกำลังพัฒนา ให้งบประมาณสนับสนุนสมาคมส่งเสริมวิชาวิทยาศาสตร์ของญี่ปุ่น (Japan Society for the Promotion of Science) เพื่อดำเนินการด้านความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ

การส่งเสริม “การศึกษานอกระบบ” (Social Education)

แนวนโยบาย

เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการมีเวลาว่างเพิ่มขึ้น อุปสงค์ในการเรียนรู้ของประชาชนได้ทวีความหลากหลายยิ่งขึ้น และมีความซับซ้อนมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองทำให้เกิดครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) และความเปลี่ยนแปลงอื่นๆ เด็ก ญี่ปุ่นในปัจจุบันจึงขาดโอกาสที่จะได้อยู่ร่วมในครอบครัวที่เป็นธรรมชาติ และชุมชนท้องถิ่นประสบปัญหาในการปลูกฝังอบรมทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวันของเด็ก กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้ริเริ่มการจัดเวลาเรียนใหม่ ให้เด็กเรียนเพียงสัปดาห์ละ 5 วัน ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ของปี 1992 เป็นต้นมา และพยายามที่จะให้มีการ

ดำเนินการอย่างกว้างขวางต่อไป

ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้วางแผนพัฒนา ด้านการศึกษานอกระบบขึ้น (สำหรับผู้ใหญ่และเยาวชนนอกโรงเรียน) โดยเน้นความสำคัญในข้อ ต่อไปนี้

1. จัดโอกาสการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับช่วงชีวิต 80 ปี ของบุคคล สำหรับผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีและคนชรา
2. พัฒนาบทบาทการให้การศึกษาของครอบครัวและชุมชน โดยจัดกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียน ด้วยความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน และ โรงเรียน ตามแผนการจัดเวลาเรียนสัปดาห์ ละ 5 วัน
3. จัดให้สิ่งอำนวยความสะดวก ผู้นำ และการสร้างเครือข่าย “การศึกษานอกระบบ” ที่ดี ขึ้น และ
4. การใช้สื่อ นานาชนิดเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้

มาตรการ

ก. การส่งเสริมการศึกษาของเยาวชน

- 1) การปรับปรุงการศึกษาของเยาวชน โดยการเผยแพร่นโยบาย การจัดกิจกรรมการ ศึกษาออกโรงเรียนสำหรับเยาวชนไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้เงินอุดหนุนใน การจัดกิจกรรมดังกล่าว รวมทั้งจัดมาตรการส่งเสริมอื่นๆ เช่น กิจกรรมการกีฬาและวัฒนธรรม
- 2) ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนเพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสอยู่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่เป็น ธรรมชาติ (ประมาณ 10 วัน) และโครงการส่งเสริมความเข้าใจในชุมชนของตนเอง เพื่อให้เยา วชนเข้าใจที่ตนอยู่อาศัยและเข้าร่วมในกิจกรรมภาคปฏิบัติของชุมชน
- 3) ส่งเสริมองค์กรของเยาวชน โดยการให้เงินอุดหนุน การจัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำ ขององค์กร เยาวชนระดับจังหวัด การจัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำระดับชาติ และการจัดกิจกรรม ระดับชาติสำหรับองค์กรเยาวชน
- 4) ส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาเยาวชนเช่นการให้เงินอุดหนุนเพื่อปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่การศึกษาของเยาวชนและปรับปรุงศูนย์เยาวชนแห่งชาติ

ข. การส่งเสริมการศึกษาของครอบครัว

กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้ส่งเสริมโครงการและบริการสำหรับบิดามารดา เช่น จัดชั้นเรียนการศึกษาของครอบครัว จัดทำและส่งสื่อการศึกษาครอบครัว สำหรับเด็ก ๆ ที่มีระดับพัฒนาการต่างกัน การเสนอข้อมูลการศึกษาครอบครัวทางโทรทัศน์ การจัดบริการแนะแนวให้แก่บิดามารดา ซึ่งมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการศึกษาและการดูแลเด็ก

ค. การจัดให้มีโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลาย

1) กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ สภาการศึกษาท้องถิ่นได้พยายามปรับปรุงส่งเสริมหลักสูตร ปาฐกถา และชั้นเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น องค์การปกครองจังหวัดและเทศบาล และภาคเอกชนได้สนับสนุนกิจกรรมของ “ศูนย์วัฒนธรรม” (cultural center) อย่างเข้มแข็ง กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้สนับสนุนให้ใช้โครงการศึกษาทางไปรษณีย์ เพื่อขยายโอกาสให้ผู้ใหญ่สามารถ ศึกษาเล่าเรียนด้วยตนเองได้

2) กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับสตรี ในปัจจุบันสตรีที่ประกอบอาชีพทำงานนอกบ้านมีจำนวนมากขึ้นและมีความใฝ่ฝันที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมมากขึ้น กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงเห็นความสำคัญที่จะต้องจัดโอกาสให้สตรีเหล่านี้ได้รับการศึกษาที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมโครงการวิทยาลัยการศึกษาดลอดชีวิตของสตรี กิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษาหญิงระหว่างประเทศ การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาของสตรี เป็นต้น

3) กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ สภาการศึกษาท้องถิ่นและองค์กรอื่นๆ ได้จัดหลักสูตร ปาฐกถา และชั้นเรียนสำหรับบุคคลในวัยชรามากขึ้น กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้ให้การสนับสนุนองค์การปกครองระดับจังหวัด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัด “วิทยาลัยสำหรับผู้สูงอายุ” (senior citizen's college) ด้วยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยและสถาบันอื่นๆ ในท้องถิ่น นอกจากนั้น กระทรวงฯ ยังได้ให้การสนับสนุนแก่เทศบาลเพื่อจัดการประชุมส่งเสริมการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ การจัดชั้นสำหรับผู้สูงอายุ การจัดหลักสูตรปาฐกถาเพื่อฝึกอบรมอาสาสมัคร การใช้ความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุให้เป็นประโยชน์ การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้สูงอายุกับคนรุ่นหนุ่มสาว

4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับ “การศึกษานอกระบบ” เช่น การพัฒนาศาลาประชาชน (citizens' public hall) ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ เสริมสร้างประสิทธิภาพของผู้นำการศึกษานอกระบบ ตลอดจนจัดให้มีบุคคลประเภทนี้ในจำนวนที่เพียงพอ

5) การใช้สื่อการศึกษา เช่น ฟิล์ม รายการกระจายเสียง และคอมพิวเตอร์ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และทำการวิจัยการใช้สื่อใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการศึกษา

การส่งเสริมวัฒนธรรม

แนวนโยบาย

เพื่อตอบสนองความสนใจที่ทวีสูงขึ้นในหมู่ประชาชน และเพื่อให้ญี่ปุ่นเป็นชาติที่รุ่มรวยในเชิงวัฒนธรรม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณภาพสูง และขยายผลของการพัฒนานี้ไปยังต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติให้เป็นที่รู้จักโดยกว้างขวาง

มาตรการ

1. ความช่วยเหลือผ่านกองทุนศิลปะญี่ปุ่น (The Japan Arts Fund) กองทุนศิลปะญี่ปุ่น ได้รับการจัดตั้งเมื่อปลายเดือนมีนาคม 1990 โดยรัฐบาลได้อนุมัติเงินจำนวน 50 พันล้านเยน เป็นกองทุน และได้เงินจากภาคเอกชนเข้ามาสมทบอีก 10 พันล้านเยน กองทุนฯได้ใช้ดอกผลจากเงินกองทุนนี้เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น ศิลปะการแสดง ภาพยนตร์ วัฒนธรรมท้องถิ่น และทรัพย์สินวัฒนธรรม

2. การส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ องค์การกิจกรรมทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่น (Agency for Cultural Affairs) ซึ่งเป็นองค์กรในกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม ได้ให้งบประมาณอุดหนุนการแสดง วงดุริยางค์ อุปรากร ระบายลายผ้า และการแสดงอื่นๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนจัดให้มีการแสดงศิลปะแห่งชาติ จัดให้รางวัล และจัดการฝึกอบรมแก่ศิลปินที่มีแววก้าวหน้า

3. ส่งเสริมกิจกรรมในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นของญี่ปุ่นตระหนักว่าการส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้ดำรงอยู่สืบไป องค์การกิจกรรมทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นจึงได้ให้ความร่วมมือส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมของท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ โดยได้ให้งบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมและการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม

4. ส่งเสริมการใช้ภาษาญี่ปุ่น รัฐบาลได้จัดตั้งสภาภาษาแห่งชาติ (The National Language Council) ขึ้นเพื่อพัฒนาและใช้ภาษาญี่ปุ่น สภาฯ นี้ได้จัดพิมพ์รายงานชื่อ “ประเด็นต่างๆเกี่ยวกับ

ภาษาญี่ปุ่นสมัยใหม่” (มิถุนายน 1992) จัดพิมพ์อนุสารรายปีชื่อ “การใช้ภาษาญี่ปุ่น” และผลิตวีดิทัศน์เรื่อง “การใช้ภาษาญี่ปุ่น ให้มีความงามและรุ่มรวย” สถาบันวิจัยภาษาแห่งชาติ (The National Language Research Institute) ได้ทำการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในเชิงวิทยาศาสตร์และวิธีการสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่สอง

5. การพัฒนาระบบลิขสิทธิ์ องค์การกิจการวัฒนธรรม (Agency for Cultural Affairs) ได้ปรับปรุงระบบลิขสิทธิ์ให้ทันสมัย เพื่อคุ้มครองผู้ถือลิขสิทธิ์ (ซึ่งรวมทั้งการบันทึกเสียง การบันทึกเทปวีดิทัศน์) ให้ได้รับค่าตอบแทนจากการที่มีบุคคลนำสิ่งที่คิดผลิตขึ้นไปใช้

6. องค์การศาสนาและการช่วยเหลือจากรัฐบาล เนื่องจากมีองค์กรทางศาสนาอยู่ในประเทศญี่ปุ่น มากกว่า 180,000 องค์กร ซึ่งกฎหมายรับรองสถานภาพว่าเป็นองค์กรไม่แสวงกำไร รัฐบาลจึงได้ให้ความสนับสนุนเช่น การอนุญาตให้มีสถานภาพเป็นองค์กรทางศาสนาที่ไม่แสวงกำไรตามกฎหมาย และแนะนำการดำเนินการให้เป็นไปโดยเหมาะสม

ความเป็นนานาชาติของการศึกษา วัฒนธรรม และการกีฬา

แนวนโยบาย

เนื่องจากนานาชาติทั่วโลกต้องพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และค่านิยมของชาติต่างๆ เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างกัน กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมของญี่ปุ่นได้ส่งเสริมให้มีความเป็นนานาชาติในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และการกีฬา โดย

1. อบรมพลเมืองญี่ปุ่นให้อยู่ได้ในสังคมนานาชาติ
2. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างชาติอย่างกว้างขวางในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และการกีฬา
3. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักเรียน
4. ส่งเสริมการสอนภาษาญี่ปุ่นแก่คนต่างประเทศ
5. ส่งเสริมโครงการการศึกษาของนักเรียนญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ และผู้ที่กลับคืนสู่ประเทศหลังจากได้ไปอยู่ต่างประเทศเป็นเวลานาน

มาตรการ

1. การพัฒนาพลเมืองญี่ปุ่นให้สามารถอยู่ได้ในสังคมนานาชาติ ได้แก่ การให้การศึกษาแก่คนญี่ปุ่นให้เข้าใจความสำคัญของการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างชาติ และเข้าใจวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศอื่นๆ ขณะเดียวกันก็ต้องให้พลเมืองญี่ปุ่นเข้าใจซาบซึ้งในวัฒนธรรมและขนบประเพณีของตนเอง

ในระดับมหาวิทยาลัยได้มีการเปิดคณะและแผนกวิชาเกี่ยวกับการศึกษานานาชาติเพิ่มขึ้น ในด้านการศึกษานอกระบบสำหรับผู้ใหญ่และเยาวชนได้มีหลักสูตรบรรยายหัวข้อเกี่ยวกับความเข้าใจระหว่างประเทศ เพิ่มมากขึ้น

เพื่อให้คนญี่ปุ่นสามารถสื่อสารกับประชาชนในวัฒนธรรมอื่นๆ เพื่อความเข้าใจระหว่างกัน ได้มีการเน้นการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร และการสร้างเจตคติเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ ในการนี้ได้เชิญผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาเข้ามาช่วยสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้สนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์ภาษาและซื้ออุปกรณ์การสอนภาษา เพื่อใช้ในการสอนทักษะ การฟัง และการพูด ให้เกิดความคล่องแคล่วยิ่งขึ้น

2. ความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนในการศึกษา วัฒนธรรม และกีฬา ทุกๆปี กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้ส่งครูประถมและมัธยมประมาณ 5,000 คนไปเยือนต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมประจำการ ในระดับมหาวิทยาลัยได้ส่งอาจารย์มหาวิทยาลัยไปต่างประเทศเพื่อทำการวิจัยแล เชิญอาจารย์จากต่างประเทศเข้ามาสอนนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศ

รัฐบาลได้จัดโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนเรียกว่า โครงการเรือสำหรับเยาวชนโลก (Ship for World Youth) โครงการเชิญเยาวชนมาเยือนญี่ปุ่น (Youth Invitation Program) โครงการมิตรภาพเพื่อศตวรรษ ที่ 21 (Friendship Program for the 21st Century)

ในด้านการกีฬา กระทรวงฯ ได้ส่งเสริมองค์การบริหารท้องถิ่นให้จัดการแข่งขันกีฬาระหว่างชาติ เพื่อส่งเสริมมิตรภาพ และความเข้าใจอันดีระหว่างกัน นอกจากนี้ ยังได้สนับสนุนสมาคมกีฬาสมัครเล่น (Japan Amateur Sports Association) และคณะกรรมการโอลิมปิก (Japanese Olympic Committee) เพื่อจัดส่งผู้นำด้านการกีฬาไปเยือนต่างประเทศ

3. การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ในปี 1991 มีนักศึกษาต่างประเทศเข้ามาศึกษา

ในประเทศญี่ปุ่นประมาณ 45,000 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนต่างประเทศที่เข้าไปศึกษาในประเทศอื่นๆ รัฐบาลญี่ปุ่นจึงวางแผนที่จะขยายจำนวนนักศึกษาต่างประเทศเป็น 100,11 คน ในต้นศตวรรษ ที่ 21 โดยการส่งเสริมให้มีการเตรียมพร้อมก่อนที่นักเรียนจะเดินทางเข้ามาศึกษาในประเทศญี่ปุ่นเช่น โดยการให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น และการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดสอบคัดเลือก นักเรียนต่างประเทศที่ประสงค์จะเข้าเรียนในประเทศญี่ปุ่นด้วยทุนส่วนตัว นอกจากนี้รัฐบาลญี่ปุ่นยังพยายาม เพิ่มจำนวนทุนเล่าเรียนของรัฐบาลญี่ปุ่นให้มากขึ้นและให้การยกเว้นค่าเล่าเรียนแก่นักเรียนต่างประเทศที่มาเข้าเรียนโดยทุนส่วนตัวเป็นบางส่วน สร้างหอพักสำหรับนักเรียนต่างประเทศ และประสานงานกับบริษัทอุตสาหกรรมเพื่อขอใช้ที่พักที่ว่างอยู่สำหรับให้นักเรียนต่างประเทศเข้าพัก สำหรับนักเรียนญี่ปุ่นเองรัฐบาล ก็ส่งเสริมให้มีโอกาสไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดยทุนของรัฐบาล ญี่ปุ่นหรือทุนของต่างประเทศเช่นเดียวกัน

4. การส่งเสริมการสอนภาษาญี่ปุ่นแก่ชาวต่างประเทศ เป้าหมายของชาวต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในประเทศญี่ปุ่นมีอยู่หลากหลาย ไม่จำกัดอยู่เฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นหรือ การศึกษาทั่วไปแต่รวมทั้งการศึกษาด้านธุรกิจและเทคโนโลยี และเตรียมตัวเพื่อทำงานรับจ้าง ในบริษัทญี่ปุ่น เพื่อเป็นการช่วยให้ชาวต่างประเทศได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นตามเป้าประสงค์ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้ดำเนินมาตรการหลายอย่าง เช่น การปรับปรุงคุณภาพของสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นแก่ชาวต่างประเทศ การให้การรับรองวิทยฐานะของสถาบันดังกล่าว การวิจัยและพัฒนาสื่อการสอนภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีโครงการจัดส่งครูญี่ปุ่นไปสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนมัธยมในต่างประเทศด้วย

สังคมสารสนเทศและบทบาทของการศึกษา

แนวนโยบาย

ในภาคต่างๆ ของสังคมต่างมุ่งที่จะเคลื่อนเข้าสู่ยุคสารสนเทศมากยิ่งขึ้น การศึกษาเองก็มิได้เป็นข้อยกเว้น กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้ตระหนักในความสำคัญของสารสนเทศที่มีต่อการศึกษาดังมีนโยบายที่จะ (1) พัฒนาความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศภายในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน (2) ใช้สารสนเทศอย่างใหม่ในการศึกษา (3) ฝึกอบรมช่างเทคนิคและผู้ชำนาญอื่นให้เป็นผู้นำในสังคม สารสนเทศ และ (4) จัดให้มีอุปกรณ์สารสนเทศ

เพื่อให้การศึกษาและสื่อสารความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม

มาตรการ

1. การพัฒนาความรู้ด้านสารสนเทศ ประชาชนจะปรับตัวเข้ากับสังคมสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม เมื่อเขามีความรู้ความสามารถที่จะใช้สารสนเทศได้อย่างดี ตลอดจนมีจรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศ เพื่อการนี้ กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงได้จัดทำหลักสูตรโรงเรียนมัธยมต้น เรื่อง “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ” ในวิชาอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรม ส่วนสถาบันการศึกษาชั้นสูงก็ได้จัดให้มีการสอนและการวิจัยในด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ ในส่วนการศึกษานอกระบบได้มีการจัดหลักสูตรการ พิมพ์และการใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนบุคคลในมหาวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมปลาย และการศึกษาทางไปรษณีย์

2. การใช้สื่อสารสนเทศใหม่ คอมพิวเตอร์ วิดีโอเท็กซ์ ไฮ เดฟฟินิชัน ทีวี (high definition tele- vision) และสื่อสารสนเทศใหม่อื่นๆ ได้รับการพัฒนาจนสามารถเพิ่มศักยภาพเป็นอย่างสูงที่จะพัฒนาระบบการเรียนรู้เอาชนะขีดจำกัดด้านกาลเวลาและอวกาศ สามารถให้บริการได้เป็นรายบุคคล และขณะเดียวกันช่วยกระจายโอกาสทางการเรียนรู้ออกไปได้อย่างกว้างขวาง และเพิ่มพูนประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

ในส่วนของการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสอน กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้จัดให้มีโรงเรียนนำร่องจำนวนหนึ่งทำการทดลองการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสอน และได้ร่วมมือกับสภาการศึกษาจังหวัดและหน่วยงานอื่นๆ พัฒนาซอฟต์แวร์ที่มีคุณภาพสูงขึ้นใช้ในโรงเรียน

สำหรับมหาวิทยาลัยทางอากาศ (University of the Air) กระทรวงศึกษาฯ ได้ทำการวิจัยแนวทางที่จะจัดดำเนินการของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ในอนาคต รวมถึงการส่งบทเรียนโดยทางดาวเทียมด้วย นอกจากนั้น ยังได้ค้นคว้าการสอนด้วยสื่อผสมโดยใช้คอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึก เทป วิดีทัศน์ และงานวีดิทัศน์ ในลักษณะบูรณาการ

3. ในด้านการอบรมวิศวกรสารสนเทศ ได้มีการให้การศึกษาไปตั้งแต่ระดับมัธยม โดยในชั้นมัธยมตอนปลาย ได้จัดให้มีการสอนหลักสูตรเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการประมวลผลสารสนเทศ ส่วนในระดับอุดมศึกษา ได้เปิดขยายคณะวิชาและหลักสูตรเกี่ยวกับวิทยาการสารสนเทศและวิทยาการคอมพิวเตอร์ ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเทคโนโลยี

4. การจัดให้มีอุปกรณ์สารสนเทศเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม และการพัฒนาเครือข่าย สารสนเทศ กระทรวงศึกษาฯ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

1) สร้าง “วิทยาเขตสารสนเทศ” (intelligent compus) ขึ้นที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐและมหาวิทยาลัยอื่นๆ

2) จัดบริการสารสนเทศในโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัย

3) ให้งบประมาณสนับสนุนโรงเรียนของรัฐเพื่อจัดสร้างและปรับปรุงห้องเรียนคอมพิวเตอร์ศึกษา

ในด้านการศึกษานอกระบบกระทรวงศึกษาฯ ได้ให้การสนับสนุนการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับ กิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาเครือข่ายของห้องสมุด พัฒนาระบบสารสนเทศวิชาวิทยาศาสตร์โดย มีศูนย์ระบบสารสนเทศวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (National Center for Science Information System) เป็นแกนกลาง ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักวิจัยในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาชั้นสูงอื่นๆ สามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูลที่ต้องการได้โดยรวดเร็ว

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

ความเป็นมา

ในช่วงปลายของศตวรรษที่ 19 ราชวงศ์โชซอน (Chosun dynasty) ของเกาหลี ได้เปิดประตูประเทศ หลังจากที่ได้ปิดตายไม่ยุ่งเกี่ยวกับภายนอกมาเป็นเวลาช้านาน เป็นผลให้วัฒนธรรมตะวันตกหลังไหลเข้ามา ผสมผสานกับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวเกาหลี ประชาชนเกาหลีเริ่มมีโลกทัศน์เป็นแบบใหม่และเริ่มมองเห็นข้อบกพร่องของการศึกษาแบบดั้งเดิม ซึ่งเห็นได้ชัดว่าล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง การปฏิรูปประเทศจึงได้เริ่มขึ้นอันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายิ่ง ตัวอย่างเช่น ชนชั้นเดิมซึ่งแบ่ง ออกเป็น 2 พวก คือชนชั้นขุนนาง และชนชั้นสามัญ ก็ได้ถูกยกเลิกไป ได้มีการพัฒนาระบบการศึกษาใหม่ ให้โอกาสประชาชนทุกชั้นวรรณะเข้ามาเรียน ได้อย่างเสมอภาค แทนที่จะรับแต่เฉพาะชนชั้นปกครองหรือคนมีฐานะดีเข้าเรียนเท่านั้น

การปฏิรูปสังคมและการศึกษาซึ่งได้ดำเนินไปด้วยดีในสมัยราชวงศ์โชซอน ได้สะดุดหยุดลงเมื่อจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น ซึ่งมีชัยชนะในการรบเหนือจีนและรัสเซีย ได้ยกกำลังเข้ายึดครองอาณาจักรเกาหลีได้ในปี 1910 เมื่อญี่ปุ่นได้เข้าครอบครองเกาหลีแล้วก็ได้จัดระบบการศึกษาของเกาหลีเสียใหม่ อันที่จริงการจัดระบบการศึกษาของเกาหลีใหม่ก็มีผลดีอยู่บ้าง เช่น ได้เพิ่มจำนวนโรงเรียนขึ้นกว่าเดิม ทำให้นักเรียนมีโอกาสเข้าเรียนมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันผลเสียก็มียิ่งมากมาย กล่าวคือญี่ปุ่นมีจุดประสงค์ที่จะทำลายเอกลักษณ์ของชนชาติเกาหลีเป็นเป้าหมายหลัก ดังนั้นจึงได้ห้ามมิให้สอนภาษาเกาหลี ไม่ให้เรียนประวัติศาสตร์เกาหลี ไม่ให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมของชาวเกาหลี ตลอดจนลดระดับมาตรฐานทางการศึกษาของเกาหลีลงต่ำกว่ามาตรฐานปกติของญี่ปุ่น

เกาหลีได้กลับคืนสู่ความเป็นเอกราชในปี 1945 และเริ่มต้นพัฒนาประเทศใหม่ โดยพยายามลบล้างร่องรอยการเข้ามครอบครองของญี่ปุ่นก่อนหน้านี้ให้หมดไป ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของเกาหลี ซึ่งได้ประกาศใช้หลังจากได้รับเอกราชมาไม่นาน ได้มีบทบัญญัติไว้ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา ระดับประถมแบบให้เปล่า และมีโอกาสโดยเท่าเทียมกันที่จะได้รับการศึกษาต่อเนื่อง ต่อมาในปี 1949 ก็ได้ประกาศใช้กฎหมายการศึกษา (Education Law) อีกฉบับหนึ่ง ภายในกรอบโครงของรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ กฎหมายฉบับใหม่นี้มี

บทบัญญัติเกี่ยวกับเป้าหมาย (goals) หลักการ และเกณฑ์ในการจัดการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวในการวางแผน การบริหาร และการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนแต่ละระดับ

การดำเนินงานระยะแรกนี้ได้สะท้อนผลลงเนื่องจากการอุบัติของสงครามเกาหลีในปี 1950 อย่างไร ก็ตาม ในปี 1959 รัฐบาลเกาหลีก็ได้ตัดสินใจดำเนินการศึกษาภาคบังคับแบบให้เปล่าแก่ประชาชนทั้งประเทศ มีนักเรียนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 96 ตลอดทศวรรษที่ 60 การพัฒนาการศึกษายังดำเนินไปในเชิงปริมาณเป็นสำคัญจนถึงทศวรรษที่ 70 เศรษฐกิจของประเทศได้ก้าวหน้าขึ้นมาอีกระดับหนึ่งทำให้ประชาชนเกิดความต้องการที่จะปกครองตนเอง และมีอิสระที่จะมีความคิดและการปฏิบัติที่หลากหลาย ในด้านการศึกษาได้มีเสียงเรียกร้องให้รัฐบาลลดการควบคุมสถาบันการศึกษาชั้นสูงลง และมีความต้องการขยาย กว้างออกไปที่จะรับการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรม นักในทศวรรษนี้ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีวิศวกรและช่างระดับกลางเพื่อทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล รัฐบาลจึงได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคขึ้นจำนวนมากเพื่อผลิตแรงงานประเภทนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน

ในทศวรรษที่ 80 การแข่งขันในเชิงเศรษฐกิจได้เป็นไปอย่างรุนแรงในบรรดาประเทศอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาเทคโนโลยีระดับสูงและอุตสาหกรรมสารสนเทศ เกาหลีจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ลงทุนในการวิจัยและการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา

1. **ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ** เศรษฐกิจของเกาหลีได้พัฒนามาตามลำดับขั้น ในช่วงปี 1950 เป็นช่วง ที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมในรูปแบบที่ไม่ก้าวหน้า จึงต้องการแรงงานฝีมือระดับต่ำเพื่อป้อนระบบการผลิต ต่อมาในช่วงปี 1960 ได้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเบา จึงมีความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาด้าน อาชีวศึกษาถึงระดับมัธยมปลายมากขึ้น ต่อมาในช่วงปี 1980 อุตสาหกรรมได้ก้าวหน้าขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง เป็นอุตสาหกรรมสารสนเทศและอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีก้าวหน้า ดังนั้นรัฐบาลจึงมุ่งจัดการศึกษาเน้นหนักในด้านการวิจัยและด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น

2. **ปัจจัยทางด้านสังคมและการเมือง** เกาหลีได้ถูกญี่ปุ่นครอบครองในฐานะอาณานิคมมาระยะหนึ่งในอดีต แต่ชาวเกาหลีก็ยังฝังใจในความรู้ พยายามศึกษาเล่าเรียนเท่าที่สามารถจะทำได้

ได้ จนเมื่อได้รับเอกราช แล้วการศึกษาก็ได้ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว ในช่วงปี 1959 นั้น ได้มีนักเรียนเข้าเรียนอยู่ในการศึกษาภาคบังคับถึงร้อยละ 96 รัฐบาลเผด็จการทหารในช่วงปี 1961 มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง มี โครงการพัฒนาชุมชนใหม่เป็นที่รู้จักกันในชื่อ Samaul Undong เริ่มด้วยการรณรงค์ให้คนในชาติมีความขยัน หมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ และซื่อสัตย์ ได้พยายามพัฒนาประเทศและขยายการศึกษาอย่างรวดเร็ว จำนวนนักเรียนได้เพิ่มสูงขึ้น จนเกิดความไม่สมดุลในระหว่างนักเรียนกับจำนวนครู จำนวนห้องเรียนและอุปกรณ์ การเรียนการสอน ต่อมาในช่วงที่ประธานาธิบดี คิม ยัง ซัม เป็นผู้นำประเทศ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการของประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (The Presidential Commission on Education Reform) ขึ้นในปี 1994 เพื่อทำการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

3. ปัจจัยด้านการศึกษา แม้การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่การลงทุนทางด้านการศึกษาก็มิได้เพิ่มเป็นสัดส่วนสอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของเกาหลีนั้นสูง เป็นอันดับที่ 12 ของโลก แต่สภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษากลับอยู่ในระดับต่ำมาก สิ่งนี้เป็นปัญหาที่จำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไข ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ โรงเรียนขาดความเป็นอิสระที่จะบริหารงานของตนเอง เนื่องจากรัฐบาลได้ออกกฎระเบียบอย่างเข้มงวดให้โรงเรียนปฏิบัติ จึงเป็นเหตุทำให้โรงเรียนต่างๆ ไม่สามารถจะริเริ่มสร้างสรรค์โครงการทางการศึกษาที่มีลักษณะหลากหลายได้ การจัดกิจกรรมของโรงเรียนจึงเป็นไปตามนโยบายของหน่วยเหนือแทนที่จะตอบสนองความต้องการของ ผู้บริโภค คือ ผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญ

4. ความเป็นโลกาภิวัตน์ ยุคนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ ความเปลี่ยนแปลงในทุกด้านย่อมมีผลกระทบถึงกันทุกประเทศ ไม่มีประเทศใดจะปิดกั้นพรมแดนอยู่โดดเดี่ยวตามลำพังได้ คณะกรรมการธิการของประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดแนวทางที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพโลกาภิวัตน์ไว้ดังนี้

- 1) มาตรฐานการศึกษาของประเทศจะต้องเทียบได้กับมาตรฐานโลก
- 2) ต้องสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมของเกาหลีอย่างลึกซึ้ง เพื่อการดำรงรักษามรดกวัฒนธรรม แห่งชาติ
- 3) ต้องมีมุมมองแบบหลากหลายวัฒนธรรม
- 4) ต้องมีการกระจายอำนาจ และให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของเกาหลี

เมื่อ เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1994 เกาหลีได้จัดตั้งคณะกรรมการ เรียกชื่อว่า “คณะกรรมการการของประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษา” (The Presidential On Education Reform - PCER) คณะกรรมการชุดนี้ได้จัดทำแผนการปฏิรูปการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ที่เรียกชื่อรวมว่า “Edutopia (a utopia of education)” ซึ่งอาจเรียกเป็นภาษาไทยว่า “อุดมรัฐทางการศึกษา”

แนวคิดของอุดมรัฐทางการศึกษาของเกาหลี มีดังต่อไปนี้

1. ต้องจัดการศึกษาให้บุคคลได้รับประโยชน์ตลอดเวลา ตลอดชีวิต
2. ต้องใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ ให้เข้าถึงทุกคนได้ทุกสถานที่และทุกเวลา
3. ต้องสร้างระบบธนาคารหน่วยกิตการเรียน ให้บุคคลสามารถสะสมผลการเรียนไว้ได้ และสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตข้ามสถานศึกษาและข้ามสาขาวิชาได้
4. ปรับลดจำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกในระดับอุดมศึกษาให้น้อยลง และนำระบบวิชาเอกคู่ (double major) หรือวิชาเอก 3 วิชาควบ (triple major) เข้ามาใช้
5. เน้นเสรีภาพที่นักเรียนจะถ่ายโอนผลการเรียนระหว่างอาชีวศึกษาไปสู่มัธยมสายสามัญ หรือโดยทางกลับกัน จากมัธยมสายสามัญไปสู่อาชีวศึกษาได้
6. ส่งเสริมให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางกาย และมีความยากลำบากในการเข้าสู่ระบบการศึกษา ให้มีโอกาสเข้าเรียน

วิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางของการศึกษา

คณะกรรมการการของประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษามีวิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สนองตอบความจำเป็นที่ได้กล่าวไว้ในขั้นต้น ดังนี้

1. การศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญของผู้เรียน (Learner-oriented Education) การศึกษาที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบันเป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของครูและผู้บริหารเป็นสำคัญ แต่การศึกษาระบบใหม่จะต้องให้ความสนใจต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนและผู้ปกครองจะต้องสามารถเลือกโปรแกรมการศึกษาได้อย่างกว้างขวางจากการแข่งขันการให้บริการของสถาบันต่างๆ

2. ความหลากหลายของการศึกษา (Diversification of Education) ตามระบบปัจจุบันการศึกษาจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้ แต่ในระบบใหม่จะมีการจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะทางและจัดโครงการการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยและความสร้าง

สรรค์ของเด็กให้พัฒนาขึ้นอย่างเต็มที่

3. การดำเนินงานโรงเรียนอย่างเป็นอิสระ (Autonomous School Operation) โรงเรียนในระบบใหม่จะมีความเป็นอิสระสามารถจะพิจารณาตัดสินใจดำเนินการในขอบเขตที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิมด้วยความสนับสนุนและโดยสมัครใจของผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน

4. เสรีภาพและความเสมอภาค (Freedom and Equality) หลักการของการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักการเสรีภาพและความเสมอภาค ก็คือ บุคคลพึงได้รับโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตนให้เจริญสูงสุด ในขณะที่ผู้ด้อยโอกาสควรได้รับความช่วยเหลือให้สามารถเอาชนะอุปสรรค และได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ความเป็นเลิศทางการศึกษาของประเทศจะสามารถเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อได้มีเสรีภาพและความเสมอภาคเกิดขึ้นในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

5. การศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Education Using Information Technology) การศึกษาที่เหมาะสมกับคริสต์ศตวรรษที่ 21 ควรเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลใดก็ตามสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อผสม

6. ความเป็นเลิศในการศึกษา (Excellence in Education) เป้าหมายระยะยาวของการศึกษาระบบใหม่ ก็เพื่อยกระดับคุณภาพของการศึกษาให้ขึ้นถึงมาตรฐานโลก การที่จะบรรลุตามเป้าหมายนี้ได้จะต้องมีความสนับสนุนทางการเงินที่ทันเวลาและมีระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานปฏิรูปที่สำคัญตามแนววิสัยทัศน์

1. การศึกษาระบบเปิด (Open Education System) แนวโน้มการศึกษาในยุคปัจจุบันที่เห็นได้ชัดมีอยู่ 2 ประการคือ การแพร่กระจายความรู้ออกไปอย่างกว้างขวาง และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เป็นโลกาภิวัตน์ แนวโน้มที่สองประการนี้มีผลผลักดันให้เกิดความรู้ใหม่อย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้ทุกคนมีโอกาสที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต ระบบการศึกษาใหม่ช่วยทำให้ทุกคนสามารถเข้าเรียนได้ง่ายตามเวลา และสถานที่ที่สะดวกแก่ผู้เรียน

ในการจัดการศึกษาระบบเปิดนั้น ได้นำนวัตกรรมเข้ามาใช้ 2 อย่าง คือ ระบบสะสมเครดิต (credit bank system) และการเข้าเรียนเป็นบางเวลา (part-time enrollment) การเข้าเรียนเป็นบางเวลานั้นผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เลือกโปรแกรมการเรียนที่ตรงกับเวลาว่าง ทางเราก็ได้นำระบบการเรียนทางไกลซึ่งมีการใช้สื่อผสมเข้ามาใช้ อนุญาตให้มีการถ่ายโอนผลการเรียนระหว่าง

โรงเรียนและแบบข้ามวิชา ลดจำนวนหน่วยกิตที่บังคับให้เรียนเพื่อการจบชั้นหรือรับประกาศนียบัตร และมีการจัดแผนการเรียนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและบุคคล

2. มหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนเพื่อความชำนาญเฉพาะและหลากหลาย (Diversification and Specialization of Universities) คุณภาพของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเกาหลีไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรในอดีตที่ผ่านมา เนื่องมาจากการควบคุมอย่างเข้มงวดกวดขันของรัฐบาล โครงการด้านวิชาการและการวิจัย ขาดความหลากหลายและขาดคุณภาพที่จำเป็นต่อสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับแก้ข้อบกพร่องดังกล่าวนี้ มหาวิทยาลัยได้รับการเรียกร้องให้ปรับโครงการด้านวิชาการให้มีความหลากหลาย และจัดดำเนินการในสาขาวิชาเพื่อความชำนาญเฉพาะตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยให้ตอบสนองความต้องการของชุมชน การดำเนินการให้เกิดความหลากหลายนั้นมหาวิทยาลัยจะต้องมีอิสระในการตัดสินใจในกิจกรรมการบริหารและวิชาการมากขึ้น

3. การสร้างชุมชนโรงเรียนที่มีสิทธิปกครองตนเอง (Autonomous School Community) ในปัจจุบัน โรงเรียนประถมและมัธยมในเกาหลีไม่มีสิทธิที่จะตัดสินใจในด้านการบริหารและวิชาการที่สำคัญ เนื่องมาจากการควบคุมจากส่วนกลาง หลักการใหม่ที่กำลังนำมาใช้คือ การให้สิทธิแก่โรงเรียนที่จะปกครองตนเอง โดยมอบให้ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนรับผิดชอบในการดำเนินงานของโรงเรียน สิทธิที่จะปกครองตนเองเริ่มต้นจากการให้แต่ละโรงเรียนได้เข้าควบคุมการดำเนินงานทางการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนมีหน้าที่บริการ แต่ละโรงเรียนจะต้องจัดให้มี “สภาโรงเรียน” (School Council) สภานี้มีหน้าที่ตัดสินใจ เช่น การสรรหาผู้สอนและผู้บริหาร พิจารณางบประมาณ รายการใช้จ่าย เสนอหลักสูตร เลือก (elective courses) และโครงการอื่นๆ จัดให้มีธรรมนูญโรงเรียน (school charter) หรือระเบียบในการควบคุมโรงเรียน

4. การปรับหรือหลักสูตรระดับชาติ (Restructuring the National Curriculum) เนื่องจากโรงเรียนประถมและมัธยมของเกาหลีต้องประสบกับความล้มเหลวในการดำเนินงานที่จะผลิตผู้เรียนให้บรรลุผลตามความต้องการ ความสนใจของตนเอง และการมีความคิดสร้างสรรค์ และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของเกาหลีก็มีส่วนรับผิดชอบในความล้มเหลวที่เกิดขึ้นนี้ การเน้นเกินควรในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ทำให้การเรียนรู้มีลักษณะเน้นการท่องจำเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นจุดอ่อนหรือจุดด้อยที่สำคัญของการจัดการศึกษาของเกาหลี

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ จะต้องมีการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ให้มีลักษณะสมดุลและเป็นมนุษยนิยม เคารพต่อความสามารถและความถนัดของผู้เรียนที่จะผลิตสิ่งอันมีคุณค่าซึ่งเป็นประโยชน์ ใช้ปัญญา และความคิดริเริ่ม ใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีอิสระที่จะเลือกวิชาที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของตนเอง หลักสูตรที่ปรับให้เหมาะสมเป็นรายบุคคลจะทำให้ให้นักเรียนสามารถศึกษาได้เร็วช้าตามความสามารถของตนเอง ทักษะในทางคอมพิวเตอร์ ความคล่องแคล่วในภาษาต่างประเทศ และความเข้าใจในวัฒนธรรมอื่นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการอยู่ในโลกที่ใช้ความรู้และเป็นโลกาภิวัตน์ โรงเรียนควรมีเสรีภาพที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการบริหารของตนเอง เพื่อดำรงลักษณะเฉพาะที่มีในแต่ละโรงเรียน และเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ

5. ระบบใหม่ในการรับนักศึกษาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย (New System of University Admission) ระบบการรับนักศึกษาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน บังคับให้นักศึกษาใช้ความจำแบบนกแก้วนกขุนทอง นอกจากนี้ ยังมีการกวดวิชาเป็นพิเศษเพื่อให้สามารถผ่านการสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อได้

เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องนี้ จึงได้จัดทำระเบียบการรับนักศึกษาระดับใหม่ขึ้นใช้แทนระเบียบใหม่นี้บัญญัติว่า มหาวิทยาลัยของรัฐจะต้องใช้เกณฑ์และวิธีการที่รัฐบาลได้กำหนด แต่มหาวิทยาลัยเอกชนมีสิทธิที่จะใช้วิธีการคัดเลือกของตนเองได้

วิธีการที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยของรัฐปฏิบัติก็คือ ให้มีระเบียบข้อมูลเป็นรายบุคคลสำหรับใช้ในการคัดเลือก นอกจากนั้นให้มีการทดสอบความถนัดในการเรียน (Scholastic Aptitude Test) การเขียนเรียงความ การสัมภาษณ์ และการให้ปฏิบัติ ระบบการรับนักศึกษาเข้าเรียนใหม่นี้มุ่งที่จะปรับการศึกษาระดับมัธยมของเกาหลีให้เข้าสู่สภาพปกติ ไม่ให้ผู้เรียนขวนขวายจนเกินสมควรจากการเข้าเรียนกวดวิชา

6. ระบบการประเมินผลและการสนับสนุน (Evaluation and Support System) วิธีการประเมินผล ที่ใช้อยู่มีจุดอ่อนที่เป็นการสกัดกั้นความริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียน นอกจากนั้นยังไม่มีมีการประเมินโรงเรียนและระบบการสนับสนุน โดยพิจารณาผลที่ได้จากการประเมินนักเรียน ผู้บริโภคสินค้า (การศึกษา) ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครองนักเรียนไม่มีทางเข้าถึงสารสนเทศที่เพียงพอเกี่ยวกับทางเลือกอาชีพ หลักสูตร และระบบ การคัดเลือกที่ใช้ในโรงเรียนที่ตนสมัครเข้าเรียน

เพื่อช่วยสถานศึกษาให้สามารถปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาได้ จึงมีข้อเสนอแนะให้โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษามีระบบการประเมินตนเองด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับสถานภาพ

ทางการศึกษา และโปรแกรมวิชาการของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่า เงินสนับสนุนจากรัฐบาลจะถูกใช้จ่ายให้สอดคล้องกับผลของการประเมิน สถาบันที่มีประสิทธิภาพสูงจะได้รับการสนับสนุนที่ดีกว่าสถาบันที่มีประสิทธิภาพด้อยกว่า การแข่งขันระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ จะช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษา และทำให้สถาบันการศึกษาตระหนักในความรับผิดชอบที่พึงมีต่อสาธารณชน

7. การเตรียมครูที่มีความสามารถ (Preparing Competent Teachers) ระบบการเตรียมครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้รับการตำหนิว่าไม่ส่งเสริมให้ครูเกิดความสามารถทางวิชาชีพขึ้นได้โดยแท้จริง จำนวนครูที่มีคุณวุฒิต่ำที่มีอยู่มากนั้นเป็นต้นเหตุที่ทำให้อาชีพครูมีสถานภาพตกต่ำ และทำให้เกิดความยากลำบากที่จะสรรหาครูที่มีความสามารถเหมาะสมเข้ามาปฏิบัติงานได้

ความต้องการเร่งด่วนที่สุดอยู่ที่ว่าจะต้องเตรียมครูที่มีความสามารถให้เป็นผู้สอนชนรุ่นต่อไปของประเทศ ซึ่งจะต้องอาศัยการฝึกอบรมทั้งก่อนประจำการและหลังประจำการเป็นมาตรการสำคัญ

8. จัดการอาชีวศึกษาขึ้นใหม่ (Reorganizing Vocational Education) ตามสภาพความเป็นจริง ในแต่ละปีจะมีคนวัยหนุ่มสาวประมาณ 100,000 คนเข้าทำงานโดยไม่มีการเตรียมอาชีพที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม บุคคลที่เข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้และต้องเข้าทำงานก็ยังหวังว่าจะได้รับการศึกษาต่อเนื่อง นอกจากนั้นอาชีวศึกษามักจะถูกตั้งข้อรังเกียจว่าเป็นการศึกษา ‘ชั้นสอง’ สำหรับคนที่พลาดโอกาสที่จะเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา แต่สิ่งที่บุคคลได้เรียนมาจากโรงเรียนก็ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สถานปฏิบัติงานต้องการ ทำให้ภาคธุรกิจกำหนดคุณภาพของอาชีวศึกษามาช้านาน บางท่านถึงกับไม่ยอมรับประกาศนียบัตรอาชีวศึกษาที่บุคคลได้รับมาเสียด้วยซ้ำไป

วัตถุประสงค์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาก็คือการจัดตั้งระบบอาชีวศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Vocational Education System) ขึ้นเพื่อให้เกิดสังคมการเรียนรู้แบบเปิดตลอดชีวิต (Lifelong Open Learning Learning Society) วัตถุประสงค์ก็เพื่อพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล ตามคุณลักษณะพิเศษและความสนใจ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จากการฝึกอบรมที่มีคุณภาพให้เป็นที่เชื่อถือได้ในตลาดแรงงาน

9. บัณฑิตวิทยาลัยอาชีพแบบใหม่ (New Professional Graduate Schools) ในสังคมที่มีการศึกษาขั้นสูง ผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ พระ และนักกฎหมาย จะต้องมีการเรียนรู้และความชำนาญพิเศษมากกว่าคนงานทั่วไป ในอนาคตความเป็นเลิศทางวิชาชีพของบุคคลเหล่านี้

จะต้องเทียบได้หรือเหนือคู่แข่งอื่นๆในส่วนต่างๆของโลกเนื่องจากสภาพความไม่มีพรมแดนที่จะปิดกั้นมิติทางเศรษฐกิจได้

เพื่อปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาวิชาชีพที่ต้องการความชำนาญเฉพาะ เช่น แพทย์ วิศวกร พระ และนักกฎหมายให้ขึ้นถึงระดับโลก จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงรูปแบบของระบบการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือปรับปรุงในบางส่วนให้มีความทันสมัยมากขึ้น

10. การแก้ไขกฎหมายการศึกษา (Revision of Educational Laws) โครงสร้างพื้นฐานของกฎหมาย การศึกษาจะได้รับการเปลี่ยนแปลงโดยเลิกใช้ระบบการศึกษาแบบเดิม แล้วนำระบบใหม่ที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 มากกว่ามาใช้แทน เพื่อส่งเสริมเสรีนิยมประชาธิปไตยในการศึกษา

กฎหมายการศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแบ่งออกได้เป็น 3 ฉบับ คือ กฎหมายพื้นฐานว่าด้วยการศึกษา (Basic Law on Education) กฎหมายประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (Elementary and Secondary Law) และกฎหมายอุดมศึกษา (Higher Education Law) นอกจากนั้นยังมีกฎหมายการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่องเพิ่มขึ้นมาอีก 1 ฉบับ

กฎหมายพื้นฐานว่าด้วยการศึกษามีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาที่ดำเนินการโดยรัฐและสังคม กำหนดสิทธิทางการศึกษาของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน บิดามารดา ครู และผู้จัดตั้งโรงเรียน และรัฐ และถือเป็นกฎหมายหลักที่ครอบคลุมกฎหมายและระเบียบทางการศึกษาอื่นๆทั้งหมด

กฎหมายการศึกษาประถมและมัธยมมีบทบัญญัติเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปในระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และการประกันสิทธิของนักเรียน ครู และบิดามารดา

กฎหมายอุดมศึกษามีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองตนเองของสถาบันการศึกษา กฎหมายการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่องที่ใช้อยู่นั้นจะได้รับการปรับปรุงให้มีบทบัญญัติขยายกว้าง ครอบคลุมกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานต่างๆของรัฐบาล

11. การเพิ่มงบประมาณการศึกษาให้ถึงร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Increasing Education Budget to Five Percent Of GNP) การลงทุนทางการศึกษาเป็นกุญแจไปสู่การพัฒนาประเทศ ความมั่งคั่งของชาติและคุณภาพชีวิตของประชาชนขึ้นอยู่กับทุนทางสติ

ปัญหาจากการสั่งสมด้วยกิจกรรมทางการศึกษา การศึกษาที่จัดสอนในห้องเรียนที่มีนักเรียน 40-50 คน และโดยวิธีใช้ชอล์กและกระดานดำคงไม่อาจตอบสนองความต้องการที่หลากหลายและมีขึ้นใหม่ ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์และสังคมสารสนเทศได้ ในขณะที่การลงทุนทางการศึกษาของภาครัฐบาลยังเป็นลักษณะคงที่อยู่ ทางฝ่ายเอกชนได้มีการลงทุนทางการศึกษาเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ได้มีความไม่เท่าเทียมกันมากขึ้นในโครงสร้างของสถาบันในการเข้ารับการศึกษามีคุณภาพ

ภายในปี 1998 งบประมาณภาครัฐบาลในการจัดการศึกษาจะสูงขึ้นร้อยละ 5 ของ GNP ซึ่งเป็นที่หวังได้ว่า การปรับปรุงการศึกษาของรัฐจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลในการกวาดวิชาที่กำลังเพิ่มขึ้นให้น้อยลงได้ รัฐบาลท้องถิ่นจะเผชิญกับความกดดันให้เข้ามารับผิดชอบในการร่วมลงทุนเพื่อจัดการศึกษาในพื้นที่มากขึ้นด้วย

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศสิงคโปร์

ผู้นำของสิงคโปร์ในปัจจุบันได้แก่นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา ได้แสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ในอนาคตไว้บางประการดังนี้

การศึกษาเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง

ผู้นำของประเทศสิงคโปร์เห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง ควรได้รับการเน้นมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนสิงคโปร์ในปัจจุบันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชาติบ้านเมืองของตนน้อยมาก โดยเฉพาะในเรื่อง เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การได้มาซึ่งเอกราชของสิงคโปร์ การไม่รู้ซึ่งถึงอดีตความเป็นมาของตนเอง ทำให้คนสิงคโปร์ไม่เข้าใจว่า การดำรงอยู่ร่วมกันในลักษณะหลายเชื้อชาติมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างไร

การพัฒนาทักษะการคิดและกระบวนการในโรงเรียน

(Developing thinking and process skills in schools)

ถึงแม้ว่าสิงคโปร์จะมีระบบการศึกษาที่ดี เด็กมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และมีระดับผลสัมฤทธิ์ที่ดี แต่สำหรับในอนาคตอีก 20-30 ปี ข้างหน้า ความเจริญก้าวหน้าของสิงคโปร์จะขึ้นอยู่กับความรู้และนวัตกรรมมากขึ้น คนสิงคโปร์จะต้องมีการปรับตัวและสามารถประดิษฐ์คิดค้นเก่งขึ้น กระทรวงศึกษาของสิงคโปร์ได้เคยสำรวจบุคคลที่จบการศึกษาจากโรงเรียน โดยการสอบถามนายจ้างว่าพวกเขามีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับคุณภาพของบุคคลที่จบจากโรงเรียน แล้วมาเข้าทำงานกับพวกเขา คำตอบที่ได้รับก็คือ นักเรียนเหล่านี้มีความสามารถดี มีสมรรถภาพในการวิเคราะห์ดี และสามารถคิดหาเหตุผลได้ดี แต่เขาเหล่านั้นก็ยังไม่เก่งในแง่ความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม และยังแก้ปัญหาไม่เก่งถ้าปัญหานั้นมีลักษณะคลุมเครือ อนึ่ง แม้ว่าผู้ที่จบจากโรงเรียนไปแล้วจะทำงานหนักและร่วมมือในหมู่คณะได้ดี แต่ก็ยังต้องพึ่งพาผู้อื่นมาก มีความลำบากใจที่จะทำงานโดยอิสระ ขาดความคิดริเริ่ม และไม่สามารถจูงใจให้ผู้อื่นมองเห็นแนวคิดใหม่ๆ

ผลผลิตที่ได้จากโรงเรียนดังที่กล่าวแล้วนั้น เนื่องมาจากวิธีการจัดการศึกษาของสิงคโปร์ ที่มุ่งให้เด็กเรียนให้ได้คะแนนดีๆ แบบทดสอบต่างๆ ก็มีส่วนทำให้เด็กหันมาสนใจฝึกฝนวิธีตอบแบบทดสอบเหล่านั้น โดยไม่ได้ส่งเสริมให้เด็กได้คิดวิพากษ์วิจารณ์และสร้างสรรค์เท่าที่ควร

เพื่อให้มีอนาคตที่รุ่งเรืองในศตวรรษที่ 21 คนสิงคโปร์จะต้องรู้จักคิดให้พ้นขอบเขตสภาพแวดล้อมทางกายภาพของตนเอง พ้นจากรั้วบ้าน รั้วโรงเรียน เขตชุมชน พรหมแดนประเทศ พรหมแดนภูมิภาค ไปหาสากลโลก คนสิงคโปร์จะต้องคิดให้ไกลกว่าสิ่งที่ประจักษ์อยู่เฉพาะหน้า คิดอย่างสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ใหม่ และมีความคิดใหม่ๆ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

คอมพิวเตอร์จะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตในอนาคต การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมาเป็นวิธีการผลิตอย่างใหม่ สิงคโปร์จะต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักแสวงหาข้อมูลจากฐานข้อมูลรอบโลก รู้จักวิเคราะห์และนำมาใช้งานอย่างเป็นนวัตกรรม คนงานทุกคนในอนาคตจะต้องมีทักษะสำคัญดังกล่าวนี้อ เพื่อให้สิงคโปร์อยู่ในฐานะที่จะแข่งขันกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก

การเพิ่มโรงเรียนที่ดีให้มีจำนวนมากขึ้น

โรงเรียนเอกชนนั้นเป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงให้เห็นว่า การมีอาจารย์ใหญ่ที่ดี มีครูที่เสียสละ และมีนักเรียนที่อยู่ในระเบียบวินัย ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดี โรงเรียนที่อยู่ในชุมชนหลายแห่งก็สามารถทำได้เช่นกัน บางแห่งก็เป็นโรงเรียนที่เยี่ยมยอด โรงเรียนเหล่านี้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับโรงเรียนอื่นในระบบการศึกษา สิงคโปร์ควรจะปรับปรุงโรงเรียนทุกแห่งให้ดีขึ้น คู่เคียงกันเพื่อให้ นักเรียนสิงคโปร์ทุกคนได้รับประโยชน์จากการได้เข้าเรียนโดยเท่าเทียมกัน

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของสิงคโปร์ในอนาคตนั้น ควรจะเน้นในสาระสำคัญต่อไปนี้

1. ประชาชนสิงคโปร์ควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับชาติบ้านเมืองของตนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเข้าใจความเป็นมาของการได้เอกราชของสิงคโปร์ เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันโดยสันติของชาวสิงคโปร์
2. เพื่อก้าวหน้าให้เทียมทันประชาคมโลกในศตวรรษที่ 21 ประชาชนชาวสิงคโปร์ต้องได้รับการศึกษาให้ใช้ความคิด คิดให้กว้าง คิดให้ไกล คิดอย่างสร้างสรรค์ และรู้จักทำงานอย่างเป็นอิสระและริเริ่ม

3. สารสนเทศจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิตในอนาคต ประชาชนชาวสิงคโปร์จึงควรได้รับการศึกษาให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ รู้จักหาข้อมูลจากฐานข้อมูล รู้จักการ นำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะการผลิตอย่างใหม่

4. การศึกษาในสิงคโปร์จะมีการพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อมีโรงเรียนที่ดีจำนวนมากขึ้น โรงเรียนที่ดีและ เป็นแบบอย่างได้มีอยู่แล้ว เป็นแต่เพียงหาวิธีขยายจำนวนโรงเรียนประเภทนี้ให้มากขึ้นในอนาคต ก็จะทำให้การศึกษาของสิงคโปร์พัฒนาได้อย่างดี

มาตรการนำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์

1. ปรับปรุงหลักสูตรสังคมศึกษา หน้าที่พลเมือง ศิลธรรม และประวัติศาสตร์ โดยเน้นเรื่องการสร้างชาติให้มากขึ้น การสอนวิชาเหล่านี้จะต้องไม่อยู่ในขอบเขตความรู้จากตำรา แต่ต้องเป็นการฝึกฝนให้ฝังลึกในจิตใจของเด็ก ให้เด็กมีความรู้สึกร่วมกันในความเป็นชาติ เด็กเข้าใจว่าอดีตเกี่ยวข้องกับปัจจุบันและอนาคตอย่างไร ต้องสอนให้ควบคู่กันไปทั้งสมองและจิตใจ

การปลูกฝังความรู้สึกเรื่องชาติบ้านเมืองแก่เด็กจะไม่ประสบผล ถ้าครูผู้สอนเองไม่มีความซาบซึ้งในเรื่องนี้ ดังนั้นการฝึกอบรมครูให้มีเจตคติที่เหมาะสมในเรื่องนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด

2. ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิดมากขึ้น วิธีการที่ดีก็คือ การลดเนื้อหาหลักสูตรเพื่อให้ครูและนักเรียนมีเวลามากขึ้นในการฝึกทักษะการคิดและกระบวนการ แต่ทั้งนี้วิชาที่เป็นพื้นฐานต่างๆก็ยังคงมีการเรียนรู้อยู่ เป็นแต่เพียงต้องส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้มีการอภิปรายเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และมีการคิดที่เป็นเชิงนวัตกรรมมากขึ้น และกระทรวงศึกษาจะได้ขยายโครงการฝึกทักษะการคิด (Thinking Skills Programme) ไปยังโรงเรียนต่างๆให้มากขึ้นจนครบทุกโรงเรียนในปี ค.ศ. 2000

ขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาก็จะพัฒนาระบบการสอบไล่เพื่อให้นักเรียนสามารถตอบคำถามที่เป็นแบบปลายเปิด (open-ended) ได้ และกำลังพิจารณาการประเมินจากโครงการซึ่งเชื่อว่าจะสามารถใช้ทดสอบความสามารถของนักเรียนในการคิดนวัตกรรมและใช้ความรู้ได้ดีขึ้น

3. จัดทำแผนหลัก เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ใช้งบประมาณ 1.5 พันล้านเหรียญสิงคโปร์ ภายใน 5 ปี แผนนี้จะช่วยให้เด็กสิงคโปร์ทุกคนไม่ว่าจะสามารถซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้กับบ้านเองหรือไม่ ให้มีโอกาสได้ใช้คอมพิวเตอร์ ในปัจจุบันนี้โรงเรียนในสิงคโปร์ทุกโรง

เรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปจะมีเครื่องคอมพิวเตอร์โรงเรียนละ 100 เครื่อง โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปจะมีอย่างน้อยโรงเรียนละ 40 เครื่อง บางโรงเรียนอาจมีมากกว่านั้น ทุกโรงเรียนจะมีระบบเชื่อมโยงกับอินเทอร์เน็ต ครู 17,000 คนมี internet Account

ภายในปี ค.ศ. 2002 นักเรียนสิงคโปร์จะได้ใช้เวลา 30% ของหลักสูตร เพื่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งหมายความว่าเด็กนักเรียน 2 คน จะมีคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง ต่อไปทุกโรงเรียนจะมีการเชื่อมโยงการรับส่งข้อมูล ซึ่งทำให้ครูและนักเรียนเข้าถึงบทเรียนที่สอนทางคอมพิวเตอร์ได้ทุกคน

ครูเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของโครงการนี้ แผนหลักกำหนดว่าให้มีการฝึกอบรมครูทุกคนให้รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน ภายในปี ค.ศ. 1999 ครูจะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ใช้ที่โรงเรียน 2 คนต่อหนึ่งเครื่อง และจะให้เงินช่วย (grant) คิดเป็น 20% ของมูลค่าคอมพิวเตอร์แก่ครูซึ่งมีความประสงค์จะซื้อคอมพิวเตอร์ไว้เป็นส่วนตัว ครูทุกคนจะมี internet account คอมพิวเตอร์จะเป็นเครื่องมือที่ขาดเสียมิได้ในการสอน ครูต้องใช้คอมพิวเตอร์ในการเตรียมการสอน การสอน การตรวจบทเรียน และการสื่อสารกับนักเรียน เพื่อนครู และกระทรวงศึกษา

ในการดำเนินงานตามโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา นี้ จะเชิญให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่เพียงแต่ในการจำหน่ายเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่จะให้มีส่วนในการจัดด้านเนื้อหาด้วย ในการนี้จะทำให้เกิดความก้าวหน้าในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของสิงคโปร์และเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเรียนการสอนด้วย

ความสำเร็จของโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศฯ ของสิงคโปร์จะขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการคือ

ประการแรก สิงคโปร์เป็นประเทศเล็ก จัดระบบได้ดี สามารถจัดบริการให้ไปถึงทุกโรงเรียนและทำให้เสร็จสิ้นได้รวดเร็วและง่ายกว่าประเทศใหญ่

ประการที่สอง สิงคโปร์ได้ใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างฉลาด พยายามหลีกเลี่ยงการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น จึงสามารถจัดหาเงินได้จากงบประมาณประจำปีเพื่อนำมาสนับสนุนโครงการใหญ่เช่นนี้ได้

ประการที่สาม สิงคโปร์มีพื้นฐานการศึกษาที่แข็งแกร่ง ระบบการศึกษาดำเนินงานได้ดี ครูได้รับการฝึกอบรมและมีแรงจูงใจดี ยอมรับการเปลี่ยนแปลงมาใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ สิงคโปร์ได้เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าทศวรรษครึ่ง ตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 80 มีคอมพิวเตอร์ในครัวเรือนจำนวนมาก และมีการใช้คอมพิวเตอร์ในที่ทำงานจำนวนมาก ประชาชนสิงคโปร์ส่วนใหญ่รู้จักการใช้คอมพิวเตอร์ และรู้สึกสะดวกสบายใจที่จะใช้เครื่องมือชนิดนี้

พัฒนาโรงเรียนที่มีมาตรฐานดีให้มีจำนวนมากขึ้น

โดยการเพิ่มทรัพยากรและผู้ปฏิบัติงานให้แก่โรงเรียนมากขึ้น เพื่อให้ครูสามารถลดภาระด้านอื่นๆ ลงได้ อาจารย์ใหญ่และคณะกรรมการมีสิทธิบริหารโรงเรียนและสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นได้ โรงเรียนที่เปิดสอนสองผลัดจะลดน้อยลง จนหมดไปในปี ค.ศ. 2000 การลดจำนวนการเปิดสองผลัดในโรงเรียนมัธยมทุกแห่งจะต้องเสียค่าใช้จ่าย 1,000 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ ซึ่งเป็นเงินก้อนใหญ่ แต่จำเป็นต้องลงทุนเพื่อประชาชนชาวสิงคโปร์ในอนาคต การพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นจะครอบคลุมการมีครูที่ดี มีวัสดุอุปกรณ์ที่ดี มีสื่อผสมและ สารสนเทศที่ผลิตล่าสุด มีทุนเล่าเรียนมากเพียงพอ

การพัฒนาครู

โดยการยกระดับทางจริยธรรมและสังคมของครูให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ปรับปรุงอัตราเงินเดือน และเส้นทางอาชีพให้เป็นที่จูงใจยิ่งขึ้น การที่สังคมจะยอมรับครูได้ก็ต่อเมื่อครูเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถ ครูจะต้องอยู่กับอาชีพครูจนได้เป็นครูอาวุโส หัวหน้าแผนกวิชา ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ และอาจารย์ใหญ่

วิสัยทัศน์และการปฏิรูปการศึกษาประเทศนิวซีแลนด์

ก่อนปี ค.ศ. 1989 การจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์เป็นแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง (Centralization) อำนาจการตัดสินใจในเรื่องโครงการ งบประมาณ บุคลากร อยู่ที่ส่วนกลาง มีองค์กรและหน่วยงานรับผิดชอบแยกเป็นหลายระดับ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา คณะกรรมการบริหารการศึกษา ประเภทต่างๆ และสถานการศึกษา เป็นต้น ปัญหาที่พบเป็นส่วนใหญ่ก็คือ เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนจากส่วนกลางมักไม่เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน ครูมักไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง ผลการเรียนการสอนไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร โรงเรียนและผู้ปกครองไม่มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน จากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงทำให้รัฐบาลนิวซีแลนด์เกิดความคิดที่จะปฏิรูปการศึกษาในปี ค.ศ. 1988 ก่อนที่จะดำเนินการปฏิรูป รัฐบาลได้สดับตรับฟังความคิดเห็นของนักการศึกษาและสาธารณชนก่อน โดยได้ส่งแบบสอบถามไปทั่วประเทศ และมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับคืนมาประมาณ 20,000 คน ซึ่งสรุปได้ว่าส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องว่าควรจะทำการศึกษาวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาของนิวซีแลนด์ในอนาคตอาจสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้การบริหารการศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองและโรงเรียนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน นิวซีแลนด์จำเป็นต้องปฏิรูปการบริหารการศึกษาจากรวมอำนาจ มาเป็นการกระจายอำนาจ โดยสถานศึกษาจะเป็นจุดรับการกระจายอำนาจที่สำคัญตามแนวทางการปฏิรูปใหม่นี้
2. นิวซีแลนด์มุ่งที่จะเห็นความเสมอภาคทางการศึกษาในทางปฏิบัติ จึงมุ่งที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาให้ไปถึงนักเรียนทุกคนไม่ว่าจะมีความบกพร่องทางกายหรือทางจิตใจ หรือมีปัญหาในด้านอื่นประการใดก็ตาม
3. นิวซีแลนด์มุ่งที่จะพัฒนาพลเมืองนิวซีแลนด์ให้มีความสามารถที่จะแข่งขันได้ในระดับชาติ ดังนั้นจึงมุ่งให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการในสาขาต่างๆ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดตามมาตรฐานที่วางไว้
4. นิวซีแลนด์มุ่งที่จะให้เกิดความยอมรับนับถือซึ่งกันและกันในระหว่างกลุ่มชนชาวนิวซีแลนด์ ดังนั้นจึงเน้นให้มีการศึกษาแก่ชาวนิวซีแลนด์ให้ยอมรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมของชาวเมารีผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นดั้งเดิม

มาตรการในการปฏิรูปการศึกษา

1. การออกกฎหมายการศึกษา ปี 1989 (Education Act 1989) กฎหมายฉบับนี้มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการจัดองค์กรการบริหารการศึกษาของชาติ องค์กรสนับสนุนการศึกษา การจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา การกำหนดระดับของการศึกษา หลักสูตร การเรียนการสอน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ครูและ บุคลากรทางการศึกษา

2. การกำหนดนโยบายทางการศึกษา รัฐบาลได้กำหนดแนวทางแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา (National Education Guidelines) และเป้าหมายของชาติว่าด้วยการศึกษา (National Education Goals)

2.1 แนวทางแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา (National Education Guidelines) มีสาระสำคัญดังนี้

- 1) นักเรียนทุกคนต้องได้รับการศึกษาตามโปรแกรมที่จัดให้ได้ถึงมาตรฐานสูงสุด และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด มีความตระหนักในศักยภาพ และมีค่านิยมที่ดีที่จะเป็นพลเมืองของนิวซีแลนด์
- 2) ทุกคนต้องเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา โดยจัดอุปสรรคต่างๆ ให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างสูงสุดได้
- 3) พัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ให้สามารถแข่งขันได้ในโลกสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
- 4) เด็กทุกคนต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและมีพื้นฐานที่ดี เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในอนาคต
- 5) นักเรียนทุกคนต้องได้รับการศึกษาที่ครอบคลุมสาขาการเรียนรู้ในระดับสูง เป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ การรู้หนังสือ การคิดคำนวณ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 6) มีความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน
- 7) เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการดูแลและการสนับสนุนที่เหมาะสม เพื่อให้มีความสำเร็จในการเรียนเช่นเดียวกัน
- 8) มีแหล่งวิชาการและการเตรียมการที่ดี
- 9) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชาวเมารีในการศึกษา
- 10) มีความนับถือ ชาติ เผ่าพันธุ์ และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสมบัติล้ำค่าของชาวนิว ซีแลนด์ ยอมรับเอกลักษณ์ของชาวเมารี

2.2 เป้าหมายการศึกษาของชาติ (National Education Goals)

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้
- 2) ความเสมอภาคในโอกาส
- 3) ความสามารถที่จะแข่งขันกับนานาชาติ
- 4) ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ การคิดคำนวณ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็น อย่างดี
- 5) ความเป็นเลิศในการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์
- 6) ติดตามพฤติกรรมนักเรียนกับวัตถุประสงค์และแผนการสอน เพื่อทราบความต้องการของ แต่ละบุคคล.
- 7) เพิ่มการมีส่วนร่วมและความสำเร็จของชาวเมารี
- 8) ยอมรับนับถือวัฒนธรรม เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ต่างๆของชาวนิวซีแลนด์

3. การบริหารการศึกษา การปฏิบัติการบริหารการศึกษา มีการลดขั้นตอนการบริหารเหลือเพียง 2 ระดับ คือ ระดับกระทรวงและระดับสถานศึกษา

ระดับกระทรวง มีหน้าที่กำหนดนโยบายการศึกษาทุกระดับ จัดสรรงบประมาณ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

ระดับสถานศึกษา นับตั้งแต่ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน ภายใต้คณะกรรมการบริหาร โรงเรียน (Board of Trustees) โดยมีอาจารย์ใหญ่ (Principal) เป็นผู้บริหาร

แนวทางในการปฏิบัติการบริหารการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาจะเป็นหน่วยบริหารพื้นฐานของการศึกษา มีอำนาจควบคุมดูแลทรัพยากรทางการศึกษา และใช้ประโยชน์ตามแนวทางที่รัฐเป็นผู้กำหนด
2. การดำเนินงาน สถานศึกษาจะกระทำในลักษณะหุ้นส่วนระหว่างนักวิชาการและชุมชนแต่ละแห่งที่สถานศึกษาดำเนินอยู่ กลไกในการเป็นหุ้นส่วนนี้ก็คือคณะกรรมการบริหาร โรงเรียน (Board of Trustees) นั่นเอง
3. สถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องตั้งจุดประสงค์ (Objectives) ของตนเองภายในกรอบที่รัฐกำหนด จุดประสงค์เหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นความต้องการของชุมชน ซึ่งสถาบันนั้นได้ตั้งอยู่ และจะได้ระบุไว้ใน *ธรรมนูญ (Charter)* ของแต่ละสถาบัน ธรรมนูญดังกล่าวนี้เป็นเสมือนสัญญาระหว่างชุมชนและสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษากับรัฐ

4. สถานศึกษาต้องรับผิดชอบ ผ่านหน่วยงานตรวจสอบ (Review and Audit Agency) เกี่ยวกับงบประมาณของรัฐที่ใช้จ่ายไปเพื่อการศึกษา และต้องรับผิดชอบดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในธรรมนูญ หน่วยงานตรวจสอบนี้จะทำการตรวจสอบสถานศึกษาทุกแห่งเป็นประจำ

5. สถานศึกษามีอิสระที่จะซื้อบริการจากผู้เสนอขายได้

6. จะมีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของชุมชนไม่ว่า นักเรียน บิดามารดา ครู ผู้จัดการหรือผู้บริหารการศึกษา

7. กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ให้คำแนะนำเชิงนโยบายแก่รัฐมนตรีในการบริหารทรัพย์สิน ดูแล การเงิน และกิจกรรมการบริหารต่างๆ

8. สภาตัวแทนของบิดามารดา (Parent Advocacy Council) ซึ่งมีฐานะเป็นอิสระ จะได้รับการจัดตั้งขึ้น สภาฯ นี้มีบทบาทส่งเสริมผลประโยชน์ของบิดามารดาโดยทั่วไป และจะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่บิดามารดาที่ไม่พอใจในสภาพการจัดการของสถานศึกษาในปัจจุบันจนประสงค์ที่จะตั้งโรงเรียนขึ้นเอง

9. กลุ่มบิดามารดาที่เป็นตัวแทนของเด็ก อย่างน้อย 21 คน จะสามารถถอนตัวออกจากสถานศึกษาที่เรียนอยู่ และจัดตั้งโรงเรียนของตนเองขึ้นใหม่ได้ หากสามารถปฏิบัติตามแนวทางจัดการศึกษาที่รัฐเป็นผู้ กำหนดไว้

รายละเอียดของการปฏิรูปการศึกษา

การบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่น

หน่วยบริหารการศึกษาระดับพื้นฐาน ก็คือ สถานการศึกษาแต่ละแห่ง รวมทั้งศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน สถานศึกษาแต่ละแห่งจะอยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา (Board of Trustees) แต่การปฏิบัติงานประจำวันจะเป็นความรับผิดชอบของครูใหญ่ ครูใหญ่จะเป็นผู้นำทางวิชาชีพของสถานศึกษา และต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา

คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา (Board of Trustees)

1. สถานศึกษาจะมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบในการวางจุดประสงค์เชิงนโยบายอย่างกว้าง และในการดำเนินงานโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล คณะกรรมการนี้จะรับผิดชอบดำเนินการให้ตอบสนองความต้องการทางการ

ศึกษาของชุมชน และการวางโครงการและ หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการดังกล่าว ภายในกรอบแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ

2. สถานศึกษาแต่ละแห่งอาจจะมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาของตนเองได้ หรืออาจจะใช้คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาชุดเดียวกับสถานศึกษาอื่นก็ได้ ถ้า กระทรวงศึกษา (ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ ต้องเสนอธรรมนูญของโรงเรียนเพื่อให้รัฐมนตรีอนุมัติ) มีความพอใจว่าธรรมนูญที่ใช้ร่วมกันนั้นเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

3. บทบาทของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจะแตกต่างกันในรายละเอียด ระหว่างศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนและโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบทั่วไปจะยังเป็นเช่น เดียวกัน

ธรรมนูญโรงเรียน

1. คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ด้วยความร่วมมือของครูใหญ่ คณะครู และชุมชน มีหน้าที่รับผิดชอบในการเตรียมจัดทำธรรมนูญของโรงเรียนภายในกรอบแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ ธรรมนูญของโรงเรียนจะระบุความมุ่งหมายของสถานศึกษาและผลลัพธ์ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นแก่ตัวนักเรียน และระบุแนวทางที่จะวางโครงการโดยพิจารณาถึง

1.1 ความสนใจพิเศษของนักเรียน และนักเรียนที่มีศักยภาพ

1.2 ทักษะพิเศษ และคุณสมบัติของคณะครู

1.3 ทรัพยากรของชุมชน

1.4 ความต้องการพิเศษของชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถานศึกษา

2. กระทรวงศึกษาจะจัดกลุ่มประสานงานเพื่อช่วยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาธรรมนูญของโรงเรียนฉบับเริ่มต้น

3. แม้คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบในการจัดเตรียมธรรมนูญของโรงเรียน แต่ในรายละเอียด ชุมชน และคณะครูก็ต้องร่วมกันพิจารณาธรรมนูญของโรงเรียน ไม่เพียงแต่จะรวมจุดประสงค์ทั่วไปของสถานศึกษา แต่จะต้องรวมความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม ที่จะต้องเรียนรู้ในสถานศึกษา และมาตรฐานที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุถึง ภายในกรอบและแนวทางการศึกษาของชาติ ดังนั้น ทั้งชุมชนและสถานศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญที่จะต้องพิจารณาข้อเหล่านี้

4. ธรรมนูญของโรงเรียนจะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีโดยผ่านการเสนอแนะจากกระทรวงศึกษา ธรรมนูญโรงเรียนจึงเป็นสัญญาระหว่างรัฐกับสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ธรรมนูญโรงเรียนจะได้รับการพิจารณาทบทวนเป็นครั้งคราวเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น หรือแนวทางจัดการศึกษาของชาติ

5. หลังจากได้พัฒนาและได้รับอนุมัติธรรมนูญโรงเรียนแล้ว ครูใหญ่และคณะครูจะต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนอย่างไร เพื่อการนี้ครูใหญ่และคณะครูจะต้องดำเนินงานภายในกรอบจุดประสงค์ของหลักสูตรชาติ

ความรับผิดชอบในคุณภาพการศึกษา (Accountability)

1. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน (Board of Trustees) มีหน้าที่ต้องรายงานต่อชุมชนเป็นประจำ ให้ทราบจุดประสงค์ของธรรมนูญโรงเรียนและผลการดำเนินงานตามจุดประสงค์นี้ เป็นที่คาดหมายว่าชุมชนจะได้รับการแจ้งให้ทราบผลสำเร็จที่เกิดขึ้นต่อสถานศึกษาเป็นส่วนรวม สำนักงานตรวจสอบกลาง (The Review and Audit Agency) จะมีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีระยะ 2 ปีต่อครั้ง

2. การตรวจสอบศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนจะดำเนินการอย่างไม่เป็นพิธีการเท่ากับการตรวจสอบโรงเรียน การดำเนินการที่แน่นอนจะอยู่ภายใต้คณะทำงานด้านการศึกษาและการดูแลเด็กก่อนวัยเรียน

3. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะร้องขอให้มีการตรวจสอบโดยสำนักงานตรวจสอบกลาง (The Review and Audit Agency) เมื่อมีความไม่เรียบร้อย หรือข้อข้องใจของสาธารณชนในการปฏิบัติงานของโรงเรียน

4. แนวการดำเนินงานระดับประเทศจะรวมถึงจรรยาบรรณสำหรับคณะกรรมการบริหารโรงเรียน รวมทั้งกระบวนการพิจารณาที่จะนำมาใช้ เมื่อมีข้อพิพาท

ความรับผิดชอบเกี่ยวกับคณะครู

1. ตามกฎหมาย คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะเป็นนายจ้างของคณะครูและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสนับสนุน ดังนั้นจึงมีความรับผิดชอบในการจัดบุคคลเข้าคณะทำงาน

2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะแต่งตั้งครูใหญ่ และให้ความเห็นชอบต่อการแต่งตั้งคณะครู และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนอื่นตามข้อเสนอของครูใหญ่ การแต่งตั้งคณะครูที่นอกเหนือไปจากอัตรากำลังพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะอนุมัติตามข้อ

เสนอของคณะกรรมการจัดคณะทำงาน คณะอนุกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย ครูใหญ่
ประธานคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ครูหนึ่งคนจากโรงเรียนอื่น (ตามที่คณะกรรมการ
บริหารโรงเรียนจะเลือก) ในการแต่งตั้งครูใหญ่นั้น คณะกรรมการบริหารโรงเรียนอาจหารือกับ
คณะกรรมการบริหารโรงเรียนอื่น หรือครูใหญ่อื่น หรือครูจากสถานศึกษาอื่นก็ได้

3. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะประกาศตำแหน่งครูดังกล่าวทั่วประเทศ

4. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะใช้หลักการความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะเข้า
ทำงานในการบรรจุครู การดำเนินการนี้สำนักงานตรวจสอบกลางจะตรวจสอบความถูกต้อง
เป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบประจำ

5. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะปฏิบัติการให้เป็นไปตามเงื่อนไขของบัญชีอัตรา
เงินเดือนของบุคลากรทำหน้าที่การสอน และไม่ได้ทำหน้าที่การสอน

6. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนเป็นนายจ้างตามกฎหมาย จึงมีความรับผิดชอบที่จะ
กำหนดวิธีการประเมินและระเบียบวินัยสำหรับครู อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ใช้อยู่
จะต้องมีการพิจารณาที่เหมาะสม

7. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนรับผิดชอบที่จะให้ความเห็นชอบต่อแผนพัฒนา
บุคลากรตามคำแนะนำของครูใหญ่ ค่าใช้จ่ายในโครงการพัฒนาบุคลากรมาจากเงินช่วยเหลือ
เป็นก้อนของสถาบัน

ความรับผิดชอบด้านงบประมาณ

1. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้คิดคำนวณโดยใช้สูตรระดับชาติ
และจะจัดส่งไปให้สถานศึกษาเป็นรูปเงินก้อน ยกเว้นแต่ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินเดือนครู ให้เบิกจ่าย
แยกต่างหาก ความรับผิดชอบขั้นสุดท้ายในการจัดสรรเงินค่าใช้จ่ายเป็นของคณะกรรมการ
บริหารโรงเรียนโดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะเป็นผู้อนุมัติงบประมาณที่ครูใหญ่และ
คณะครูเป็นผู้จัดทำขึ้น

2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนรับผิดชอบที่จะจัดเตรียมและตรวจบัญชีของสถาน
ศึกษา คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะจัดส่งบัญชีซึ่งได้รับการตรวจหรือรับรองโดยนักบัญชี
ไปยังสำนักงานตรวจสอบกลาง (Review and Audit Agency) เพื่อตรวจสอบ

บริการทางการบริหาร

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน อาจจ้างบริการทางการบริหารที่จำเป็นในบางกรณี ศูนย์บริการทางการศึกษาอาจจะให้บริการทางการบริหารแก่คณะกรรมการฯ ทางการบริหารได้ แต่คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอิสระที่จะรับการสนับสนุนและบริการจากแหล่งใด ๆ ก็ได้ตามที่พอใจ

องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

คณะกรรมการบริหารโรงเรียนในระดับประถมและมัธยม ประกอบด้วย:

- กรรมการ 5 คน ซึ่งได้รับเสนอชื่อและเลือกตั้งโดย “ผู้ปกครอง” นักเรียน
- ครูใหญ่
- กรรมการ 1 คน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากคณะครู
- กรรมการ 1 คน ซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยคณะนักเรียนในกรณีโรงเรียนมัธยม และโดยนักเรียนชั้นมัธยมในกรณีที่มีทั้งนักเรียนประถมและมัธยม
- กรรมการ 2 คน ซึ่งได้รับเสนอชื่อโดยเจ้าของกิจการ ถ้าหากเป็นโรงเรียนแบบผสม
- กรรมการอื่นอีก 2 คน ซึ่งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนได้เลือกขึ้นจากการเชิญ (อาจเลือกได้ ไม่เกิน 4 คน) เพื่อให้แน่ใจว่าคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะสะท้อนองค์ประกอบที่แท้จริงของชุมชนหรือเพื่อให้แน่ใจว่าผู้มีความชำนาญพิเศษบางอย่างจะมีอยู่ในองค์คณะกรรมการในข้อนี้ จะมาจากครูได้ไม่เกิน 1 คน
- คำว่า “บิดามารดา” ให้รวมถึงบุคคลที่เป็นผู้ดูแลใกล้ชิดที่สุดของนักเรียนด้วย
- อาจารย์ใหญ่ ครู หรือนักเรียน จะเป็นประธานคณะกรรมการบริหารโรงเรียนไม่ได้
- นอกจากครูผู้เป็นตัวแทนแล้ว ลูกจ้างอื่นของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนไม่มีสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียน
- นักเรียนที่เป็นตัวแทนอาจถอนตัวออกจากการประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียนได้ทุกขณะ ถ้าหากการเข้าประชุมจะทำให้เกิดการสมยอมขึ้น หนึ่ง ในบางวัฒนธรรมถือเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ที่คนอายุน้อยจะทำงานร่วมกับบุคคลที่มีอำนาจ
- คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจะสนับสนุนให้มีสัดส่วนคนเป็นตัวแทนที่ยุติธรรมจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสตรีชาวเมารี ชาวเกาะแปซิฟิก และบิดามารดาผู้ใช้แรงงาน

การเลือกตั้งและการเชิญเข้าร่วมคณะกรรมการโรงเรียน

1. ครูใหญ่มีหน้าที่แจ้งให้ชุมชนทราบถึงกระบวนการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียน
2. การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนประถมและมัธยม จะจัดให้มีทุกๆ สองปี
3. เพื่อความต่อเนื่องของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ให้มีการเลือกตั้งกรรมการเข้ามาปฏิบัติงานในคณะกรรมการ เพียงร้อยละ 50
4. กรรมการประเภทที่รับเชิญเข้าร่วม จะอยู่ในวาระพิเศษเท่าที่คณะกรรมการแต่ละคณะเป็นผู้กำหนด

การเข้าร่วมประชุม

1. สมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะได้รับเบี้ยประชุมเพื่อทดแทนรายจ่ายอันจะมี จากการเข้ามาปฏิบัติงานเป็นกรรมการ อัตรา (ขั้นสูงสุด) ของเบี้ยประชุมนี้จะได้มีการจัดไว้เพื่อเป็นแนวทางแก่คณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะเป็นผู้พิจารณาให้เบี้ยประชุมนี้เอง และจะใช้เป็นวิธีการชดเชยรายได้ที่ขาดไป หรือรายจ่ายจากการดูแลเด็ก การเดินทาง และอื่นๆ
2. รัฐบาลจะตรวจสอบความเป็นไปได้ที่จะกำหนดให้นายจ้างเลิกการลาหยุดโดยไม่รับเงินค่าจ้างของลูกจ้าง ซึ่งเป็นสมาชิกในคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 6 วันต่อปี เพื่อช่วยให้ลูกจ้างสามารถทำหน้าที่ในการประชุมคณะกรรมการได้อย่างเต็มที่

ตำแหน่งการสอนในสถานศึกษา

1. การแต่งตั้งครูใหญ่ ให้ดำเนินการโดยมีสัญญาจ้าง ภายในกรอบอัตราเงินเดือนที่กำหนดไว้ในระดับชาติ เงื่อนไขของสัญญานี้ให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูใหญ่เจรจาตกลงกันเอง
2. การแต่งตั้งครูอาวุโส (ครูอาวุโสสูงสุด 1 คนในโรงเรียนประถมศึกษาและครูอาวุโส 2 คนใน โรงเรียนมัธยม) ให้ดำเนินการโดยมีสัญญาจ้างภายในกรอบเงินเดือนที่กำหนดไว้ในระดับชาติ เงื่อนไขของสัญญาจ้างให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูตกลงกันเอง
3. การแต่งตั้งครูให้ดำเนินการในกรอบอัตราเงินเดือนที่กำหนดไว้ในระดับชาติ เงินเดือนขั้นต้น ที่ให้อาจต่ำกว่าหรือสูงกว่าเงินเดือนที่ครูในตำแหน่งเดิมเคยได้รับ

4. ตำแหน่ง ‘ครูดีเด่น’ (Teacher of outstanding merit) จะได้รับการจัดไว้ในโครงสร้างเงินเดือน เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ครูสมัครใจที่จะอยู่เป็นครูประจำชั้น มากกว่าจะเปลี่ยนไปแสวงหาดำแหน่งอาวุโสอื่นๆ เพื่อให้ได้รับการพิจารณาเป็นครูดีเด่น ครูผู้นั้นจะต้องปฏิบัติงานมาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีผลงานการสอนได้ระดับมาตรฐาน ได้รับการเสนอให้เป็นครูดีเด่นโดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ครูใหญ่ การวินิจฉัย สุดท้ายจะกระทำโดยสำนักงานตรวจสอบกลาง (Review and Audit Agency)

5. อัตราส่วนจำนวนครูสูงสุด และต่ำสุดต่อจำนวนนักเรียน ให้กำหนดไว้ในแนวทางการจัดการศึกษาระดับชาติ

บทบาทของครูใหญ่และคณะครู

ครูใหญ่เป็นผู้นำเชิงวิชาชีพของสถานศึกษา ครูใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบ

1. การเตรียมการในการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน โดยการปรึกษาร่วมกับคณะครูและชุมชนด้วยความช่วยเหลือจากกระทรวงศึกษา
2. การพัฒนาจุดประสงค์ การปฏิบัติและวิธีการที่จะประเมิณผล
3. แจ้งครอบครัวของเด็กให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าทางการศึกษาของเด็ก
4. ครูใหญ่พึงปฏิบัติงานโดยอาศัยความร่วมมือจากคณะครู แต่จะเป็นผู้รับผิดชอบสุดท้ายในการตัดสินใจ
5. บทบาทของครูจะไม่เปลี่ยนไปมากนัก แต่จะมีความสัมพันธ์โดยตรงมากขึ้นกับนายจ้าง (คณะ กรรมการบริหารโรงเรียน) และจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้งบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ของสถานศึกษา
6. รัฐบาลพึงพิจารณาให้ครูใหญ่และครู ซึ่งต้องรับภาระหน้าที่ใหม่ ได้รับการฝึกอบรม ข่าวสาร ข้อมูล และการสนับสนุน

การเจรจาเกี่ยวกับอัตราเงินเดือนและบำเหน็จบำนาญ

1. อัตราเงินเดือนและบำเหน็จรางวัลสำหรับครู ให้เป็นไปตามการเจรจากลางระดับชาติ

2. คณะกรรมการข้าราชการของรัฐ (The State Services Commission) จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนายจ้างในการเจรจาตกลงเรื่องบำเหน็จรางวัล และจะปรึกษารื้อกับตัวแทนของนายจ้างในการดำเนินการในข้อนี้

การเงิน

1. การเงินที่จะเข้ามาสู่สถานศึกษานั้นจะอยู่ในรูปเงินก้อน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นเงินเดือนและส่วนที่เป็นค่าดำเนินการ แต่ละส่วนจะแยกจากกันและมีสูตรของการใช้จ่ายของแต่ละส่วน สูตรการใช้จ่ายนี้จะปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการที่แตกต่างกันของสถานศึกษาต่างๆ ในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งต้องคำนึงถึงความเสมอภาคและค่าใช้จ่ายพิเศษในการดำเนินการโรงเรียนในชนบทด้วย

2. งบค่าดำเนินการ ซึ่งรวมถึงการบริหาร การดำรงงาน และค่าสอนที่ไม่อยู่ในประเภทเงินเดือน จะได้รับการคำนวณบนพื้นฐานของสูตรที่กำหนดระดับชาติ เงินอุดหนุนประเภทนี้จะไม่มีการแบ่งแยกออกเป็นประเภทค่าใช้จ่ายเฉพาะอย่าง คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะเป็นผู้พิจารณาค่าใช้จ่ายเหล่านี้ตามความจำเป็น

3. การเงินสำหรับโครงการพิเศษและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนพิการ เป็นความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษา

4. สถานศึกษาจะได้รับการแจ้งล่วงหน้าว่าจะได้รับงบประมาณสนับสนุนเท่าใดในแต่ละปี และจะสามารถจัดสรรเงินให้เป็นไปตามจะนวนที่ได้รับได้

5. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนอาจยืมเงินในเชิงพาณิชย์ได้

6. โรงเรียนจะไม่ใช้รายได้ที่แสวงหามาได้เพื่อขยายเงินเดือนของคณะครู หรือขยายตำแหน่งให้มากขึ้น

ศูนย์บริการการศึกษา (Education Service Center)

1. ศูนย์บริการการศึกษา เป็นแหล่งบริการการบริหารอย่างหนึ่งที่จะให้แก่สถานศึกษา

2. บริการที่ศูนย์บริการการศึกษาจะจัดให้แก่สถานศึกษานั้นให้เป็นไปตามความต้องการของสถานศึกษา แต่อาจรวมถึงการสนับสนุนทางการบริหาร ความช่วยเหลือในการจัดทำงบประมาณ และกำหนดราคา บริการทางบัญชี การจัดการขนส่งสำหรับโรงเรียน และการให้คำแนะนำในการจัดการ

3. สถานศึกษามีอิสระที่จะเลือกได้ว่าจะใช้ศูนย์บริการการศึกษาหรือจะซื้อบริการทำนองเดียวกันจากแห่งอื่น

การอภิปรายสาธารณะเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการศึกษาของชุมชน

(Community Education Forums)

1. สถานศึกษาแต่ละแห่งพึงตอบสนองต่อชุมชนเฉพาะแห่งอันเป็นที่ตั้งของสถานศึกษานั้นผ่านธรรมเนียมของโรงเรียน ชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านการอภิปรายสาธารณะเกี่ยวกับการศึกษาของชุมชนในลักษณะไม่เป็นทางการและเป็นเชิงให้คำปรึกษาด้วยความคิดริเริ่มของชุมชนเอง เวทีนี้จะเป็นปากเสียงเป็นทางการของชุมชนเกี่ยวกับการศึกษาและอาจจัดกิจกรรมอื่นๆ เช่น

- ระบุและรวมความเห็นจากทั้งผู้ประกอบอาชีพและผู้บริโภคเกี่ยวกับประเด็นการศึกษาที่มี ความสำคัญ
- ระบุและรวมความเห็นภายในส่วนการศึกษา
- อภิปรายและแก้ปัญหาความขัดแย้งในผลประโยชน์อันพึงมี
- อภิปรายเกี่ยวกับนโยบายที่กระทรวงศึกษาเป็นผู้เสนอ และให้ข้อมูลป้อนกลับต่อข้อเสนอเหล่านี้
- อภิปรายประเด็นทางการศึกษาทั่วไป เช่น แนวทางใหม่ในการจัดการศึกษาแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงการสอบไล่และข้อกำหนด และจัดทำข้อเสนอแก่คณะทำงาน

2. กระทรวงศึกษาจะจัดให้มีผู้ประสานการประชุม (convenor) โดยพิจารณาจากบัญชีรายชื่อบุคคลที่ชุมชนเสนอ โดยจะต้องเป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความไว้วางใจ แต่ละการประชุมอาจจะมีผู้ประสานการประชุมได้มากกว่า 1 คน

3. ผู้ประสานการประชุมจะได้รับการแต่งตั้งโดยมีกำหนดเวลา กระทรวงศึกษามีความรับผิดชอบที่จะต้องกำหนดเงื่อนไขการปฏิบัติงานของผู้ประสานการประชุม

4. ผู้ประสานการประชุมจะเรียกประชุมอภิปรายสาธารณะ เมื่อได้รับการร้องขอจากบุคคลหรือกลุ่มภายในชุมชนเองหรือโดยกระทรวงศึกษา

5. จะมีการจัดสรรค่าใช้จ่ายให้สำหรับบริการส่วนเลขาธุการและการโต้ตอบ

หน่วยงานในส่วนกลาง

หน่วยงานการศึกษาในส่วนกลางที่เป็นหน่วยงานหลักได้แก่ กระทรวงศึกษา สำนัก

งานตรวจสอบกลาง (Review and Audit Agency) และสภาตัวแทนของบิดามารดา (Parent Advocacy Council)

กระทรวงศึกษา

1. กระทรวงศึกษา มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับการศึกษาทุกด้านและดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย แต่จะไม่ใช่ผู้จัดบริการการศึกษาโดยตรง
2. กระทรวงศึกษา จะต้องรับผิดชอบต่อรัฐมนตรีผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหาร

(ปลัดกระทรวง—ผู้เรียบเรียง)

3. กระทรวงศึกษา จะประกอบด้วยหน่วยงานอย่างน้อย 3 หน่วยคือ หน่วยงานเกี่ยวกับนโยบาย หน่วยงานเกี่ยวกับทรัพย์สิน และหน่วยงานเกี่ยวกับกิจกรรมปฏิบัติการ

4. โครงสร้างของกระทรวงศึกษา ต้องเป็นไปตามหลักการดังนี้

- มีลำดับชั้นการจัดการน้อยที่สุด
- โครงสร้างของหน่วยงานเป็นไปตามหน้าที่
- มีสัดส่วนการเป็นตัวแทนที่ยุติธรรมในทุกระดับการศึกษา
- มีการจ้างคณะทำงานที่เชื่อถือได้ว่าจะให้ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

ศึกษา

- มีระบบข้อมูลที่ดี เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย ทรัพย์สิน และการปฏิบัติ

การ

5. กระทรวงศึกษามีหน้าที่รวมถึง

- การจัดทำแนวทางจัดการศึกษาแห่งชาติ
- การจัดทำจุดประสงค์ของหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งจะรวมเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางจัดการศึกษาแห่งชาติ
- การให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีเพื่อการอนุมัติธรรมนูญโรงเรียน (และให้คำแนะนำต่อสถานศึกษาในการเตรียมจัดทำธรรมนูญ หากได้รับการร้องขอ)
- การจัดสรรเงินให้สถานศึกษาทุกแห่ง
- การรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในกรณีทรัพย์สินถูกทำลาย และเกิดความสูญเสียจากอัคคีภัย อุทกภัย และแผ่นดินไหว

สำนักงานตรวจสอบกลาง (Review and Audit Agency)

1. สำนักงานตรวจสอบกลาง เป็นหน่วยงานอิสระ มีหน้าที่ตรวจสอบให้แน่ใจได้ว่าสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากรัฐบาลให้เป็นไปโดยถูกต้อง และเป็นไปตามจุดประสงค์ของธรรมนูญโรงเรียนที่วางไว้ สำนักงานตรวจสอบกลางยังอาจให้คำวิจารณ์การปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นๆ ในระบบได้ด้วย เช่น การปฏิบัติของวิทยาลัยครูในการให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาและการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย
2. สำนักงานตรวจสอบกลาง ต้องรับผิดชอบต่อรัฐมนตรี ผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหาร

(ปลัดกระทรวง—ผู้เรียบเรียง)

3. สำนักงานตรวจสอบกลาง จะตรวจสอบสถานศึกษาผ่านคณะทำงานที่ประกอบด้วยนักวิชาการหลายสาขา (multi disciplinary teams) ซึ่งมีความชำนาญด้านหลักสูตร การเงิน การจัดการ โอกาสการจ้างงานอย่างเหมาะสม โอกาสทางการศึกษาอย่างเหมาะสม คณะทำงานแต่ละคณะต้องมีตัวแทนชุมชนและมีครูใหญ่ที่ได้รับเลือกจากสถาบันอื่นๆรวมอยู่
4. การตรวจสอบตามปกติ จะกระทำสองปีต่อครั้ง
5. การตรวจสอบปกติเป็นการดำเนินงานร่วมกัน มุ่งที่จะช่วยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนให้สามารถดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์และทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง หลังจากการเยี่ยมเบื้องต้นซึ่งรวมทั้งข้อคิดเห็นที่ได้จากชุมชน คณะทำงานตรวจสอบจะจัดทำรายงานระบุข้อดีข้อด้อยของสถานศึกษาและการบริหาร ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสถานศึกษามีโอกาสที่จะให้ข้อวิจารณ์ในรายงานนั้น และเปลี่ยนแปลงการสอนและจัดการให้เหมาะสมได้ การเยี่ยมครั้งที่สองจะดำเนินการหลังจากนั้นอีกหนึ่งภาคเรียน รายงานจากการเยี่ยมครั้งนี้จะมีคำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงที่เห็นว่าจำเป็น ถ้ารายงานระบุข้อบกพร่องที่รุนแรงเกี่ยวกับการจัดการของสถานศึกษาหรือเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไว้ ก็จะมีการแจ้งเตือนให้ทราบว่าจะมีการตรวจสอบครั้งที่สามในหกเดือนต่อไป การตรวจสอบครั้งนี้ อาจมีผลไปสู่การปลดคณะกรรมการบริหารโรงเรียนออกจากหน้าที่ ถ้าข้อบกพร่องที่มีอยู่ไม่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น
6. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน จะจัดส่งรายงานการเงินประจำปี ซึ่งได้รับการตรวจสอบและรับรองโดยนักบัญชีไปยังสำนักงานตรวจสอบกลาง
7. การตรวจสอบพิเศษอาจจะกระทำได้โดยดุลพินิจของรัฐมนตรี สำนักงานตรวจ

สอบกลางหรือคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เมื่อสาธารณชนมีข้อข้องใจในการดำเนินงานของสถานศึกษา การตรวจสอบนี้จะชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงซึ่งอาจมีผลต่อการบังคับให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนออกจากหน้าที่และให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนใหม่ หรือการให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนออกจากหน้าที่และให้ตั้งผู้จัดการตามกฎหมายทำหน้าที่จนกว่าจะมีการตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนชุดใหม่ขึ้น

8. รายงานการตรวจสอบปรกติและการตรวจสอบพิเศษ จะต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน

9. บุคคลที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ ไม่มีหน้าที่อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีความรับผิดชอบที่จะให้คำแนะนำหรือชี้แนะแก่สถานศึกษา นอกไปจากการเสนอแนะในรายงานในกระบวนการตรวจสอบ

สภาตัวแทนบิดามารดา (Parent Advocacy Council)

1. สภาตัวแทนบิดามารดา ซึ่งเป็นอิสระ จะได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของผู้เป็นบิดามารดาในทุกระดับของการศึกษา

2. บทบาทของสภาตัวแทนบิดามารดา จะเป็นในลักษณะ “ที่พึ่งสุดท้าย” ดังนั้น จึงมีหน้าที่ใน ขอบเขตจำกัด กล่าวคือ

- เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการศึกษาและสิทธิหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ในระบบ
- ช่วยกลุ่มบุคคลและบุคคลผู้ซึ่งความต้องการยังไม่ได้รับการตอบสนองหรือได้รับฟังในส่วนใดในระบบเช่น ในระดับสถานศึกษาของท้องถิ่นหรือในการอภิปรายสาธารณะเกี่ยวกับการศึกษาของชุมชน

- เพื่อช่วยบิดามารดาซึ่งต้องการจะให้การศึกษาแก่บุตรหลานที่บ้าน หรือผู้ต้องการจะแยกจัดโรงเรียน

- เพื่อเป็นตัวแทนและส่งเสริมผลประโยชน์ของบิดามารดาทั่วไป แต่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการร้องทุกข์เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาประจำวัน

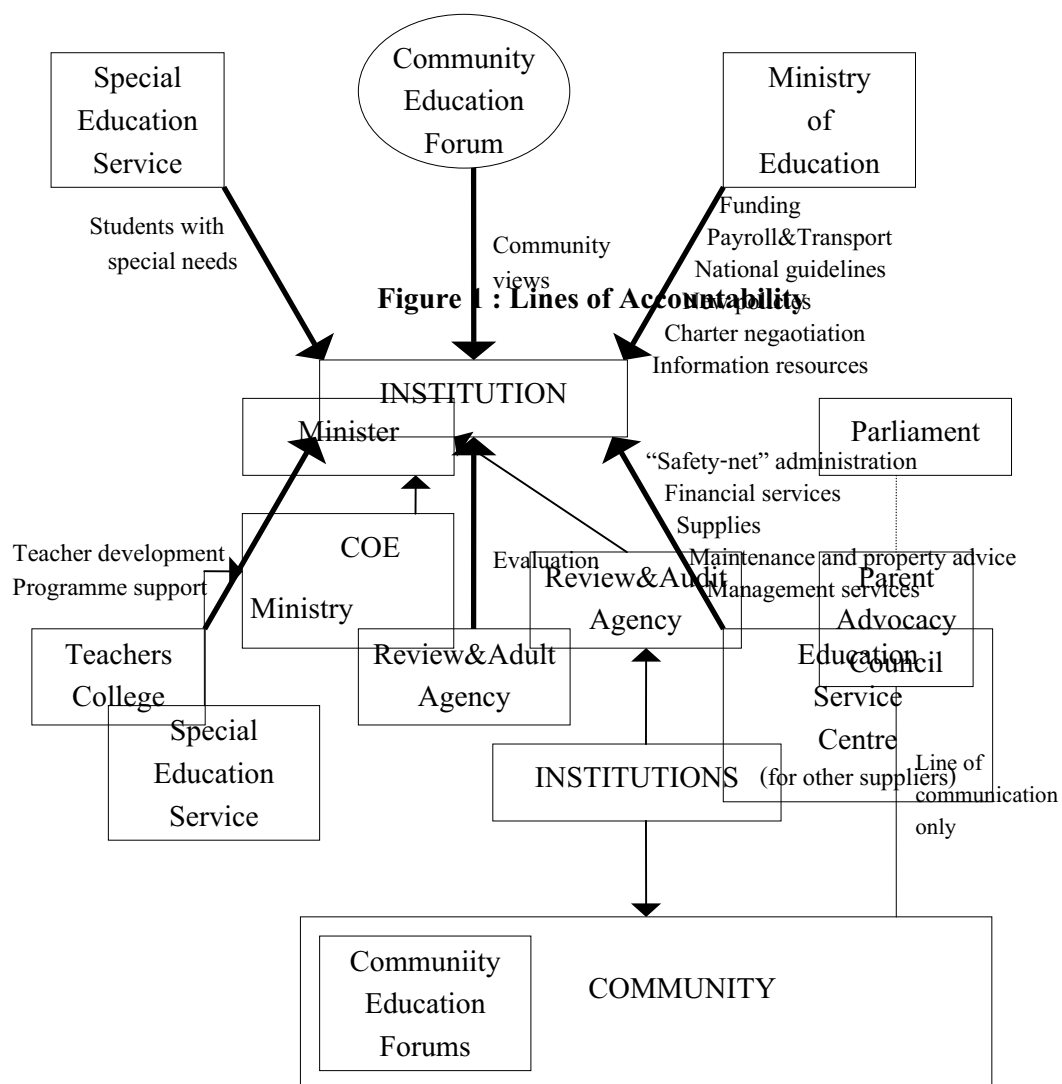
3. สภาตัวแทนบิดามารดาจะรับผิดชอบโดยตรงต่อรัฐสภา และจะรายงานต่อรัฐสภาเป็นประจำปี

4. สมาชิกของสภาตัวแทนบิดามารดาจะได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรี สมาชิกภาพ

ซึ่งสะท้อนลักษณะประชากรโดยส่วนรวมของนิวยอร์กแลนด์ในด้านชาติพันธุ์ เพศ และรายได้ จะได้รับการสนับสนุน

Figure 2 : Meeting the Needs of Institutions

Figure 2 : Meeting the Needs of Institutions

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย

ออสเตรเลียได้เผชิญปัญหาทางด้านเศรษฐกิจจนเกิดการว่างงาน เป็นประวัติการณ์ในทศวรรษที่ 80 ซึ่งทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องทำการปฏิรูปด้านการอาชีวศึกษาเป็นการใหญ่ ประกอบกับปัญหาในการเทียบผลการเรียนในรัฐต่างๆ ซึ่งมีวิธีการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน และการเตรียมกำลังคนเพื่อการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้ออสเตรเลียจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาให้เหมาะสมกับกาลสมัย

วิสัยทัศน์ของออสเตรเลียเกี่ยวกับการศึกษา มีดังนี้

1. ปัญญาสาทว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ยืนยันว่า “ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา” แต่ออสเตรเลียยังไม่สามารถตอบสนองเจตนารมณ์ข้อนี้ได้เป็นที่พอใจ สัดส่วนผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาหรือระดับอุดมศึกษายังมีเพียงร้อยละ 57 ในปี 1994 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 68 ในปี 2005 ซึ่งแปลว่าในต้นศตวรรษที่ 21 นี้ยังมีประชากรประมาณร้อยละ 30 เศษ ที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา
2. การบริหารการศึกษาในออสเตรเลีย แต่ละรัฐและเขตการปกครองตนเองมีความแตกต่างกัน ไม่มีมาตรฐานในระดับชาติ ความแตกต่างในเรื่องนี้ทำให้เกิดปัญหาในการเทียบโอนผลการเรียน เมื่อมีการย้ายสถานศึกษาจากรัฐหนึ่งไปอีกรัฐหนึ่ง
3. ผู้ปกครองนักเรียนในปัจจุบันนี้ต่างคาดหวังให้โรงเรียนจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้น และต้องการให้โรงเรียนสามารถรับการตรวจสอบคุณภาพได้ด้วย ชุมชนต้องการให้โรงเรียนดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับ
4. การเปลี่ยนแปลงในวิชาการบริหารงานเอกชนและองค์กรบริการเป็นแบบอย่างการกระจายทรัพยากรและการตัดสินใจไปสู่ระดับที่ใกล้กับผู้รับบริการมากยิ่งขึ้น รวมทั้งรูปแบบเน้นการทำงานเป็นทีม การควบคุมคุณภาพ การให้บริการ และการยืดหยุ่นต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
5. การว่างงานในช่วงทศวรรษ 1980 ทำให้เกิดความตกต่ำและการชลอตัวทางเศรษฐกิจทั่วโลกทำให้เห็นว่าควรจะนำหลักสูตรอาชีวศึกษาเข้ามาผสมผสานไว้ในปีที่ 11 และ 12 เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน
6. บรรยากาศการแข่งขันในด้านเศรษฐกิจกับนานาประเทศทำให้เกิดความจำเป็นที่ต้อง

เตรียมคนงานในอนาคตให้มีทักษะที่ยืดหยุ่นพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของออสเตรเลีย

1. สภาการศึกษาออสเตรเลีย (The Australian Education Council: ACE) ประกอบด้วยรัฐมนตรีของรัฐต่างๆของออสเตรเลียและรัฐมนตรีของรัฐบาลกลาง ทำหน้าที่เป็นกลไกที่ปรึกษา ทั้งระดับสหพันธรัฐและระดับรัฐ ได้จัดทำเป้าหมายการศึกษาระดับชาติ (National Goals for Schooling) รวม 10 ข้อ เมื่อเดือน เมษายน 1989 โดยมีความปรารถนาดังนี้

“ในฐานะที่เป็นชาติ ไม่ว่าแต่ละคนจะยากดีมีจน มีเชื้อสายสืบมาจากอังกฤษ ยุโรป ชาวพื้นเมืองดั้งเดิม หรือเอเชีย จากตำแหน่งแหล่งที่ซึ่งห่างไกล หรือเป็นชุมชนเมือง เรามีความปรารถนาที่จะให้ลูกหลานของเรา ทั้งหญิงและชาย รวมทั้งผู้พิการทั้งร่างกายและจิตใจได้รับการศึกษาที่ดีเต็มตามความหมายของคำๆนี้ เพื่อออกจากโรงเรียนแล้วสามารถแสวงหาอาชีพที่ตนเองพึงพอใจและมีส่วนร่วมสร้างความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ”

เป้าหมาย 10 ประการแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

เป้าหมาย ข้อ 1-3 เป็นเป้าหมายทั่วไป ดังนี้

เป้าหมายข้อ 1 เพื่อให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่ดีเลิศ ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถพิเศษ และสมรรถนะให้เต็มศักยภาพ สัมพันธ์สอดคล้องกับความต้องการด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของชาติ

เป้าหมายข้อ 2 เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้มีมาตรฐานการเรียนรู้ระดับสูง และเพื่อพัฒนาให้มีความมั่นใจ การมองในแง่ดี ความนับถือตนเอง ความนับถือในผู้อื่น และความเป็นเลิศในส่วนบุคคล

เป้าหมายข้อ 3 เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา และจัดให้มีเงื่อนไขการเรียนรู้พิเศษสำหรับกลุ่มต่างๆ

เป้าหมายข้อ 4 5 และ 10 เป็นเป้าหมายด้านอาชีพ ดังนี้

เป้าหมายข้อ 4 เพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

และจัดให้มีทักษะซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ในการจ้างงานในอนาคต และการนำไปใช้ในด้านอื่นๆในชีวิต

เป้าหมายข้อ 5 เพื่อให้มีพื้นฐานเพื่อการศึกษาและการฝึกอบรมต่อเนื่องในเชิงความรู้ และทักษะความนับถือต่อการเรียนรู้ และเจตคติทางบวกต่อการศึกษตลอดชีวิต

เป้าหมายข้อ 10 เพื่อจัดให้มีการศึกษาในด้านอาชีพที่เหมาะสมและความรู้เกี่ยวกับโลก ของการทำงาน รวมทั้งความเข้าใจในธรรมชาติและสถานที่ปฏิบัติงานในสังคม

เป้าหมาย 6 - 9 เกี่ยวกับหลักสูตร ดังนี้

เป้าหมายข้อ 6 เพื่อพัฒนานักเรียนให้มี

- ก. ทักษะในภาษาอังกฤษ รวมถึงการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
- ข. ทักษะในการคำนวณ และอื่นๆทางคณิตศาสตร์
- ค. ทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา
- ง. ทักษะในการคำนวณและประมวลผลข้อมูล
- จ. ความเข้าใจในบทบาทของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสังคมและมีทักษะทาง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
- ฉ. ความรู้และความซาบซึ้งในประวัติศาสตร์และบริบทของออสเตรเลีย
- ช. ความรู้ในภาษาอื่นนอกจากภาษาอังกฤษ
- ซ. ความซาบซึ้ง ความเข้าใจ ความมั่นใจในการเข้าร่วมในศิลปะประดิษฐ์
- ฌ. ความเข้าใจ ความหวังใยในการพัฒนาอย่างสมดุลและสิ่งแวดล้อมโลก
- ญ. สมรรถนะในการใช้ดุลพินิจทางศีลธรรม จริยธรรม และความเป็นธรรมทาง สังคม

เป้าหมายข้อ 7 เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมซึ่งจะช่วยให้เด็กได้มีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองในสังคมออสเตรเลียที่เป็นประชาธิปไตย

เป้าหมายข้อ 8 เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจและนับถือมรดกทางวัฒนธรรมของออสเตรเลีย รวมทั้งพื้นฐานทางวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มพื้นเมืองดั้งเดิม

เป้าหมายข้อ 9 เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาทางกาย สุขภาพส่วนบุคคล และการใช้เวลาว่างที่เป็นการสร้างสรรค์

เป้าหมายข้อ 10 ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ในหัวข้อเป้าหมายข้อ 4 5 และ 10

มาตรการในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปฯ ของออสเตรเลียไม่ได้ดำเนินมาตรการในรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ เนื่องจากจากรัฐต่างๆ มีอิสระที่จะดำเนินการจัดการศึกษาของตนเอง ดังนั้นจึงไม่อาจจะหามาตรการร่วมที่เหมือนกันทั่วประเทศได้ มาตรการที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นมาตรการที่ปรากฏอยู่ในบางรัฐ แต่ได้นำมากล่าวรวมๆกันเพื่อให้เห็นความหลากหลายของวิธีการที่ได้ใช้ในประเทศออสเตรเลีย ดังนี้

1) ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหารการศึกษา โดยให้โรงเรียนมีอำนาจมากขึ้น การบังคับบัญชาจากรัฐน้อยลง ผู้บริหารโรงเรียนทำงานร่วมกับสภาโรงเรียน (School Council) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครูในโรงเรียน ตัวแทนนักเรียนในโรงเรียน ตัวแทนชุมชน ครูใหญ่ โดยมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ไม่ถึงกับมีอำนาจในการตัดสินใจทางการบริหาร

2) หลักการในการปฏิรูปการบริหารการศึกษา มีดังนี้

- ก) สำนักงานใหญ่ (กระทรวงศึกษา) ควรมีขนาดลดลง (Small Head Office)
- ข) มอบอำนาจให้ครูใหญ่มากขึ้น (More Power to Principals)
- ค) มีสภาโรงเรียน (School Councils) เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม (ดังได้กล่าวในข้อ 1)
- ง) ปรับบทบาทของโรงเรียนให้รองรับการเปลี่ยนแปลง (School Renewal)
- จ) จัดให้มีการประกันคุณภาพทางการศึกษา (Quality Assurance) ตามวิธีการในข้อ (3)

3) การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) หมายถึงการดำเนินการเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าโรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการต่างๆ เช่น

- ก) การสอบจากภายนอก (External Examination)
- ข) ระบบตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียน (School Quality System)
- ค) การเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน (Student Data)
- ง) การรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง (Feedback from Stockholder Groups)

4) มีระบบติดตามและประเมินผลมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน (Student Performance Standard: SPS) ดังตัวอย่างที่ดำเนินการในรัฐควีนสแลนด์ ดังนี้

(1) การประเมินผลชั้นประถมปีที่ 2 เป็นการศึกษาผลการเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือในการเรียนของเด็ก

(2) การประเมินผลชั้นประถมปีที่ 6 เป็นการวัดมาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียน

(3) การประเมินผลชั้นปีที่ 12 เป็นการจัดลำดับผลการเรียนของนักเรียนที่จบการศึกษาในชั้นปีที่ 12 เพื่อใช้ในการเข้าศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย

(4) แบบทดสอบทักษะวิชาแกนของควีนสแลนด์ (Queensland Core Skills Test : QCS) ซึ่งได้พัฒนาโดยคณะกรรมการและผู้บริหารโรงเรียนของควีนสแลนด์ มีลักษณะดังนี้

(4.1) ใช้เป็นแบบทดสอบสำหรับนักเรียนปีที่ 12 ของควีนสแลนด์

(4.2) เป็นแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทั่วไปไม่ใช่วัดความสามารถทางสมองและความถนัดทาง การเรียน

(4.3) เป็นแบบทดสอบที่รวมทุกรายวิชาเข้าด้วยกันของหลักสูตร

(4.4) ใช้ทดสอบเด็กชั้นปีที่ 12 ทั้งหมด ไม่พิจารณาความแตกต่างของรายวิชา

(4.5) ใช้ทดสอบนักเรียนที่เรียนจบชั้นปีที่ 12 ไปแล้ว แต่ต้องมีอายุไม่เกิน 18 ปี

(5) ส่งเสริมนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน เช่น

(5.1) การใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนเนื้อหาวิชาต่างๆรวมทั้งการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากInternet

(5.2) การสอนโดยการรวมเด็กหลายๆอายุไว้ด้วยกัน (Multi-Age Class) นักเรียนแต่ละชั้นที่มารวมกันจะเรียนตามหลักสูตรในชั้นตนเอง นักเรียนในชั้นสูงกว่าจะช่วยสอนนักเรียนชั้นต่ำกว่า

(5.3) การสอนแบบพี่สอนน้อง เช่น ให้เด็กชั้นปีที่ 7 ช่วยสอนคอมพิวเตอร์ให้เด็กชั้นปีที่ 3

(5.4) การสอนภาษาต่างประเทศโดยวิธีซึมซับ(Immersion) โดยใช้ภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ ภาษาแม่มาสอนในทุกวิชา ทำให้นักเรียนได้ความรู้ทั้งเนื้อหาวิชาและภาษาที่สองได้เป็นอย่างดี

(5.5) การศึกษาทางไกล มีการใช้สื่อและวิธีการสอนหลายๆอย่าง เช่น ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Material) เทปเสียง (Audio Tapes) เทปวิดีโอ (Video Tapes)

แบบเรียนที่จัดทำเพื่อการค้า (Commercial Text) การพบระหว่างผู้เรียนและผู้สอบ (Face to Face Contact) โทรศัพท์ ร่วมกับคอมพิวเตอร์ วิทยุความถี่สูง

(6) พัฒนาระบบการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมแห่งชาติให้หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้มีความสามารถที่จะแข่งขันและเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรมได้มากขึ้น

(7) ให้การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อการศึกษาแก่ชาวพื้นเมืองดั้งเดิมผู้ที่มีความขาดแคลนหรืออยู่ในพื้นที่โดดเดี่ยว เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการศึกษา

(8) ส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ รวมทั้งสตรี ผู้ที่อยู่ในชนบทห่างไกล ผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ชาวพื้นเมืองดั้งเดิม ได้มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับนี้

ตอนที่ 3

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของหน่วยงานและองค์การต่างๆ

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของยูเนสโก

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Education, Science and Culture Organization) ในชื่อย่อที่เรียกกันติดปากว่า “ยูเนสโก” (UNESCO หรือ Unesco) นั้นจัดว่าเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม องค์กรนี้นอกจากจะมีหน้าที่ดังกล่าวแล้วยังจะต้องมีหน้าที่ในการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาพร้อมกับสมาชิกประเทศไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ ยูเนสโกภายใต้การนำของเจ้าหน้าที่ผู้ทรงคุณวุฒิจะร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในประเทศต่างๆวางกรอบแนวคิดของการพัฒนาโครงการการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์หรือการมองภาพอนาคตที่เป็นไปได้ต่อการพัฒนามนุษย์

ยูเนสโกแห่งภาคพื้นเอเชีย แปซิฟิก นั้น ได้ดำเนินงานตามโปรแกรมการศึกษาของเอเชีย แปซิฟิกเพื่อมวลชน (Asia-Pacific Programme of Education for All : APPEAL) ซึ่งประกอบด้วยโครงการที่สัมพันธ์กัน 3 โครงการคือ

1. การขจัดความไม่รู้หนังสือ
2. การจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง
3. การศึกษาต่อเนื่องเพื่อการพัฒนา

การประชุมประสานงานระดับภูมิภาคครั้งที่ 2 ของ APPEAL ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี 1990 นั้น ที่ประชุม ได้จัดการศึกษาต่อเนื่องออกเป็น 6 ประเภท และประเภทที่ 6 เป็นโปรแกรมที่มุ่งอนาคต (Future-Oriented Programme:FOP) ที่ตั้งอยู่บนวิสัยทัศน์ของประเทศสมาชิก โดยกำหนดคำนิยามของโปรแกรมที่มุ่งอนาคตที่เป็นนัยแสดงว่า

- 1) โปรแกรมที่มุ่งอนาคตเป็นองค์ประกอบของการศึกษาต่อเนื่อง
- 2) FOP มีจุดเน้นที่กระบวนการเปลี่ยนแปลง ช่วยผู้นำ นักวางแผนและคนอื่นๆให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง

3) การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสังคมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับนโยบายด้านพัฒนาที่มีผลกระทบต่อสังคม

4) กลุ่มเป้าหมายจำเพาะ คือ ผู้รับผิดชอบด้านการริเริ่ม การดำเนินการ ติดตาม ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงในด้านที่เกี่ยวข้องกับสังคมและเทคโนโลยี

5) การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องนั้นมีอยู่ทั้งในระดับท้องถิ่น องค์กร ภูมิภาค (จังหวัด) ระดับชาติ และนานาชาติ

6) จุดเน้นของ FOP คือการพัฒนาความรู้ใหม่ ทักษะ และเทคนิคที่จะช่วยในการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผล และ

7) FOP แสดงวิสัยทัศน์บางอย่างของอนาคตและมุ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากวิสัยทัศน์นั้นๆ

กล่าวโดยสรุป โปรแกรมที่มุ่งอนาคตเป็นแนวคิดที่ยูเนสโกได้ให้การสนับสนุนกับประเทศสมาชิกทั้งหลายที่จะให้จัดทำวิสัยทัศน์ตามขั้นตอน

เป็นที่ทราบกันดีในวงการศึกษาว่า APPEAL ถือกำเนิดจากการประชุมครั้งที่ 5 ของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาและบุคคลผู้เกี่ยวข้องของประเทศสมาชิก และการประชุมโลกเรื่อง การศึกษาเพื่อมวลชน (Education for All) ที่จอมเทียน ประเทศไทย ได้มีการการขยายทัศนะหรือวิสัยทัศน์ทางการศึกษาที่กว้างไกลออกไปว่า

“ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของปวงชนนั้น การมีปณิธานที่ต่อเนื่องในการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นยังไม่เพียงพอ สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งอีกประการหนึ่ง คือ การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ซึ่งสามารถก้าวพ้นและไม่ติดอยู่กับกรอบเงื่อนไขของสภาพปัจจุบันทั้งในด้านทรัพยากร โครงสร้างองค์กร หลักสูตร และระบบการเรียนการสอนแบบเดิม วิสัยทัศน์ใหม่นี้หมายถึง การสร้างเสริมเพิ่มขึ้นจากสิ่งที่ดีที่สุดที่มีอยู่ในปัจจุบัน”

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : World Conference on Education for All, 1990)

วิสัยทัศน์ที่กว้างไกลดังกล่าวมีประเด็นที่พึงทราบดังนี้คือ

- การเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันคือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคน
- การเน้นการเรียนรู้ กล่าวคือผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ได้อย่างเป็นประโยชน์ กอปรไปด้วยเหตุผล ความสามารถ ทักษะ และค่านิยม เข้าด้วยกัน
- การขยายขอบข่ายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงเด็กปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ และหลากหลายเพื่อสนองตอบความต้องการของปวงชน
- การเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งด้านโภชนา สุขภาพอนามัย ความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ
- การระดมความร่วมมือจากทุกฝ่ายจากองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนาและครอบครัว

การเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

การเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันนั้น มีสาระสำคัญที่เน้นเป็นอันดับแรกและสรุปได้ดังนี้คือ (1) เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคน ควรได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพพร้อมๆกับการวางมาตรการที่ต่อเนื่องเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (2) เพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ทุกคนต้องได้รับโอกาสที่จะเรียน สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานและคงสภาพความรู้ในระดับที่เป็นที่ยอมรับ (3) ที่สำคัญอันดับแรก คือประกันการเข้าเรียนและคุณภาพการศึกษาของสตรีและเด็กหญิง รวมถึงการจัดอุปสรรคการมีส่วนร่วมและการอคติทางเพศในทางการศึกษา (4) ต้องมีการขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างจริงจังในคนกลุ่มต่างๆ ทุกคน ต้องมีโอกาสดำเนินการสนับสนุนเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (5) ต้องคำนึงถึงคนพิการทุกประเภทเป็นพิเศษในการบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา

การเน้นการเรียนรู้

โอกาสทางการศึกษาที่นำสู่การพัฒนาบุคคลและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยโอกาสที่ให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้อย่างเป็นประโยชน์ด้วยการบูรณาการทั้งเหตุผล ทักษะ และค่านิยมเข้าด้วยกัน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมุ่งเน้นที่การแสวงหาการเรียนรู้และบังเกิดผลลัพธ์ที่แท้จริง มิใช่เน้นที่จำนวนคนเข้าเรียน การเข้าเรียนต่อเนื่อง หรือเรียนจบได้ประกาศนียบัตร การเรียนที่แท้จริงและร่วมกันนั้นมีคุณค่าที่ประกันได้ว่าเกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องกำหนดระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

การขยายขอบข่ายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความหลากหลาย สลับซับซ้อน และธรรมชาติของเปลี่ยนแปลง ความต้องการการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ จำเป็นต่อการขยายขอบข่ายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมถึงองค์ประกอบต่อไปนี้

- การเรียนรู้เริ่มต้นตั้งแต่เกิด จึงต้องมีการศึกษาปฐมวัยและการเลี้ยงดูเด็กเล็ก ซึ่งจัดได้ด้วยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาเอง
- ระบบการให้การศึกษาที่สำคัญนอกจากครอบครัวแล้ว ก็เป็นระบบการประถมศึกษา ที่จะต้องจัดให้ทั่วถึงตามความต้องการของผู้เรียนและวัฒนธรรม ตลอดจนความต้องการของชุมชน โครงการเสริมในลักษณะอื่นเช่น นอกกระบบ โรงเรียนที่ช่วยเด็กที่พลาดโอกาสเข้าเรียนในระบบ โรงเรียนให้เติมเต็มการศึกษาขั้นพื้นฐานได้
- ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของเด็กและผู้ใหญ่นั้นหลากหลาย จึงต้องจัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย โครงการรู้หนังสือนั้นสำคัญมากเพราะการรู้หนังสือเป็นทักษะที่จำเป็น และเป็นพื้นฐานของทักษะชีวิตอื่นๆ การรู้ภาษาถิ่นของตนช่วยเสริมเอกลักษณ์และสืบทอดทางวัฒนธรรม การสนองความต้องการของผู้เรียนในด้านอื่นๆ อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น ฝึกทักษะ ฝึกงานช่าง จัดหลักสูตรทั้งในและนอกกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ ประชากร เทคนิคการเกษตร สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ชีวิตครอบครัว การวางแผนครอบครัว และประเด็นอื่นๆในสังคม
- เครื่องมือและข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆที่มีอยู่ การสื่อสาร และปฏิบัติการทางสังคม

ช่วยเหลือความรู้ที่สำคัญ ทั้งรายงานและให้ความรู้แก่ประชาชนในประเด็นต่างๆ นอกเหนือจากวิธีการแบบเดิมแล้ว ห้องสมุด โทรทัศน์ วิทยุ และสื่ออื่นๆสามารถนำมาใช้สร้างความตระหนักในศักยภาพของคนให้ประสบความสำเร็จตามความต้องการในการศึกษาพื้นฐานทั้งหมดได้

การเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

การเรียนรู้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยลำพัง ดังนั้นทุกสังคมต้องประกันได้ว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับโภชนาการ การรักษาสภาพอนามัย และการส่งเสริมสนับสนุนทางร่างกายและจิตใจเพื่อเข้าร่วมอย่างจริงจังและได้รับประโยชน์จากการศึกษา ความรู้และทักษะที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แก่เด็กควรบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ของชุมชน เพราะการศึกษาไม่ว่าจะเป็นของเด็ก บิดามารดา ผู้ปกครอง ควรจะสนับสนุนกันและกันและเกี่ยวเนื่องกัน จะเป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์ให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเองและมีชีวิตชีวา

การระดมความร่วมมือจากทุกฝ่าย

หน่วยงานการศึกษาระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น ต่างมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน แต่องค์กรเหล่านี้ไม่สามารถจะจัดหาทรัพยากรด้านบุคคล การเงิน และองค์กรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมนี้ได้ทั้งหมด ดังนั้นความร่วมมือในรูปแบบใหม่ๆจากองค์กรต่างๆ จึงมีความจำเป็น อันได้แก่ ความร่วมมือทางการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภท โดยปรับบทบาทของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากับหน่วยงานอื่นๆของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานแผน การเงินการคลัง การสื่อสาร และหน่วยงานต่างๆทางสังคม ความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา และครอบครัว

บทบาทของครอบครัวและครูนั้น นับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ ความเป็นหุ้นส่วนที่แท้จริงของครูและครอบครัวมีส่วนช่วยทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน การจัดการ และประเมินผลโครงการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉะนั้นการจะมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และการสร้างสัญญาประชาคมใหม่ขึ้นนั้น ‘ยูเนสโก’ เห็นว่า การมีหุ้นส่วนร่วมกันเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่ง

เป้าหมายและกลุ่มเป้าหมาย

เป้าหมายสุดท้าย (ultimate goal) ที่กำหนดไว้ในปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อมวลชน (World declaration on Education for all) คือการตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคน และจากรายงานการศึกษาโลกในปี 1995 ของ ยูเนสโก (World Education Report 1995, Unesco 1995.) นั้น กลุ่มเป้าหมาย (Targets) ที่มุ่งเน้นในอนาคตนี้ก็คือ กลุ่มสตรีและเด็กหญิง โดยกล่าวว่า ประเทศส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันในการประชุมโลก ที่จอมเทียน ในปี 1990 ว่า การศึกษาของสตรีและเด็ก หญิง จัดเป็นอันดับสำคัญในนโยบายการศึกษา

ความพยายามในระยะยาวเพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายนี้จะสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้ามีการกำหนดเป้าหมายระยะกลาง (intermediate goals) ในการปฏิบัติงานขึ้น และมีการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ยิ่งไปกว่านั้นยู-เนสโกยังได้ชี้แนะสมาชิกประเทศต่างๆ ให้กำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาในอนาคต คือ

- 1) การขยายกิจการด้านการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยและกิจกรรมพัฒนา ที่รวมถึงการให้ความรู้แก่ครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการ
- 2) โอกาสการเข้าเรียนและเรียนจบชั้นประถมศึกษา (หรือสูงกว่านี้ที่กำหนดว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ในปี 2000
- 3) การปรับปรุงสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยกำหนดเป็นร้อยละของกลุ่มประชากร
- 4) การลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ โดยเน้นการเรียนรู้ของสตรีและเด็กหญิง
- 5) การขยายการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของเยาวชนและผู้ใหญ่ และ
- 6) การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนบุคคลและครอบครัว

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของมูลนิธิสถาบันวิจัยพัฒนาแห่งประเทศไทย

มูลนิธิสถาบันวิจัยพัฒนาแห่งประเทศไทย (Thailand Development Research Institute Foundation: TDRI) ที่เรียกสั้นๆว่า ที ดี อาร์ ไอ ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ในชื่อเรื่องว่า “การศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ: ประเด็นและทางเลือกเพื่อนโยบายการปฏิรูป” ในปี 1991 และได้นำเสนอเป็นรายงานต่อการประชุมโลกเรื่อง “การศึกษาเพื่อมวลชน” ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ ที่จอมเทียน ประเทศไทย รายงานฉบับนี้ได้ชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาการจัดการศึกษาในประเทศไทยซึ่งจะมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทยในอนาคตว่า

“มีหลายอย่างที่เราชี้ให้เห็นว่า ระบบการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยังขาดความสัมพันธ์ที่เพียงพอกับความต้องการจากตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพ ปัญหาที่สั่งสมมานานอาจจะทำให้เกิดความเสียหายต่อการพัฒนาของไทยต่อความเสมอภาค และต่อโครงสร้างทางสังคมในอนาคต”

โดยมีประเด็นหลักที่สำคัญ 6 เรื่อง ที่พึงพิจารณาด้วยการใช้กระบวนการวิสัยทัศน์เข้ามาแก้ไข คือ

- การเข้าถึงการศึกษาระดับอนุบาล
- คุณภาพที่แตกต่างกันในระดับประถมศึกษา
- การเข้าเรียนต่ำและคุณภาพที่แตกต่างกันมากในระดับมัธยมศึกษา
- การปรับตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้ที่ออกจากระบบการศึกษา
- การฝึกอบรมและการยกระดับคนงานที่อยู่ในกำลังแรงงานอยู่แล้ว
- การขาดความยืดหยุ่นและการตอบสนองของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ระดับอนุบาล

จากการที่ในปัจจุบันนี้ ทุกฝ่ายต่างเห็นความสำคัญของการศึกษาเด็กเล็กตั้งแต่วัยปฐมวัย การจัดการศึกษาอนุบาล 2 ปีนี้ ส่วนใหญ่จัดทำโดยภาคเอกชน มีอัตราส่วนน้อยที่จัดทำ

โดยภาครัฐซึ่งได้แก่โรงเรียน ที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและการจัดการศึกษาเด็กเล็กโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) อยู่ทั่วไป แต่ก็ยังอยู่ในปริมาณที่ไม่มากนัก กอปรด้วยผลการวิจัยในบางประเทศ (World Bank, 1980) ซึ่งให้เห็นว่าการให้การศึกษาระดับนี้ทำให้เด็กที่ยากจนและเด็กในชนบทสามารถเรียนในระดับประถมศึกษาได้ขึ้น ผลการวิจัยในประเทศไทย โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและมหาวิทยาลัยมิชิแกนภายใต้โครงการบริดจ์ส์ (BRIDGES: Basic Research and Implementation in Developing Education Systems) ก็พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กเล็กอีก 1 ปี สัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยในระดับประถมศึกษาของนักเรียน นับเป็นการให้ข้อมูลแก่การสร้างวิสัยทัศน์การศึกษาแก่การศึกษาก่อนการประถมศึกษา

ที ดี อาร์ โอ ได้เสนอทางเลือกเชิงนโยบาย คือ (1) ให้มีการติดตามผลการเรียนของเด็กจากครอบครัวผู้มียารายได้น้อย (2) ให้มีโครงการนำร่องที่ให้คูปองนำร่องทางการศึกษา (voucher) แก่ครอบครัวผู้มียารายได้น้อย ซึ่งจะช่วยให้เด็กๆสามารถที่จะเลือกเรียนในโรงเรียนอนุบาลทั้งของรัฐบาลและเอกชนได้อย่างกว้างขวาง และ (3) ส่งเสริมการจัดตั้งทดลองการศึกษาไว้ก่อนประถมศึกษา เช่น โรงเรียนหรือศูนย์ปฐมวัยในรูปแบบต่างๆ พร้อมด้วยการฝึกฝนอบรมครูในระดับนี้

ระดับประถมศึกษา

สืบเนื่องจากความเหลื่อมล้ำในสังคม- เทคโนโลยีทางการเรียนการสอนในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ทำให้คุณภาพของการศึกษาระดับนี้แตกต่างกันในหลายรูปแบบเช่น ระหว่างโรงเรียน ระหว่างในเมืองกับนอกเมืองหรือชนบท ระหว่างจังหวัดกับภูมิภาค แม้การศึกษาในระดับนี้จะเป็นการจัดการศึกษาฟรี ให้แก่ประชาชน แต่ฟรีเพียงค่าเล่าเรียน สำหรับค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น หนังสือและเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างอื่นนั้น ประชาชนจะต้องลงทุนอีกเป็นอันมาก ทำให้มีปัญหาของการเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาในระดับนี้ และมีผลกระทบไปสู่คุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกัน อันจะเกี่ยวเนื่องไปถึงการเข้าเรียนต่อในระดับ มัธยมศึกษา

ที ดี อาร์ โอ ได้เสนอแนะนโยบายในเรื่องนี้ไว้ดังนี้ คือ

1) ให้มีเงินทุนจัดพิมพ์หรือจัดหาหนังสือเรียน สมุดแบบฝึกหัด และมีการติดตามประเมินผลในระยะยาว อย่างต่อเนื่อง

- 2) ให้มีการทดลองทำรูปแบบการสอนที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระดับชั้นประถมปีที่ 5 และ ปีที่ 6
- 3) จัดให้มีการทดลองการรวมกลุ่มโรงเรียนเข้าด้วยกันในพื้นที่ที่จำนวนเด็กน้อย (โรงเรียนขนาดเล็ก) เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และ
- 4) จัดทดลองในการฝึกอบรมครู เพื่อให้มีคุณภาพการสอนการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ระดับมัธยมศึกษา

ประเด็นปัญหาต่างๆในระดับมัธยมศึกษาที่นำไปสู่การศึกษาค้นคว้าของ ที ดี อาร์ ไอ ได้แก่

- 1) อัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมต่ำ โดยมีการเข้าเรียนต่ำตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับเด็กในชนบทและเด็กยากจนในเมือง
- 2) คุณภาพของมัธยมศึกษาที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากปัญหาด้านสังคม-เทคโนโลยีทางการสอนในระดับประถมศึกษา
- 3) การจัดการศึกษาของภาคเอกชนลดลง อันอาจเนื่องมาจากการเพิ่มปริมาณนักเรียนของภาครัฐ และ
- 4) ความต้องการทางมัธยมศึกษาในสองรูปแบบคือ เพื่อการเรียนรู้ต่อและการออกประกอบอาชีพ

ปัญหาดังกล่าวนั้นนำไปสู่วิสัยทัศน์ที่เป็นมาตรการเสนอแนะหลายประการคือ

- 1) การมุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพของครูอย่างจริงจัง (ส่วนใหญ่สำหรับครูโรงเรียนขยายโอกาสของ สปช.) วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาคุณภาพครูนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง
- 2) การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในชนบท ให้มีเนื้อหาและตัวอย่างที่นักเรียนคุ้นเคย เป็นสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น โดยยึดแกนหลักสูตรระดับชาติในด้านทักษะเช่น ทักษะการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ความเฉลียวฉลาดในการประกอบอาชีพ
- 3) การยกเลิกเพดานค่าเล่าเรียนของโรงเรียนเอกชน เพื่อให้โรงเรียนเอกชนสามารถพัฒนาความเป็นเลิศในการเรียนการสอน นับเป็นทางเลือกที่ทำให้ผู้ปกครองสามารถส่งบุตร

หลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงในกรณีที่ไม่สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลใดๆได้ และเป็นการกระจายความรับผิดชอบในการพัฒนาการศึกษาสู่มือประชาชน

4) สำหรับการขยายโอกาสระยะยาว ที่ ดี อาร์ ไอ ได้เสนอแนะให้มีการใช้ระบบป้องกันการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายที่ยากจนกว้างขวางขึ้น

การเข้าสู่ตลาดแรงงานและยกระดับคนงาน

เป็นที่ทราบกันทั่วไปถึงปัญหาการเรียนกับการทำงานว่าคนงานจำนวนไม่น้อยมีระดับการศึกษาต่ำ โดยเฉพาะผู้ที่เรียนจบแค่ระดับประถมศึกษา ในเวลาเดียวกันผู้ที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงานก็ขาดการฝึกฝนในด้านการทำงาน รวมถึงนิสัยในการทำงาน การทำงานเป็นหมู่คณะ ความรับผิดชอบงาน เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าว ที่ ดี อาร์ ไอ จึงได้เสนอแนวคิดเป็นวิสัยทัศน์ด้านโรงเรียนสู่งานดังนี้

1) ยกระดับความรู้พื้นฐาน และเพิ่มทักษะในการทำงานแก่แรงงานที่อยู่ในกำลังแรงงานอยู่แล้ว ให้ยกเรื่องนี้เป็นนโยบายสำคัญในระดับชาติ โดยเฉพาะกลุ่มคนงานที่มีการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำ ทั้งในรูปของการศึกษานอกโรงเรียนและกลไกแบบต่างๆ เช่น การสอบเทียบ การประสานงานการฝึกอบรม

2) ร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมและกลุ่มนายจ้าง เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการปรับตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้จบการศึกษาในระดับต่างๆ

3) ใช้ระบบทางเลือกของการศึกษาทางไกล (โดยเฉพาะผ่านทางโทรทัศน์) ในการเสริมความรู้ในการทำงานให้มากขึ้น และ

4) เริ่มทดลองใช้วิธีการให้แรงจูงใจในระหว่างปฏิบัติงาน (O-J-T = On the Job Training) โดยอาจจะเริ่มจากภาคอุตสาหกรรมบางประเภทในระยะแรกๆ

การอุดมศึกษา

โครงสร้างของอุดมศึกษานั้นมีความผิดปกติในตัวของมันเอง ประมาณ 40% เข้าเรียนด้วยการสอบแข่งขันเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่รัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างสูง ประมาณ 25% เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนที่เก็บค่าเล่าเรียนที่ค่อนข้างแพง และที่เหลือเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย

เปิด เข้าเรียนง่าย เพียงจบมัธยมศึกษาตอนปลาย และเป็นมหาวิทยาลัยที่เก็บค่าเล่าเรียนในอัตราต่ำ ประเด็นปัญหาของการอุดมศึกษาที่นำมาวิเคราะห์ห้วิจารณ์ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงกระสวนแบบ การเข้าเรียนในอุดมศึกษาเช่น อัตราการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตรา การเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเปิดลดลง ปัญหาการผลิตนักศึกษาที่ขาดแคลน และอื่นๆ อีกหลาย ประการ

วิสัยทัศน์ของ ที ดี อาร์ ไอ ที่มีต่ออุดมศึกษาจึงสามารถศึกษาได้จากข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ให้มหาวิทยาลัยของรัฐสามารถเลี้ยงตนเองได้มากขึ้น พร้อมๆกับให้มีการจัดหาทุน โครงการเงินกู้ให้แก่นักศึกษา โครงการให้ทุนแบบผูกพัน
- 2) ให้ความสำคัญอิสระกับมหาวิทยาลัยในกรณีที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ และมีมาตรฐาน สูง มีการจ่ายค่าชดเชยให้กับคณาจารย์ในอัตราค่อนข้างสูง
- 3) ให้ความสำคัญอิสระแก่มหาวิทยาลัยเอกชนโดยการยกเว้นมิต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ต่างๆของทบวง และให้ทดแทนด้วยกลไกที่มีความเป็นอิสระ คล่องตัว การเปลี่ยนแปลงเจตคติ ของข้าราชการที่มีต่อภาคเอกชนในการจัดการศึกษา
- 4) อำนวยความสะดวกในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยนานาชาติหรือสาขาของมหาวิทยาลัย นานาชาติ พร้อมๆกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสูงเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการ ปฏิรูปมหาวิทยาลัยของไทย

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ

โดยการสนับสนุนของ UNDP

ภูมิหลังและความเป็นมาของโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ศธ.

ขณะที่การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการดำเนินไปตามปกติ ตามระเบียบแบบแผนเดิมเป็นส่วนใหญ่ นั้น สังคมไทยก็ได้มีความเจริญทางเศรษฐกิจและมีความก้าวหน้าในทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว สังคมไทยเคลื่อนจากสังคมการเกษตรเข้าสู่สังคมการอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรม ตลอดจนการบริหารและส่วนหนึ่งก็เคลื่อนเข้าสู่สังคมข้อมูลข่าวสาร ผู้คนในชนบทต่างก็อพยพเข้าสู่ความเป็นชาวเมือง ความเจริญทางอุตสาหกรรมและการขยายงานการเกษตรเหล่านี้นำไปสู่ผลภาวะ เกิดการตัดไม้ทำลายป่า และความไม่สมดุลของสิ่งแวดล้อม

ขณะที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วิฤตทางการศึกษาก็เกิดขึ้น การที่เกิดวิฤตทางการศึกษาก็ด้วยสาเหตุที่ว่า สภาพแวดล้อมในสังคมเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในขณะที่การบริหารจัดการการศึกษา กระบวนการในการเรียนการสอนกลับอยู่ในสภาพที่หยุดนิ่งและไม่สนองตอบต่อความต้องการของสังคมเท่าที่ควร นักเรียนประถมศึกษาในชนบทมีการออกกลางคันในอัตราค่อนข้างสูง คุณภาพการศึกษาไม่ได้มาตรฐาน หลักสูตรการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และในที่สุดก็ขาดการเรียนต่อในระดับสูงและเข้าสู่แรงงานที่ไร้ฝีมือ

ในขณะเดียวกันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะที่เจ็ด (2535 - 2539) ของประเทศ ก็มุ่งเน้นการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนและคุณภาพของการศึกษาพื้นฐาน และปรารถนาให้นักเรียนที่จบจากระบบการศึกษาได้มีทักษะในการเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต ซึ่งเรื่องนี้รัฐบาลได้ใช้ความพยายามในการขยายการศึกษาภาคบังคับในหลายรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ จาก 3 หน่วยงานหลักคือ สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมการศึกษานอกโรงเรียน แต่การจัดการศึกษาดังกล่าวนั้นเป็นไปตามความต้องการและความพยายามของแต่ละกรมเจ้าสังกัด และขาดการประสานงานและความร่วมมือกันในการพัฒนาแม้ในระดับพื้นที่

การที่จะพัฒนาประเทศชาติให้สามารถแข่งขันในเชิงเศรษฐกิจกับนานาประเทศได้นั้น กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของการขยายโอกาสในการเข้าเรียน การศึกษาพื้นฐาน และ

การศึกษาอาชีพของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในชนบทและผู้ด้อยโอกาสอีกจำนวนมาก และพิจารณาเห็นว่าความร่วมมือในระดับพื้นที่จะเป็นวิถีทางการพัฒนาที่สำคัญ ในเวลาเดียวกัน ก็ได้พิจารณาเห็นว่า อุปสรรคและความยากลำบากนั้นอยู่ที่การบริหารจัดการที่จะต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบ จากรูปแบบการรวมอำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง ไปสู่การกระจายอำนาจในระดับพื้นที่ เพื่อให้ผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องใกล้ชิดตัวเด็กและผู้เรียนคือสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษา ที่จะต้องสนใจดูแลและรับผิดชอบ เพราะผู้ที่ใกล้ชิดเด็กคือผู้พัฒนาเด็กที่แท้จริง หน่วยงานระดับสูงขึ้นไปควรกำหนดหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือทางด้านวิชาการเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่สถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ขอความร่วมมือจากโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP: United Nations Development Program) เป็นองค์กรสากลอีกหน่วยงานหนึ่งที่สนใจให้ความช่วยเหลือการพัฒนาการศึกษาแก่ประเทศไทย ที่ผ่านมา UNDP ให้การสนับสนุนการศึกษาแก่ประเทศไทยร่วมกับยูเนสโก (UNESCO) และไอแอลโอ (ILO: International Labour Organization) การช่วยเหลือของ UNDP แต่เดิมมาเป็นการช่วยเหลือแบบโครงการขนาดเล็ก และเน้นหนักในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาอาชีพ ตามการร้องขอของหน่วยงานต่างๆ เช่น โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (NEIP: Northeast Improvement of the People's Quality of Life Project) โครงการศึกษาอาชีพในชนบท สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน (NORE: Strengthening Non-Formal Occupational Training for Rural Employment Project) และบางโครงการของกรมอาชีวศึกษา อีกด้วย

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นโครงการพัฒนาการศึกษาพื้นฐาน และการศึกษาอาชีพที่ UNDP ให้การสนับสนุนในรูปแบบของโครงการขนาดใหญ่ โครงการนี้เป็นโครงการที่สนองตอบความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศแรกในโลกที่ UNDP ได้ตัดสินใจให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการพัฒนา โดยหวังที่จะเห็นผลงานของโครงการนี้เป็นบทเรียนของการพัฒนาการศึกษาในประเทศอื่นๆต่อไป

เริ่มแรกนั้น UNDP ได้พิจารณาที่จะให้ความช่วยเหลือเป็นโครงการย่อย 2 โครงการคือ โครงการการศึกษาพื้นฐานหนึ่งและโครงการการศึกษาอาชีพอีกหนึ่ง โครงการการศึกษาพื้นฐานนั้นมุ่งเน้นให้การขยายโอกาสการศึกษาพื้นฐานคือ ให้นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ได้เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษามากขึ้น และในเวลาเดียวกันก็ถือโอกาสพัฒนาการศึกษาอาชีพให้แก่นักเรียนและประชาชนไปพร้อมกันเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตลาดแรงงานต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการเองทราบปัญหาที่ว่าจำเป็นที่จะต้องเร่งให้ประชาชนได้ส่งบุตรธิดาได้เข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ทั้งๆที่ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 กำหนดไว้ว่า เมื่อสิ้นแผนที่ 5 นี้ จะมีนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ถึง 50% แต่ปรากฏว่ามีผู้เรียนต่อไม่ถึง 40% อันเป็นการชี้ให้เห็นถึงปัญหาของระบบการจัดการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและในระดับมัธยมศึกษา

วิสัยทัศน์ด้านการขยายการศึกษาพื้นฐานถึงระดับมัศึกษานั้นมีอยู่ในจิตใจของนักการศึกษาไทย ที่ต้องการเห็นคนไทยเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา หรือประเทศแถบยุโรป ตะวันตกเช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส หรือเอเชียตะวันออกเช่น ญี่ปุ่น เรื่องนี้เห็นได้จากการที่ได้มีการศึกษามัธยมศึกษาของสำนักงานวางแผน กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับคณะผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยมิชิแกน สเตท และโครงการมัธยมแบบประสมของกรมสามัญศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากประเทศแคนาดา แต่อุปสรรคในการจัดการศึกษาของไทยนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของกระทรวงศึกษาฯและรัฐบาลเป็นสำคัญ นั่นก็คือการจัดการศึกษาของไทยยังขาดเอกภาพของการบริหารจัดการในระดับพื้นที่ จนอาจทำให้นักบริหารและ ครูอาจารย์ในระดับพื้นที่ขาดความสำนึกในการรับผิดชอบต่อการประกันคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ของตน

วิสัยทัศน์ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะขยายการศึกษาพื้นฐานเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นที่ เห็นชอบต่อการสนับสนุนจากองค์การระหว่างประเทศเช่น UNDP เพราะ UNDP เองก็มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนามนุษย์อยู่แล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ การสัมภาษณ์สอบถามเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกรมกองต่างๆรวมถึงปลัดกระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น ก็ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ได้ทราบวิสัยทัศน์ จุดหมาย และทิศทางในการจัดการ ขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับ ประชาชนและเยาวชนของชาติ

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) อาจรู้สึกตะขิดตะขวงใจในการที่จะเข้าไปก้าวล่วงต่อการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ด้วยการเห็นประโยชน์ของการพัฒนาการศึกษาทำให้ความร่วมมือในการพัฒนาโครงการนี้จึงเกิดขึ้นและได้รวมโครงการย่อยสองโครงการนั้นให้เป็นโครงการเดียวที่เรียก ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Basic and Occupation Education and Training Programme” (BOETP) และใช้ชื่อเป็นภาษาไทยว่า “โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” (คพม.)

ประสบการณ์จากโครงการทรัพยากรมนุษย์

โครงการ Basic and Occupational Education and Training (BOET) หรือในชื่อไทยว่า โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (คพม.) นั้น ได้รับการสนับสนุนจาก UNDP ซึ่งมีคำอธิบายเอาไว้ อย่างย่อๆ เสมือนเป็นวิสัยทัศน์ในใบปะหน้าหนังสือผู้ลงนามในสัญญาว่า :

UNDP สนับสนุนโครงการ Basic and Occupational Education and Training ในด้านต่างๆดังต่อไปนี้:-

- p การกระจายอำนาจการตัดสินใจทางการศึกษา
- p ขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี
- p ส่งเสริมการบูรณาการการศึกษาในระบบและนอกระบบ
- p ส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพและ
- p ขยายโอกาสการเข้าเรียนของเด็กก่อน ประถมศึกษาจนครอบคลุมทั่วประเทศ

โครงการฯ มีจุดเน้นในการจัดฝึกอบรมและความช่วยเหลือด้านวิชาการแบบต่างๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาและผู้ปฏิบัติงาน ผู้ร่วมงานในหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญคือตัวแทนชุมชนและภาคเอกชนในฐานะที่เป็นผู้ริเริ่มนำวิธีการเข้าเรียนที่ปรับปรุงแล้วสู่การศึกษาพื้นฐานและการศึกษาอาชีพที่มีคุณภาพให้แก่กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาที่เป็นมาแต่เก่าก่อน

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (คพม.) กำหนดจุดมุ่งหมายพัฒนาระยะยาวไว้ว่า “เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาเพื่ออาชีพ เพื่อให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ได้รับบริการที่ดีขึ้น” และกำหนดจุดประสงค์โดยตรงไว้สองข้อว่า

1. เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาในระดับจังหวัดให้สามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานรัฐบาล ภาคเอกชน และตัวแทนชุมชน ในการวางแผนการปฏิบัติตามแผนและติดตามประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ที่จัดดำเนินการเพื่อขยายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาเพื่ออาชีพ
2. เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานทางการศึกษาระดับภาคและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสามารถให้การสนับสนุนทางวิชาการในด้านการวางแผนพัฒนาและดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการแต่ละหน่วยงานระดับจังหวัด

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นโครงการนวัตกรรมขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมใน 12 จังหวัดของ 12 เขตการศึกษา ดำเนินงานเป็น 2 ระยะ โดยระยะแรกดำเนินงานใน 6 จังหวัดคือ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี และบุรีรัมย์ ในภาคใต้มีจังหวัด กระบี่ สงขลา และปัตตานี และระยะที่สองอีก 6 จังหวัดคือ ภาคเหนือมีจังหวัดลำปางและกำแพงเพชร ภาคกลาง 4 จังหวัด มีจังหวัด สมุทรสาคร ราชบุรี ลพบุรี และระยอง และมีจังหวัดอาสามัครร่วมอีก 1 จังหวัดคือ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ คณะกรรมการปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้รับการแต่งตั้งขึ้นโดยหวังว่าหน่วยงานทั้งหลายภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในระดับชาติ ระดับภาค เขต และระดับพื้นที่ จะเข้าใจภารกิจที่จะต้องทำงานร่วมกัน คิด และใช้นวัตกรรมต่างๆ ใช้การวิจัยปฏิบัติการร่วมกัน เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกัน วางแผนติดตามประเมินผลร่วมกัน และจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาาร่วมกัน

ในระดับพื้นที่โดยเฉพาะที่จังหวัดนั้น มีคณะทำงานที่เรียกว่า PROT (Provincial Task Force) เป็นคณะทำงานในพื้นที่ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานนั้นมาจากนักวิชาการและนักศึกษาจากหน่วยงานและสถาบันต่างๆในระดับจังหวัด ได้มาปฏิบัติงานร่วมกัน ทั้งในแบบเต็มเวลาหรือแบบบางเวลา บุคคลเหล่านี้จะต้องมีความรู้ทักษะในการฝึกอบรมหรือกระบวนการหมู่พวก การจัดองค์การชุมชน การพัฒนาหลักสูตรและสื่อ การวิจัย ประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการแปล การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และการสอนวิชาอาชีพ คณะทำงานชุดนี้มาจากการอาสาสมัครและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดหรือเรียกย่อๆว่า “ศสวจ.” ศสวจ.นี้ กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกัน ศสวจ.จึงเป็นผู้เลือกประธาน PROT ซึ่งโดยรวม จะตกแก่ศึกษาธิการจังหวัดในทุกจังหวัด ในระดับพื้นที่นั้นปรากฏว่าได้มีคณะทำงานเพิ่มขึ้นทั้งในระดับอำเภอ (District Task Force: DTF) บางจังหวัดมีถึงระดับหมู่บ้าน (Village Task Force: VTF)

การปฏิบัติงานในระดับภาคและเขตการศึกษานั้น ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการช่วยเหลือทางวิชาการภาค (Regional Technical Assistance Team: RTAT) โดยมีสำนักงานเลขาธิการและคณะทำงานระดับ เขต (Sub Regional Team: SRT) กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ดังกล่าว เพื่อหวังที่จะเห็นบุคลากรระดับภาคและเขตได้ผนึกกำลังกันให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ โดยมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคต่างๆทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการและ

เขตการศึกษาต่างๆ ที่มีมุมมองของศึกษานิเทศก์และนักวิชาการทำหน้าที่ทางวิชาการ ทำการติดตามประเมินผลตามกระบวนการที่กำหนดไว้

ในระดับกระทรวงนั้น โครงการฯ คาดหวังให้คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมช่วยเหลือโดยให้ตั้งคณะกรรมการอำนวยการ (Programme Steering Committee: PSC) ซึ่งมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน พร้อมด้วยตัวแทนจากกรมวิเทศสหการ UNDP ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนกรมต่างๆที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการและมีสำนักงานโครงการที่เรียกว่า “PCO (Programme Coordinating Office)” ทำหน้าที่ดำเนินโครงการในระดับกระทรวง เจ้าหน้าที่ใน PCO นั้นมาจากหลายหน่วยงานเพื่อมาทำงานร่วมกันในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (คพม.) เป็นโครงการที่ทำทลายฝีมือของนักศึกษาไทย ที่จะทำงานร่วมกัน โดยการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการศึกษาต่างๆที่เกิดขึ้น เป็นโครงการที่กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานได้ร่วมมือกันในแต่ละระดับระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อศึกษาถึงปัญหาของการที่คนผู้ด้อยโอกาสทั้งหลายไม่ได้เรียนต่อทั้งสายสามัญและอาชีพ และหาทางเลือกในการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการต่างๆ เช่น การสร้างความคาดหวังหรือวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย ภารกิจ จุดประสงค์ ตลอดจนการวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดทำโครงการและกิจกรรมในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ของตนให้ตอบสนองต่อความต้องการขอ ผู้เรียนและชุมชน

ระยะเริ่มแรก โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้จัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในเรื่องต่างๆ ไปเป็นจำนวนมาก และได้ดำเนินไปตามจุดประสงค์โดยตรงที่ได้กำหนดไว้ในโครงการฯทุกประการ หลายจังหวัดสามารถดำเนินงานในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี บางจังหวัดก็มีปัญหาอุปสรรคในการจัดอัตรากำลังการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ที่เคยร่วมงานมีอุปสรรคที่จะดำเนินงานต่อได้ อันเนื่องมาจากกระบวนการของการจัดการ ในบางจังหวัดก็ติดกรอบการบริหารแบบเดิม ซึ่งไม่สามารถสลัดทิ้งออกไปได้ ในการทำงานเกือบทุกระดับจะใช้วิธีการจัดการมากเกินไป แทนที่จะสร้างสรรค์ความเป็นผู้นำให้กับหน่วยงานระดับปฏิบัติมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาและร่วมปฏิบัติงานกับครูอาจารย์และกรรมการโรงเรียน ตลอดจนชุมชนในพื้นที่ ทำให้เห็นและเป็น ที่แน่ชัดว่าผู้ใกล้ชิดเด็กเหล่านี้เข้าใจปัญหาของตนเป็นอย่างดี และมีความต้องการที่จะพัฒนาการศึกษาให้แก่เยาวชน

บุตรหลานของตน ขอเพียงแต่ให้เขาเหล่านั้นได้มีอิสระในทางความคิด และให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเมื่อเขาต้องการ ฝ่ายสนับสนุนจึงไม่ควรแยงเอาความรับผิดชอบต่อเด็กเหล่านั้นมาเป็นของตน ดังตัวอย่างที่มีการส่งครูที่ไม่ตรงกับที่ทางโรงเรียนและเด็กต้องการส่งหนังสือที่น่าเบื่อและไม่ตรงกับความต้องการของชีวิตให้อ่าน ส่งเครื่องวัสดุอุปกรณ์สื่อที่ขาดคุณภาพและไม่เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เหล่านี้เป็นต้น

วิสัยทัศน์สู่การปฏิรูปการศึกษา

เป็นที่ยอมรับกันว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น คือการพัฒนาที่มาจากการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐและเอกชน การพัฒนาการศึกษาในอนาคตจะต้องได้รับการปรับรูปหรือปฏิรูปเป้าหมาย โครงสร้าง กระบวนการต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาการศึกษานั้นต้องอาศัยประชาชนในพื้นที่ในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการติดตามผลของการพัฒนา การที่รัฐเข้าไปจัดการเสียเองนั้นไม่ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบและความร่วมมือของประชาชนและผู้มีผลประโยชน์ใกล้ชิดเด็ก ในอนาคตสถานศึกษา โรงเรียน อำเภอ จังหวัด จนถึงระดับกระทรวง จะต้องกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาให้ถึงตัวเด็กและผู้เรียนระดับต่างๆอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกัน เช่น

- p ความพร้อมของการเข้าเรียนก่อนวัยประถมศึกษา
- p การเข้าเรียนและการเรียนจนจบถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- p ความเป็นเลิศในการเรียนในวิชาต่างๆ ที่ต้องการเน้น
- p ความปลอดภัยจากสารเสพติดและความรุนแรงในสถานศึกษา
- p การรู้หนังสือและการศึกษาตลอดชีวิต
- p ความร่วมมือของประชาชน ชุมชนและองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน

เป้าหมายต่างๆเหล่านี้จะทำให้โรงเรียนและสถานศึกษาสามารถวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนและสถานศึกษาของตนได้อย่างเต็มภาคภูมิ ซึ่งในขณะนี้หลายโรงเรียนที่สามารถใช้นวัตกรรมวิธีการใหม่ๆในการเรียนการสอน และการประเมินผล

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีวิสัยทัศน์ว่า ในอนาคตโรงเรียนทุกแห่งซึ่งอยู่ในโครงการฯ จะสามารถวางแผนพัฒนาโรงเรียนจากกระบวนการวิสัยทัศน์ กำหนดภารกิจความรับผิดชอบ ความเชื่อถือและความคาดหวังอันสูงส่ง ที่จะมีต่อนักเรียนและประชาชนในชุมชนของโรงเรียนตน โรงเรียนจะต้องกำหนดเป้าหมายและสามารถพัฒนาและปรับหลักสูตรให้สนองตอบ

ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ครูอาจารย์ จะต้องปรับการเรียนการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของกิจกรรมและโครงการฯ

ครูอาจารย์จะต้องจัดทำการเรียนการสอนและการประเมินผลของนักเรียนให้อยู่ในสภาพของชีวิตที่เป็นจริง ต้องลดการใช้ข้อสอบแบบที่เรียกว่าปรนัย เช่น ข้อสอบแบบเลือกตอบให้เหลือน้อยลง และเพิ่มการปฏิบัติงานและการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของนักเรียนให้มากขึ้น เพราะชีวิตของเด็กที่จะออกไปทำงานในอนาคตนั้น มิใช่ชีวิตที่จะต้องเผชิญกับการใช้ข้อสอบปรนัยเช่นนี้อีกต่อไป เด็กและผู้เรียนควรจะได้รับการศึกษาให้มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ และการคิดวิจารณ์ เพราะทักษะเหล่านี้จะติดตัวผู้เรียนไปประกอบอาชีพ และดำรงชีวิต เท่ากับครูอาจารย์ได้คิดอาวุธทางปัญญาคือทักษะเหล่านี้ให้ศิษย์ของตนไป เผชิญชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อไป ‘อนาคตที่ควรจะเป็น’ ต่อไปนี้คงพูดและทำให้ เป็นจริงเป็นจังถึงขั้นที่เรียกว่า **ต้องปฏิรูป...**

ปฏิรูปโรงเรียน การที่จะพัฒนาทักษะดังกล่าวให้กับผู้เรียนได้นั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการของการบริหารจัดการทางการศึกษา และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในการจัดการศึกษา ให้โรงเรียนเป็นประหนึ่งศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนหรือศูนย์กลางชุมชน โรงเรียนจะต้องมีศูนย์สื่อ (Media Center) ที่ผู้เรียนทั้งนักเรียนและประชาชนสามารถใช้และเข้าถึงอย่างสะดวก ในศูนย์สื่อ (ไม่ใช่คำว่าห้องสมุด) จะมีอุปกรณ์การศึกษาหลายอย่างรวมถึงสื่อด้านเทคโนโลยีเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์และวีดิทัศน์ ศูนย์สื่อของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจะสามารถเอื้ออำนวยให้ประชาชนมาแสวงหาความรู้ได้ การพัฒนาศูนย์ฯ นี้จะสำเร็จได้คงต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนและองค์กรทั้งของเอกชนและรัฐ

การปฏิรูปครูและทีมงาน สถานศึกษาจะสามารถทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้ต้องอาศัยทีมงาน (Working Team) หรือกลุ่มคณะที่มีอัตรากำลังที่มีประสิทธิภาพ ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ต้องอาศัยการสร้างความเป็นผู้นำให้แก่ครูและคณะผู้ร่วมงาน ไม่ปล่อยให้ครูทำงานตามลำพังเพียงคนเดียว เนื่องจากครูที่ไม่สันทัดในบางเรื่องบางวิชานั้น อาจจะก่อหรือทำให้เด็กนักเรียนเกิดความผิดหวัง เสียกำลังใจ ซึ่งนับเป็นการทำลายจิตใจของเด็ก การสอนการเรียนที่จัดทำเป็นหมู่คณะหรือเป็นทีมนั้นจะทำให้บังเกิดผลดีอย่างมากมาย ผลดีแก่ครูที่ช่วยกันพัฒนางานของตนเอง ผลดีแก่เด็กนักเรียนเพราะครูหลายคนช่วยกันให้การศึกษากับเด็กในคนเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกัน

หมู่คณะหรือทีมงานในการพัฒนาทักษะของนักเรียนนั้นมีความจำเป็น ครูในแต่ละระดับการศึกษา ควรร่วมมือกันทำงานเป็นคณะหรือเป็นทีมเช่น ทีมประถมศึกษาตอนต้น ทีมประถม

ศึกษาตอนปลาย ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ อาจจะจัดเป็นทีมระดับชั้นเช่น ทีม ป.1 ทีม ป.2 เรื่อยไป แต่ละทีมก็จะมีผู้นำเป็นผู้รับผิดชอบ ลักษณะของการทำงานเป็นทีมนี้จะเป็นเหมือนการทำงานของโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่หรือโรงเรียนในโรงเรียน ซึ่งนับว่าเป็นนวัตกรรมในการบริหารงานจัดการไปด้วย โรงเรียนในอนาคตจะต้องจัดการให้ทำงานกันเป็นทีมให้มากขึ้น ครูทำงานเป็นทีม เด็กทำงานเป็นทีม ในที่สุดกระบวนการทำงานร่วมกันก็จะติดตัวเป็นทักษะของการทำงานในการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจสังคมของชาติต่อไป

การปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอน และการประเมินผล การทำงานของครูเป็นทีมจะนำไปสู่การปรับหลักสูตรให้เหมาะสมต่อชุมชนและผู้เรียน ครูด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษาร่วมกันบูรณาการหลักสูตรให้เป็นเรื่องตรงตามสภาพปัญหาและสภาพแวดล้อม โรงเรียนใดอยู่กับป่าต้องการเรียนเรื่องป่าก็ช่วยกันจัดบูรณาการให้เด็กมีทักษะพื้นฐาน :

p ด้านการอ่าน ก็ให้อ่านเรื่องป่า (สัตว์ แมลง ต้นไม้ พืช...)

p ด้านการเขียน ก็ให้เขียนเรื่องป่า (สัตว์ แมลง ต้นไม้ พืช...)

p ด้านคณิตศาสตร์ ก็ให้ทำเลข เรื่องเกี่ยวกับป่า (สัตว์ แมลง ต้นไม้ พืช...)

p ด้านการคิดวิจารณ์ ก็ให้คิดวิจารณ์เรื่องเกี่ยวกับป่า

การพัฒนาหลักสูตรเช่นนี้ไม่เป็นการทำลายหลักสูตรของกรมวิชาการแต่อย่างใด กรมวิชาการต้องการให้เขียนเก่ง เด็กก็เขียนเรื่องป่าเก่ง แต่งกลอนเรื่องป่าได้ นี่คือการบูรณาการเข้าเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ ในทำนองเดียวกันโรงเรียนใดที่อยู่ริมทะเลต้องการเรียนสภาพของทะเลก็ปรับหลักสูตรเป็นแบบร้อยวิชาต่างๆ เข้าเป็นเรื่องอย่างทีภาษาอังกฤษเรียกว่า “Thematic Interdisciplinary Approach”

การปรับหลักสูตรเช่นนี้นำไปสู่การปรับการเรียนการสอน สอนให้นักเรียนอ่านหนังสือ ค้นคว้าเรื่อง ป่า แล้วเขียนเรื่องเกี่ยวกับป่า เด็กแต่ละกลุ่มเขียนเรื่องที่ตนสนใจเกี่ยวกับป่า ใช้ความรู้ด้านคณิตศาสตร์มาทำกิจกรรมเกี่ยวกับป่าแล้วมาคิดวิเคราะห์วิจารณ์อภิปรายเรื่องเกี่ยวกับป่า การประเมินผลก็เปลี่ยนไปเป็นประเมินจากการเขียนเรื่องจริงของเด็ก ให้เด็กเก็บผลงานความก้าวหน้าในการเขียนเข้าแฟ้มและประเมินด้วยตนเองได้ว่า ผลงานชิ้นไหนดี ดูการอ่านค้นคว้าจริงๆของเด็ก ลดการใช้ข้อสอบปรนัยเช่นแบบเลือกตอบลง เพราะชีวิตจริงของเด็กเมื่อโตขึ้นมิใช่ชีวิตแบบเลือกตอบ ลดการใช้หนังสือประเภทติวการสอบลง เพราะชีวิตของเด็กเมื่อโตขึ้นในอนาคตเราต้องการเขาอ่านเขียนเก่ง คิดคำนวณ สร้างสรรค์ วิเคราะห์ และวิจารณ์เก่ง

ปฏิรูปการบริหารจัดการ โรงเรียนจะพัฒนาไปถึงขั้นปรับหลักสูตร ปรับปรุงการเรียนการสอนและการประเมินผลให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตัวผู้เรียนได้นั้น จะต้องมีการปรับวิธีการบริหารจัดการโรงเรียนและสถานศึกษาให้มีความคล่องตัวในการบริหารคน บริหารเงิน และบริหารงานวิชาการ คณะกรรมการการศึกษาที่มีประชาชนที่เข้มแข็งเข้าร่วมมือควรได้รับการพิจารณาเพื่อให้อาจช่วยเหลือสถานศึกษาในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยบริหารระดับเหนือขึ้นไปควรลดการบริหารจัดการในด้านงานบุคลากร งานการเงินต่างๆลง และหันมาจัดการช่วยเหลือทางวิชาการให้แก่โรงเรียนและสถานศึกษาอย่างจริงจังยิ่งขึ้นเช่น เป็นผู้นำในการปรับหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ การสร้างศูนย์สื่อ ช่วยบริการ ด้านจัดทำสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนและการพัฒนาสื่อ การประเมินผล และการประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นต้น

หากสถานศึกษาและหน่วยงานสนับสนุนในโครงการทรัพยากรมนุษย์ได้ดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าวและใช้ในการวิจัยปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วมเป็นสรณะนำทางอย่างต่อเนื่อง โครงการนี้ก็เท่ากับได้ทำหน้าที่เป็นต้นแบบการปฏิรูปการศึกษาที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพสมควรแก่การขยายงานให้กว้างขวางต่อไป และนับว่าเป็นจุดสำคัญในการให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษาของตนเอง อันจะเป็นการนำไปสู่การพัฒนาการปกครองที่มีความเป็นประชาธิปไตยต่อไป

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของธนาคารกสิกรไทย

“โครงการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์”

วิสัยทัศน์ที่มีต่อการศึกษาไทยได้รับแรงผลักดันจากกระแสแนวความคิดของคนไทยในหลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาแห่งประเทศไทย และรูปแบบของการวิจัยพัฒนาหรือการวิจัยปฏิบัติการตามโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยความร่วมมือของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และรูปแบบของกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ ดังในกรณีของธนาคารกสิกรไทยซึ่งมีวิสัยทัศน์และมาตรการดังนี้:—

1. คนไทยควรมีการศึกษาขั้นต่ำถึงขั้นมัธยมปลายทุกคน และมีทางเลือกที่เปิดกว้างที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ถ้าปรารถนา

2. หลักสูตรการศึกษาในโรงเรียน ควรมุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง มีความเป็นมนุษย์ มุ่งปลูกฝัง ค่านิยมและคุณธรรม ชุมชนเข้ามามีส่วนในการจัดหลักสูตร
3. การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ควรมุ่งสร้างความเป็นผู้นำ มีความแข็งแกร่งด้านวิชาการ มีอุดมคติรักบ้านเมือง รักวัฒนธรรม มีความเป็นสากล เข้าใจเพื่อนมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา
4. ควรลดหย่อนการให้ความสำคัญด้านปริญญาหรือวุฒิปัตร์ ให้ความสำคัญมากขึ้นแก่ความชำนาญงานที่ได้มาจากการเสาะแสวงด้วยวิธีการต่างๆ
5. วิธีการเรียนการสอน ควรมีชีวิตชีวาทำให้ผู้เรียนมีความสุข มีสื่ออย่างหลากหลาย รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการหาข้อมูลผ่านเครือข่าย
6. อาชีพครูควรกลับมาเป็นอาชีพระดับต้นๆ มีค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับการยกย่องสามารถจูงใจให้เด็กที่เรียนดีมุ่งเข้ามาเป็นครู
7. คนไทยควรมุ่งไฝ่หาความรู้ใส่ตัวตลอดชีวิต
8. บริษัทและโรงงานควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่พนักงานอยู่เสมอ ไม่เพียงความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน แต่รวมถึงความรู้ที่จะทำให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย
9. ควรมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง โรงเรียน วัด ชุมชน ห้างร้าน สื่อมวลชน ร่วมเป็นเครือข่ายในการสร้างปัญญาแก่สังคมไทย

มาตรการ

1. สร้างกระแสการปฏิรูปให้บังเกิดขึ้นในสังคม เพื่อเรียกร้องให้ทุกฝ่าย เช่น พ่อแม่และครอบครัว ครูและสถานศึกษา พระและสถาบันทางศาสนา นักธุรกิจและภาคเอกชน สื่อมวลชน หน่วยงานภาครัฐ เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูป
2. เพิ่มงบประมาณในการจัดการศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น เพิ่มร้อยละของงบประมาณแผ่นดิน เพื่อการศึกษาให้เป็น 4, 5, 6 - 7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) แทนที่จะเป็นเพียงร้อยละ 3 เศษๆ ในปัจจุบัน ระดมทุนจากสังคมโดยส่งเสริมให้มีการบริจาคเงินและทรัพย์สินเพื่อการศึกษา ระดมทุนจากผู้เรียนโดยการปรับค่าเล่าเรียนในระดับอุดมศึกษาให้สูงขึ้น
3. มีการประกันคุณภาพการศึกษาโดยสร้างระบบ “ความสามารถตรวจสอบได้” ทั้งการตรวจสอบภายในและภายนอก สถานศึกษาทุกแห่ง ทุกประเภท ทุกระดับ จะต้องมีการประกันคุณภาพโดยทั่วถึง
4. สร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษากับพ่อแม่ พระ ผู้นำทางศาสนา สื่อมวลชน

บริษัท ภาคเอกชนอื่นๆ

5. เพิ่มการผลิตและการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอัตราเร่ง ยก ระดับฝีมือ และความรู้พื้นฐานของกำลังแรงงานโดยการขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 12 ปี ระดม ความร่วมมือจากภาค เอกชนในการฝึกอาชีพ

6. พัฒนาคุณภาพของอุดมศึกษา ให้ปรับเปลี่ยนระบบบริหารให้คล่องตัว เช่น การออกจาก ระบบราชการ เปลี่ยนแปลงการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุน ปรับหลักสูตรและกระบวนการ เรียนการสอน

7. ยกย่องสถานภาพครูเพื่อจูงใจให้คนเก่งมาเป็นครูและคงอยู่ในระบบ ปรับเงินเดือน และสวัสดิการของครู มีค่าตอบแทนพิเศษสำหรับครูในบางสาขาที่หายาก

8. พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคโลกาภิวัตน์ ความเป็นจริงของสังคม ความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ตอบสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นต่างๆ เพิ่มความสำคัญแก่วิชา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ

9. ปรับวิธีการเรียนการสอน ให้เด็กสนใจใฝ่รู้ ฝึกปฏิบัติจริง สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสมาชิกในชุมชนร่วมคิดร่วมเรียนรู้

10. เปลี่ยนแปลงแนวคิดแนวปฏิบัติในระบบการศึกษาแบบแข่งขันและแพ้คัดออก ให้ เป็นผู้เรียนมีโอกาสและทางเลือกที่จะพัฒนาตนได้ เพื่อให้ทุกคนได้เป็นผู้ชนะ

บทสังเคราะห์แนวโน้มของการพัฒนาการศึกษาในอนาคต

เปรียบเทียบแนวโน้มในการพัฒนาการศึกษาในอนาคต

วิสัยทัศน์ของประเทศและองค์กรต่างๆ

วิสัยทัศน์ของประเทศต่างๆ

สหรัฐอเมริกา ในอนาคต ประชาชนชาวอเมริกันจะต้องประสบกับการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจที่รุนแรงจากนานาประเทศทั่วโลก สหรัฐอเมริกาจะดำรงความเป็นผู้นำได้ จำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถเทียมทันกับนานาประเทศ

ญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นได้เน้นความสำคัญของสังคมและการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมากเกินไปในระยะที่ผ่านมา จึงเห็นสมควรที่จะเน้นความสำคัญของปัจเจกบุคคลให้มากขึ้น และเห็นควรสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาให้ตามทันความเปลี่ยนแปลงของโลก ตลอดจนทั้งสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เช่น เน้นความเป็นนานาชาติและสังคมสารสนเทศ และการศึกษาตลอดชีวิต

ออสเตรเลีย ออสเตรเลียมุ่งหวังที่จะให้ปัญญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนที่ว่า “ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา” ปรากฏเป็นจริงโดยเฉพาะในระดับมัธยม ขณะเดียวกันต้องการให้การศึกษามีคุณภาพสูง ผู้เรียนมีทักษะที่ยืดหยุ่นและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนในบรรยากาศการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

เกาหลี เพื่อความเหมาะสมกับโลกในอนาคต การจัดการศึกษาต้องมุ่งเน้นความสำคัญของผู้เรียน มีความหลากหลาย เป็นอิสระในการบริหาร เน้นความเป็นเลิศ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการศึกษาตลอดชีวิต

สิงคโปร์ ชาวสิงคโปร์ควรได้รับการศึกษาที่เน้นความรู้ ความเข้าใจ ความเป็นมาของชาติบ้านเมือง เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันด้วยดีของกลุ่มชนต่างๆ ที่ประกอบเป็นชาติสิงคโปร์ ได้รับการพัฒนาในด้านทักษะ การคิดและกระบวนการมากกว่าเป็นความรู้ความจำ เน้นเทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษาต่อเนื่อง

นิวซีแลนด์ การบริหารการศึกษาของนิวซีแลนด์จะต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลต่อคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน มีความสามารถที่จะแข่งขันกับนานาชาติ มีความเป็นเลิศ มีความเสมอภาค และการยอมรับนับถือวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์ต่างๆ ของชาวนิวซีแลนด์ โรง

เรียนต้องเป็นหน่วยการจัดการพื้นฐาน ด้วยความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนกับชุมชน

ไทย สังคมไทยในอนาคตควรเป็นสังคมที่มีสมรรถภาพ มีความสุข มีสันติ และมีการพัฒนาที่สมดุล คนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา ต้องพัฒนาคนให้เจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพ ให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามทันความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ในขณะที่เดียวกันสามารถดำรงความเป็นไทยไว้ได้

องค์กรต่างๆ

ยูเนสโก จัดการศึกษาเพื่อปวงชน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เน้นการเรียนรู้อย่างมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี เสริมสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย และจิตใจ เป็นบทบาทของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษา

สถาบันวิจัยพัฒนาแห่งประเทศไทย จัดการศึกษาเพื่อปรับตัวเข้าสู่อนาคต โดยขยายโอกาสในการเรียนระดับอนุบาล พัฒนาคุณภาพในระดับประถมศึกษา ขยายโอกาสในการเรียนสำหรับระดับมัธยมศึกษา พัฒนาคุณภาพในระดับมัธยมศึกษา ยกกระดับความรู้พื้นฐาน และทักษะของผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงานและผู้ที่willออกจากกระบบการศึกษา

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในโครงการ Basic and Occupational Education and Training (BOET) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้รับความสนับสนุนจาก UNDP และมีความมุ่งหมายที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการศึกษาเพื่ออาชีพ เพื่อไปสู่เป้าหมายนี้จะต้องพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด

โครงการ “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” ธนาคารโลกไทย คนไทยควรมีการศึกษาขั้นต่ำถึงชั้นมัธยมปลาย การศึกษาในโรงเรียนควรมุ่งให้รู้จักตนเอง ความเป็นมนุษย์ ในระดับมหาวิทยาลัยควรสร้างความเป็นผู้นำ แข็งแกร่งด้านวิชาการ ลดหย่อนการให้ความสำคัญด้านปริญา ให้ความสำคัญมากขึ้นแก่ความชำนาญการ การเรียนการสอนควรมีชีวิตชีวา นักเรียนมีความสุข อาชีพครูได้รับการยกระดับ จูงใจให้คนเก่งมาเป็นครู คนไทยเฝ้าหาความรู้ตลอดชีวิต มีเครือข่ายการจัดการศึกษาที่กว้างขวาง บริษัท โรงงาน ให้ความรู้แก่พนักงานอย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงแต่ทักษะการทำงานแต่รวมถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สรุปเปรียบเทียบและเสนอแนะเรื่องวิสัยทัศน์

ประเทศไทยมุ่งจัดการศึกษาเพื่อให้สังคมไทยมีการพัฒนาที่สมดุล คนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาและต้องพัฒนาคนให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต ในขณะที่มุ่งสู่โลกาภิวัตน์ต้องดำรงรักษาความเป็นไทยไว้ได้

ส่วนประเทศอื่นๆ เน้นการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถที่จะแข่งขันทางเศรษฐกิจ กับนานาชาติ (สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ นิวซีแลนด์) เน้นความเป็นโลกาภิวัตน์ ความเป็นนานาชาติ (ญี่ปุ่น) สังคมสารสนเทศ และการศึกษตลอดชีวิต (ญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์) ความสำคัญของปัจเจกบุคคล (ญี่ปุ่น เกาหลี) ความเข้าใจอันดีในบรรดาชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศ (สิงคโปร์ นิวซีแลนด์) การเรียนรู้ที่เน้นทักษะ การคิดและทักษะกระบวนการ (สิงคโปร์)

องค์การยูเนสโกและโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) มุ่งจัดการศึกษาเพื่อ ปวงชน มุ่งขยายโอกาสการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของการศึกษา เน้นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ รับการพัฒนาทั้งทางกายและจิตใจ และมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี

โครงการ “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” ธนาคารกสิกรไทย มุ่งยกระดับการศึกษา ให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พัฒนาความเป็นมนุษย์ การเรียนการสอนควรมีชีวิตชีวา นักเรียนมีความสุข ครูได้รับการยกระดับ สามารถจูงใจคนเก่งให้มาเป็นครู การศึกษาขยาย กว้างออกไปถึงเครือข่ายที่กว้างขวางของภายนอก

สรุปแนวโน้มของการพัฒนาการศึกษาในด้านต่างๆ ในอนาคต

จากการศึกษาแนวโน้มของวิสัยทัศน์ของการพัฒนาการศึกษาในประเทศและองค์กร ต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาการศึกษา โดยจำแนกตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ต่างๆ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ด้านผลลัพธ์และเป้าหมายทางการศึกษา

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาซึ่งเป็นผลจากการร่วมมือกันในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ทิศทาง ของการศึกษาในอนาคตของประเทศต่างๆ และองค์กรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษานั้น พบว่า วิสัย ทัศน์ที่บังเกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานความต้องการของประชาชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุม ชนต่างๆ ซึ่งนับวันแต่จะมากขึ้น และ แนวคิดของการพัฒนาการศึกษาในด้านต่างๆ พอสรุปได้ ดังนี้คือ

1.1 วิสัยทัศน์ต่อการศึกษาของเด็กวัยก่อนการประถมศึกษา ประเทศและองค์กรต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ยูเนสโก ทีดีอาร์ไอ (ประเทศไทย) มองเห็นว่า การที่จะพัฒนามนุษย์ ด้วยกระบวนการสังคม-เทคโนโลยีทางการศึกษาในอนาคตนั้น จะต้องเริ่มตั้งแต่การศึกษาของเด็กเล็กก่อนวัยประถมศึกษา ในกรณีของสหรัฐอเมริกานั้นได้วางเป้าหมายในเรื่องนี้ไว้ชัดเจนว่า “ในปี 2000 เด็กทุกคนในอเมริกาเมื่อมาเข้าเรียน พร้อมทั้งจะเรียนได้” ซึ่งเรื่องนี้วิสัยทัศน์ก็ให้ความสนใจในการเลี้ยงดูเด็กเป็นอันมากเช่นกัน

ในกรณีของญี่ปุ่นนั้นรัฐได้แรงผลักดันจากความต้องการของประชาชนที่จะส่งลูกเข้าเรียนในระดับอนุบาลมากขึ้น สำหรับเกาหลีนั้นถึงแม้จะไม่ได้แสดงวิสัยทัศน์ในด้านนี้แต่ก็มีการจัดการศึกษาเด็กเล็กเป็นอันมาก ซึ่งทั้งยูเนสโก ทีดีอาร์ไอ และโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (BOET) ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่สนับสนุนโดย UNDP ก็เห็นพ้องต่อวิสัยทัศน์ในเรื่องการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนนี้

เป้าหมายของการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเริ่มเข้าเรียนนั้น นับเป็นการตั้งต้นที่ดีที่กำหนดเป้าหมายให้มีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กก่อนเข้าสู่วัยเรียน เป็นการกระตุ้นให้บิดามารดา อุทิศเวลาแต่ละวันเพื่อเด็ก เด็กจะได้รับโภชนาการ ประสบการณ์ในกิจกรรมทางกายและจิตใจ กระฉับกระเฉงที่จะเรียนรู้ เป็นการให้ความสำคัญแก่บิดามารดาในการเลี้ยงดูตั้งแต่เด็กแรกเกิด

ยุทธศาสตร์ของการพัฒนาการศึกษาในระดับนี้เน้นที่ความร่วมมือของประชาชนและองค์กรธุรกิจต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดให้การศึกษาแก่บิดามารดาในการเลี้ยงดูเด็ก และให้การศึกษาด้วยวิธีการ สังคม-เทคโนโลยีแก่เด็กเล็ก ดังที่ยูเนสโกได้มีประกาศวิสัยทัศน์ไว้ว่า “การเรียนรู้เริ่มต้นแต่แรกเกิด”

ในกรณีของประเทศไทยนั้น ในขณะนี้ได้มีการศึกษาเด็กเล็กเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในชุมชนเมือง สำหรับในชุมชนชนบทและห่างไกลและผู้ด้อยโอกาสนั้น รัฐจำเป็นต้องพิจารณาหายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็กในวัยนี้ โดยให้สถานศึกษา ชุมชน องค์กรต่างๆ เช่น วัด และพ่อแม่ผู้ปกครองได้ร่วมมือกัน สร้างกิจกรรมด้านนี้ เช่น ศูนย์เด็กปฐมวัยชั้นเด็กเล็ก ขึ้น

1.2 วิสัยทัศน์ต่อการศึกษาพื้นฐาน

1) ด้านปริมาณ การศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาถือเป็นการศึกษาพื้นฐาน กรณีประเทศสหรัฐอเมริกาคำหนดเอาไว้ชัดเจนว่า “ในปี 2000 อัตราการเรียนจบมัธยม

ศึกษาตอนปลายเพิ่ม ขึ้นอย่างน้อยถึงร้อยละ 90” แต่ในบางมลรัฐได้กำหนดไว้ถึง 100% นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สำหรับคนงานอเมริกันไว้ 4 ด้านคือ (1) ทักษะด้านการอ่าน (2) ทักษะด้านการเขียน (3) ทักษะด้านการคิดคำนวณ และ (4) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และความรู้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับนิวซีแลนด์นั้นได้มุ่งเน้นทักษะทั้ง 4 ด้านดังกล่าวนี้เช่นกัน

การศึกษาพื้นฐานในสหรัฐฯ จัดในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชนที่มีเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และพื้นฐานวัฒนธรรมแตกต่างกัน ยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาจึงมีหลายรูปแบบเพื่อดึงดูดให้นักเรียนเข้าเรียน ในขณะที่ญี่ปุ่นเน้นการเรียนการสอนในมัธยมปลายปรากฏว่า มีนักเรียนเรียนจบมัธยมปลายเกือบทุกคน แต่เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบที่เคร่งครัดในด้านความรู้ ความสามารถ ในรูปแบบเดียวกัน และขาดความยืดหยุ่น ก่อให้เกิดการแข่งขันกันเอง จนทำให้นักเรียนเกิดการข่มเหงกัน ทำให้ญี่ปุ่นต้องหันมาผ่อนคลายความตึงเครียดลง ให้เกิดความยืดหยุ่นมากขึ้น และส่งเสริมความสามารถและพรสวรรค์ ที่มีอยู่ให้หลากหลายยิ่งขึ้น สำหรับประเทศเกาหลี (ใต้) ก็เช่นกัน ที่มีปริมาณนักเรียนเข้าเรียนในระดับการศึกษาพื้นฐานเกือบทั้งหมดของกลุ่มอายุ แต่ได้พิจารณาเห็นว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานของตนยังมีปัญหาที่การเรียนการสอนยังล้าหลัง อันเนื่องมาจากการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการท่องจำเพื่อการสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย ทำให้นักเรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ และสร้างความรู้ของตนขึ้นเอง

องค์การยูเนสโก มีวิสัยทัศน์ในเรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ชัดเจนในการประชุมระดับโลก ที่จอมเทียน พัทยา ในเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชนว่า ต้องเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษารอบรู้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคนและให้ขยายขอบข่ายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งระดม ความร่วมมือจากทุกฝ่ายและจากองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน

ทีดีอาร์ไอ ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย เห็นว่า อัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมยังอยู่ในอัตราที่ต่ำ โดยมีการเข้าเรียนต่ำตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเมื่อถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย อัตราการเข้าเรียนเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุจึงน้อยลงมาก ทำให้มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในด้านปริมาณให้มากขึ้น โดยที่โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (BOET) ได้พยายามจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้เพื่อเป็นการนำร่องในชนบทให้แก่เด็กผู้ด้อยโอกาส

2) ด้านคุณภาพ ทุกประเทศ ยกเว้นญี่ปุ่น มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาพื้นฐานของตน สหรัฐอเมริกาส่งกับตั้งเป้าหมายในด้านคุณภาพการศึกษา 2 ข้อในกฎหมาย Goal 200: Education America Act คือ

ในข้อ (3) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและความเป็นพลเมือง ตั้งเป้าหมายไว้ว่า

ในปี 2000 นักเรียนทั้งหมดที่จะจบระดับเกรด 4, 8, 12 แสดงความสามารถในวิชาต่างๆ รวมถึงวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ หน้าที่พลเมือง การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ และทุกโรงเรียนในอเมริกาจะประกันได้ว่านักเรียนทุกคนเรียนรู้ถึงการใช้ความคิดจิตใจของตนอย่างดี ซึ่งนับเป็นการเตรียมตัวรับผิชอบในฐานะพลเมืองของชาติ ศึกษาต่อและเป็นแรงงานที่มีผลผลิตในทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ของชาติและ

ในข้อ (5) คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ตั้งเป้าหมายไว้ว่า

ในปี 2000 นักเรียนของสหรัฐอเมริกาต้องเป็นที่หนึ่งในโลกในผลสัมฤทธิ์ทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

ที่มา : จาก Sec.102 National Education Goal ในกฎหมาย Goal 200: Education America Act ของสหรัฐอเมริกา

เป้าหมายทั้งสองข้อ ชี้ให้เห็นวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของสหรัฐอเมริกาที่จะต้องพัฒนาการศึกษาให้ได้คุณภาพในระดับสูง สามารถแข่งขันกับนานาชาติ ซึ่งนิวซีแลนด์ก็ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในด้านคุณภาพไว้ตาม เป้าหมายข้อที่ 1 ว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้” ข้อที่ 3 ว่า “สามารถที่จะแข่งขันกับนานาชาติ” ข้อที่ 4 ว่า “สามารถในการอ่านออกเขียนได้ การคิดคำนวณ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอย่างดี” และข้อที่ 5 ว่า “มีความเป็นเลิศในการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์”

ส่วนประเทศญี่ปุ่นนั้น กลับมีวิสัยทัศน์ในการผ่อนคลายบรรยากาศการเรียนที่แข่งขันกันเกินไปให้มีการยืดหยุ่นและลดเวลาเรียนลง และเพิ่มการมุ่งเน้นในความเป็นนานาชาติมากขึ้น ซึ่งเกาหลีเองก็ตกอยู่ในสภาพคล้ายกับญี่ปุ่น และเห็นว่านักเรียนของตนควรได้เน้นในการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์มากกว่าที่เป็นมาแล้ว ซึ่งเน้นการท่องจำเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เกาหลีได้วางเป้าหมายระยะยาวในความเป็นเลิศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ขึ้นถึงมาตรฐานโลก

องค์การยูเนสโก จากการประชุมโลกที่จอมเทียน ประเทศไทย ได้มีการขยายวิสัยทัศน์

ของการศึกษาพื้นฐานให้ตอบสนองความต้องการของปวงชน และมองเห็นว่าประเทศต่างๆ ต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ซึ่งสามารถก้าวพ้นและไม่ติดอยู่กับกรอบเงื่อนไขของสภาพปัจจุบัน และพิจารณาเห็นว่า วิสัยทัศน์ใหม่นี้หมายถึงการสร้างเสริมเดิมขึ้นจากสิ่งที่ดีที่สุดที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันให้มีคุณภาพและหลากหลาย ยูเนสโกเน้นการเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐานอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง และประกันในโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันของสตรีและเด็กหญิง

สำหรับประเทศไทยนั้น ทิโดอาร์ไอ มองเห็นความเหลื่อมล้ำในคุณภาพของการศึกษาระดับพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเกิดจากความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาคต่างๆ และประเภทของชุมชนเช่น ชุมชนในเมืองและชุมชนชนบท ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงคุณภาพของครูผู้สอนด้วย

2. วิสัยทัศน์ที่มีต่อการศึกษาของครูและการพัฒนาอาชีพครู

สหรัฐอเมริกาที่มีวิสัยทัศน์ต่อครูในฐานะเป็นผู้นำให้นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ของตน โดยได้วางเป้าหมายไว้ในกฎหมายปฏิรูปการศึกษาว่า“ในปี ค.ศ. 2000 คณะครูผู้สอนของชาติจะเข้าโครงการปรับปรุงทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการสอน และเตรียมนักเรียนอเมริกันทั้งหมดเข้าสู่คริสต์ศตวรรษหน้า”

โดยมีจุดประสงค์ว่า ครูทุกคนจะได้รับการฝึกอบรมก่อนประจำการ และมีกิจกรรมพัฒนาอาชีพต่อเนื่อง ทำให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการสอนประชากรนักเรียนที่หลากหลาย และมีความต้องการทางด้านการศึกษา สังคม และสุขอนามัยที่แตกต่างกัน มีโอกาสหาความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการสอนวิชาที่ทำทนาย และใช้วิธีการสอน การประเมินผล และเทคโนโลยี ที่มีมาใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมลรัฐและเขตการศึกษาจะต้องสร้างสรรค์ยุทธวิธีในการเข้าใจ ฝึกฝน และสนับสนุนการพัฒนาอาชีพครู นักบริหาร และนักการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้มีอัตรากำลังนักการศึกษามืออาชีพที่เชี่ยวชาญการสอนในเนื้อหาวิชาที่ทำทนาย และจัดให้มีหุ้นส่วนระหว่างหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษา พ่อแม่/ผู้ปกครอง องค์กรแรงงาน ธุรกิจ และสมาคมอาชีพต่างๆ เพื่อจัดหาและสนับสนุนโครงการพัฒนาอาชีพครูให้เป็นนักการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับประเทศนิวซีแลนด์และออสเตรเลียนั้น ได้มีการปฏิรูปการศึกษาอย่างมากจนถึงขั้นกระจายอำนาจให้โรงเรียนสามารถจัดการพัฒนาการศึกษา การบริหารบุคลากร การบริหารด้านงบประมาณเอง ทำให้ครูใหญ่และคณะครูต้องมีบทบาทเพิ่มขึ้น ซึ่งได้มีการฝึกอบรมครูให้

สามารถรับภาระหน้าที่เหล่านี้ได้ และยังได้มีการพิจารณาให้รางวัล บำเหน็จบำนาญแก่ครูด้วย

สำหรับญี่ปุ่นนั้น ก็มีแนวโน้มในการพัฒนาอาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ได้มีการพัฒนาครูในทุกชั้น ตั้งแต่ชั้นก่อนประถมศึกษา ชั้นรับเข้าเป็นครู และชั้นระหว่างประถมศึกษา มีการปรับระดับคุณสมบัติให้สูงขึ้นและเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นครูได้ เกาหลีก็มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาอาชีพครูโดยพิจารณาเห็นว่าระบบการเตรียมครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้รับการตำหนิว่าไม่ส่งเสริมให้ครูเกิดความสามารถทางวิชาชีพขึ้นได้ โดยแท้จริง จำนวนครูที่มีคุณวุฒิต่ำที่มีอยู่จำนวนมากนั้นเป็นต้นเหตุที่ทำให้อาชีพครูมีสถานภาพตกต่ำ และทำให้มีความยากลำบากที่จะสรรหาครูที่มีความสามารถเหมาะสมเข้ามาปฏิบัติกรได้ และจะต้องเร่งเตรียมครูที่มีความสามารถอย่างเร่งด่วน

สำหรับสิงคโปร์นั้น ได้วางเป้าหมายในการพัฒนาครูให้ก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยีทางการสอน โดยเฉพาะได้วางแผนที่จะให้ครูมีเครื่องคอมพิวเตอร์ประกอบการเพิ่มพูนทางการสอน โดยครู 2 คนต่อคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้มีคอมพิวเตอร์โรงเรียนละ 100 เครื่อง และ 40 เครื่องตามลำดับ

กรณีประเทศไทย จากการศึกษาของทีดีอาร์ไอ พบปัญหาด้านคุณภาพของการเรียนการสอนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาที่จะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของครูผู้สอนอย่างจริงจัง

3. วิสัยทัศน์ด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิตเป็นวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอีกแนวทางหนึ่งที่ประเทศและองค์กรต่างๆ ให้ความสำคัญในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพทรัพยากรมนุษย์ สหรัฐอเมริกามีวิสัยทัศน์ในด้านการรู้หนังสือของผู้ใหญ่กับการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ชัดเจน โดยได้กำหนดเป้าหมายในเรื่องนี้ไว้ในกฎหมายปฏิรูปการศึกษา ว่า “ในปี 2000 ผู้ใหญ่ชาวอเมริกันทุกคนต้องรู้หนังสือและมีความรู้ทักษะที่จำเป็นต่อการแข่งขันในทางเศรษฐกิจของโลก และแสดงการใช้สิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง” นับเป็นการส่งเสริมให้องค์กรและธุรกิจต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าเกี่ยวข้อง ให้คนงานทุกคนมีโอกาสศึกษาหาความรู้และทักษะ ตั้งแต่การศึกษาพื้นฐานจนถึงระดับเทคนิคขั้นสูงที่จำเป็นต่อการปรับเข้ากับเทคโนโลยี วิธีการทำงาน และตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นใหม่

ญี่ปุ่นเป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำหนดความสำคัญให้แก่วิสัยทัศน์ด้านการศึกษาตลอด

ชีวิตในอันดับสูงถึงขั้นจัดตั้ง ‘สภาการศึกษาตลอดชีวิต’ (The Lifelong Learning Council) ขึ้น โดยมีภารกิจ (mission) สำคัญ รับผิดชอบคือ การส่งเสริมการศึกษาของคนงานอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมอาสาสมัคร ส่งเสริมกิจกรรมของคนหนุ่มสาวนอกโรงเรียน และส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน

สำหรับประเทศและองค์กรอื่นๆ โดยเฉพาะยูเนสโกนั้น ต่างก็ให้ความสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิตจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาอาชีพและเทคโนโลยีขั้นสูง

ส่วนประเทศไทยนั้นเป็นประเทศหนึ่งที่เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ แต่ยังคงต้องพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและยุทธศาสตร์ทางการสอนอีกมาก รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีทางการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

4. วิสัยทัศน์ด้านความปลอดภัยและความเป็นระเบียบวินัยในสถานศึกษา

ความปลอดภัยและความเป็นระเบียบวินัยในสถานศึกษานับว่าเป็นอีกด้านหนึ่งของวิสัยทัศน์ที่ประเทศและองค์กรต่างๆ ให้ความสนใจและมุ่งที่จะพัฒนา สหรัฐอเมริกาได้กำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนในเรื่องนี้ว่า “ในปี 2000 โรงเรียนทุกแห่งในสหรัฐอเมริกาต้องปลอดจากสารเสพติด ความรุนแรง การพกพาอาวุธและ สิ่งมอมเมา และต้องมีสภาพแวดล้อมที่มีระเบียบวินัยอันจะนำไปสู่การเรียนรู้” ญี่ปุ่นเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้ประกาศวิสัยทัศน์ไว้ชัดเจนเช่นกันในการที่จะกำจัดความรุนแรงในสถานศึกษาเช่น การข่มเหงรังแกกัน อันเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กจำนวนหนึ่งไม่อยากไปโรงเรียน

สำหรับประเทศไทยนั้น แม้จะไม่มี การพูดถึงเรื่องนี้ในเชิงวิสัยทัศน์ก็ตาม แต่ข้อมูลประจักษ์ชี้ให้เห็นปัญหาการใช้ยาบ้าและสารเสพติดต่างๆ รวมถึงมีความรุนแรงต่างๆ ในสถานศึกษาอันจะนำไปสู่การทำลายทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต

5. วิสัยทัศน์ด้านการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (participation) ชุมชนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับการพิจารณาว่าเป็นเรื่องที่สำคัญในยุคโลกาภิวัตน์และเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยที่สังคมปรารถนา วิสัยทัศน์ด้านนี้นับเป็นวิสัยทัศน์ด้านกระบวนการให้วิสัยทัศน์ด้านอื่นๆ มีความเป็นจริง สหรัฐฯ กำหนดไว้เป็นเป้าหมายที่ชัดเจนว่า “ในปี 2000 โรงเรียนทุกแห่งจะต้องส่งเสริมความเป็นหุ้น

ส่วนที่ทำให้บิดามารดา/ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความก้าวหน้าของเด็กในด้านสังคม อารมณ์ และด้านวิชาการ” โดยให้ร่วมมือกับสถานศึกษาพัฒนา โรงเรียนและครูให้มีมาตรฐานที่ประกันคุณภาพได้ นับเป็นหลักการที่สำคัญที่ว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนอยู่บนพื้นฐานของประชาชน”

เรื่องนี้พบว่านิวซีแลนด์และออสเตรเลียต่างก็เป็นประเทศหนึ่งที่มุ่งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนจน นิวซีแลนด์นั้นได้ชื่อว่าเป็นประเทศแรกในโลกที่ได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษาอย่างสมบูรณ์ โดยสถานศึกษาสามารถดำเนินงานภายใต้ธรรมนูญของโรงเรียนของตนด้วยความร่วมมือของประชาชนและชุมชน ซึ่งรัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาทำหน้าที่เพียงช่วยเหลือด้านวิชาการ

ส่วนญี่ปุ่นและเกาหลีนั้นอยู่ในขั้นดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนมีสิทธิในการปกครองและบริหารจัดการเองมากขึ้น ซึ่งเรื่องนี้คือโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การช่วยเหลือทางวิชาการของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ยึดเป็นหลักการของการปฏิบัติงานในโครงการ นับเป็นจุดเริ่มต้นของประเทศไทยอีกครั้งหนึ่งที่ได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาใน ท้องถิ่นของตน

ข้อเสนอแนะในสิ่งที่ควรปรับปรุงเกี่ยวกับประเทศไทย

ควรเพิ่มความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ มีระบบการศึกษาต่อเนื่อง โดยดึงความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนและอื่นๆเข้ามาช่วยให้มากขึ้น เน้นเทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษาตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศต่างๆ ที่จัดว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และองค์การที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและองค์กรวิจัยพัฒนา พบว่า กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ของประเทศต่างๆเหล่านั้นมาจากปัญหา อุปสรรค ที่ประเทศของตนประสบ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนความเป็นพลเมืองดีของประชาชน วิสัยทัศน์เหล่านั้นมาจากผู้นำบ้าง ชุมชนต่างๆในประเทศที่นำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ระดับชาติบ้าง

สำหรับประเทศไทยนั้น วิสัยทัศน์ในการพัฒนามนุษย์บังเกิดขึ้นจากทั้งภาครัฐและเอกชน

ชน แรงผลักดันจากเอกชนมีส่วนทำให้รัฐให้ความสนใจและมองเห็นประโยชน์ของกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ แต่การบริหารงานของภาครัฐที่ต้องการความรวดเร็ว อาจจะใช้วิสัยทัศน์จากกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นข้อมูลไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ทางการศึกษา นับเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบผลักดัน (Power - Coerciveness) ไม่เป็นไปตามกระบวนการการสร้างวิสัยทัศน์ อีกแบบหนึ่ง ที่ได้รับความร่วมมือจากคนหลายๆ ฝ่ายในระดับล่างหรือ ระดับชุมชนที่ใช้แนวคิดของการวิจัยปฏิบัติการสู่กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนามนุษย์

ในทางทฤษฎีเมื่อตั้งคำถามว่า ชุมชนใดชุมชนหนึ่งจัดทำวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของชุมชนของตนขึ้นแล้ว มีอะไรเกิดขึ้นต่อพฤติกรรมของชุมชนหรือกลุ่มคนที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เหล่านั้นคำตอบคงเห็นได้ชัดว่า คงมิใช่เพียงแค่แผนพัฒนาที่ให้คนได้รับเป็นความรู้ว่าจะพัฒนาอะไรบ้างเท่านั้น แต่เป็นการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ของคนที่ทำงานร่วมกันว่าการวางวิสัยทัศน์เป็นการทำให้ทุกคนมองเห็นจุดหมาย/ทิศทางร่วมกัน การกำหนดภารกิจ เป็นการสอนคนให้รู้ภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และรักษามาตรฐานให้ได้ตามเป้าหมายของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ เหล่านี้เป็นต้น

ในการวิจัยกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์เช่นนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะการวิจัยในอนาคตที่สมควรจะจัดกระทำในระดับชุมชนหรือสถานศึกษา โดยจัดให้เป็นกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ไปในตัว เพราะการจัดทำวิสัยทัศน์ที่ขาดการร่วมมือจากผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องหลายๆฝ่ายนั้นไม่สามารถจะนำไปสู่การปฏิบัติหรือพัฒนาที่มีประสิทธิภาพได้ วิสัยทัศน์ในแต่ละจังหวัดก็ดี แต่ละชุมชนและสถานศึกษาก็ดี จะนำไปสู่การพัฒนามนุษย์ที่ยั่งยืนและต่อเนื่องตลอดไป ยิ่งไปกว่านั้นจะทำให้วิสัยทัศน์ในระดับชาติมีความเที่ยงตรงต่อการพัฒนาคนทั้งชาติ

ในเรื่องของเนื้อหาสาระหรือสาขางานที่จะปฏิบัติที่สำคัญ (Key Performance Areas : KPA) นั้น จะได้จากกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ซึ่งหากให้ระดับจัดทำวิสัยทัศน์ในจังหวัดของตนขึ้นจะทำให้ทุกฝ่ายในจังหวัดของตนหันหน้าเข้าหากัน ระดมภูมิปัญญาสร้างวิสัยทัศน์ จุดหมายทิศทาง กำหนดภารกิจของแต่ละบุคคล กำหนดจุดเน้นใน KPA ที่หลากหลายตามความต้องการของพื้นที่ วางเป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์ ลงมือปฏิบัติจริง แล้วประเมินผล พร้อมด้วยการนำเสนอเพื่อพิจารณาผล และตัดสินใจตามกระบวนการของการวิจัยปฏิบัติการต่อไป ดังในภาพที่ 1 ข้างต้น นับว่า กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ที่จัดทำเป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วมนี้ควรจะได้ทำการศึกษาค้นคว้าต่อไปในระดับชุมชนต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง

บรรณานุกรม

- กมล สดประเสริฐ และสุนทร สุนันทชัย การปฏิรูปการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา เอกสาร
นำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ 2540
(เอกสารอัดสำเนา)
- กระทรวงศึกษาธิการ โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (เอกสารอัดสำเนา) กรุงเทพฯ 2539
----- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วารสาร ฉบับที่ 1 กรุงเทพฯ 2539
----- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วารสาร ฉบับที่ 2 กรุงเทพฯ 2540
- ก่อ สวัสดิพานิชย์ วิกฤตการณ์ของโลกในทางการศึกษา: ทัศนะในทศวรรษ 1980 จาก Phillip
H. Coombs, *The World Crisis in Education : The View from the Eighties*
หนังสือแปล อันดับที่ 87 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2535
- กาญจนา คุณารักษ์ และประกอบคุณารักษ์ การปฏิรูปการศึกษาและการมีงานทำ รายงานเสนอ
ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ 2540 (เอกสารอัดสำเนา)
- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, สนง. กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการศึกษาดูงาน ณ
ประเทศสหรัฐอเมริกา 28 เมษายน - 12 พฤษภาคม 2539 (เอกสารอัดสำเนา)
สำนักงานโครงการทรัพยากรมนุษย์ กรุงเทพฯ 2539
- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, สนง. กระทรวงศึกษาธิการ ภาคกลางและภาคตะวันออก
รายงานการศึกษาดูงานการจัดการศึกษา ประเทศออสเตรเลีย สำนักงานประสาน
งานโครงการ เขตการศึกษา 5 ราชบุรี 2538
- ฉันทนา จันท์บรรจง การปฏิรูปการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น เอกสารเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ 2540
- ชลลดา จิตติวัฒนพงศ์ รายงานการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจทางการศึกษา : ประสพการณ์
ของประเทศญี่ปุ่นกับแนวทางสำหรับประเทศไทย กองวิจัยทางการศึกษา
- พิณสุดา สิริขันธ์ศรี การปฏิรูปการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ รายงานเสนอต่อสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (เอกสารอัดสำเนา) กรุงเทพฯ 2540

ศักดิ์ศรี นิรัฐทวี การปฏิรูปการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เอกสารเสนอต่อสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540 (เอกสารอัดสำเนา)

Australian Education Council and Curriculum Corporation **National Report on Schooling
in Australia 1990**. The Corporation, Corlton, Australia, 1991.

Ministry of Education, Science and Culture. **Japanese Government Policies in
Education, Science and Culture 1992: Building a Better Tomorrow
through Sports, Health and Physical Education**. The Ministry, 1992
_____. **Monbusho**. The Ministry, 1996

_____. **Remaking University: Continuing Reform of Higher Education**. The
Ministry, 1995

David Lange. **Tomorrow's Schools : The Reform of Education Administration in New
Zealand**. Ministry of Education, New Zealand, 1998

Don-Hee Lee. **Reforming Korean Education**. (mimeographed) Paper presented at the
National Seminar organized by the Thai Ministry of Education, 1997.

J.E. Jayasuriya. **Education in Korea - a third world success story** (2nd edition).
The Korean National Commission for Unesco, 1983.

Prime Minister's Teacher's Day Rally Speech. Singapore, 1997

Radm Teo Chee Han, Minister for Education. "Opening New Frontier in Education with
Information Technology". (Speech at the launch of the Masterplan for IT in
Education, Monday 28 April 1997). (Memeographed). Singapore, 1997
April 1997). (Memeographed). Singapore, 1997